

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
 ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
 ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

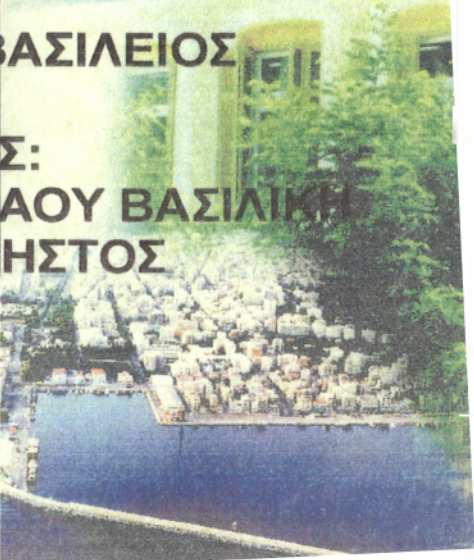

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
 ΠΑΝΑΓΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
 ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
 ΚΙΟΥΡΠΕΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1998

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ _____ 6

ΠΡΟΛΟΓΟΣ _____ 7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ _____ 9

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ _____ 11

1.1. Πολιτισμός – Κουλτούρα (θεωρητικός προβληματισμός) _____ 11

1.2. Πολιτιστική αποκέντρωση και περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη _____ 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ _____ 20

2.1. Γενικά _____ 20

2.2. Πενταετή προγράμματα _____ 21

2.3. Προγραμματικές Συμβάσεις _____ 24

2.4. Ο θεσμός του εθνικού πολιτιστικού δικτύου πόλεων του Υπουργείου
Πολιτισμού _____ 25

2.4.1. Σκοποί του Ε.Π.Δ.Π. _____ 37

2.4.2. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Ε.Π.Δ.Π. _____ 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΠΡΟΩΘΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ _____ 31

3.1. Γενικά _____	31
3.2. Ολοκληρωμένη, ενδογενής τοπική ανάπτυξη _____	35
3.3. Ο ρόλος των Δημοτικών Επιχειρήσεων στην τοπική ανάπτυξη _____	37
3.4. Ο θεσμός των αδελφοποιήσεων _____	40
3.5. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Λαϊκός Πολιτισμός _____	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ _____	46
4.1. Γενικά - Επιχορηγήσεις _____	46
4.2. Χορηγίες _____	47
4.3. Πολιτιστικός Τουρισμός στη Μεσσηνία _____	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ _____	52
5.1. Γενικά _____	52
5.2. Πολιτιστικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης _____	54

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ _____	60
1.1. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πόλης _____	60
1.2. Ιστορία της πόλης της Καλαμάτας _____	62
1.3. Πληθυσμιακή σύνθεση της πόλης _____	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ _____	65
---	----

2.1. Δομή – Οργάνωση – Λειτουργία του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου

Καλαμάτας	65
2.1.1. Το ιστορικό ίδρυσης του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας	65
2.1.2. Θεσμικό πλαίσιο	67
2.1.3. Κανονισμοί λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.	71
2.1.4. Δομή ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.	72
2.1.5. Διοικητικό Συμβούλιο	73
2.1.6. Διευθυντής Θεάτρου	74
2.1.7. Καλλιτεχνική Επιτροπή	75
2.1.8. Διάρθρωση των υπηρεσιών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.	75
2.1.9. Δραστηριότητες ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.	80
2.1.9.1. Παιδική Σκηνή	85
2.1.9.2. Θεατροπαιχνίδια	86
2.1.9.3. Ετήσιο Μαθητικό Φεστιβάλ	86
2.1.10. Οικονομικά στοιχεία	87
2.1.10.1. Πόροι - χρηματοδότηση	87
2.1.10.2 Η Οικονομική Κατάσταση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.	90
2.1.11. ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ και ερασιτεχνικά θεατρικά σχήματα	96
2.1.12. Συμπεράσματα	97

2.2. Δομή – οργάνωση – λειτουργία δημοτικής επιχείρησης πολιτιστικής ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)

ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)	99
2.2.1. Θεσμικό πλαίσιο	99
2.2.2. Κανονισμοί λειτουργίας της Δ.Ε.Π.Α.Κ.	103
1. Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών	103
2. Κανονισμός Διαχείρισης	103
3. Κανονισμός Προσωπικού	104
2.2.3. Όργανα Διοίκησης	104
2.2.4. Διευθυντές Τομεων	104
(α) Προσόντα	104
(β) Αρμοδιότητες	105
2.2.5. Κριτική υποδομή – εξοπλισμός της Δ.Ε.Π.Α.Κ.	106
2.2.6. Δραστηριότητες	107
1. Τομέας Μουσικής	107
2. Τομέας Χορού	109
3. Τομέας Εικαστικών	110
4. Τομέας Λόγου	112
5. Τομέας Ψυχαγωγίας και Ελεύθερου Χρόνου	115
2.2.7. Οικονομικά στοιχεία	117
2.2.7.1. Πόροι – Χρηματοδότηση	117
2.2.8. Η οικονομική κατάσταση της Δ.Ε.Π.Α.Κ.	118

2.2.9. Δ.Ε.Π.Α.Κ. και ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς	122
2.2.10. Διεθνές Κέντρο Χορού	123
2.2.10.1. Κτιριακή Υποδομή – Εξοπλισμός	123
2.2.10.2. Όργανα Διοίκησης	124
2.2.10.3. Δραστηριότητες	126
2.2.10.4. Πόροι-Χρηματοδότηση	127
2.2.11. Συμπεράσματα	128
2.2.12. Λαϊκή Βιβλιοθήκη	130
2.2.13. Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης	131
2.3. Τοπική Δημοσιότητα	131
2.4. Συνέντευξη με το Δήμαρχο	136

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ - ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ

ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	147
3.1. Τα διατηρητέα κτίρια, στοιχεία πολιτιστικής ανάπτυξης	147
3.2. Πρόγραμμα ECOS OUVERTURE	148
3.3. Παράδειγμα: Αναπλάσεις διατηρητέων κτιρίων από το Δήμο Καλαμάτας	151
3.4. Συμπεράσματα	152

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

4.1. Εισαγωγή	154
4.2. Αποτελέσματα έρευνας	155
4.2.1. Γενικά στοιχεία	155
4.2.2. Οργανωτική Δομή	156
4.2.3. Υλικοτεχνική Υποδομή	158
4.2.4. Στελεχιακό Δυναμικό	159
4.2.5. Στόχοι Φορέων	160
4.2.6. Δραστηριότητα	161
4.2.7. Συνεργασίες	164
4.2.8. Οικονομικά	166
4.3. Θεατρικά σχήματα	168

4.4. Κινηματογραφική Λέσχη Καλαμάτας	171
4.5. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας	174
4.5.1. Γενικά στοιχεία	174
4.5.2. Δραστηριότητες	175
4.5.3. Συνεργασίες	176
4.5.4. Οικονομικά	176
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	181
5.1. Γενικά	181
5.2. Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.)	183
5.2.1. Δομή	184
5.2.2. Λειτουργία	185
5.2.3. Αρμοδιότητες	186
5.2.4. Δραστηριότητες Ν.Ε.Λ.Ε. Μεσσηνίας	187
5.3. Οικονομικά στοιχεία	188
5.4. Συμπεράσματα	189
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	190
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ	191
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	193

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Γ.Γ.Ν.Γ.	:	<i>Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς</i>
Δ.Ε.Π.Α.	:	<i>Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης</i>
Δ.Ε.Π.Α.Κ.	:	<i>Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας</i>
Δ.Κ.Κ.	:	<i>Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας</i>
Δ.Κ.Χ.	:	<i>Διεθνές Κέντρο Χορού</i>
Δ.Σ.	:	<i>Διοικητικό Συμβούλιο</i>
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.	:	<i>Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο</i>
ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.	:	<i>Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας</i>
.Ε.Ε.	:	<i>Ευρωπαϊκή Ένωση</i>
Ε.Θ.Ε.Κ.	:	<i>Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήρι Καλαμάτας</i>
Ε.Π.Δ.Π.	:	<i>Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων</i>
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.	:	<i>Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας</i>
Μ.Ε.Θ.	:	<i>Μεσσηνιακό Ερασιτεχνικό Θέατρο</i>
Ν.Α.	:	<i>Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση</i>
Ν.Π.Δ.Δ.	:	<i>Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου</i>
Ν.Π.Ι.Δ.	:	<i>Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου</i>
Ο.Τ.Α.	:	<i>Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης</i>
ΟΜ.Ε.ΠΟ.Δ.	:	<i>Όμιλος Ενίσχυσης Πολιτιστικής Δραστηριότητας</i>
Π.Δ.	:	<i>Προεδρικό Διάταγμα</i>
Π.Ο.Θ.Α.	:	<i>Πανελλήνια Οργάνωση Θεαματικών Ακροαμάτων</i>
Τ.Α.	:	<i>Τοπική Αυτοδιοίκηση</i>
ΥΠ.Ε.Π.Θ.	:	<i>Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων</i>
ΥΠ.ΠΟ.	:	<i>Υπουργείο Πολιτισμού</i>

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία με τίτλο, «**Η Παρέμβαση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Πολιτιστική Ανάπτυξη της Καλαμάτας**», έχει ως σκοπό να ασχοληθεί με την πολιτιστική δραστηριότητα της πόλης και τον τρόπο παρέμβασης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σ' αυτήν. Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη.

Το πρώτο μέρη διαπραγματεύεται θεωρητικά – εννοιολογικά θέματα, τα οποία αποτελούν βασικές συνιστώσες για τη συσχέτιση και κατανόηση του δεύτερου μέρους. Πιο συγκεκριμένα:

Στο **Πρώτο Μέρος** προσεγγίζουμε θεωρητικά τις έννοιες Πολιτισμό και Κουλτούρα, την Κρατική Πολιτιστική Πολιτική στην Ελλάδα, στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα πενταετή προγράμματα, οι Προγραμματικές Συμβάσεις και το πρόγραμμα «Πολιτιστικός Τουρισμός στη Μεσσηνία». Αναφερόμαστε επίσης στην Πολιτιστική Αποκέντρωση και την Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη, στην οριοθέτηση της έννοιας «Τοπική Ανάπτυξη» και το ρόλο των Δημοτικών Επιχειρήσεων σ' αυτήν, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο η Πολιτιστική πολιτική συμβάλλει στην Ανάπτυξη των πόλεων.

Επίσης αυτό το μέρος της εργασίας ασχολείται με το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον πολιτιστικό τομέα. Αναλύεται ο θεσμός των Αδελφοποιήσεων, καθώς και ο θεσμός του Εθνικού Πολιτιστικού Δικτύου Πόλεων. Αναφέρεται ακόμα στους οικονομικούς πόρους για τον Πολιτισμό, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα πολιτιστικά προγράμματά της.

Το **Δεύτερο Μέρος** ξεκινά με την ιστορική αναδρομή της πόλης της Καλαμάτας, και το δημογραφικό προφίλ της. Στη συνέχεια αναλύεται η παρέμβαση του Δήμου Καλαμάτας στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης και στους Δημοτικούς Φορείς Πολιτιστικής Δημιουργίας, δηλαδή στη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης και στο Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας από το έτος ίδρυσής τους μέχρι και σήμερα. Ιδιαίτερη μνεία δίνεται και στη συνεργασία (ή όχι) του Δήμου Καλαμάτας με τους ερασιτεχνικούς συλλόγους.

Ακολουθώς γίνεται αναφορά στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, ως δεύτερος βαθμός αυτοδιοίκησης και πως παρεμβαίνει στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

Τέλος, το τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας μας αποτελεί την πρωτογενή έρευνα με αντικείμενο την καταγραφή όλων των ερασιτεχνικών πολιτιστικών συλλόγων της Καλαμάτας και τη διεξοδική ανάλυσή τους. Σκοπός της έρευνας αυτής είναι να καταδείξει την εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας στην πολιτιστική άνθηση της πόλης. Σε κάθε κεφάλαιο αυτού του μέρους υπάρχουν συμπεράσματα, τα οποία προκύπτουν από τη δράση και το έργο κάθε φορέα.

Η εργασία ξεκίνησε με την υπόθεση ότι υπάρχει πολιτιστική ανάπτυξη στην πόλη της Καλαμάτας και ότι ο Δήμος παρεμβαίνει στην πολιτιστική δραστηριότητά της. Η εργασία αυτή στηρίχτηκε σε ποικίλο υλικό. Για το πρώτο γενικό μέρος χρησιμοποιήθηκε βιβλιογραφία σχετική με θέματα πολιτισμού, πολιτιστικής ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και έρευνα με συνεχείς επισκέψεις στο ΥΠ.ΠΟ. και συνεντεύξεις με τους αρμόδιους υπαλλήλους.

Στο Δεύτερο Μέρος, η εργασία μας, εκτός της μικρής βιβλιογραφίας, βασίστηκε στα στοιχεία, που προέκυψαν από την πρωτογενή έρευνα. Για τη συγκέντρωση αυτών των στοιχείων, συντάχθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο διακινήθηκε στους 17 ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς συλλόγους της Καλαμάτας και συμπληρώθηκε μετά από προσωπική επικοινωνία. Υλικό αντλήθηκε επίσης από τα κείμενα των προγραμματικών συμβάσεων, τα οικονομικά δεδομένα και καλλιτεχνικά αποτελέσματα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., καθώς επίσης και από συνεντεύξεις προσώπων που εμπλέκονται με τις πολιτιστικές αυτές επιχειρήσεις.

Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους καθηγητές μας, Μπιτσάνη Ευγενία και Πανάγου Βασίλειο, που παρακολούθησαν και βοήθησαν στη συγγραφή της εργασίας, καθώς και τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς και δημοτικές επιχειρήσεις, για την πολύπλευρη βοήθεια που μας έδωσαν στη συγκέντρωση υλικού και πληροφοριών για την ολοκλήρωση της εργασίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο πολιτισμός, σαν μορφή ενός τρόπου ζωής όπου οι πνευματικές αξίες και τα ανθρώπινα ιδανικά θα είναι οι ρυθμιστές του κοινωνικού και οικονομικού συστήματος, προϋποθέτει τη λειτουργία και ενός τρόπου διακυβέρνησης γνήσια δημοκρατικού, που να καλύπτει τις υλικές και πνευματικές ανάγκες όλου του πληθυσμού.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αντιπροσωπεύει και εκφράζει μια τοπική λαϊκή εξουσία, γνήσια δημοκρατική, που εξυπηρετεί ισότιμα όλους τους δημότες σε όλες τις τοπικές τους ανάγκες. Οι εκφραστές της γνώμης του λαού, για τον τρόπο που επιθυμεί να διοικείται η τοπική του κοινωνική του ζωή, είναι οι αιρετοί του άρχοντες. Σ' αυτούς οι πολίτες κάθε διοικητικής περιφέρειας αναθέτουν την ευθύνη να φροντίζουν για τις τοπικές υποθέσεις και ανάγκες, υλικές, ηθικές και πνευματικές.

Μια μεγάλη ιδέα, που πηγάζει και αυτή από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, συνιστάται στο ό,τι η πολιτική δημοκρατία είναι πολιτιστική δημοκρατία. Μ' αυτό το συνδυασμό διασώζονται οι ρίζες και οι αξίες του πολιτισμού και υπογραμμίζεται το δικαίωμα των ανθρώπων στον πολιτισμό και την παιδεία. Κύριο δικαίωμα της σύγχρονης ευρωπαϊκής κοινωνίας είναι το λεγόμενο πολιτισμικό δικαίωμα, η συμμετοχή του πολίτη στον πολιτισμό. Η διάδοση του πολιτισμού και των αξιών του πρέπει να είναι και υπόθεση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Βιβλιοθήκες, αίθουσες, θέατρα κ.λ.π., μέσα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, πηγαίνουν πιο κοντά στον άνθρωπο, ειδικά σ' αυτόν που ζει στη περιφέρεια. Στη σύγχρονη εποχή δεν νοείται οικονομική ανάπτυξη, η οποία δεν συμβαδίζει με την αντίστοιχη πολιτισμική.

Με αυτά τα δεδομένα λοιπόν, ο ρόλος των Δήμων στον πολιτισμό και την ανάπτυξη του είναι καθοριστικός. Ο συγκεκριμένος Δήμος, που μελετάμε στην παρούσα εργασία, της Καλαμάτας, έχει να προσφέρει πολλά σ' αυτήν την κατεύθυνση. Γενικά, η πόλη έχει μια πλούσια πολιτιστική ζωή και η παρέμβαση του Δήμου είναι έντονη, κυρίως με τους δύο δημοτικούς φορείς πολιτιστικής πολιτικής, τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης και

το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο. Αξιόλογη είναι και η προσπάθεια των πολλών ερασιτεχνικών συλλόγων, στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

Αρχική υπόθεση της εργασίας αυτής ήταν πως υπάρχει πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης και πως ο Δήμος Καλαμάτας παρεμβαίνει σ' αυτήν. Επίσης πως οι πολιτιστικές δομές και δραστηριότητες του Δήμου δεν είναι δυνατόν να εξαντλούνται στη διοργάνωση εκδηλώσεων, δηλαδή στην «κατανάλωση πολιτισμού» αλλά και στην παραγωγή του (συμμετοχή των πολιτών, ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού). Κάτω απο αυτή την οπτική γωνία η εργασία προσπάθησε ν' απαντήσει σ' ερωτήματα όπως:

- Ποιος ο βαθμός πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης;
- Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης;
- Ποιο είναι το μέγεθος και η ποιότητα των δραστηριοτήτων αυτών των φορέων;
- Είναι αποτελεσματικός ο τρόπος που παρεμβαίνει ο Δήμος στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης;
- Δημιουργεί ο Δήμος τους αναγκαίους όρους για την πρωτογενή ανθιση, παραγωγή πολιτιστικών αγαθών;
- Στηρίζει ο Δήμος τους τοπικούς ερασιτεχνικούς φορείς πολιτιστικής δημιουργίας; Ποιος ο ρόλος αυτών στην ανάπτυξη της πόλης;
- Ποια η συμμετοχή του κοινού στην πολιτιστική ζωή της πόλης και στις πολιτιστικές εκδηλώσεις; κ.α.
- Η παρούσα εργασία με το θέμα που διαπραγματεύεται φιλοδοξεί να απαντήσει στο γενικότερο ερώτημα της συμβολής του Δήμου, των δημοτικών φορέων πολιτιστικής ανάπτυξης και των τοπικών ερασιτεχνικών συλλόγων, στην περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

1.1. Πολιτισμός – Κουλτούρα (θεωρητικός προβληματισμός)

Η λέξη «πολιτισμός» συνήθως περιέχει από ένα ευρύ φάσμα εννοιών και διαφορετικών αποδόσεων.

Ξεκινώντας λοιπόν, την εργασία αυτή κρίνουμε σκοπιμή την προσέγγιση και οριοθέτηση της έννοιας πολιτισμός.

Ο πολιτισμός είναι το σύνολο των εκδηλώσεων, των δραστηριοτήτων των ατόμων σε μια κοινωνία ή σε περισσότερες κοινωνίες, με χαρακτήρες επιβλητικούς, που τις δίνουν ένα αυθεντικό στίγμα, π.χ. ο βιομηχανικός πολιτισμός χαρακτηρίζεται από μια μορφή τεχνολογικής παραγωγής. Βέβαια, ο πολιτισμός δεν ορίζεται μόνο από μερικές παραστάσεις, κάποιες εκθέσεις εικαστικού περιεχομένου ή κάποιες εκδόσεις. Ο πολιτισμός είναι δυναμική, πνευματική κλίμα, δημιουργική ατμόσφαιρα.

Αυτό που λανθασμένα ονομάζουμε πολιτισμό ή τομέα «πολιτισμού» περιλαμβάνει το σύνολο των δομών και δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες.

Πολιτισμός όμως είναι το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ίδια η ποιότητα της, οι γενικές συνθήκες ζωής, περιβάλλοντος, εργασίας, ελεύθερου

χρόνου κ.λ.π. Επομένως, οι πολιτιστικές δραστηριότητες, σημαντική παράμετρος του υπάρχοντος πολιτισμού, αποτελούν ένα μόνο τμήμα του.

Εξάλλου η εννοιολογική διευκρίνιση της έννοιας του πολιτισμού, που προηγήθηκε δεν είχε στόχο απλώς την ορθή χρήση των όρων, αλλά και την επισήμανση της αναγκαιότητας διόρθωσης της στρατηγικής της ανάπτυξης του «πολιτισμού».

Με τη λέξη «πολιτισμός» αναφερόμαστε σ' αυτό που ονομάζουμε «μέγα ροή» ανθρώπων, πραγμάτων και λέξεων. Αναφερόμαστε διαχρονικά μέσα στη μεγάλη ιστορία της ανθρωπότητας, των δραστηριοτήτων τους, των προϊόντων τους, των σκέψεων, των κατακτήσεών τους, μόνο που τα βλέπουμε σε μια πολύ μεγάλη χρονική διάρκεια και σ' ένα πολύ μεγάλο χωρικό επίπεδο. Αυτό μας επιτρέπει να μιλάμε για τον ελληνικό πολιτισμό ή το νεολιθικό πολιτισμό κ.λ.π.¹

Ο Ελληνικός όρος «πολιτισμός» αντιστοιχεί προς τους διεθνείς όρους *civilization and culture*, οι οποίοι εννοιολογικά, άλλες φορές είναι ισοδύναμοι και άλλοτε συμπληρωματικοί ο ένας του άλλου.

Ο όρος «πολιτισμός» μεταφράζεται με τον όρο «*civilization*», αφού αυτοί οι δύο όροι έχουν παράλληλη προέλευση. Ο όρος «πολιτισμός» παράγεται από το ρήμα «πολιτίζω» και έχει άμεση σχέση με τον όρο «πολίτης» και ο όρος «*civilization*» συνδέεται με τη λατινική έκφραση «*Homo civilis*», δηλαδή ο άνθρωπος των πόλεων, ο πολιτισμένος, με γνώσεις και πνευματική καλλιέργεια.

Ο όρος «πολιτισμός» άλλοτε είναι ταυτοσημος και άλλοτε διαφορετικός από τον όρο «κουλτούρα» (*culture*) προέρχεται από το ρήμα *colere*, που η αρχική του σημασία είναι «καλλιεργώ τη γη» και κατ' επέκταση σημαίνει την καλλιέργεια του πνεύματος και της ψυχής.²

Οι περισσότεροι ορισμοί, που έχουν δώσει οι κοινωνικοί επιστήμονες στην έννοια της κουλτούρας βασίζονται στον ορισμό του Taylor, που είναι ο

¹ ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ: Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Εκδόσεις Γ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., 1994, σελίδα 27

² ΜΕΛΕΤΗ Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. – Ε.Ε.Τ.Α., Η Πολιτιστική δραστηριοποίηση των Ο.Τ.Α. – Παρούσα κατάσταση και προοπτικές

ακόλουθος: «Κουλτούρα είναι ένα πολύπλοκο, σύνθετο σύνολο, που περιλαμβάνει τις γνώσεις, τις πεποιθήσεις, τα πιστεύω, την τέχνη, τους νόμους, τα ήθη, τα έθιμα και όλες τις άλλες ικανότητες και συνήθειες που αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας».

Η ιστορία της κουλτούρας είναι η ιστορία των μορφωτικών ιδεωδών και των πνευματικών αξιών, που πραγματοποιεί και επιδιώκει η ανθρώπινη κοινωνία στις διαφορές φάσεις της εξέλιξής της. Με την έννοια αυτή, η κουλτούρα συμπίπτει σχεδόν με τη διαμόρφωση της διάνοιας και του ήθους και καλλιεργημένος άνθρωπος είναι εκείνος που μετεχει στις υψηλότερες αξίας, που διάσωσε η πνευματική και ηθική παράδοση μιας κοινωνικής ομάδας.

Κατά μια πιο σύγχρονη έννοια, ως κουλτούρα νοείται ένα σύνολο αντικειμένων, εργαλείων, θεσμών, τρόπων συμπεριφοράς, ανεξαρτήτων μεταξύ τους, που χρησιμεύουν στον άνθρωπο για να λύνει τα συγκεκριμένα ειδικά προβλήματα, που βρίσκει στο περιβάλλον του. Με την έννοια αυτή, η μελέτη της κουλτούρας είναι μελέτη των συνηθειών, των τρόπων ζωής, των οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών, νομικών, εκπαιδευτικών, θρησκευτικών και καλλιτεχνικών θεσμών.

Με την πρώτη σημασία, η κουλτούρα είναι κυρίως ιδεώδης διαμόρφωση της προσωπικότητας, αυτό δηλαδή, που οι αρχαίοι Έλληνες ονόμαζαν παιδεία.

Με τη δεύτερη έννοια, γίνεται κουλτούρα καθετί που ο άνθρωπος θέτει σε ενέργεια για να κυριαρχήσει πάνω στη φύση.

Στη δική μας πολιτιστική περιοχή, η κυρίαρχουσα σημασία της λέξης κουλτούρα είναι εκείνη, που έχουμε συνδέσει με τις ιδέες της παιδείας και της μόρφωσης του ανθρώπου.

Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνουμε ότι τα πράγματα στον πλανήτη μας και στις βιομηχανικές κοινωνίες αλλάζουν πολύ γρήγορα και μια δεκαετία είναι ικανή για ν' αλλάξουν πολλά στοιχεία μέσα στην κοινωνία. Και ο όρος «πολιτισμός» μοιάζει να μην είναι σε συστοιχία μ' αυτό που γίνεται μέσα στις κοινωνίες. Γι' αυτό χρησιμοποιούμε τον όρο «πολιτιστικό», για να δηλώσουμε

κυρίως τ' ακόλουθα πράγματα, τα οποία αισθανόμαστε σε μια προσέγγιση περισσότερο συγχρονική. Μας ενδιαφέρει αυτά που γίνονται να τα αντιληφθούμε όχι σε μια μεγάλη προοπτική, αλλά να δούμε πως η δυναμική τους συμβάλλει στη λειτουργία των σύγχρονων κοινωνιών.

Αναφερόμαστε στον όρο «*κουλτούρα*» και χρησιμοποιούμε τον όρο «*καίτσουράλ. κιλτιρέλ*», που στα ελληνικά σημαίνει «*πολιτιστικό*», όταν θέλουμε να αναφερθούμε στο νόημα που δίνουν οι άνθρωποι σ' αυτό που κάνουν, στον τρόπο που οργανώνουν τη ζωή τους και την παραγωγή, στο πως συμβολίζουν αυτό που είναι οι ίδιοι και αυτό που θέλουν να είναι, πως δημιουργούν σχέση μεταξύ τους και ποιους κανόνες θεωρούν σημαντικούς για τη λειτουργία μιας ομάδας ή μιας κοινωνίας.

Αυτό που ονομάζουν πολιτιστικό, είναι μια συλλογική προσπάθεια, συνειδητή ή όχι, που μας καθορίζει το τι είναι δυνατό σε μια κοινωνία και τι είναι αδύνατον, το τι είναι φυσιολογικό και τι όχι.³

Τα ζητήματα του πολιτισμού, εμφανίζουν σημαντικές ιδιαιτερότητες από τόπο σε τόπο. Οι πολιτιστικές παραδόσεις κάθε πόλης, η σύνθεση του πληθυσμού, το μορφωτικό και οικονομικό του επίπεδο δημιουργούν συγκεκριμένες ανάγκες. Αυτές τις ανάγκες πρέπει να γνωρίζει η Τοπική Αυτοδιοίκηση για να ανταποκριθεί.

³ ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ: *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*. Εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., 1994, σελίδα 27

1.2. Πολιτιστική αποκέντρωση και περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη

Πολιτιστική ανάπτυξη είναι η διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης της ζωής των κατοίκων μιας συγκεκριμένης περιοχής, η οποία βασίζεται τόσο στην συμμετοχή των πολιτών – κατοίκων, όσο και στο υπάρχον πολιτιστικό φαινόμενο της περιοχής.

Με τον όρο «*περιφέρεια*» εννοούμε το γεωγραφικό χώρο ως μονάδα άσκησης συγκεκριμένης πολιτιστικής πολιτικής.

Ολοκληρωμένη περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να πραγματοποιηθεί μονάχα με γνήσια περιφερειακή πολιτιστική ζωή. Και όχημα κάθε αποκεντρωτικής πολιτικής είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Είναι αυτή που μπορεί να κάνει πραγματικότητα το όραμα της πολιτιστικής αποκέντρωσης.

*«Πολιτιστική αποκέντρωση είναι η εκτατική και εντατική καλλιέργεια του πολιτισμού. Το γεωγραφικό και πληθυσμιακό άπλωμα της πνευματικής ζωής, η ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη του λαού και του τόπου, η ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών, ο καταμερισμός και όχι ο κατακερματισμός της πνευματικής δημιουργίας».*⁴

*«Η αποκέντρωση, πριν από οτιδήποτε άλλο, είναι πολιτική πράξη. Σημαίνει ή θα έπρεπε να σημαίνει συνειδητή επιλογή τρόπου ανάπτυξης μιας κοινωνίας. Μια τέτοια επιλογή θα όφειλε να διέπεται από σαφή κριτήρια, από την ανάγκη δηλαδή να αποδυναμωθεί ο υδροκεφαλισμός της Αθήνας προς όφελος της υπόλοιπης Ελλάδας. Η αποκέντρωση στον τόπο μας θα έπρεπε να εκκινείται από την καθολική διαπίστωση, ότι η χώρα μας πληρώνει πανάκριβα και σε όλα τα επίπεδα την πρωτεύουσά της, όσο ακριβά πληρώνει και η ίδια η πρωτεύουσα τον εαυτό της».*⁵

Η αποκεντρωτική διαδικασία συνιστά στην ουσία αναδασμό της δύναμης και ανακατανομή της ισχύος. Η περιφέρεια είναι ο πυρήνας

⁴ ΜΕΡΚΟΥΡΗ ΜΕΛΙΝΑ, Γ.Α. και Πολιτισμός, Ύδρα 1992, σελ. 15

⁵ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Β., *Αποκέντρωση και πολιτική*, στο «Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία», σελ. 16

οργάνωσης του αποκεντρωτικού γίνεσθαι και ο δομικός λίθος μιας αυθεντικής αποκεντρωτικής διαδικασίας.

Ένα από τα κύρια μέσα της περιφερειακής πολιτικής είναι η οικονομική και κοινωνική υποδομή. Στην τελευταία περιλαμβάνεται και η πολιτιστική υποδομή. Χωρίς την ύπαρξη βιβλιοθηκών, πινακοθηκών, θεάτρων, πνευματικών και πολιτιστικών κέντρων κ.λ.π. δεν είναι δυνατή η ανάπτυξη της πολιτιστικής ζωής. Τα κριτήρια κατανομής και χωροθέτησης των έργων πολιτιστικής υποδομής είναι σύνθετα και στηρίζονται σε δημογραφικά, οικονομικά και πολιτιστικά δεδομένα.

*«Μετά το 1980 πολλές μεταβολές συντελούνται στον τομέα του πολιτισμού στην Ελλάδα. Η άσκηση της πολιτικής αυτής, όμως, μας επιτρέπει τη συναγωγή ορισμένων συμπερασμάτων».*⁶

1. Δεν έχει διαμορφωθεί ακόμα συνεπής, συστηματική και μακροπρόθεσμη περιφερειακή πολιτιστική πολιτική. Οι εκθέσεις και οι εισηγήσεις, που εμφανίζονται κατά καιρούς, διακρίνονται για την προχειρότητα, την αποσπασματική παράθεση μέτρων και γενικά, για την έλλειψη ολοκληρωμένης αντιμετώπισης του πολιτιστικού προβλήματος, ιδιαίτερα στην περιφερειακή του διάσταση, όπου η κρατική ενίσχυση και παρεμβαση είναι περισσότερο απαραίτητη.

Κατά την τελευταία δεκαετία άρχισε να συνειδητοποιείται από τους αρμόδιους φορείς η ύπαρξη και η ανάγκη αντιμετώπισης του περιφερειακού πολιτιστικού προβλήματος. Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι εφαρμόστηκαν μέτρα, που μπορούν να θεωρηθούν ως ενδείξεις θετικού προσανατολισμού της πολιτιστικής πολιτικής. Τα μέτρα αυτά, που αφορούσαν την οικονομική ενίσχυση ορισμένων τοπικών πρωτοβουλιών, την ίδρυση των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., κ.α. βοήθησαν αισθητά τις αποκεντρωτικές τάσεις της πολιτιστικής δραστηριότητας και ενίσχυσαν την πολιτιστική υποδομή στην περιφέρεια με την αύξηση π.χ. του αριθμού των Πνευματικών Κέντρων, των δημοτικών ωδείων κ.α. Ιδιαίτερα πρέπει να αναφερθεί η συμβολή των μέτρων

⁶ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ., *Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κριτική Πολιτική στην Ελλάδα*, εκδόσεις Παπαζήση, 1990, σελ. 90-98

αυτών στη μερική αποκέντρωση της θεατρικής κίνησης και στην ενθάρρυνση που έδωσαν στους Ο.Τ.Α. για ενεργοποίηση στον πολιτιστικό τομέα.

Τα παραπάνω μέτρα όμως, επειδή δεν ήταν ενταγμένα σ' ένα ορθολογικά μελετημένο σύνολο, εμφανίστηκαν ως απόρροια περιστασιακών επιρροών και δεν θεμελιώθηκαν σε νέους και σταθερούς θεσμούς. Έτσι, μπορεί να είχαν άμεσα αποτελέσματα στην κινητοποίηση του κοινού και στην αύξηση του ενδιαφέροντός του για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, αλλά δεν δημιούργησαν το υπόβαθρο μιας επιτυχημένης μακροχρόνιας πολιτικής.

2. Η χάραξη μιας μακροπρόθεσμης και συστηματικής περιφερειακής πολιτιστικής πολιτικής, βασισμένης στις απαιτήσεις των σύγχρονων επιστημονικών απόψεων, προϋποθέτει, κατά κύριο λόγο, πλήρη και συνθετική γνώση όλων των δεδομένων του πολιτιστικού γίνεσθαι. Στην Ελλάδα όμως, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν έχει ως τώρα επιχειρηθεί συστηματική συγκέντρωση και ανάλυση των απαραίτητων στοιχείων, στα οποία μπορεί να στηριχθεί ένα πρόγραμμα πολιτιστικής πολιτικής.

Αισθητή είναι επίσης η έλλειψη εξειδικευμένων μελετών, που να διερευνούν σοβαρά προβλήματα πολιτιστικής ανάπτυξης, να προσδιορίζουν το ρόλο του πολιτιστικού τομέα στη συνολική αναπτυξιακή πολιτική της χώρας, να προτείνουν τρόπους αξιοποίησης των πολιτιστικών πόρων των περιφερειών κ.λ.π.

3. Ο πολιτιστικός τομέας της κρατικής διοίκησης είναι ίσως ο πιο πρόσφορος για να δοκιμαστούν και να λειτουργήσουν αποδοτικά αποκεντρωτικά πρότυπα. Μέχρι σήμερα, τα ελάχιστα και διστακτικά βήματα που πραγματοποιήθηκαν δεν έχουν αλλάξει σχεδόν καθόλου τη συγκεντρωτική δομή εξουσίας του ΥΠ.ΠΟ.

Στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων που αφορούν τον πληθυσμό των περιφερειών, ο πολίτης της επαρχίας δεν μπορεί να παρέμβει και να ασκήσει την επιρροή του. Οι αποφάσεις για τα πολιτιστικά ζητήματα της περιφέρειας λαμβάνονται στην Αθήνα, χωρίς τη συμμετοχή του πληθυσμού τον οποίο αφορούν.

4. Το χαμηλό ποσοστό δαπανών, που διατίθεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό για τις πολιτιστικές δραστηριότητες, αποδεικνύει ότι στη χώρα μας κυριαρχεί ακόμη η αναχρονιστική αντίληψη, ότι οι δαπάνες για την προαγωγή της πολιτιστικής ανάπτυξης είναι αντιπαραγωγικές.

Ακόμη όμως και αυτοί οι ελάχιστοι πόροι που διατίθενται για την εξυπηρέτηση πολιτιστικών σκοπών δεν αξιοποιούνται κατά τρόπο τέτοιο, που να προωθούνται συγκεκριμένοι στόχοι ορθολογικά επιλεγμένοι. Τα ποσά π.χ. που διατίθενται για ενίσχυση Πνευματικών Κέντρων και Πολιτιστικών Σωματείων κατακερματίζονται για να καλύψουν την πιεστική ζήτηση. Κατά συνέπεια, το ποσό που αντιστοιχεί σε κάθε Κέντρο ή Σωματείο είναι εντελώς ανεπαρκές για να στηρίζει ένα αξιόλογο και μακροχρόνιο πρόγραμμα πολιτιστικής δράσης.

5. Ένα από τα κύρια μέσα στην περιφερειακή και της πολιτιστικής πολιτικής είναι η υποδομή. Η επέκταση και η αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής στην περιφέρεια αμβλύνει το περιφερειακό πολιτιστικό πρόβλημα και διαμορφώνει ανοδικά τους πολιτιστικούς δείκτες των χωρικών μονάδων.

Στη χώρα μας η χωροταξική κατανομή της πολιτιστικής υποδομής είναι άνιση. Εκτός από τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και στις υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας, παρατηρούνται επίσης έντονες διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές ανισότητες.

6. Η υπολειτουργία, σε μεγάλο βαθμό, πολλών πολιτιστικών ιδρυμάτων στην περιφέρεια επιδρά σημαντικά στη μείωση της πολιτιστικής κίνησης και στην παγίωση της υποβάθμισης των πολιτιστικών υπηρεσιών στο κοινό. Τα κύρια αίτια, που συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτής της κατάστασης, είναι η ανεπάρκεια κατάλληλων χώρων, τεχνικού εξοπλισμού και πόρων, η αδυναμία τους να προσαρμοστούν στο σύγχρονο δυναμικό ρολό, που επιβάλλεται να διαδραματίσουν και τέλος, το επιτακτικό και άμεσο πρόβλημα της έλλειψης ειδικευμένων στελεχών. Κατά συνέπεια, άλλα ιδρύματα λειτουργούν πλημμελώς, άλλα ενεργοποιούνται περιοδικά και άλλα φθάνουν ως την ολοκληρωτική αδρανοποίηση.

7. Η ανάπτυξη και η ανάδειξη της ενδογενούς πολιτιστικής παραγωγής κινείται σε επίπεδα που δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ικανοποιητικά, σε ολόκληρο σχεδόν τον επαρχιακό χώρο. Οι σοβαρότατες ελλείψεις στον τομέα της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και στις εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την παρουσίαση του έργου των πολιτιστικών δημιουργών (π.χ. αίθουσες τέχνης, αίθουσες συναυλιών κ.λ.π.), καθώς και η διάθεση ανεπαρκών πιστώσεων για αγορά έργων τέχνης και βιβλίων, για ανέγερση μνημείων κ.λ.π. δυσχεραίνουν την αξιοποίηση και την προβολή των τοπικών πολιτιστικών δημιουργών και των επιτευγμάτων τους.

Άμεση συνέπεια του «αντιδημιουργικού περιβάλλοντος», που αναπτύσσεται στην περιφέρεια, είναι η διαρροή των δραστήριων και ταλαντούχων νέων προς το κέντρο, με αποτέλεσμα η πνευματική και καλλιτεχνική δημιουργία στην περιφέρεια να παρουσιάζεται υποτονική ή και ανύπαρκτη. Μοναδική ίσως υπολογίσιμη εξαίρεση είναι η δραστηριοποίηση του ενδογενούς θεατρικού δυναμικού, που πραγματώνεται μέσα από τη λειτουργία των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

Τα προβλήματα λοιπόν αυτά, όπως προκύπτουν από τα παραπάνω συμπεράσματα σκιαγραφούν την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην περιφέρεια και γενικότερα στους κύριους πολιτιστικούς τομείς της περιφέρειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1. Γενικά

Η Πολιτιστική Πολιτική ⁷ είναι ένα σύστημα σκοπών, μέσω και φορέων, που συνδυάζονται σε ένα πρόγραμμα για να επιτύχουν τη γνώση, ενίσχυση και διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μιας κοινότητας για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Οι κύριοι σκοποί της πολιτιστικής πολιτικής για τη συντήρηση, προώθηση και διάδοση των πολιτιστικών αγαθών, είναι οι εξής: ⁸

- (α) Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πολιτιστικής ταυτότητας.
- (β) Η ενίσχυση της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας.
- (γ) Η συμμετοχή του λαού στην απόλαυση, αλλά και στη δημιουργία των πολιτιστικών αγαθών.
- (δ) Η προώθηση της πολιτιστικής επικοινωνίας με ξένες χώρες, όπως και η βελτίωση της «πολιτιστικής εικόνας» στο εξωτερικό.

Ο κεντρικός φορέας άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής στην Ελλάδα, είναι το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο ιδρύθηκε το 1971 και καθορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση τη δραστηριότητά της. Η σύσταση του ΥΠ.ΠΟ. εκφράζει την οριστική παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας στον πολιτιστικό τομέα.

⁷ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ., *Θέματα Πολιτιστικής Πολιτικής*, σελίδα 15

⁸ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ., *Θέματα Πολιτιστικής Πολιτικής*, σελίδα 27

2.2. Πενταετή προγράμματα

Ουσιαστικά, μόνο μετά τη μεταπολίτευση (1974 διαμορφώθηκαν οι προϋποθέσεις για άσκηση αποτελεσματικής κρατικής παρέμβασης στα πολιτιστικά. Οι νέες απόψεις, που είχαν αρχίσει να επικρατούν στο διεθνή χώρο ως προς το ρόλο της πολιτιστικής λειτουργίας στη γενικότερη αναπτυξιακή διαδικασία, κατανοήθηκαν ως ένα βαθμό και από τους αρμόδιους στην Ελλάδα. Έτσι επιχειρήθηκε στενότερη και συστηματική σύνδεση του πολιτιστικού τομέα με τη γενικότερη κυβερνητική πολιτική. Αποφασίστηκε δηλαδή, η κατάρτιση Προγράμματος Πολιτιστικής Ανάπτυξης και η ενσωμάτωσή του στο Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης των ετών 1978 – 1982.⁹

Στο πρόγραμμα αυτό γίνεται προσπάθεια να συνδεθεί η κοινωνική με την πολιτιστική πραγματικότητα. Αναγνωρίζεται επίσης ότι ο ιδιωτικός τομέας που κυριαρχούσε στο χώρο του πολιτισμού, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα, ενώ η κρατική μηχανή παρουσιάζει πολλές αδυναμίες, όπως πολυαρχία, ανεπάρκεια οικονομικών πόρων, πολιτιστικός υδροκεφαλισμός κ.α.

Ένα θετικό βήμα ήταν και ο οικονομικός στόχος που έθετε το πρόγραμμα. Να φτάσει δηλαδή το σύνολο των κρατικών δαπανών για τον πολιτιστικό τομέα στο τέλος της περιόδου του προγράμματος στο 1% του Α.Ε.Π. έναντι του 0,6% το 1977. Δυστυχώς όμως ο στόχος αυτός δεν επιτεύχθηκε.

Ένα γενικό αναπτυξιακό πρόγραμμα ήταν το πενταετές 1983 – 1987. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά αυτού ήταν αναγκαία η θεμελίωση μιας αυτοδύναμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, με συνεχή διεύρυνση της εθνικής ικανότητας για ποιοτικά διευρυμένη παραγωγή, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομίες.

Βασικός στόχος του προγράμματος αποτέλεσε η Περιφερειακή ανάπτυξη, με κύριες κατευθύνσεις: τη δημογραφική ανασυγκρότηση της

⁹ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ., *Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα*, εκδόσεις Παπαζήση, 1990, σελίδα 37

ελληνικής περιφέρειας, την προστασία και αξιοποίηση των ανεκμετάλλεωτων πλουτοπαραγωγικών πηγών της, την κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμισή της, την οικολογική ανασυγκρότηση και την προστασία του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά τον πολιτιστικό τομέα, το 5ετές αυτό πρόγραμμα προτείνει μια πολύπλευρη κρατική πολιτιστική πολιτική, που θα στοχεύει:¹⁰

- (α) Στην καλλιέργεια και στη διεθνή προβολή των αξιών του ελληνικού πολιτισμού.
- (β) Στην αποτελεσματική προστασία της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς.
- (γ) Στην πλατιά διάδοση και αύξηση των ευκαιριών απόλαυσης των πολιτιστικών αγαθών, πέρα από φραγμούς που δημιούργησαν οι διαφορές των οικονομικών, κοινωνικών, ή γεωγραφικών δεδομένων.
- (δ) Στη στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, και στην εξασφάλιση συνθηκών που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη και άσκηση των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στον πολιτιστικό τομέα.

Το 5ετές αυτό πρόγραμμα πιστεύει ότι έχει ως σύμμαχό του το πολιτιστικό κίνημα. Η ανάπτυξη ενός αυτοδύναμου αποκεντρωμένου πολιτιστικού κινήματος καλείται να συμβάλλει στην πολιτιστική αναγέννηση. Το πρόγραμμα υπόσχεται ότι η Πολιτεία θα ενισχύσει το πολιτιστικό κίνημα με θεσμική κατοχύρωση και με τη δημιουργία υλικοτεχνικής υποδομής (σπίτια πολιτισμού, επιδοτήσεις κ.λ.π.).

Στην πενταετία αυτή προωθήθηκαν και οι προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ ΥΠ.ΠΟ. και Γ.Α., στις οποίες θα αναφερθούμε αναλυτικότερα παρακάτω.

Στον τομέα του θεάτρου αναπτύχθηκε η πολιτική για τα Δημοτικά Περιφερειακά Θεάτρα (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.), που υπηρξε απο τους αποδοτικότερους θεσμούς αυτής της 5ετίας.

¹⁰ ΣΚΙΑ Χ., *Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική*, σημειώσεις Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1996. σελ. 32

Ο απολογισμός της δετίας 1983 – 1987, αναγνωρίζει ως αρνητικά στοιχεία, την έλλειψη συνέχειας και συνέπειας στην πολιτιστική πολιτική, τη μόνιμα ανεπαρκή χρηματοδότηση, τις θεσμικές ατέλειες του πλαισίου άσκησης της πολιτικής, τις οργανωτικές αδυναμίες και τις ελλείψεις σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, καθώς και σε τεχνικά μέσα.

Το δετές πρόγραμμα 1988 – 1992 είχε τους ίδιους στόχους με το προηγούμενο πρόγραμμα, νέο του όμως στοιχείο αποτελεί η επίκληση στην ιδιωτική πρωτοβουλία για τη χορηγία της στην πολιτιστική ανάπτυξη με αντάλλαγμα φορολογικές απαλλαγές.¹¹

Στο δετές αυτό πρόγραμμα αντιμετωπίστηκε κάπως πρακτικότερα το πρόβλημα των θεσμικών μέτρων, τα οποία όμως αποβλέπουν κυρίως στη θωράκιση του ΥΠ.ΠΟ.

Τα πενταετή αυτά αναπτυξιακά προγράμματα παρουσίαζαν βέβαια σοβαρές ελλείψεις, αφού συντάχθηκαν χωρίς την αναγκαία υποδομή (ειδικές μελέτες, αναλύσεις κ.λ.π.) και χωρίς να έχουν διερευνηθεί καίρια προβλήματα, όπως π.χ. η δομή και η εσωτερική συσχέτιση των τμημάτων της πολιτιστικής δημιουργίας. Πρέπει όμως ν' αναγνωρισθεί ότι αποτελούν σημαντική εξέλιξη, γιατί για πρώτη φορά καταβλήθηκε προσπάθεια να σχεδιαστεί πολιτική για ολόκληρο τον πολιτιστικό χώρο. Επιπλέον, επιχειρήθηκε, έστω και πολύ ατελώς, συντονισμός και συσχέτιση ανάμεσα στις διαδικασίες οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης. Έτσι, τα προγράμματα αυτά, έχουν ήδη σκιαγραφήσει τις κατευθυντήριες γραμμές της πολιτιστικής πορείας της χώρας μας.¹²

¹¹ ΣΚΙΑ Χ., *Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική*, σελ. 33

¹² ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ., *Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα*, σελ. 38

2.3. Προγραμματικές Συμβάσεις

Ο θεσμός των προγραμματικών συμβάσεων καθιερώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 1416/84 και δίνει τη δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με φορείς του δημόσιου τομέα, με σκοπό τη μελέτη και εκτέλεση ολοκληρωμένων τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Στις συμβάσεις αυτές εντάσσονται και όσες αφορούν πολιτιστικά αναπτυξιακά προγράμματα, με τα οποία επιδιώκεται η συντονισμένη παρέμβαση των συμβαλλόμενων φορέων μέσα στα πλαίσια μιας συμφωνίας, που προβλέπει την εφαρμογή μακροχρόνιων προγραμμάτων στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης, της ψυχαγωγίας και της παραγωγής.

Το ΥΠ.ΠΟ. έχει αρχίσει να ενεργοποιεί τις σχετικές διατάξεις του παραπάνω νόμου ήδη από το 1985. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ ΥΠ.ΠΟ. και Ο.Τ.Α. για την εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων πολιτιστικής ανάπτυξης της Καλαμάτας, του Βολου, της Αλεξανδρούπολης κ.α., καθώς και προγραμματικές συμβάσεις για διαμόρφωση και ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων της Ρόδου, του Πυθαγόρειου Σάμου κ.α. Στις συμβάσεις αυτές ορίζονται τα συγκεκριμένα έργα, οι πηγές χρηματοδότησης, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμβαλλόμενων (ΥΠ.ΠΟ. και Ο.Τ.Α.), το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής κ.α.

Ο θεσμός των πολιτιστικών συμβάσεων έχει εφαρμοστεί από το 1974 στη Γαλλία, και από τότε έχουν υπογραφεί εκατοντάδες πολιτιστικές συμβάσεις με πόλεις, νομούς και περιφέρειες. Οι συμβάσεις αυτές θεωρούνται ως ένα από τα σημαντικότερα μέσα για την επιτάχυνση του ρυθμού της πολιτιστικής ανάπτυξης και γενικότερα, για την αναβάθμιση του ρόλου της Γ.Α., αλλά και των περιφερειών στην αναπτυξιακή διαδικασία.¹³

Στην Ελλάδα η περίπτωση της Καλαμάτας είναι ενδεικτική. Η πρώτη προγραμματική σύμβαση υπογράφηκε το Μάιο του 1985 μεταξύ του ΥΠ.ΠΟ. του Δήμου Καλαμάτας και της τότε νεοσυσταθείσας Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.). Με τη σύμβαση αυτή

¹³ ΚΟΝΣΟΛΑ ΝΤ., *Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα*, σελ. 82, 81

επιδιώχθηκε ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Ο θεσμός των προγραμματικών συμβάσεων είναι ίσως το σημαντικότερο έργο θεσμικής υποδομής για την Τ.Α. γενικά και τον πολιτισμό ειδικότερα. Δοκιμάστηκε με αποτελέσματα θεαματικά. Έχει όμως και τεράστια αποθέματα περαιτέρω αξιοποίησης για ουσιαστική πολιτιστική παρέμβαση, για έργα υλικοτεχνικής υποδομής, για συμμετοχικές διαδικασίες και πνευματική ζωή και δημιουργία. Μπορεί να φέρει σε γόνιμη επαφή τους Δημότες με τους δημιουργούς και να κάνει ουσιαστικότερο το ρόλο του μαζικού πολιτιστικού κινήματος. Η νομοθεσία για τις προγραμματικές συμβάσεις αποτελεί για την Τ.Α. επένδυση με πολλαπλή σημασία. Οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική.¹⁴

2.4. Ο θεσμός του εθνικού πολιτιστικού δικτύου πόλεων του Υπουργείου Πολιτισμού

Ο θεσμός του Εθνικού Πολιτιστικού Δικτύου Πόλεων (Ε.Π.Δ.Π.), που προωθεί το ΥΠ.ΠΟ., ξεκίνησε το Νοέμβριο του 1993 και βρίσκεται σε εξέλιξη.

Στοχος του προγράμματος είναι η τόνωση και ανάπτυξη της πολιτιστικής ζωής των ελληνικών πόλεων με τη δημιουργία σ' αυτές βιώσιμων πολιτιστικών θεσμών κύρους, έτσι ώστε να επιτευχθεί η διαμόρφωση ενός νέου πολιτιστικού γινεσθαι στη χώρα μας.

Σκοπός του προγράμματος είναι η ανάπτυξη της περιφέρειας και η ενίσχυση των περιφερειακών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αποκλείοντας έτσι τις παρεμβάσεις στις δύο μεγαλουπόλεις Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Η παρέμβαση του προγράμματος επικεντρώνεται σε τέσσερις τομείς:¹⁵

¹⁴ Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., σελ. 15

¹⁵ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ Π., *Το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων*, στο «Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία», Εκδόσεις Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1994, σελ. 43-47

«(α) Στο θεσμικό. Στα κέντρα – πόλεις πολιτιστικής δημιουργίας θα δημιουργηθούν πολιτιστικοί θεσμοί κύρους που θα καλύπτουν το σύνολο της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Έτσι, το θεσμικό επίπεδο επιδιώκει τη δημιουργία ενός ευέλικτου θεσμικού πλαισίου για την υποστήριξη των νέων θεσμών που θα δημιουργηθούν, ή την ενίσχυση των ήδη υπαρχόντων. Η νομική μορφή που θα επιλεγεί για τους νέους θεσμούς θα εξασφαλίζει όχι μόνο την άμεση υλοποίηση των απαραίτητων ενεργειών για την ομαλή λειτουργία τους, αλλά και την αντιπροσωπευτική σύνθεση των Διοικητικών Συμβουλίων των φορέων που θα εποπτεύουν την υλοποίησή τους (συμμετοχή Δήμων, Πανεπιστημίου, προσωπικοτήτων των γραμμάτων και των τεχνών κ.λ.π.).

Το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Ε.Π.Δ.Π., θέτοντας τέρμα στην προχειρότητα και τον ερασιτεχνισμό στην παραγωγή πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην περιφέρεια, προϋποθέτει για την ενίσχυση οποιουδήποτε θεσμού την ύπαρξη υπεύθυνου και αρμόδιου οργάνου καλλιτεχνικής διεύθυνσης (καλλιτεχνικός διευθυντής ή καλλιτεχνική επιτροπή).

(β) Στην υποδομή. Οι τραγικές ελλείψεις σε κτιριακή – πολιτιστική υποδομή που διαπιστώνεται σε ολόκληρη την ελληνική περιφέρεια, καθιστούν αδύνατη τη λειτουργία οποιουδήποτε πολιτιστικού θεσμού επιπέδου, αν προηγουμένως δεν ενισχυθεί η πολιτιστική υποδομή. Μέσα στα πλαίσια αυτά, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διασωση της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς (επαναχρησιμοποίηση μνημείων, ανακαινίσεις διατηρητέων κ.λ.π.).

(γ) Στο επιμορφωτικό. Βασική προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών θεσμών είναι η στελεχωσή τους με ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Για το λόγο αυτό το ΥΠ.ΠΟ. προβλέπει την οργάνωση δύο κύκλων σεμιναρίων έτσι ώστε να δημιουργηθεί ο πρώτος πυρήνας ειδικευμένων πολιτιστικών στελεχών (πολιτιστικοί εμπνευστές – διαχειριστές και πολιτιστικοί μανάτζερ).

(δ) Στο επικοινωνιακό – πληροφοριακό. Οι πόλεις – κέντρα πολιτιστικής επικοινωνίας έχουν στόχο τη διάχυση του πολιτιστικού αγαθού μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας και θα συνδέονται μ' ένα ηλεκτρονικό

δίκτυο, το οποίο θα τους παρέχει κάθε δυνατή ενημέρωση σχετικά με την πολιτιστική ζωή της χώρας. Έτσι, οι πόλεις που θα ενταχθούν στο Ε.Π.Δ.Π. θα μπορούν να επικοινωνούν με *on line* σύνδεση τόσο μεταξύ τους, όσο και με τα ευρωπαϊκά πολιτιστικά δίκτυα».

2.4.1. Σκοποί του Ε.Π.Δ.Π.

Είναι γεγονός ότι η υπάρχουσα πολιτιστική κατάσταση στη χώρα μας είναι στην πλειονότητά της υποβαθμισμένη και απογοητευτική. Όλες οι αξιολογες πολιτιστικές δραστηριότητες, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις, εκδηλώνονται στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Από το γεγονός αυτό πηγάζει η ανάγκη καταπολέμησης του υδροκεφαλισμού και ενίσχυσης της περιφέρειας.

Γιατί δυστυχώς, οι πολιτιστικές δραστηριότητες στις περισσότερες επαρχιακές πόλεις πραγματοποιούνται εποχιακά, συνήθως το καλοκαίρι, με χαμηλές προδιαγραφές και όχι υψηλή ποιότητα. Και αυτό γιατί πολλοί πιστεύουν ότι ο πολιτισμός είναι πολυτέλεια και όχι σχέση αλληλεξάρτησης με την οικονομική και κοινωνική ευημερία.

Πρέπει όμως να γίνει κατανοητό ότι η πολιτιστική αναβάθμιση του ρόλου της περιφέρειας θα επιφέρει και την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή της.

Βάσει των παραπάνω οι κυριότεροι σκοποί της παρέμβασης που επιχειρείται μέσω του Ε.Π.Δ.Π. είναι:¹⁶

- «Η διάχυση του πολιτιστικού αγαθού σ' ολόκληρη την ελληνική περιφέρεια.
- Η αποκέντρωση της παραγωγής, διακίνησης και διαχείρισης των πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- Η δημιουργία βιώσιμων πολιτιστικών θεσμών.

¹⁶ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ Π., *Το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων*, στο «Πολιτισμός και Γεωτική Δημοκρατία». Εκδόσεις Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1994, σελ. 43-47

- Η δημιουργική συμμετοχή των πόλεων του Δικτύου σε όλες τις μορφές πολιτιστικής και καλλιτεχνικής δραστηριότητας.
- Η παραγωγή πρωτότυπης πολιτιστικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας και διάδοσή της στον ελληνικό χώρο.
- Η ενίσχυση και προστασία των ήδη υπαρχόντων πολιτιστικών θεσμών».
- Η αξιοποίηση και καλλιέργεια της ιδιαίτερης πολιτισμικής κληρονομιάς του κάθε τόπου.
- Η ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της επαρχίας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των πολιτιστικών φορέων.
- Η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων.
- Η εκπαίδευση και επιμόρφωση ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού.
- Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

Ο ρόλος του ΥΠ.ΠΟ. στη λειτουργία του προγράμματος είναι συντονιστικός και συμβουλευτικός, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται ουσιαστικά από την τοπική κοινωνία.

Το Ε.Π.Δ.Π. έχει ενταχθεί στο Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με το ποσό των 30 δις που θα απορροφήσει ως το 1999.

2.4.2. Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Ε.Π.Δ.Π.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λειτουργία και την εφαρμογή του προγράμματος στην περιφέρεια είναι η συμμετοχή σ' αυτό της Τ.Α.

Η Τ.Α. διαδραματίζει σημαντικό ρολο στη διαδικασία ενημέρωσης γυρω από το πρόγραμμα. Οι Ο.Τ.Α. αφού ενημερωθούν από το ΥΠ.ΠΟ., συγκαλούν συσκεψεις στις οποίες συμμετέχουν ο Υπουργός Πολιτισμού, εκπροσωποι πολιτιστικών φορέων και οργανισμών των πόλεων και μέλη της ομάδας εργασίας που επεξεργάζεται το πρόγραμμα.

Στις συσκευσεις αυτές, αφού αναλυθούν οι σκοποί του Ε.Π.Δ.Π., πραγματοποιείται εκτεταμένος διάλογος με στοχο την καλύτερη κατανόηση και την ανταλλαγή απόψεων για την πιθανή λειτουργία ενός θεσμού στη συγκεκριμένη πόλη.

Μετά τη διαδικασία αυτή οι δήμοι συντάσσουν πρόταση για την ένταξη της πόλης τους στο Ε.Π.Δ.Π., διοργανώνονται ημερίδες, από τις οποίες προκύπτει η πολιτιστική φυσιογνωμία των πόλεων.

Στη φάση της υλοποίησης και λειτουργίας των θεσμών οι δήμοι έχουν και πάλι πρωτεύοντα ρόλο. Από τη στιγμή που θ' αποφασιστεί η ένταξη μιας πόλης στο Ε.Π.Δ.Π. συγκροτείται ένας ιδιαίτερος φορέας ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του θεσμού. Το Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα το απαρτίζουν εκπρόσωποι των Ο.Τ.Α., πολιτιστικοί φορείς της πόλης κ.α.¹⁷

Τελειώνοντας, κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε τις πόλεις που έχουν ενταχθεί στο Ε.Π.Δ.Π.:¹⁸

- Ο **Βόλος** για να καλλιεργήσει το θεσμό του Μουσικού Θεάτρου οργανώνοντας Διεθνές Φεστιβάλ, αξιοποιώντας το Δημοτικό Ωδείο και το Θέατρο Βόλου που έχει γίνει με υπουργική απόφαση Δημοτικό Περιφερειακό.
- Η **Κομοτηνή**, στην οποία δημιουργείται ένα κέντρο Μελέτης, Καλλιέργειας και Συνάντησης των Λαϊκών Δρώμενων. Το Ε.Π.Δ.Π. θα βοηθήσει στη δημιουργία αμφιθεάτρου στο Δασος Αναψυχής και ανάπλαση – αξιοποίηση ανοικτών χώρων σε κομβικά σημεία της πόλης.

¹⁷ ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ Π., *Το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων*, στο «Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία», Εκδόσεις Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1994, σελ. 43-47

¹⁸ Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 18-5-1994, «Ξεκινάει το Δίκτυο Πόλεων»

- Η **Σκόπελος** για να αναπτύξει το θεσμό της καλλιτεχνικής φωτογραφίας ως πολιτισμικό, μορφωτικό, ιστορικό και ψυχαγωγικό μέσο.
- Η **Πάτρα**, για να αναβιώσει το Διεθνές Μουσικό Φεστιβάλ με νέα μορφή, φιλοσοφία και οργανωτική δομή.
- Η **Καλαμάτα** με το Διεθνές Κέντρο Χορού.
- Το **Ρέθυμνο** συνδέεται με τα εικαστικά και θα οργανώνει μια Διεθνή Συνάντηση Κριτικών Τέχνης.
- Εννέα πόλεις του Κορινθιακού κόλπου (**Λουτράκι – Περαχώρα, Κόρινθος, Σικυώνα (Κιάτο), Ξυλόκαστρο, Ακράτα, Αίγιο, Αντίριο, Ναύπακτος και Δίστομο**) συνεργάζονται στη δημιουργία του Φεστιβάλ Κορίνθου.
- Θα ακολουθήσει η οργάνωση ανάλογων θεσμικών πλαισίων για τις πόλεις: **Αγρίνιο** (Παιδικό και Νεανικό Θέατρο – λειτουργία θεατρικού εργαστηρίου για νέους), **Λάρισα**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΠΡΩΘΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

3.1. Γενικά

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ο φυσικός υποδοχέας των πολιτιστικών δραστηριοτήτων μιας εξελισσόμενης κοινωνίας, που δεν περιορίζεται στα στενά εδαφικά όρια μιας περιοχής, αλλά επεκτείνεται στην ακτίνα πολιτιστικής επιρροής προς και από έξω.

Η Τ.Α. που από τη φύση της βρίσκεται πολύ πιο κοντά στη λαϊκή βάση, είναι ο καταλληλότερος φορέας άσκησης πολιτιστικής πολιτικής. Γι' αυτό οφείλει να συνδέεται με την τοπική κοινωνία, να ακούει τις ανάγκες της και να εκφράζει τις αγωνίες της.

Η πολιτική δράση μαζί με τους κανόνες, τους θεσμούς, τα πλαίσια και τους πόρους αποτελεί υπόθεση της τοπικής κοινωνίας, με πρωταρχικό μέλημα την ενεργοποίηση και συμμετοχή του πολίτη.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες ως πρωτοβάθμιες μορφές Δημοκρατίας και γνήσιοι εκφραστες της λαϊκής παράδοσης μπορούν να διαδραματίσουν πρωταρχικό ρόλο στη σύνθεση των πολιτισμών, στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, στη διατήρηση και προβολή των τοπικών ιδιαιτεροτήτων, αλλά και στη σύνδεση της πόλης με άλλους πολιτισμούς, μέσω των Δικτύων Πόλεων και των Αδελφοποιήσεων. Και να χρησιμοποιήσουν τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής σαν συνδετικό κρίκο επικοινωνίας με άλλους πολιτισμούς.

Ο αναβαθμισμένος ρόλος του Δήμου και της Κοινότητας αποτυπώνεται άλλωστε και στο κεφάλαιο των αρμοδιοτήτων τους στο άρθρο 24 παραγράφος

1 του Δ.Κ.Κ.: «*Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων. κύρια μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων, καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων της*».

Από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα ο Δήμος έχει να επιδείξει πλούσιο έργο και δράση σε μια διευρυμένη σφαίρα δραστηριοτήτων, πολλές από τις οποίες είχαν διεθνές χαρακτήρα. Αυτό που πρέπει να επισημάνουμε είναι ότι ο Πολιτισμός δεν πρέπει να αναζητείται σε μερικές πόλεις που διαθέτουν υποδομή και στελέχη να υλοποιήσουν φιλόδοξα πολιτιστικά προγράμματα. Στην υπόθεση του πολιτισμού, που το τοπικό μέρος γίνεται μέρος της διαμόρφωσης της εθνικής μας συνείδησης, υπάρχει χώρος για δράση και για τις μικρές κοινωνίες, αρκεί να υπάρξει σοβαρότερη πληροφόρηση, για την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών.¹⁹

Βασικός ρόλος της Τ.Α. είναι η δημιουργία υποδομής για την παραγωγική του πολιτιστικού προϊόντος και η ισόρροπη χωροταξική κατανομή της στα πλαίσια της πόλης.

Οι δυνατότητες προώθησης της πολιτιστικής ανάπτυξης από την Τ.Α. συνδέονται άμεσα με τη γενικότερη ανάπτυξη του θεσμού. Με την αναβάθμιση του πολιτιστικού της περιβάλλοντος η Τ.Α. θα γίνει κέντρο δημιουργικότητας και καινοτομιών, που θα επιφέρει εκτός των άλλων και συρροή οικονομικού κεφαλαίου.

Η Τ.Α. σήμερα προσπαθεί με ένα κριτικό και δημιουργικό συνδυασμό να ενσωματώσει και να κάνει τον πολιτισμό αναποσπαστο στοιχείο στον αναπτυξιακό ρολό που έχει και που ακόμα διεκδικεί, για να συμβάλλει δημιουργικά σ' ένα άλλο μοντέλο ανάπτυξης που θα βάζει κέντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, μορφωτικό και ψυχαγωγικό τομέα.

Σήμερα, η Αυτοδιοίκηση εντάσσει στους βραχυχρόνιους και μακροπρόθεσμους σχεδιασμούς της, στα προγράμματα και στους προϋπολογισμούς της τον πολιτισμό και τους δημιουργούς του. Έχει

¹⁹ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., *Η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης*, σελ. 50

δημιουργηθεί και συνεχίζει να δημιουργείται μια αξιολογη υποδομή, που αντικατοπτρίζεται από τη σημαντική συμμετοχή κυρίως των νέων στην πολιτιστική δραστηριότητα. Πολιτιστική δραστηριότητα και δράση που δεν περιορίζεται πια μόνο σε επετειακές εκδηλώσεις και φεστιβάλ αλλά αποκτά μονιμότερο χαρακτήρα και αρχίζει από την παιδική ηλικία σε όλες τις μορφές της δημιουργίας (θέατρο, εικαστικά, χορός κ.α.).

*«Η Τ.Α. έχει τη δυνατότητα να παίρνει και να ενθαρρύνει πρωτοβουλίες, να συντονίζει και να παρακινεί καθετί που θα μπορεί να ανθεί στην πολιτιστική δημιουργία και τη συμμετοχή του πολίτη, και να διεκδικήσει τη, σε μόνιμη βάση, εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για να προχωρήσει απρόσκοπτα και να αποδώσει βραχυχρόνια και μακροχρόνια καρπούς. Να ξεκινήσει μια καινούργια πορεία για την πολιτιστική άνθιση του τόπου, τη ζωντανή σύνδεση με τη λαϊκή δημιουργία και την έκφρασή της μέσα από τις νέες συνθήκες, τα μέσα και τις δυνατότητες».*²⁰

Σ' αυτή την κατεύθυνση ο θεσμός τόσο της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης, έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει ένα ζωντανό δημιουργικό ρόλο στον πολιτισμό, που μπορεί να πάρει σάρκα και οστά, σε συνεργασία με τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς κάθε τοπικής κοινωνίας. Έτσι, θα γίνει η αιχμή του δόρατος ή ο μοχλός για την πολιτιστική αλλά και γενικότερη ανάπτυξη κάθε περιοχής.

Η Τ.Α. έχει μια πλούσια ιστορία από την οποία μπορεί να αντλήσει παραδείγματα ώστε να είναι καινοτομία και δημιουργική. Μέσα στους αιώνες έχει να επιδείξει δείγματα επιτυχών παρεμβάσεων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Στη σύγχρονη εποχή όμως δυσκολεύουν ακόμα περισσότερο τα πράγματα μιας και κάτω από την οικονομική ύφεση εμφανίζεται το πρόβλημα της φτώχειας που δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά και πολιτιστική. Αυτή η φτώχεια μπορεί να είναι ένα κίνητρο ή και η αφετηρία για μια διαφορετική οργάνωση της οικονομικής ζωής, καταναλωτικά πρότυπα που πρέπει να επανεξεταστούν και εντέλει ενός άλλου τρόπου ζωής, ενός άλλου πολιτιστικού

²⁰ ΚΛΑΔΟΣ Γ., *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, στο «Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία», εκδόσεις Ε.Ε.Τ.Α., 1994, σελ. 53-54

προτύπου. Για την ανάπτυξη των προτεραιοτήτων και των δραστηριοτήτων θα ήταν σημαντικό αν όχι απαραίτητο να γίνει.²¹

- (α) Η καταγραφή, η ανίχνευση των πολιτιστικών και κοινωνικών αναγκών και των ιδιοτήτων κάθε Δήμου και Κοινότητας.
- (β) Ο σχεδιασμός της πολιτιστικής δράσης που πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπ' όψη τις ιδιοτυπίες της περιοχής και να αξιοποιεί αυτές τις ιδιαιτερότητες.
- (γ) Η ύπαρξη ενός εξειδικευμένου προσωπικού, που να μπορεί να αναλαμβάνει με πληρότητα και επάρκεια, αλλά και να συλλάβει, να σχεδιάσει και να υλοποιήσει τα προγράμματα που εκπονούνται.
- (δ) Η πραγματοποίηση κάποιων πιο σύνθετων και πιο φιλόδοξων από άποψη ποιότητας προγραμμάτων και με δεδομένη τη στενότητα των πόρων που έχουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες, είναι απαραίτητο να γίνεται με διαδημοκρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία.

Η Τ.Α. πρέπει να στρέψει την προσπάθειά της στο να ενδυναμώσει και να συντονίσει τις διαφορετικές ομάδες μέσα στην περιοχή της, να δοκιμάσουν τις δυνατότητές τους σε θέματα και τομείς που τους αγγίζουν και τους επιτρέπουν να διακριθούν και να διαφοροποιηθούν ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Ο ρόλος της Τ.Α. είναι και σημαντικός και πολυδιάστατος. Μπορεί να γίνει ο πυρήνας ο οποίος θα συσπειρώσει και θα εμπνεύσει.

Αναγκαίος όρος για την πολιτιστική ανάπτυξη και την πνευματική αναγέννηση είναι η πολιτιστική αποκεντρωση. Ο ρολος της πρωτοπορίας ανήκει στην Τ.Α. που είναι το θερμοκήπιο του πολιτισμού. Ο πολιτισμός αντλεί χυμούς από την πατρώα γη. Η ανεκτίμητη εισφορά του όμως και η σημασία του είναι ότι διαρρηγνύει τα όρια, υπερβαίνει τα σύνορα, καταργεί τους Νόμους και τους όρους. Ο πολιτισμός λειτουργεί και πλαστουργεί πέρα και πάνω από τόπο και χρόνο. Κάνει το τοπικό οικουμενικό και το ατομικό καθολικό.²²

²¹ ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ. Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Υδρα 1994, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 159

²² ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ. Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Υδρα 1994, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 16

3.2. Ολοκληρωμένη, ενδογενής τοπική ανάπτυξη

Ο όρος «τοπική» δεν αφορά μόνο το συγκεκριμένο χώρο, αλλά αναφέρεται σε κάθε γεγονός, δραστηριότητα ή διαδικασία που γίνεται με πρωτοβουλία ή στηρίζεται από τον πληθυσμό του συγκεκριμένου χώρου.

Στη σημερινή φάση οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας, οι τοπικές κοινωνίες, διεκδικούν και επιτυγχάνουν να έχουν την πρωτοβουλία στον καθορισμό στόχων, στις προτεραιότητες των έργων και στον προγραμματισμό υλοποίησής τους, επιταχύνοντας έτσι την ανάπτυξη της περιοχής τους.

Ο όρος ανάπτυξη περιλαμβάνει τη βελτίωση της υλικής ευημερίας, ιδίως των ατόμων που έχουν χαμηλότερα εισοδήματα, την εξάλειψη της φτώχειας, του αναλφαριθμισμού και των ασθενειών και με παράλληλη μεταβολή της διάρθρωσης της παραγωγής και των κοινωνικών δομών, που θα εξασφαλίσει πλήρη παραγωγική απασχόληση του πληθυσμού και συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Όποια ανάπτυξη επιτυγχάνεται σε έναν τόπο, έχει σκοπό να εξυπηρετήσει το σύνολο του πληθυσμού της περιοχής και όχι επιλεκτικά τους ολίγους εκλεκτούς.

Η UNESCO θεωρεί την ανάπτυξη:

- 1^ο μια ολοκληρωμένη οργανική διαδικασία οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων, διαρκώς αλληλοεπηρεαζόμενων,
- 2^ο ως μια ενδογενή αναπτυξιακή διαδικασία, κάθε χώρας, περιφέρειας ή περιοχής που αναλαμβάνει τη διαδικασία της ανάπτυξης σύμφωνα με τις δικές της επιλογές και σε αρμονία με τους στόχους και τις επιδιώξεις του πληθυσμού της, και
- 3^ο ως μια παγκόσμια διαδικασία με την έννοια ότι οι στόχοι κάθε χώρας και τα προβλήματα της καθορίζονται σε συνάρτηση με τα παγκόσμια προβλήματα.²³

²³ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΡΟΒΑΤΑΣ, «Τοπική Ανάπτυξη, Προοπτικές». Τοπική Αυτοδιοίκηση – Αποκέντρωση, Τεύχος 4, Ιούλιος – Αύγουστος 1997, σελ. 60

Η ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη είναι μια οργανική διαδικασία, στην οποία παίζουν ρόλο, πέρα από τους φυσικούς πόρους και το κεφάλαιο, οι θεσμοί, οι οργανισμοί, οι φορείς της κοινωνίας (επιμελητήρια, συνεταιρισμοί), οι τοπικοί παράγοντες, η τοπική πρωτοβουλία, οι τοπικές επιχειρήσεις, η επιχειρηματικότητα, η ανθρώπινη αναζήτηση στους τομείς του πολιτισμού.

Για να επιτευχθεί η ανάπτυξη πρέπει να κινητοποιηθεί το σύνολο του ενδογενούς δυναμικού μιας περιοχής.

Η ενδογενής τοπική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία που ξεκινάει από τη βάση. Από τους απλούς πολίτες, που αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να παρέμβουν αποφασιστικά για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και για τον καθορισμό του δικού τους μέλλοντος.

Η ενδογενής ανάπτυξη έχει ως στόχο:

- Την αξιοποίηση της παραγωγικής δομής της τοπικής οικονομίας.
- Την αξιοποίηση της αγοράς εργασίας και βελτίωση της επιχειρηματικότητας του τοπικού πληθυσμού.
- Την αξιοποίηση των φυσικών πόρων.
- Την αξιοποίηση της κοινωνικής και πολιτικής δομής της τοπικής κοινωνίας προς όφελος της ανάπτυξης.
- Την αξιοποίηση των παραδόσεων και της πολιτιστικής κληρονομιάς.²⁴

Απαραίτητη προϋπόθεση της ανάπτυξης είναι η πολιτιστική διάσταση σε τοπικό επίπεδο, αφού τα αντικείμενα που αγγίζει και τα μέσα που χρησιμοποιεί συντελούν:²⁵

- (α) Στην προώθηση της πολιτικής κουλτούρας του λαού μέσα από διαδικασίες συμμετοχής, ενημέρωσης και πληροφόρησης.
- (β) Στην καλύτερη ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο μέσα από διαδικασίες ευαισθητοποίησης, προώθησης της επικοινωνίας,

²⁴ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΡΟΒΑΤΑΣ, «Τοπική Ανάπτυξη, Προοπτικές», *Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αποκέντρωση*, Τεύχος 4, Ιούλιος - Αύγουστος 1997, σελ. 60

²⁵ ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΨΥΛΛΑ, «Η Πολιτιστική Διάσταση της Τοπικής Ανάπτυξης», *Τοπική Αυτοδιοίκηση*, τεύχος 2, Μάρτιος - Απρίλιος 1992, σελ. 60

επιμόρφωσης και επαγγελματικής απασχόλησης στον πολιτιστικό τομέα (επαγγέλματα του πολιτισμού).

(γ) Στην αναβάθμιση του πνευματικού επιπέδου του λαού μέσα από την οργάνωση καλλιτεχνικών και επιμορφωτικών εκδηλώσεων, τη δημιουργία χώρων (βιβλιοθηκών, μουσείων κ.α.) καλλιτεχνικής και πνευματικής έκφρασης.

(δ) Στην ψυχαγωγία του κοινού μέσα από την προώθηση συμμετοχής σε ομάδες δουλειάς, με στόχο την καλύτερη εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου.

3.3. Ο ρόλος των Δημοτικών Επιχειρήσεων στην τοπική ανάπτυξη

Η προώθηση της ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης και ο ρόλος της Τ.Α. σ' αυτήν είναι από τα βασικά συστατικά στοιχεία μιας αναπτυξιακής πολιτικής. Κύριο εργαλείο προώθησης της ενδογενούς ανάπτυξης, στο πλαίσιο των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων, εκτός από τους αναπτυξιακούς συνδέσμους, που είχαν συσταθεί αρχικά και τις προγραμματικές συμβάσεις, είναι οι δημοτικές επιχειρήσεις.

Οι δημοτικές επιχειρήσεις μπορούν να καλύψουν υπάρχουσες κοινωνικές ανάγκες και να παρέμβουν αποτελεσματικά στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

Η δημιουργία επιχειρήσεων από τους Ο.Τ.Α. αποκτά αυξημένη αναπτυξιακή βαρύτητα, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο οι Ο.Τ.Α. μπορούν να παρεμβαιουν στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των περιοχών τους και να βελτιώνουν την οικονομική τους κατάσταση. Η επιχειρηματική δραστηριότητα των Ο.Τ.Α. συνδέεται συνήθως με την υποδομή και την κοινή ωφέλεια.

Η χρηματοδότηση των δημοτικών επιχειρήσεων προέρχεται κυρίως από τον κρατικό προϋπολογισμό και την πολιτική φορολογία. Μπορούν να χρηματοδοτηθούν επίσης από τα κοινοτικά ταμεία, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο

Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κ.α., κυρίως για έργα υποδομής, που συμβάλλουν στην τοπική ανάπτυξη.

Με το Ν. 1262/82 δημιουργήθηκαν οι θεσμικές προϋποθέσεις για την ίδρυση και χρηματοδότηση των δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων και με το Ν. 1416/82 και το Π.Δ. 76/85 καθορίστηκαν τα θεσμικά πλαίσια λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων.

Ειδικότερα, με το Ν. 1262/82 οι επενδύσεις των Ο.Τ.Α. τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης και επιδοτούνται με ισχυρότερα κίνητρα σε σχέση με τις ιδιωτικές επενδύσεις. Έτσι ανάλογα με την περιοχή και το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι δημοτικές επιχειρήσεις μπορούν να επιχορηγηθούν μέχρι το 65% του συνολικού κόστους της επένδυσης, ενώ η ίδια συμμετοχή μπορεί να μειωθεί μέχρι και στο 10% του κόστους. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται η δυνατότητα στους Ο.Τ.Α. να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα στη μεταποίηση, τον τουρισμό, στη γεωργία και τις υπηρεσίες, με μικρό αρχικό κεφάλαιο.

Με το Ν. 1416/84 που καταρτίστηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών:

- (α) Καταργούνται οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που υπάρχουν για τη σύσταση των δημοτικών επιχειρήσεων.
- (β) Βελτιώνονται οι διατάξεις που επηρεάζουν την αποδοτικότητα και την παραγωγικότητά τους (αποδέσμευση από τις διαδικασίες που εφαρμόζονται στο Δημόσιο για τα έργα, τις προμήθειες και το προσωπικό, μεγαλύτερη ευελιξία στη σύνθεση της διοίκησης, οργάνωση της λειτουργίας τους, κίνητρα για τους εργαζόμενους κ.α.).
- (γ) Ενισχύεται ο κοινωνικός χαρακτήρας τους με τη συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων και κοινωνικών φορέων στη διοίκησή τους και με τη συμμετοχή των εργαζομένων στα κέρδη.

Σύμφωνα με το Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα (Π.Δ. 410/95) οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να ιδρύσουν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις:

- (α) Για την εκτέλεση έργων που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού, καθώς και για την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών.
- (β) Για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού.
- (γ) Για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

Από τη διατύπωση των σκοπών αυτών προκύπτει ο κοινωνικός ρόλος των δημοτικών επιχειρήσεων, όπου το κέρδος δεν είναι αυτοσκοπός αλλά η επιχείρηση θεωρείται σαν παραγωγική μονάδα κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών.

Συμπερασματικά,²⁶ «η εισαγωγή του θεσμού των δημοτικών επιχειρήσεων έδωσε τη δυνατότητα σε πολλούς Ο.Τ.Α. να δημιουργήσουν δημοτικές επιχειρήσεις πολιτιστικής και κοινωνικής ανάπτυξης, απελευθερώνοντας τα εμπόδια και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που είχαν τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου».

Ιδιαίτερα με τις δημοτικές επιχειρήσεις επιτεύχθηκε ελευθέρωση προσλήψεων προσωπικού, δυνατότητα είσπραξης χορηγιών με τιμολόγια, αφού υπολογιστεί στο τιμολόγιο αντίστοιχος Φ.Π.Α.

Οι περισσότερες όμως των επιχειρήσεων δεν ευτύχησαν να ενταχθούν σε αναπτυξιακά κίνητρα, ιδιαίτερα του παλιού Ν. 1262/92, έμειναν φτωχοι συγγενείς και δεν μπόρεσαν να υποστηρίξουν την πολιτιστική δράση από άλλες παράλληλες κερδοφόρες επιχειρήσεις επιδοτούμενες για την κάλυψη των ζημιών τους από τους δήμους.

²⁶ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ., Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, σελ. 115

3.4. Ο θεσμός των αδελφοποιήσεων

Μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η ανάγκη προστασίας της Ευρώπης από έναν άλλο εμφύλιο στο μέλλον ήταν επιτακτική. Έτσι γεννήθηκε η ιδέα της αδελφοποίησης πόλεων με την ελπίδα ότι θα φέρει τους λαούς πιο κοντά, αφού η Ευρώπη δεν θα μπορούσε να ξεπεράσει τις δυσκολίες χωρίς να ενώσει τις δυνάμεις της.

Τον Ιανουάριο του 1951 πενήντα Δήμαρχοι ίδρυσαν το Συμβούλιο Δήμων της Ευρώπης (στη συνέχεια έγινε Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης) και καθιέρωσαν την ιδέα μιας Ευρώπης των Πολιτών και την ονομασία της αδελφοποίησης.

Αδελφοποίηση είναι η ένωση δύο ή περισσότερων πόλεων από διαφορετικά κράτη που αποφασίζουν να συνεργαστούν στο πλαίσιο μιας ευρωπαϊκής προοπτικής για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους και την ανάπτυξη όλο και πιο στενών δεσμών φιλίας και επικοινωνίας. Η επιθυμία ανταλλαγών ιδεών, τεχνικών, σεμιναρίων εκπαίδευσης. Η επιθυμία για κοινωνικές, σχολικές ανταλλαγές και ανταλλαγές νέων.²⁷

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ανοίγει με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, νέες προοπτικές στην ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ πόλεων. Η Κομισιόν στηρίζει ιδιαίτερα το θεσμό αυτό και βέβαια τον χρηματοδοτεί. Δίκτυα μεταξύ των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης περισσότερων ευρωπαϊκών Δήμων χρηματοδοτούνται μέχρι και 70% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, σε τομείς επιμόρφωσης, περιβάλλοντος, πολεοδομίας, χωροταξίας, εφαρμογής αναπτυξιακών προγραμμάτων. Τομείς που κύρια αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Βέβαια, αυτό δεν το κάνει τυχαία. Η Ευρώπη δεν μπορεί να οδεύσει προς την ενότητα χωρίς την προσχώρηση των πολιτών της. Πρέπει να τονισθεί ακόμα περισσότερο η ανθρωπινή διάσταση της Κοινότητας, της οποίας οι οικονομικοί, νομισματικοί και πολιτικοί στόχοι δεν αποτελούν αυτοσκοπό.

²⁷ ΠΑΡΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 65

αλλά μέσο για την ικανοποίηση των βαθύτερων επιθυμιών των ανθρώπων που την αποτελούν για ειρήνη και ευημερία. Η αδελφοποίηση προσφέρει στον τομέα αυτό προνομιούχο πλαίσιο δραστηριότητας. Ενεργεί ως σύνδεσμος στα ευρωπαϊκά θεμέλια και έτσι οι αδελφοποιήσεις αποτελούν:

- «(α) Εκδήλωση βούλησης των λαών και των εκλεγέντων από αυτούς στις Τοπικές Αρχές, να συμμετάσχουν στην οικοδόμηση της Ευρώπης.
- (β) Συμβάλλουν στην καθιέρωση ανταλλαγών μεταξύ αδελφών πόλεων διαφορετικών παραδόσεων και πολιτισμών, ζωντανεύοντας και διατηρώντας κατ' αυτό τον τρόπο τις διαφορές τους, που αποτελούν τον πολιτιστικό πλούτο των λαών.
- (γ) Ενεργοποιούν τις τοπικές κοινωνίες και τις αρχές των αδελφών πόλεων να εκπονήσουν κοινά προγράμματα δράσης που χρηματοδοτεί σε μεγάλο ποσοστό η Κοινότητα».²⁸

Τα κριτήρια με τα οποία γίνεται η επιλογή των πόλεων που θα αδελφοποιηθούν είναι:

- Γεωγραφικά
- Κοινωνικοοικονομικά και
- Γλωσσικά.

Γενικά, δίνεται προτεραιότητα σε πόλεις, οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, της περιορισμένης χρησιμοποίησης της γλώσσας τους ή της πρόσφατης προσχώρησής τους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Μια αδελφοποίηση βασίζεται πάνω στη δέσμευση των Ο.Τ.Α. και των κατοίκων. Προωθούνται κυρίως οι αδελφοποιήσεις που προβάλλουν πρωτότυπα θέματα και ευρεία συμμετοχή του πληθυσμού. Η δέσμευση αυτή των Δήμων πιστοποιείται με έναν επίσημο όρκο.

Στην Ευρώπη των πόλεων που βρίσκεται στη φάση δημιουργίας της, το χειρότερο που μπορεί να συμβεί σε μια πόλη είναι η απομόνωση της. Μέσα

²⁸ ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 65

από την αδελφοποίηση οι πόλεις γνωρίζονται μεταξύ τους σε πολλαπλά επίπεδα και βάζουν σταθερές βάσεις για ουσιαστική συνεργασία. Οι βασικές προϋποθέσεις για μια ουσιαστική και αποδοτική αδελφοποίηση είναι:

(α) Η επιλογή της σωστής αδελφής – πόλης. Είναι καλό να υπάρχει όχι κοινή, αλλά παραπλήσια οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική βάση και κοινοί στόχοι.

(β) Η συμμετοχή των πολιτών μέσα στην επιτροπή αδελφοποίησης.

(γ) Η χρηματοδότηση.

Αυτές οι προϋποθέσεις συμβάλλουν, ώστε η αδελφοποίηση να μην μείνει στις τελετές και στις ανταλλαγές δώρων και αντιπροσωπειών, αλλά η από κοινού δουλειά να ενισχύσει τις τοπικές ιδιαιτερότητες προς όφελος των πολιτών.²⁹

Τα τελευταία 40 χρόνια περισσότερες από 8.000 πόλεις και τοπικές και περιφερειακές αρχές των χωρών – μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν αδελφοποιηθεί.

*«Μέσα λοιπόν από την Αυτοδιοίκηση, την τέχνη και τον πολιτισμό στην ειρήνη. Μέσα από τις αδελφοποιήσεις δίνεται η ευκαιρία να προσεγγίσουν οι λαοί μεταξύ τους, να επικοινωνούν και να δημιουργούν βαθιές σχέσεις για να προάγουν τον πολιτισμό. Ο πολιτισμός μπορεί να σώσει την ειρήνη για να παραμείνουμε άνθρωποι».*³⁰

3.5. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Λαϊκός Πολιτισμός

Όλα τα έργα, τα φτιαγμένα με το χέρι από απλούς ανθρώπους του λαού, με κάθε είδους υλικό, αλλά και οι λαϊκοί χοροί, το δημοτικό τραγούδι, η δημοτική ποίηση, τα ρητά, οι παροιμίες, τα παραμύθια, τα ανέκδοτα, συγκροτούν το λαϊκό μας πολιτισμό.

²⁹ ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ. *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 68

³⁰ ΠΛΗΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ. *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 66

Έτσι, βλέπουμε μικρά και μεγάλα γεγονότα της ανθρώπινης ζωής, όπως η γέννηση, ο γάμος, η μοίρα του ανθρώπου, ο βιοπορισμός και τα μέσα της εργασίας, τα ήθη και τα έθιμα, οι διηγήσεις και τα παραμύθια, οι περιπέτειες, οι πόλεμοι, αλλά και η ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία να γίνονται πηγές έμπνευσης για τους απλούς λαϊκούς εκείνους ανθρώπους που είναι προικισμένοι με ξεχωριστές, δημιουργικές και εκφραστικές ικανότητες και ταλέντα.³¹

Λαϊκό είναι λοιπόν, ότι πρωτογενώς δημιουργεί ο ίδιος ο λαός και το λαϊκό δημιούργημα μπορεί να είναι αντικείμενο πρακτικής χροιάς (εργαλείο, σκεύος, ένδυμα κ.λ.π.) ή προϊόν αισθητικής – συναισθηματικής ανάγκης και αγαθό του πνεύματος (τραγούδι, χορός, παραμύθι, παροιμία κ.α.).

Τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του λαϊκού είναι:

- **Το ομαδικό.** Αυτό σημαίνει ότι ο δημιουργός – ένας ή μικρό σύνολο ανθρώπων – είναι φορείς ομαδικού πνεύματος, κοινής ευαισθησίας, βρίσκονται στο ίδιο περίπου διανοητικό επίπεδο με την όλη κοινότητα και δημιουργούν σύμφωνα με τα πρότυπα της παράδοσης.
- **Το αυθόρμητο,** που αντιπροσωπεύει τον ψυχολογικό παράγοντα. Κι αυτό σημαίνει ότι ο λαϊκός δημιουργός εξωθείται στην καλλιτεχνική έκφραση πιο πολύ από τα στοιχεία της ψυχής, από το ένστικτο, το συναίσθημα και τη φαντασία.
- **Το απρόσωπο.** Ο δημιουργός δεν είναι απλώς το συγκεκριμένο επώνυμο άτομο, αλλά ο φορέας μιας μακραίωνης παράδοσης, πράγμα που σημαίνει ότι κουβαλά μέσα του τη σοφία, τη διάνοηση, τη νοοτροπία, την ευαισθησία και την αισθητική των πολλών, που κατορθώνει και τις ενεργοποιεί για λογαριασμό όλων.
- **Ο κατά παράδοση τρόπος** παραγωγής, συντήρησης, διάδοσης και συνέχισης της λαϊκής δημιουργίας.

³¹ ΔΑΡΑΚΗ ΠΕΠΗ, *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1996, σελ. 173

Η παράδοση είναι ένα ολόκληρο σύστημα αξιών – δημιουργήμα λαϊκής εμπνευσης και προϊόν της κοινής, ομαδικής διανοήσης και ευαισθησίας – που αναφέρεται τόσο στον πνευματικό, όσο και στον ψυχικό μας κόσμο.

Ο ρόλος των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διάσωση και αξιολόγηση του λαϊκού πολιτισμού είναι πολύ σημαντικός, καθώς σε κάθε γωνία της ελληνικής γης εξακολουθεί να υπάρχει, λειτουργικά, η παράδοση ενός κλάδου λαϊκής τέχνης. Η αγγειοπλαστική, η μεταλλουργική, η ξυλογλυπτική, τα υφαντά, τα κεντήματα και άλλα ακόμα βρίσκονται σε μια λανθάνουσα κατάσταση. Όλα αυτά μπορούν με τη δραστηριοποίηση και την πρωτοβουλία των δήμων και κοινοτήτων να περάσουν από το στάδιο της καταγραφής και διάσωσης, όχι όμως μόνο για να μπουν στο μουσείο, αλλά και για να γίνουν αφετηρίες για περαιτέρω εξελίξεις.

Όταν οι ντόπιοι βιοτέχνες των έργων λαϊκής τέχνης θα δουν να περιβάλλει το έργο τους η δημοτική και κοινοτική αρχή με στοργή, αυτό θα τους εμπνεύσει να συνεχίσουν το έργο τους δημιουργικότερα, πραγματώνοντας μορφές τέχνης ανάλογες με αυτές που μας κληροδότησε η λαϊκή μας παράδοση.

Οι δήμοι μπορούν ακόμα να οργανώσουν εκθέσεις έργων λαϊκής τέχνης και να δημιουργήσουν παράλληλα μια μόνιμη συλλογή, ένα δημοτικό μουσείο λαϊκής τέχνης, να οργανώσουν ομιλίες, προβολές, επιδείξεις του τρόπου κατασκευής τους και κάθε λογής ανάλογη ενέργεια που θα εξυπηρετούσε αυτό το σκοπό.

Άλλη παράλληλη δραστηριότητα της Τ.Α. θα είχε σαν στόχο να περισωθούν και τα έθιμα, οι θρύλοι και οι τοπικές παραδόσεις, που αποτελούν την ίδια την ψυχή του λαού μας, υλικό πολύτιμο για κάθε λογής μελέτη, καλλιτεχνική και επιστημονική.

Κάθε δήμος και κάθε κοινότητα μπορεί να κάνει πολλά σ' αυτόν τον ευαίσθητο τομέα της περιφερειακής πολιτιστικής μας ανάπτυξης χρησιμοποιώντας τοπικές πηγές αφετηρίας και εξέλιξης. Μία καλοστημένη τέτοια προσπάθεια θα φέρει στο μέλλον και σημαντικά εσοδα που όχι μόνο θα υπερκαλύψουν τα έξοδα που θα χρειαστούν για το ξεκίνημα του, αλλά θα

δημιουργήσουν μια νέα πηγή οικονομικών πόρων και για τους βιοτέχνες και για τους δήμους.

Αλλωστε αυτός είναι ο λόγος που γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη σύνδεση λαϊκού πολιτισμού και Τ.Α. Επίσης, ο λαϊκός πολιτισμός και η λαϊκή παράδοση αποτελούν τα πλέον πρόσφορα πεδία για την αφύπνιση και ενεργοποίηση των δημοτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

4.1. Γενικά - Επιχορηγήσεις

Τη δεκαετία του '80 και του '90 παρατηρήθηκε έξαρση πολιτιστικών εκδηλώσεων και σημαντική αύξηση των πολιτιστικών συλλόγων, σωματείων, πνευματικών κέντρων σε όλη την Ελλάδα.

Παρόλα αυτά οι κρατικές δαπάνες για τον πολιτισμό παρέμειναν σε χαμηλά επίπεδα. Το μέσο ετήσιο ποσοστό του κρατικού προϋπολογισμού για το Υπουργείο Πολιτισμού, την περίοδο 1982 – 89 κυμαίνεται γύρω στο 0,47% και το 1992 σε 0,41%. Από τα ποσοστά αυτά σχεδόν το 50% απορρόφησαν οι πολιτιστικοί σύλλογοι της Αττικής. Η επιδοτήσεις επίσης, κάλυπταν τις τρέχουσες ανάγκες των συλλόγων και όχι τα μακροχρόνια σχέδια των συλλόγων.³²

Σημαντικό στοιχείο είναι επίσης, ότι η κατά κεφαλή δημόσια δαπάνη για τον πολιτισμό στη χώρα μας ήταν το 1985 8,2 ECU, έναντι 19,1 ECU κατά μέσο όρο, στις χώρες της Ε.Ο.Κ.³³

Η χώρα μας ακόμη σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης, διαθέτει το μικρότερο ποσοστό ανά κάτοικο για τον πολιτισμό (περίπου 0,29% του κρατικού προϋπολογισμού). Το 1992 δόθηκαν στο ΥΠ.ΠΟ. από τον κρατικό προϋπολογισμό 46 δις, το 1993 48 δις, το 1994 39 δις και το 1995 65 δις.

Η έλλειψη των απαιτούμενων πόρων αποτελεί χρόνιο πρόβλημα του ΥΠ.ΠΟ. και βασική αδυναμία εξέλιξης του πολιτιστικού τομέα, με συνέπεια

³² ΠΑΥΡΗ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, εκδόσεις Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, σελ. 78

³³ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΒΛ. Δ., *Για μια πολιτική της κουλτούρας*, Αθήνα 1990, σελ. 225

την καθυστέρηση σημαντικών πρωτοβουλιών και ενεργειών. Τα κονδύλια που διατίθενται για μια σειρά σημαντικών προγραμμάτων είναι πολύ χαμηλά.

Το σύνολο των κρατικών δαπανών για τον πολιτισμό από το ΥΠ.ΠΟ. έχει παραμείνει σταθερό και σε πολύ χαμηλά επίπεδα μέχρι και σήμερα, από 0,4 έως και 0,6 του κρατικού προϋπολογισμού.

Το κράτος έχοντας ως στόχο τη μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων στην περιφέρεια ψήφισε το 1986 Προεδρικό Διάταγμα (347/86), που αφορούσε τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Νομαρχίες και στις περιφέρειες, κυρίως επιχορηγήσεων σε πολιτιστικούς συλλόγους. Και αυτό το βήμα όμως, δεν έφερε σημαντικά αποτελέσματα διότι, η κατανομή των επιδοτήσεων γινόταν αυθαίρετα, χωρίς συγκεκριμένα κριτήρια.

Πρέπει επίσης να τονίσουμε και το οικονομικό πρόβλημα που υπάρχει στην Αυτοδιοίκηση σχετικά με τον πολιτισμό. Ακόμα και οι περιορισμένοι πόροι της Τ.Α. δεν αξιοποιούνται ορθολογικά. Συχνά οι Ο.Τ.Α. δαπανούν τους περιορισμένους πόρους τους, κατακερματίζοντάς τους σε μεγάλο αριθμό πολιτιστικών εκδηλώσεων, που στην ουσία υποβαθμίζουν και την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχεται.

Εξάλλου το πολιτιστικό τέλος που θεσμοθετήθηκε πρόσφατα οδηγεί στη διπλοφορολόγηση του πολίτη και δεν λύνει το πρόβλημα.

4.2. Χορηγίες

Η χορηγία είναι εφεύρεση ελληνική. Ήταν μια από τις τέσσερις λειτουργίες, όπως η τριαρχία, η γυμνασιαρχία και η εστίαση.

Η λέξη χορηγία πηγάζει από το χορό του Αρχαίου Δράματος. Στην Αρχαία Ελλάδα η πολιτεία επέβαλε στους οικονομικά εύρωστους πολίτες, να συντηρούν με έξοδά τους την οργάνωση εορτών. Πέρα από αυτήν την επιβολή του κράτους οι χορηγοί είχαν και ένα επιπλέον κίνητρο: τη διάκριση στους αγώνες. Ο χορηγός απολάμβανε τις ίδιες τιμές με τον ποιητή, δηλαδή το Σοφοκλή, τον Αισχύλο, τον Ευριπίδη.

Επίσης, ο χορηγός αποκόμιζε και κοινωνική καταξίωση με την οικονομική βοήθεια που έδινε.

Βέβαια, όλα αυτά δεν μπορούν να ισχύσουν τώρα. Οι χορηγοί διαδραματίζουν καταλυτικό ρόλο στην πολιτιστική εξέλιξη μιας πόλης, μιας χώρας.

Στη χώρα μας πολλά μουσεία, βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα κτίστηκαν από τους χορηγούς.

Ειδικά τη σημερινή εποχή, όπου η εκάστοτε κυβέρνηση αυξάνει τα κονδύλια του κρατικού προϋπολογισμού για δραστηριότητες όπως η άμυνα, η υγεία και μειώνει τις κρατικές επιχορηγήσεις της για τον πολιτισμό, η χορηγία είναι μια σημαντική οικονομική ενίσχυση προς τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς.

Ο ορισμός που έχει δοθεί στη χορηγία από τις επιχειρήσεις είναι ο εξής:³⁴ *«Χορηγία είναι η οικονομική ή άλλης μορφής ενίσχυση μη κερδοσκοπικού οργανισμού ή και δραστηριοτήτων κοινωνικού ή πολιτιστικού περιεχομένου από επιχειρήσεις με μοναδικό προσδοκώμενο αντιστάθμισμα την ευρύτερη διάδοση του ονόματος του χορηγού και την πίστωση του με κοινωνική ευαισθησία, εμπιστοσύνη και κύρος».*

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε ότι το Νοέμβριο του 1986 ιδρύθηκε ο Ομίλος Ενίσχυσης Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων (Ο.Μ.Ε.Π.Ο.), με σκοπό την ενθάρρυνση και αξιοποίηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για την εξυπηρέτηση των πολιτιστικών αναγκών της χώρας.

Επίσης, πρέπει να επισημάνουμε ότι ο Ο.Μ.Ε.Π.Ο. είναι ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις επιχειρήσεις, τις τέχνες και τα πολιτιστικά. Η ΣΕΡΕΚ, έτσι λέγεται, έχει ως σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και το συντονισμό των εθνικών οργανώσεων, των ευρωπαϊκών εθνικών οργανώσεων σε θέματα χορηγίας.

Συμπερασματικά, ³⁵ μπορούμε να πούμε ότι ο αοχαίος Ελληνικός θεσμός των χορηγιών μπορεί και σήμερα να στηρίζει πολιτιστικές δραστηριότητες, αρκεί ο χορηγός να τηρεί κανόνες δεοντολογίας, όπως τη μη

³⁴ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Μ., *Θεσμικό οικονομικό πλαίσιο της πολιτιστικής δραστηριότητας των Ο.Γ.Α. – Χορηγίες, Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, πλήρη Πρακτικά Συνεδρίου, ΥΔΡΑ 1994, σελ. 103

³⁵ *Συμπεράσματα του Συνεδρίου της ΥΔΡΑΣ*, σελ. 161

ταύτιση της διαφήμισης με τη χορηγία, τη μη με κάθε τρόπο επιδίωξη αντιπαροχής, που στην ουσία αλλοιώνουν το περιεχόμενο και το σκοπό της χορηγίας. Θα πρέπει να επιδιώκει την επιβράβευση του πολιτιστικού γεγονότος και την κοινωνική καταξίωση του χορηγού.

4.3. Πολιτιστικός Τουρισμός στη Μεσσηνία ³⁶

Το ΥΠ.ΠΟ. το 1993 εκπόνησε το πρόγραμμα «*Πολιτιστικός τουρισμός στη Μεσσηνία*», με σκοπό, αφενός μεν την ανάδειξη των πολιτιστικών πλουτοπαραγωγικών πόρων της Μεσσηνίας, αφετέρου δε τη σύνδεση του πολιτισμού με την οικονομία, όπου οι πολιτιστικοί θησαυροί αποτελούν ταυτόχρονα και οικονομικούς πόρους.

Το πρόγραμμα αυτό εκπονήθηκε μετά από πρωτοβουλία του τέως Υπουργού Πολιτισμού κ. Σταύρου Μπένου και σχεδιάστηκε με τη μορφή πολιτιστικών διαδρομών.

- Η πρώτη πολιτιστική διαδρομή λέγεται «**Η Μεσσηνία της 3^{ης} Χιλιετίας π.Χ.**». Δύο είναι τα πιο σημαντικά κέντρα εκείνης της εποχής, που υπάρχουν στην περιοχή, τα Ακοβίτικα, έξω από την Καλαμάτα και η Βοϊδοκοιλιά, κοντά στο Ρωμανο Πυλίας.
- Η δεύτερη πολιτιστική διαδρομή έχει τίτλο «**Ο δρόμος των θολωτών τάφων**». Η Μεσσηνία είναι γεμάτη από θολωτούς τάφους: από τον Κάμπο Αβίας μέχρι το Καπλανι Ακριτοχωριου, από το Άνω Ψάρι μέχρι το Χαροκοπειό, από τη Μάλθη μέχρι τη Βοϊδοκοιλιά και την Άνθεια.
- «**Αρχαιολογικό Πάρκο Μεσσήνης**». Πρόκειται για τη διαμόρφωση του αρχαιολογικού χώρου της Μεσσήνης σε αρχαιολογικό πάρκο με εκτεταμένες αναστηλώσεις και αναδείξεις των μνημείων, με καθαρισμό των τειχών, με ερευνητικό κέντρο, αναψυκτήριο και λοιπούς κοινωφελείς χώρους.

³⁶ Όλο το πρόγραμμα του Σ. ΜΠΕΝΟΥ το παραθέτουμε στα παραρτήματα

- «Υποβρύχιες Δραστηριότητες», στο Νιόκαστρο της Πύλου και στα αρχαία ναυάγια της Μεθώνης.
- «Βυζαντινοί Τρόποι – Βυζαντινές Στάσεις». Με αφορμή τη βυζαντινή μουσική δόθηκε αυτός ο τίτλος στη διαδρομή των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων της Μεσσηνίας.
- «Τα Κάστρα των Μεσσηνιακών Ακρωτηρίων και Λόφων». Η Μεσσηνία διαθέτει μερικά από τα ωραιότερα και πιο καλοδιατηρημένα κάστρα του Μωριά. Πρόκειται για το κάστρο της Κορώνης, της Μεθώνης, της Καλαμάτας, της Κυπαρισσίας και της Ανδρούσας.
- «Οι ρίζες μας». Πρόκειται για την προγραμματική σύμβαση του ΥΠ.ΠΟ. και της Νομαρχίας Μεσσηνίας δεκαετούς διάρκειας, που στοχεύει στην προστασία και προβολή της ιστορικής και λαογραφικής κληρονομιάς του νομού.
- «Η Μεσσηνία του χθες». Το ΥΠ.ΠΟ. επιλέγει τέσσερις προσωπικότητες που σημάδεψαν τη νεώτερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία, κηρύσσει τα σπίτια τους διατηρητέα, τα αναστηλώνει και στεγαάζει σ' αυτά μικρές προσωπικές τους συλλογές. Τα κτίρια αυτά είναι: η οικία Κουμουνδούρου στον Κάμπο Αβίας, το πατρικό της Κάλλας στην κοινότητα Νεοχωρίου Ιθώμης, η οικία Τσικλητήρα στην Πύλο, το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας στην Κυπαρισσία, η οικία Παπαφλέσσα στην Πολιανή, το πατρικό του Γεννηματά και το κτίριο Κορφιωτάκη στην Καλαμάτα.
- «Τα θησαυροφυλάκια της Πολιτιστικής κληρονομιάς μας». Πρόκειται για το δίκτυο των Μουσείων του νομού, το οποίο αποτελείται από τα μουσεία: Καλαμάτας, Χώρας, Πύλου, Μαυρομματιού, Ραχών Τριφυλίας και τον Πύργο Ντουράκη στην Καστανιά Μάνης.
- Ερευνητικά Κέντρα. Το παρελθόν, το παρόν, η παράδοση και ο πολιτισμός της Μεσσηνίας είναι το αντικείμενο των δύο ερευνητικών οργανισμών:

(α) Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Μεσσηνίας και
(β) Ινστιτούτο Συντήρησης – Στερέωσης – Αναστηλώσης / Κέντρο
Παραδοσιακών Τεχνικών / Διεθνές Κέντρο Λογοτεχνίας και
Εικαστικών Τεχνών.

- **«Στα Βήματα της Εποχής μας».** Πρόκειται για την πλήρη αποκέντρωση του σύγχρονου πολιτισμού μέσω του Εθνικού Πολιτιστικού Δικτύου Πόλεων, τα Δίκτυα Τεχνών και τις Προγραμματικές Συμβάσεις.
- **«Πρόγραμμα Μελίνα».** Το τελευταίο πρόγραμμα που έφερε η Μελίνα Μερκούρη στο ΥΠ.ΠΟ. λεγόταν η Τέχνη στην Εκπαίδευση. Με ζωντανό τρόπο η διδασκαλία της τέχνης περνάει στα σχολεία και η καλλιτεχνική έκφραση γίνεται μέθοδος έκφρασης των παιδιών. Στο πρόγραμμα αυτό έχει ενταχθεί η Καλαμάτα, το Κοπανάκι και το Δώριο, η Ορεινή Τριφυλία και η Μεσσηνιακή Μάνη.
- **Εφορίες Αρχαιοτήτων.** Η Αρχαιολογική Υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ. αποκτά με το νέο Οργανισμό αποκεντρωμένες υπηρεσίες πολιτιστικής κληρονομιάς σε κάθε νομό της χώρας. Έτσι και η Καλαμάτα με το πρόγραμμα αυτό θα αποκτήσει μια Υπηρεσία Πολιτιστικής Κληρονομιάς, υπαγόμενη απευθείας στο ΥΠ.ΠΟ.
- **Τα περίπτερα του Πολιτισμού.** Στις οδικές εισόδους του νομού, στα λιμάνια και στο αεροδρόμιο θα κατασκευαστούν περίπτερα, όπου θα μπορούν οι επισκέπτες να βρουν πληροφορίες για τα μνημεία, χάρτες με τις πολιτιστικές διαδρομές, έντυπο υλικό, φωτογραφίες, κάρτες και όλα τα χαρακτηριστικά προϊόντα του νομού.

Το πρόγραμμα αυτό ήταν αποτέλεσμα ολοκληρωμένης έρευνας και μελέτης των υπηρεσιακών παραγόντων του ΥΠ.ΠΟ. και συγκεκριμένα του κ. Σταύρου Μπενου. Δυστυχώς όμως, σήμερα δεν εφαρμόζεται ολοκληρωτό πρόγραμμα, αλλά μερικά μόνο τμήματα αυτού. Η κύρια αιτία για τη μη ολοκληρωμένη εφαρμογή του προγράμματος είναι σχεδιασμός και επιλογή άλλης πολιτιστικής πολιτικής εκ μέρους της νέας ηγεσίας του ΥΠ.ΠΟ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Αν ήταν να ξαναγράψω τη Συνθήκη της Ρώμης θα άρχιζα από τον Πολιτισμό»

JEAN MONNET

(Ιδρυτής της Ε.Ε.)

5.1. Γενικά

Στην ιδρυτική Συνθήκη (Ρώμης) της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1957 δεν υπάρχει καμία αναφορά στον πολιτισμό. Η Συνθήκη της Ρώμης είχε κυρίως οικονομικό χαρακτήρα. Παρόλα αυτά έντονος ήταν ο προβληματισμός για το ρόλο του πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Με την πάροδο του χρόνου ο πολιτισμός μπαίνει στη συνείδηση της Κοινοτικής Ευρώπης.

Για πρώτη φορά το 1969 συζητήθηκαν στην Ε.Ο.Κ. θέματα σχετικά με τον πολιτισμό.

Το 1974 και το 1976 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με σειρά αποφάσεων ζήτησε από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να αναλάβει πρωτοβουλίες στον πολιτιστικό τομέα.

Το 1977 η Επιτροπή ανέλαβε να υλοποιήσει τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με μια σειρά από μέτρα που αφορούσαν:

- Την ελεύθερη κυκλοφορία πολιτιστικών αγαθών.
- Την ελεύθερη κυκλοφορία καλλιτεχνών.
- Την εναρμόνιση της φορολογίας.
- Την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.
- Τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

- Τη συνεργασία μεταξύ των πολιτιστικών φορέων και ιδρυμάτων.³⁷

Βλέπουμε λοιπόν ότι τα πολιτιστικά προβλήματα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Στην Ευρώπη προσπαθούσαν να τονίσουν τη συνεισφορά της πολιτιστικής πολιτικής στην οικονομική και φυσική αναζωογόνηση των πόλεων. Ο πολιτισμός αντιμετωπίστηκε ως οικονομικός κλάδος, δεδομένου ότι προσέφερε ευκαιρίες απασχόλησης.³⁸

Στη συνάντηση κορυφής της Στουτγκάρδης το 1983, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα πολιτιστικά. Επίσης, εκείνη τη χρονιά έγινε το πρώτο συμβούλιο υπουργών πολιτισμού στην Αθήνα.

Το 1985 ξεκινάει ο θεσμός της πολιτιστικής πρωτεύουσας από την Αθήνα (ύστερα από πρόταση της Μ. Μερκούρη).

Το μεγάλο πολιτιστικό άλμα έγινε το 1987 με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για προώθηση της πολιτιστικής δράσης, η οποία έγινε δεκτή από το Συμβούλιο Υπουργών το Δεκέμβριο του 1987.

Η ανακοίνωση περιείχε τα εξής σημεία:

- «Δημιουργία ενιαίου Ευρωπαϊκού χώρου.
- Προώθηση της Ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας.
- Προσβαση στις πολιτιστικές πηγές.
- Πολιτιστική κατάρτιση.
- Πολιτιστικό διάλογο με τον υπόλοιπο κόσμο».³⁹

Σημαντικό σταθμό στον τομέα του πολιτισμού αποτελεί η Συνθήκη του Μάαστριχτ. Το άρθρο 128 αναφέρεται στον πολιτισμό και περιγράφει τις δράσεις που θα ακολουθήσει η Κοινότητα. Η κοινότητα πρέπει να συμβάλει στη διάδοση του πολιτισμού, να διαφυλάξει την πολιτιστική πολυφωνία και να συνεργασθεί με τρίτες χώρες.

Τέλος, πρέπει να αναφερθούμε στον Ευρωπαϊκό Αστικό Χάρτη (1980 - 82): Ένα από τα θέματα του Χάρτη είναι «*Πόλη και Πολιτισμός*». Σύμφωνα με

³⁷ ANNA ΧΑΡΙΤΟΥ, «*Η Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Αναπτύξη*», Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αναπτυξη, τευχος 2, 1992, σελ. 50

³⁸ ΜΠΑΚΙΝΙ Φ., ΠΑΡΚΙΝΣΟΝ Μ., «*Πολιτιστική Πολιτική και αναζωογόνηση των πόλεων*», εκδ. Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1994, σελ. 28

³⁹ ANNA ΧΑΡΙΤΟΥ, «*Η Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Αναπτύξη*», Τοπική Αυτοδιοίκηση - Αναπτυξη, τευχος 2, 1992, σελ. 51

αυτό η πολιτιστική πολιτική μπορεί να συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Αποτελεί στην ευρύτερη προσέγγιση της, έναν παράγοντα που θα επιτρέψει στους πολίτες να κατανοήσουν, να προσδιορίσουν και να αναγνωρίσουν τη θέση, το ρόλο, τους στόχους τους, στα πλαίσια ενός διαπλεκόμενου ευρωπαϊκού δικτύου επαφών και ανταλλαγών.

Οι αρχές του Χάρτη για το θέμα «*Πόλη και Πολιτισμός*» είναι:

1. Όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα στην πολιτιστική ζωή.
2. Η πολιτιστική ανάπτυξη των πόλεων συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική τους εξέλιξη.
3. Οι πολιτιστικές ανταλλαγές δημιουργούν στερεούς δεσμούς, μεταξύ προσώπων διαφορετικών εθνοτήτων, περιφερειών και χωρών.
4. Η πολιτιστική δράση και μια αληθινή πολιτιστική δημοκρατία, επιβάλλει μια προωθημένη συνεργασία μεταξύ της τοπικής εξουσίας, των ομάδων βάσης και του συλλογικού και ιδιωτικού τομέα.
5. Ο πολιτιστικός πλουραλισμός προϋποθέτει τον πειραματισμό και την υποστήριξη των ανανεωτικών αναζητήσεων.
6. Μια σωστή προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να έχει ένα ευεργετικό αποτέλεσμα για την κοινότητα.

5.2. Πολιτιστικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Από αυτά που προαναφέραμε φαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση συνειδητοποίησε ότι πρέπει να ασχοληθεί και με πολιτιστικής φύσης θέματα πέρα από τα οικονομικά.

Η σημαντικότερη λοιπόν δραστηριότητα της στον πολιτισμό, αναπτύσσεται μέσα από τα πολιτιστικά προγράμματα της που έχουν σαν στόχο:⁴⁰

⁴⁰ ΣΚΙΑ Χ., «*Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική*», Σημειώσεις Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1996, σελ. 62

- Την ενθάρρυνση της πολιτιστικής ανάπτυξης και της συνεργασίας μεταξύ των Κρατών - Μελών, με τη στήριξη και τη συμπλήρωση της δράσης τους στον πολιτιστικό τομέα.
- Τη διάδοση της κοινής κληρονομιάς μέσω δράσεων ενθάρρυνσης, σε συγκεκριμένους πολιτιστικούς τομείς.

Πριν αναφερθούμε στα πολιτιστικά προγράμματα, πρέπει να τονίσουμε ότι οι συνολικοί πόροι που διατίθενται γι' αυτά δεν είναι σημαντικοί, και ότι η Κοινότητα δεν υποκαθιστά εθνικές δράσεις στον τομέα του πολιτισμού, αλλά τις συμπληρώνει.

Τα προγράμματα είναι αρκετά πρόσφατα και βρίσκονται σε λειτουργία τα τελευταία 10 χρόνια.

Παρακάτω θα αναφερθούμε αναλυτικά στα πολιτιστικά προγράμματα.⁴¹

• LEADER II

Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών μέχρι 100.000 κατοίκων, με πρότυπες παραγωγικές δραστηριότητες και η πολιτιστική τουριστική ανάδειξή τους.

Το LEADER II αναφέρεται επίσης στη διακρατική συνεργασία που μπορεί να στηρίζει και δραστηριότητες προώθησης του πολιτιστικού τουρισμού, κυρίως στις Μεσογειακές χώρες.

• URBAN

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας URBAN χορηγείται κοινοτική ενίσχυση με μορφή δανείων και επιδοτήσεων για την εκτέλεση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων, που αφορούν ένα γεωγραφικά προσδιορισμένο μέρος μιας πόλης.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους, αλλά αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητα ένταξης πόλης με μικρότερο πληθυσμό αν επιδεικνύουν σοβαρές ιδιαιτερότητες που απαιτούν άμεση ρύθμιση.

⁴¹ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., « Η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης, Πολιτιστικά Δίκτυα Πόλεων στη Μεσόγειο και ο Προωθητικός ρόλος της Τ.Α. », περ. Τοπική Αυτοδιοίκηση, τεύχος 6, 1995, σελ. 52

Στην πρωτοβουλία εντάσσονται δραστηριότητες ενίσχυσης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε αστικά συγκροτήματα, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης κατά τόπους, τη βελτίωση της κοινωνικής πρόνοιας, της υγείας και της ασφάλειας και τη βελτίωση των υποδομών και του περιβάλλοντος.

Για τη βελτίωση των υποδομών προβλέπεται δυνατότητα χρηματοδότησης για τη δημιουργία πολιτιστικών κέντρων, χώρων αναψυχής και άθλησης που αφορούν και εκδηλώσεις της πολιτιστικής ζωής μιας πόλης.

• **EUROFORM**

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν δράσεις κατάρτισης και ανταλλαγής πολιτιστικών στελεχών των Δήμων από διαφορετικές χώρες - μέλη της Κοινότητας και να επωφεληθούν αμφότεροι από τις εμπειρίες και τεχνογνωσία προβολής των πολιτιστικών τους υποθέσεων.

• **ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ**

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής δημιουργίας και την πολιτιστική συνεργασία μέσω δικτύων. Το πρόγραμμα θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την προβολή τους μέσω των νέων τεχνολογικών εξελίξεων. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν διάφορα είδη καλλιτεχνικής δημιουργίας, όπως τέχνες του θεάματος (χορός, μουσική, θέατρο, όπερα), εφαρμοσμένες τέχνες και οπτικοακουστική δημιουργία.

• **ECOS**

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

- Να προδιαγράψει και δια φωτίσει τα πλαίσια συνεργασίας - ανταλλαγής των Οργανισμών τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Κοινότητας.
- Να προωθήσει τη συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ Ο.Τ.Α. της Κοινότητας και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Το ECOS είναι ένα πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- **Δίκτυο EUROTOWN**

Το EUROTOWN ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Γαλλικής πόλης VENDOME με αρχικό σκοπό τη συνεργασία των μελών κυρίως στον τομέα της οικονομίας και των επιχειρήσεων. Στην πορεία όμως, το Δίκτυο υλοποίησε και υλοποιεί προγράμματα που αφορούν τις ανταλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων, την εκπαίδευση, τον αθλητισμό, την τρίτη ηλικία, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους νέους και τον τουρισμό.

Πρέπει να τονίσουμε ότι είναι από τα πλέον διαδεδομένα δίκτυα και συμμετέχει ενεργά η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

- **Δίκτυο Αρχαιότερων Ευρωπαϊκών Πόλεων**

Το δίκτυο δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Δήμου Άργους και έχει ως στόχο την εδραίωση συνεχούς συνεργασίας μεταξύ των μελών του Δικτύου, κυρίως σε τομείς πολιτισμού και τουρισμού.

- **ARIANE**⁴²

Είναι πρόγραμμα στήριξης στον τομέα του βιβλίου και της ανάγνωσης, και έχει ως στόχο την προώθηση της ανάπτυξης και της διάδοσης της ευρωπαϊκής καλλιτεχνικής, λογοτεχνικής και θεατρικής δημιουργίας.

- **RAPHAEL**

Το πρόγραμμα καλύπτει την κινητή και ακίνητη κληρονομιά και περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες:

- Αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Δίκτυα και εταιρικές σχέσεις.
- Πρόσβαση στην κληρονομιά.
- Καινοτομία, επιμόρφωση και κινητικότητα των επαγγελματιών.
- Συνεργασία με τις τρίτες χώρες και τους Διεθνείς Οργανισμούς.

⁴² ΣΚΙΑ Χ., «Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική». Σημειώσεις Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1996, σελ. 64

- **ARCHITECTURAL HERITAGE**

Το πρόγραμμα έχει ως στόχο τη διατήρηση της Ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η οποία είναι σημαντική όχι μόνο στον πολιτιστικό τομέα, αλλά αποτελεί επένδυση για την κοινωνία της Ευρώπης.

- **MEDIA**

Το πρόγραμμα MEDIA αναφέρεται στον οπτικοακουστικό τομέα. Είναι ένα πρόγραμμα – ομπρέλα, που περιλαμβάνει 19 υποπρογράμματα για ειδικούς τομείς. Στόχος του είναι να ενισχυθεί η παραγωγή κινηματογραφικών, τηλεοπτικών παραγωγών, κινηματογραφικών παραγωγών κ.λ.π. Να βελτιωθεί η ποιότητα και η ανταγωνιστικότητά τους, να διευκολυνθεί η διανομή τους.

- **Πρόγραμμα ανταλλαγής τεχνογνωσίας του άρθρου 10 του Ε.Τ.Π.Α.**⁴³

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε ότι όλα τα προγράμματα που προαναφεραμε, μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε αμιγώς πολιτιστικά προγράμματα, όμως ενίσχυση δράσεων για πολιτιστικά θέματα, μπορεί να γίνει και μέσα από τα διαρθρωτικά ταμεία.

Ενώ τα προηγούμενα προγράμματα που αναφέραμε τα υλοποιεί απ' ευθείας η Κοινότητα με τη συμβουλευτική γνώμη των ελληνικών φορέων, τους πόρους από τα διαρθρωτικά ταμεία τα διαχειρίζεται το Ελληνικό Κρατος. Δηλαδή, το Κρατος αποφασίζει ποσους βιολογικούς καθαρισμούς θα κάνει, ποσες αναστηλώσεις μουσείων.

Το πρόγραμμα λοιπόν του Ε.Τ.Π.Α. χρηματοδοτεί ενέργειες μέχρι 75% στις οποίες εντάσσονται τα ζητήματα εκσυγχρονισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και επιλεγμένα τουριστικά projects.

Απαιτείται η συνεργασία πόλεων ή περιφερειών σε τρεις τουλάχιστον Ευρωπαϊκές χώρες. Στο πρόγραμμα αυτό μπορούν να ενταχθούν πρότυπα δίκτυα ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού στο χωρικό πλαίσιο της Μεσογείου.

- **Προγράμματα επιδοτούμενα από το Ε.Κ.Τ.**

⁴³ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Γ., « Η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης, Πολιτιστικά Δίκτυα Πόλεων στη Μεσόγειο και ο Προσθητικός ρόλος της Τ.Α. », περ. Τοπική Αυτοδιοίκηση, τεύχος 6, 1995, σελ. 53

Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούν ενέργειες και δράσεις υποστήριξης πολιτιστικών φορέων των περιοχών, καθώς επίσης και φιλότεχνων οργανώσεων.

- **Πρόγραμμα Πολιτιστικού Τουρισμού από τη Γενική Διεύθυνση 23 της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Το πρόγραμμα προβλέπει την ανάπτυξη της σημασίας για τον τουρισμό της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη βελτίωση της γνώσης, του πολιτισμού, της παραδοσης και του τρόπου ζωής των Ευρωπαίων.

Αυτή η κοινοτική δράση αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των Ευρωπαϊκών δικτύων επαφών που θα καταστήσουν δυνατή την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ τουριστικών και πολιτιστικών φορέων τονίζοντας την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- **Υποστήριξη πολιτιστικών εκδηλώσεων μέσω του Συμβουλίου της Ευρώπης**

Το Συμβούλιο Ευρώπης προωθεί την πολιτιστική συνεργασία μέσω της αντίστοιχης Διεύθυνσης που έχει συστήσει. Το πρόγραμμα πολιτιστικής συνεργασίας του Συμβουλίου διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα. Πολιτιστικές πολιτικές και πολιτιστικές δράσεις.

Έτσι, τα προγράμματα που προωθούνται αφορούν την προβολή της πολιτιστικής διαστασης της επικοινωνίας, την πολιτιστική έρευνα, την πολιτιστική κατάρτιση των στελεχών και παραγόντων της πολιτιστικής ανάπτυξης, το πρόγραμμα Τουρισμός και Πολιτισμός, το πρόγραμμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς κ.α.

«Το Ευρωπαϊκό όραμα μπορεί να γίνει πραγματικότητα μόνο εάν στηριχθεί στη ζωή και στις παραδόσεις των λαών μας».

ZAK NTEΛOP

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

1.1. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πόλης

Η Καλαμάτα βρίσκεται στο νότιο άκρο της Πελοποννήσου και είναι η πρωτεύουσα της Μεσσηνίας, ενός Νομού που περιβρέχεται από θάλασσα, με μήκος αμμωδών ακτών 53 χιλιόμετρα. Έχει εύκρατο υποτροπικό κλίμα με

μακρύ και θερμό καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα με μέση ετήσια ηλιοφάνεια 70% και μέση ετήσια θερμοκρασία 19 βαθμούς Κελσίου.

Σύμφωνα με την απογραφή

καταστημάτων του 1988, στην Καλαμάτα λειτουργούσαν 2.785 μονάδες, με απασχόληση 7.234 άτομα. Από το σύνολο των καταστημάτων τα 652 δραστηριοποιούνται στον τομέα βιοτεχνία - βιομηχανία, 200 στο χονδρικό εμπόριο, 1.200 στο λιανικό εμπόριο και 693 στις υπηρεσίες. Στην ευρύτερη περιοχή της Καλαμάτας δραστηριοποιούνται μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις όπως η καπνοβιομηχανία Καρέλια και η Διεθνής Βιομηχανία Ενδυμάτων.

Την εικοσαετία 1961 – 81 η Καλαμάτα χαρακτηριζόταν ως αναπτυσσόμενο κέντρο του δευτερογενή τομέα. Ομως η διακοπή λειτουργίας της κλωστοϋφαντουργίας Λέκκα και η προβληματικότητα της Διεθνούς Βιομηχανίας Ενδυμάτων ανέτρεψαν τις παραπάνω τάσεις. Ήδη ο Νομός Μεσσηνίας έχει χαρακτηριστεί ως φθίνουσα βιομηχανική περιοχή (Φ.Ε.Κ. 1074/Β/29-12-95). Το σύνολο των θέσεων εργασίας που έχουν απολεσθεί ανέρχεται σε 12.800, ενώ το ποσοστό ανεργίας από 7,5% το 1991 έχει φθάσει το 9,5% το 1994.

Η Καλαμάτα και ο Νομός Μεσσηνίας παρουσιάζουν σημαντική τουριστική κίνηση, κύρια κατά τους θερινούς μήνες, που κυριαρχείται από τον εσωτερικό τουρισμό. Το 70% των διανυκτερεύσεων στο νομό προέρχεται από ημεδαπούς τουρίστες. Ενώ το σύνολο των διανυκτερεύσεων παρουσιάζει σημαντική κάμψη την τελευταία τριετία στο νομό Μεσσηνίας, στην Καλαμάτα εμφανίζεται αρχικά σημαντική αύξηση (1992 – 94) και στη συνέχεια σταθεροποιείται. Επισημαίνεται ότι η Καλαμάτα παρουσιάζει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την τουριστική ανάπτυξη μια και η πόλη:

- Αποτελεί το μοναδικό αστικό κέντρο κλίμακας, σε μια περιοχή με ανεπτυγμένα τουριστικά θέρετρα και ανεκμετάλλευτους, αλλά ιδιαίτερα σημαντικούς ιστορικούς, πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους.
- Είναι εύκολα προσπελάσιμη μια και έχει καθημερινή οδική, σιδηροδρομική και αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα. οδική επικοινωνία με όλους τους νομούς της Πελοποννήσου και ακτοπλοϊκή σύνδεση με την Κρήτη.
- Έχει ήπιο κλίμα που ευνοεί την ανάπτυξη τουρισμού και κατά τους χειμερινούς μήνες, ενώ σε απόσταση λίγων χιλιομέτρων βρίσκεται και ο ορεινός ογκος του Ταυγέτου.

1.2. Ιστορία της πόλης της Καλαμάτας

Στην αρχαιότητα με το όνομα Καλάμαι υπήρχε κώμη, της οποίας η θέση είναι άγνωστη, το πιθανότερο είναι ότι βρισκόταν κοντά στο χωριό Γιάνιτσα, ανατολικά της Καλαμάτας, από το οποίο υπάρχουν ευρήματα μυκηναϊκών και ιστορικών χρόνων.

Το 217 π.Χ. αναφέρεται ότι σπαρτιατικός στρατός κατέλαβε με προδοσία την κώμη Καλάμαι. Στην εποχή της Φραγκοκρατίας η Καλαμάτα ήταν έδρα μιας από τις δώδεκα βαρονίες της Πελοποννήσου και παραχωρήθηκε ως τμάριο στο Γοδεφρείδο Βιλλεαρδουίνο, ο οποίος την οχύρωσε με τα ως σήμερα σωζόμενα σε καλή κατάσταση τείχη του φρουρίου.

Αργότερα, η Καλαμάτα άλλαξε πολλούς ηγεμόνες, μέχρις ότου κατέλαβαν ολόκληρη την Πελοπόννησο οι Τούρκοι, το 1459. Στον Τουρκοβενετικό πόλεμο η Καλαμάτα έγινε το κέντρο των πολεμικών συγκρούσεων, με το επισκευασμένο από τους Βενετούς στρατηγικό κάστρο της. Το 1715, με την ήττα της Βενετίας, την κυριεύσαν οι Τούρκοι, οι οποίοι της παραχώρησαν μερικά προνόμια ελευθερίας.

Στην επανάσταση του 1769, με την υποκινηση της Αικατερινής Β΄, η Καλαμάτα πρωτοστατήσε με τον Παναγιώτη Μπενακη, που αναγκάστηκε μετά την αποτυχία του κινήματος να καταφύγει στο ρωσικό στόλο. Στην Ελληνική Επανάσταση είναι η πρώτη ελληνική πόλη, που ελευθερώθηκε, στις 23 Μαρτίου 1821, από τον Πετρομπη Μαυρομιχαλή και τον Κολοκοτρώνη. Στην Καλαμάτα ιδρύθηκε η Μεσσηνιακή Γερουσία στις 28 Μαρτίου 1821, εκδόθηκε εκεί η διακήρυξη για την Ελληνική Επανάσταση προς τις ευρωπαϊκές δυνάμεις.

Στην Καλαμάτα, στο αρχοντικό Μπενακη στεγάζεται το αρχαιολογικό Μουσείο, που περιέχει κεραμική όλων των εποχών, γλυπτά, ψηφιδωτό δάπεδο ρωμαϊκών χρόνων, εικόνες, λαϊκά κεντήματα και κειμήλια της Επανάστασης. Στην πλατεία Φραγκόλιμνας είναι το Μουσείο της μητρόπολης Μεσσηνίας με εικόνες, εκκλησιαστικά σκευή κ.λ.π. Στην οδό Κυριακού και Αγ. Ιωάννη

στεγάζεται το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο με αντικείμενα λαϊκής τέχνης, όπλα και πίνακες με θέματα από την Επανάσταση του 1821.

Σώζονται επίσης τα μοναστήρια του Προφήτη Ηλία, Βελανιδιάς και Καλογραιών και ο ναός των Αγίων Αποστόλων, του οποίου ο αρχικός, του 11^{ου} ή 12^{ου} αιώνα ενσωματώθηκε ως ιερό στο νέο ναό που χτίστηκε κατά την τουρκοκρατία.⁴⁴

1.3. Πληθυσμιακή σύνθεση της πόλης

Η Καλαμάτα έχει πληθυσμό 44.052 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 1991 και πραγματικό πληθυσμό πάνω από 50.000 κατοίκους. Είναι η δέκατη έκτη πόλη από άποψη πληθυσμού στην Ελλάδα και η δεύτερη στην Πελοπόννησο. Συγκεντρώνει το 26,4% του πληθυσμού του Ν. Μεσσηνίας και παρουσιάζει σταθερή πληθυσμιακή ανάπτυξη την τελευταία εικοσαετία (39.462 άτομα το 1971, 42.075 άτομα το 1981 και 44.052 άτομα το 1991).

⁴⁴ ΝΕΑ ΔΟΜΗ, σελ. 253

ΠΙΝΑΚΑΣ

Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών. Νομοί, αστικοί, ημιαστικοί δήμοι και κοινότητες, αγροτικές περιοχές, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές

Απογραφή πληθυσμού της 17^{ης} Μαρτίου 1991

Δήμος Καλαμάτας			
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
ΣΥΝΟΛΟ	44.052	21.799	22.253
0-4	2.959	1.523	1.436
5-9	3.520	1.845	1.675
10-14	3.779	1.918	1.861
15-19	3.292	1.698	1.594
20-24	2.981	1.438	1.543
25-29	3.384	1.635	1.749
30-34	3.495	1.730	1.765
35-39	3.153	1.592	1.561
40-44	2.960	1.550	1.410
45-49	2.124	1.156	968
50-54	2.500	1.264	1.236
55-59	2.400	1.153	1.217
60-64	2.309	1.137	1.172
65-69	1.971	718	953
70-74	1.221	509	712
75-79	1.102	443	659
80-84	757	301	456
≥ 85	445	159	286

Πηγή: Ίδια έρευνα – επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

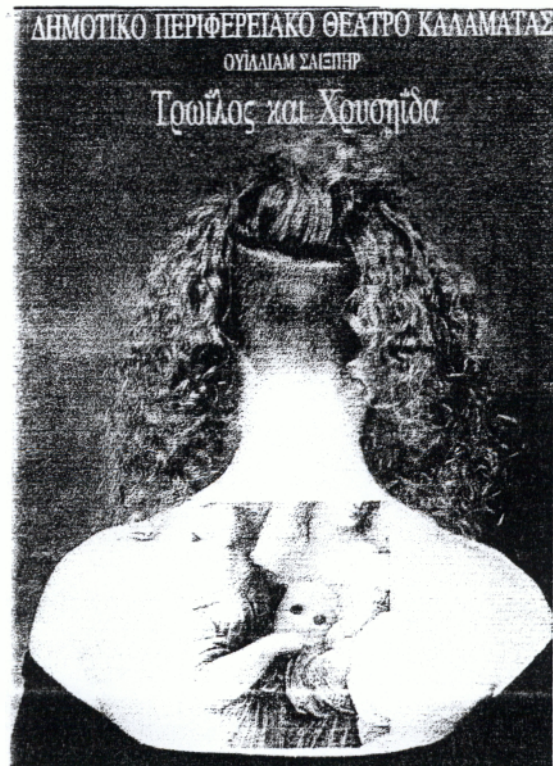
2.1. Δομή – Οργάνωση – Λειτουργία του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας

2.1.1. Το ιστορικό ίδρυσης του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας

Το 1979 η δημοτική αρχή της Καλαμάτας, υιοθέτησε τη χαραξη μιας πολιτιστικής πολιτικής για την πόλη που εξυπηρετούσε:

- (α) την αποκέντρωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων.
- (β) την πολιτιστική αφύπνιση και τον εκδημοκρατισμό.

Στην αρχή της δεκαετίας του '80 το έδαφος ήταν αρκετά ώριμο για τη δημιουργία ενός δημοτικού θεάτρου. Η αναγκαιότητα και η σκοπιμότητα ύπαρξης ενός δημοτικού θεάτρου, προήλθε από την επιτυχημένη λειτουργία των διαφόρων πολιτιστικών συλλόγων και κυρίως από την επιτυχημένη πορεία του Μ.Ε.Θ.

Έτσι, το 1982 ιδρύθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, το Δημοτικό Θέατρο Καλαμάτας, υπό μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαιού, υπό την εποπτεία του Δήμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου

137 του νόμου 1065/1981. Σκοπός του δημοτικού θεάτρου είναι η προβολή και ανάπτυξη της ελληνικής θεατρικής παραγωγής και γενικά η ουσιαστική πολιτιστική αποκέντρωση στο χώρο της θεατρικής Τέχνης. Η δημιουργία επίσης Δραματικής Σχολής και παιδιού θεάτρου.⁴⁵

Η λειτουργία όμως του Δημοτικού Θεάτρου ως Ν.Π.Δ.Δ., δηλαδή σαν υπηρεσία του Δήμου, στερούσε την απαραίτητη ευελιξία και δημιούργησε πολλά γραφειοκρατικά προβλήματα.

Η ανάγκη θεατρικής αποκέντρωσης και πολιτιστικής αναβάθμισης της περιφέρειας οδήγησε το 1983 το Υπουργείο Πολιτισμού στη δημιουργία του θεσμού των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων, ως Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου.

Έτσι, το 1984 ξεκίνησε και στην Καλαμάτα, η διαδικασία ίδρυσης του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ως Ν.Π.Ι.Δ. και στη συνέχεια η υπογραφή Προγραμματικής Σύμβασης με το ΥΠ.ΠΟ.

Η μετατροπή του Δημοτικού Θεάτρου Καλαμάτας σε Ν.Π.Ι.Δ. και η ίδρυση του ως ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., στηρίχθηκε και σε σχετική οικονομοτεχνική μελέτη. Σύμφωνα μ' αυτή, η δημιουργία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., με τη νέα νομική μορφή, οφείλεται στην ανάγκη δημιουργίας μιας σύγχρονης και ευέλικτης επιχείρησης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που θα έχει κοινωνικούς στόχους, αλλά θα λειτουργεί με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια και θα ανταποκρίνεται στις συνεχώς εξελισσόμενες απαιτήσεις της εποχής και της πόλης.

Στην ίδια μελέτη αναφέρονταν επίσης, οι πόροι για τη σωστή και μακροχρόνια λειτουργία του νέου Νομικού Προσώπου του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., η συγκρότηση οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών, η διαχειριστική λειτουργία και ο εσωτερικός κανονισμός προσωπικού. Επεσήμαινε επίσης, πως η οργάνωση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. σε νέες σύγχρονες βάσεις, η νέα νομική μορφή με βάση το Ν. 1416/84, η εξασφάλιση εγκαταστάσεων, του απαραίτητου εξοπλισμού και των χρηματικών πόρων, αποτελούν τα βασικά στοιχεία για τη

⁴⁵ Πρακτικά απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου, αριθ 46/20-3-82

βελτίωση της θεατρικής παιδείας και την ανάπτυξη της θεατρικής παραγωγής.⁴⁶

Με βάση λοιπόν τα στοιχεία της οικονομοτεχνικής μελέτης, το Δημοτικό Συμβούλιο σε συνεδρίασή του στις 21-1-1985, αποφάσισε τη σύσταση Δημοτικής Επιχείρησης με την επωνυμία: «*Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας*».

Τα διάφορα νομικά προβλήματα που προέκυψαν από την τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. επιλύθηκαν με την υπογραφή των προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ του ΥΠ.ΠΟ., των Ο.Τ.Α. και των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.

2.1.2. Θεσμικό πλαίσιο

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. από την ίδρυσή του, έχει υπογράψει με το ΥΠ.ΠΟ. δύο Προγραμματικές Συμβάσεις. Η πρώτη, η ιδρυτική, ίσχυσε από την 1^η Απριλίου του 1985 για δέκα χρόνια και στη συνέχεια με καθυστέρηση δύο ετών, υπογράφηκε τον Απρίλιο του 1997 η δεύτερη Προγραμματική Σύμβαση με εξαετή ισχύ και διαφοροποιημένη σε αρκετά σημεία από την πρώτη.

Στις Προγραμματικές Συμβάσεις προσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης της συμφωνίας αυτής που αποσκοπεί, με την ενεργή και συντονισμένη παρέμβαση και συμμετοχή των συμβαλλομένων, στην ουσιαστική και ολοκληρωμένη θεατρική ανάπτυξη της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής και συγκεκριμένα:

- Να δημιουργηθεί η απαραίτητη θεατρική υποδομή.
- Να βελτιωθεί το επίπεδο της παρεχόμενης θεατρικής και γενικότερα καλλιτεχνικής παιδείας σε όλα τα επίπεδα.
- Να ενισχυθεί και να τονιστεί η καλλιτεχνική ζωή της πόλης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής, ώστε να υπάρξουν δυνατότητες για συνολική πολιτική άνθιση και ανάπτυξη.

⁴⁶ ΠΑΛΟΥΜΠΗΣ Δ., *Οικονομοτεχνική μελέτη του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.*, Καλαμάτα, Ιανουάριος 1985

- Να ενεργοποιηθεί το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής συμμετέχοντας στις διαδικασίες για τη θεατρική και γενικότερη πολιτιστική ανάπτυξη και την τόνωση της καλλιτεχνικής ζωής.
- Να συστηματοποιηθεί η συνεργασία των τοπικών καλλιτεχνικών δυνάμεων με τις καλλιτεχνικές δυνάμεις της υπόλοιπης περιφέρειας, αλλά και του κέντρου και του εξωτερικού, για τον εμπλουτισμό της καλλιτεχνικής και ιδιαίτερα της θεατρικής δραστηριότητας.

Με τη νέα Προγραμματική Σύμβαση προσθέτονται και τα εξής σημεία:

- Να αναληφθεί ουσιαστικά από τους ίδιους τους καλλιτέχνες και άλλους ειδικούς το έργο της θεατρικής δραστηριότητας, τόσο από πλευράς προγραμματισμού όσο και υλοποίησης.
- Να προβληθεί, αναπτυχθεί και διαδοθεί η θεατρική τέχνη, με την παραγωγή, οργάνωση και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων, καθώς και άλλων παραπλεύρων εκδηλώσεων.

Οι πολιτιστικοί θεσμοί που συγκροτούνται με τις Προγραμματικές Συμβάσεις αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- (α) τον εκπαιδευτικό,
- (β) τον επιμορφωτικό και
- (γ) τον ψυχαγωγικό.

Στοχος των Προγραμματικών Συμβάσεων είναι να συνδυαστούν οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, επαγγελματικές και ερασιτεχνικές, με ένα σύνολο επιμορφωτικών πρωτοβουλιών, όπως σεμινάρια, εργαστήρια, διαλέξεις κ.α. και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, όπως εκθέσεις και φεστιβάλ, ώστε να καλλιεργηθεί η ευαισθησία και η αγάπη για τη θεατρική τέχνη στο κοινό και ιδιαίτερα στους νέους.

Δεκατρία χρόνια μετά την καθιέρωση του θεσμού των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., το πλαίσιο λειτουργίας τους τροποποιήθηκε. Οι βασικές αλλαγές ήταν οι εξής:⁴⁷

- Συμβάσεις βετούς ισχύος και όχι 10ετούς, όπως ήταν οι αρχικές.

⁴⁷ Εφημερίδα «ΘΑΡΡΟΣ», *Αλλάζει η λειτουργία των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.*, Καλαμάτα 4-6-96

- Αύξηση της επιχορήγησης του ΥΠ.ΠΟ. από 35 σε 50 εκατ. δρχ., υπό την προϋπόθεση ότι θα μετέχει ισόποσα και ο οικείος Δήμος.
- Σε 4 από τα 14 ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και συγκεκριμένα της Πάτρας, Λάρισας, Καλαμάτας και Ιωαννίνων, η επιχορήγηση θα ανερχόταν στα 70 εκατ. δρχ. Η επιλογή των συγκεκριμένων ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. έγινε με τη συνεκτίμηση ορισμένων δεδομένων, όπως η αρχαιότητα, η καλλιτεχνική προϊστορία, η οικονομική συμμετοχή των Δήμων κ.α.
- 7μελές Δ.Σ., με υποχρεωτική συμμετοχή ενός εκπροσώπου του ΥΠ.ΠΟ.
- Κατάργηση της καλλιτεχνικής επιτροπής.
- Προσδιορισμός και αύξηση των αρμοδιοτήτων του Διευθυντή.
- Υποχρεωτική επιπλέον επιχορήγηση, σε περίπτωση ανάθεσης συγγραφής νέου θεατρικού έργου σε δόκιμο συγγραφέα. ή σε βραβευθέντα από τον κρατικό διαγωνισμό, καθώς και στην περίπτωση ανταλλαγής θεατρικών παραστάσεων με θέατρα του εξωτερικού. και συμμετοχή σε αναγνωρισμένου κύρους διεθνή Φεστιβάλ.
- Δυνατότητες επιπλέον επιχορήγησης για ανάθεση μετάφρασης αρχαίου δράματος ή ξένου έργου και
- Έκτακτες επιχορηγήσεις στα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., που βάσει κριτηρίων, παρουσιάζουν μεγάλο και αποδοτικό έργο.

Στο πλαίσιο αυτών των αλλαγών, που αποφάσισε το ΥΠ.ΠΟ., όλα τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και οι αντίστοιχοι Δήμοι κλήθηκαν να υπογράψουν νέες Προγραμματικές Συμβάσεις. Οι αλλαγές που έγιναν αναφέρονται κυρίως στον οικονομικό και διοικητικό τομέα.

Η νέα Προγραμματική Σύμβαση χαρακτηρίζεται ως πλαίσιο σύμβασης (άρθρο 14) και το περιεχόμενό της μπορεί να εξειδικεύεται κάθε φορά με ειδικότερες συμφωνίες μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στις οποίες είναι δυνατή η συμμετοχή και των άλλων φορέων του δημόσιου τομέα. εφόσον αυτο κριθεί αναγκαίο κατά την εκτέλεση του προγράμματος από τα συμβαλλόμενα μέρη.

Με την πρώτη ιδρυτική Προγραμματική Σύμβαση (άρθρο 11) προβλεπόταν η σύσταση Κοινής Επιτροπής με σκοπό:

- (α) την παρακολούθηση της τήρησης των όρων της Προγραμματικής Σύμβασης και
- (β) την επίλυση κάθε διαφοράς σχετικής με την ερμηνεία ή τον τρόπο εφαρμογής της Προγραμματικής Σύμβασης που τυχόν θα προκύψει μεταξύ των συμβαλλομένων.

Η Επιτροπή αποτελείται από:

- (α) Έναν (1) εκπρόσωπο του Νομαρχιακού Συμβουλίου Μεσσηνίας ως πρόεδρο.
- (β) Τρεις (3) εκπροσώπους του ΥΠ.ΠΟ.
- (γ) Έναν εκπρόσωπο του Δήμου Καλαμάτας.
- (δ) Έναν (1) εκπρόσωπο του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας.
- (ε) Έναν (1) εκπρόσωπο των εργαζομένων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. που είναι μέλος ταυτόχρονα του Σ.Ε.Η. ή της Π.Ο.Θ.Α.

Έργο της Κοινής Επιτροπής ήταν η εισήγηση στα συμβαλλόμενα μέρη κάθε τι που κρίνει σκόπιμο για την καλύτερη εκτέλεση του προγράμματος και των εκδηλώσεων που προβλέπει η Προγραμματική Σύμβαση και γενικότερα για την ορθή εφαρμογή της.

Η Κοινή Επιτροπή λειτούργησε σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Έπειτα όμως ατόνησε και έπαψε να λειτουργεί, μέχρι που καταργήθηκε με τη νέα Προγραμματική Σύμβαση το 1997, μιας και δεν προβλεπόταν από το Δ.Κ.Κ.

Αντι αυτής, η Επιτροπή Θεάτρου και η αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ. παρακολουθεί την εφαρμογή των όρων της σύμβασης και εισηγείται αναλόγως στον Υπουργό.

Στην νέα Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ των υποχρεώσεων που αφορούν το έργο του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. προβλέπονται και οι παρακάτω:

- Μαζί με τον ετήσιο προγραμματισμό που θα υποβάλλει το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. στο ΥΠ.Π.Θ., οφείλει να υποβάλλει κι ένα γενικό απολογισμό της εκάστοτε θεατρικής περιόδου που πέρασε.

- Ο καλλιτεχνικός απολογισμός θα υποβάλλεται στο ΥΠ.ΠΟ. μέχρι τις 15 Απριλίου κάθε χρόνο, με πλήρη στοιχεία για την μέχρι τις 30 Μαρτίου θεατρική δραστηριότητα.
- Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής υποχρεούται να υποβάλλει κάθε έτος και μετά την ολοκλήρωση της θεατρικής περιόδου απολογισμό του έργου στο Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. για έγκριση, ο οποίος στη συνέχεια υπόκειται και στο ΥΠ.ΠΟ. για έγκριση (άρθρο 10).

Συμφωνείται λοιπόν, μεταξύ των συμβαλλομένων, η τήρηση ενός σαφούς προγράμματος δραστηριοτήτων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. βάσει ενός καθορισμένου ετήσιου προγράμματος και κάτω από ορισμένους όρους λειτουργίας, που εξυπηρετούν κατά τον καλύτερο τρόπο τις δραστηριότητες αυτές. Η μη τήρηση του προγράμματος δραστηριοτήτων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. αποτελεί καθοριστική αιτία διακοπής της σύμβασης και απομάκρυνσής του από το δίκτυο επιδοτούμενων περιφερειακών θεάτρων (άρθρο 8).

Θα πρέπει ακόμα να βεβαιώνεται από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και να πιστοποιείται από το ΥΠ.ΠΟ. η ύπαρξη της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής, όπως ορίζεται από τη σύμβαση (άρθρο 12).

2.1.3. Κανονισμοί λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., έχουν ψηφιστεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της επιχείρησης οι εξής κανονισμοί:

1. Εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας

Με την υπ' αριθμό 3/4-4-85 απόφαση του Δ.Σ. ψηφίστηκε ομοφωνα ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., στον οποίο περιγράφονται τα όργανα της διοίκησης, ο τρόπος λειτουργίας τους και οι σχέσεις μεταξύ τους.

2. Εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών

Με την υπ' αριθμό 2/4-4-85 απόφαση του Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. ψηφίστηκε ομόφωνα ο Εσωτερικός κανονισμός υπηρεσιών της επιχείρησης. Με το κανονισμό αυτό, καθορίζεται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών και το ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού της.

3. Εσωτερικός κανονισμός προσωπικού

Με την υπ' αριθμό 7/4-4-85 απόφαση του Δ.Σ. ψηφίστηκε ομόφωνα ο Εσωτερικός κανονισμός προσωπικού του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ με τον οποίο καθορίζονται οι κανόνες που διέπουν την πρόσληψη, τα προσόντα του προσωπικού και το πειθαρχικό δίκαιο.

4. Κανονισμός διαχείρισης

Με την υπ' αριθμό 28/22-885 απόφαση του Δ.Σ., ψηφίστηκε ομόφωνα ο κανονισμός διαχείρισης, στον οποίο περιγράφεται κυρίως η διαχειριστική λειτουργία του χρηματοοικονομικού τμήματος του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

2.1.4. Δομή ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Βάσει της ιδρυτικής προγραμματικής σύμβασης συντάχθηκε ο πρώτος εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Σύμφωνα μ' αυτόν ως όργανα Διοίκησης της επιχείρησης ορίζονται το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής. Η Σύμβαση αυτή αναφέρεται μόνο στα απαιτούμενα προσόντα του Καλλιτεχνικού Διευθυντή του θεάτρου, ενώ οι αρμοδιότητες του, καθώς και του Δ.Σ. περιγράφονται αναλυτικά στον εσωτερικό κανονισμό που είχε ψηφιστεί μετά την ίδρυση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. από το ίδιο το Δ.Σ. του.

Η νέα Προγραμματική Σύμβαση, προβλέπει και περιγράφει αναλυτικά τα όργανα διοίκησης και τις αρμοδιότητές τους (άρθρο 7) δίδοντας ιδιαίτερη σημασία στις υπευθυνότητες του Διευθυντή (πρώην Καλλιτεχνικού Διευθυντή) και λιγότερο στο Δ.Σ. του οργανισμού.

2.1.5. Διοικητικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με τον αρχικό εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., διοικούνταν από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη του οποίου ορίζονταν με αναπληρωτές από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καλαμάτας (άρθρο 3).

Από τα μέλη αυτά, 4 ήταν αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στο Δημοτικό θέατρο, ένας εκπρόσωπος του Μ.Ε.Θ. και τα 3 υπολοιπα μέλη ήταν δημότες ή κάτοικοι του Δήμου που είχαν πείρα ή γνώσεις για το θέατρο. Το Δημοτικό Συμβούλιο επίσης, ορίζει από τα μέλη του Δ.Σ. τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρό του. Η θητεία του Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. ακολουθεί τη θητεία της Δημοτικής Αρχής.

Με τη νέα προγραμματική σύμβαση το Δ.Σ. αποτελείται από 7 μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους κατά τις διατάξεις του Δ.Κ.Κ. (άρθρο 261, Π.Δ. 323/1989). Από τα μέλη αυτά, το ένα θα υποδεικνύεται από το ΥΠ.ΠΟ.

Το Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. αποφασίζει επί όλων των θεμάτων που αφορούν το θέατρο, ύστερα από πρόταση που υποβάλλει ο Διευθυντής, με εξαίρεση τα θέματα για τα οποία είναι αποκλειστικά αρμόδιος ο Διευθυντής Θεάτρου.

Με τη νέα σύμβαση το Δ.Σ. χάνει κάποιες αρμοδιότητες που δίδονται στο Διευθυντή Θεάτρου. Μειώνονται επίσης κατά 2, τα μέλη του Δ.Σ. και δεν προβλέπεται σ' αυτό εκπρόσωπος του Μ.Ε.Θ. υποχρεωτικά, όπως στην αρχική.

2.1.6. Διευθυντής Θεάτρου

Σύμφωνα με τη νέα προγραμματική σύμβαση, όπως και με την αρχική, ο Διευθυντής του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. πρέπει να προέρχεται από το χώρο του θεάτρου ή να έχει ασχοληθεί με θέματα θεάτρου επαγγελματικά και να έχει μια από τις εξής ιδιότητες:

- (α) Ηθοποιός, σκηνοθέτης, σκηνογράφος ή ενδυματολόγος με αναγνωρισμένη προσφορά στο επαγγελματικό θέατρο.
- (β) Θεατρικός συγγραφέας, μεταφραστής έργων, θεατρολόγος, κριτικός θεάτρου ή συνθέτης με επαγγελματική εργασία στο θέατρο. Παράλληλα πρέπει να έχει διοικητικές και οργανωτικές ικανότητες.

Η επιλογή του Διευθυντή γίνεται από το Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., μετά από δημόσια προκήρυξη, που δημοσιεύεται εκτός του τοπικού τύπου, σε μια εφημερίδα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και κοινοποιείται στο ΥΠ.ΠΟ.

Η πρόσληψη του Διευθυντή γίνεται μετά από σύμφωνη γνώμη του ΥΠ.ΠΟ., μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Η θητεία του είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται.

Ο υποψήφιος για τη θέση του Διευθυντή, οφείλει μαζί με την αίτηση, να υποβάλλει φάκελο με τις γενικές και ειδικές προτάσεις του για το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., καθώς και ένα γενικό πλάνο προγραμματισμού για ολόκληρη τη θητεία του.

Ο Διευθυντής θεάτρου έχει οικονομικές αρμοδιότητες, αρμοδιότητα πρόσληψης καλλιτεχνικού προσωπικού και ειδικών συνεργατών, αλλά και αρμοδιότητα ελέγχου της εργασίας όλου του προσωπικού, που ασχολείται με το ανέβασμα των έργων και με κάθε παραγωγή γενικά του θεάτρου, καθώς και αρμοδιότητα πειθαρχικής εξουσίας. Έχει επίσης κάθε αρμοδιότητα που έχει σχέση με τη λειτουργία των υπηρεσιών του θεάτρου, για τη λειτουργία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., καθώς και την ευθύνη υλοποίησης του προγραμματισμού του.

2.1.7. Καλλιτεχνική Επιτροπή

Στο άρθρο 5 του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., προβλέπεται διορισμός από το Δ.Σ., 5μελούς Καλλιτεχνικής Επιτροπής από πρόσωπα ευρύτερης μόρφωσης, που θα έχουν γνώσεις, πείρα ή ικανότητα για τα θεατρικά και γενικότερα καλλιτεχνικά πράγματα.

Στην 5μελή Επιτροπή συμπεριλαμβάνονται ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής και εκπρόσωπος ηθοποιών που εκλέγεται από τη Γ.Σ. των ηθοποιών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Καλλιτεχνικής Επιτροπής είναι και οι εξής:

- (α) Παρακολουθεί την κίνηση του Διεθνούς και Ελληνικού δραματολογίου και προτείνει το ρεπερτόριο ολόκληρης της καλλιτεχνικής περιόδου.
- (β) Γνωμοδοτεί για κάθε καλλιτεχνικό θέμα που τίθεται υπόψη της από το Δ.Σ., τον Πρόεδρο και τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή.
- (γ) Φροντίζει για τη δημιουργία παράλληλων πολιτιστικών εκδηλώσεων με θεατρικές παραστάσεις, που έχουν σχέση με την παρουσίαση του έργου των συντελεστών της παράστασης.

Η Καλλιτεχνική Επιτροπή έχει λοιπόν συμβουλευτική γνώμη σε θέματα ρεπερτορίου, παράλληλων εκδηλώσεων και γενικότερα τρόπων δράσης για την προσέλκυση του κοινού στις θεατρικές παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ⁴⁸

2.1.8. Διάρθρωση των υπηρεσιών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Υπηρεσιών (άρθρο 2), το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. περιλαμβάνει τα παρακάτω τμήματα (βλ. Πίνακα 1):

⁴⁸ Εφημερίδα «ΘΑΡΡΟΣ». *Η νέα Προγραμματική Σύμβαση για το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.*, Καλαμάτα 28-11-96

(α) Τμήμα Οργάνωσης, Προγραμματισμού, Δημοσίων Σχέσεων, Γραμματείας

Οι κυριότερες αρμοδιότητες του τμήματος αυτού είναι:

- Η ρύθμιση επαφών του Προέδρου και του Καλλιτεχνικού Διευθυντή με τις υπηρεσίες, τα αρμόδια Υπουργεία, τους θεατρικούς οργανισμούς και γενικά με πρόσωπα που έχουν σχέση με το θέατρο τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό.
- Η παρακολούθηση των θεμάτων νομικής φύσης.
- Η μελέτη απλοποίησης των διαδικασιών.
- Η δημιουργία των προϋποθέσεων καλής συνεργασίας συνεργατών, προσωπικού και επιχείρησης.
- Η συγκέντρωση των εισηγήσεων και των στοιχείων.
- Η σύνδεση όλων των τμημάτων.
- Η συγκέντρωση των στοιχείων και των αποφάσεων που θα πρέπει να προωθηθούν στα αρμόδια τμήματα ή τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Επίσης βοηθά τον Πρόεδρο, το Δ.Σ. και την Καλλιτεχνική Επιτροπή στα καθήκοντά τους και ειδικότερα:
 - ✓ Στην οργάνωση συσκέψεων και συζητήσεων με φορείς και παράγοντες της πόλης για θέματα του θεάτρου ή άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων.
 - ✓ Στην προβολή της δραστηριότητας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.
 - ✓ Στις δημοσιεύσεις και στη σύνταξη ενημερωτικών φυλλαδίων.
 - ✓ Στην ανάπτυξη συνεργασίας με άλλα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και διοργάνωση περιοδειών κ.α.

(β) Καλλιτεχνικό τμήμα

Το Καλλιτεχνικό τμήμα περιλαμβάνει τη Δραματική Σχολή και τις θεατρικές Σκηνές. Η Δραματική Σχολή όμως δεν ιδρύθηκε ποτέ και δεν πρόκειται να ιδρυθεί στο άμεσο τουλάχιστον μέλλον, κυρίως λόγω του μεγάλου κόστους λειτουργίας της.

Το τμήμα των θεατρικών Σκηνών περιλαμβάνει όλες τις υπευθυνότητες σχετικά με την προετοιμασία και παρουσίαση των παραστάσεων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Βασική αρμοδιότητα του Καλλιτεχνικού Τμήματος είναι ο συντονισμός των απαραίτητων ενεργειών με τα υπόλοιπα τμήματα, που απαιτούνται για τη σωστή οργάνωση των περιοδειών και των παραστάσεων.

(γ) Τμήμα Οργάνωσης και Παρουσίασης Θεατρικών Παραστάσεων

Οι αρμοδιότητες του τμήματος αυτού, είναι η προμήθεια και η συντήρηση του εξοπλισμού και η οργάνωση των θεατρικών παραστάσεων (άρθρο 6). Οι αρμοδιότητες αυτές κατανέμονται στα εξής επί μέρους τμήματα:

- Φροντιστήριο
- Βεστιάριο
- Τμήμα προετοιμασίας περιοδειών και
- Βοηθητικό τμήμα.

Τη σημαντικότερη θέση στο τμήμα Οργάνωσης και Παρουσίασης Θεατρικών Παραστάσεων, κατέχει ο προπομπός (Manager). Βασική του αρμοδιότητα είναι η προετοιμασία των περιοδειών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και γενικότερα η οργάνωση των θεατρικών παραστάσεων (άρθρο 6).

(δ) Τμήμα Χρηματοοικονομικών Λειτουργιών

Το τμήμα αυτό περιλαμβάνει το Λογιστήριο και το Ταμείο. Υπεύθυνος του τμήματος είναι ο λογιστής, που έχει τη γενική ευθύνη για τη λειτουργία του Λογιστηρίου και του Ταμείου. Οι εισπράξεις και οι πληρωμές γίνονται πάντα από το Ταμείο και μετά από έλεγχο και έγκριση του Λογιστηρίου

Η διαχειριστική λειτουργία του χρηματοοικονομικού τμήματος αναφέρεται στη συνταξη του ετήσιου προϋπολογισμού, τον ετήσιο ισολογισμό, τα τακτικά και έκτακτα έσοδα και έξοδα, τις πληρωμές κ.α. Αναφέρεται επίσης στην υποθεση μελετών, την εκτέλεση έργων και προμηθειών, στις

δημοπρασίες και γενικότερα στο έργο της λειτουργίας του Λογιστηρίου και του Ταμείου.

Ο Διευθυντής του Θεάτρου επίσης αναλαμβάνει τις εξής οικονομικές υπευθυνότητες (άρθρο 7):

Καταρτίζει τον προϋπολογισμό όλου του θεάτρου.

Εγκρίνει τις επιμέρους δαπάνες για το ανέβασμα έργων.

Αποφασίζει για τις παραστάσεις και τις διανομές, μετά από εισήγηση του σκηνοθέτη, καθώς και τις εμφανίσεις σε φεστιβάλ ή άλλες εκδηλώσεις.

Εισηγείται για την καλύτερη δυνατή προβολή των εκδηλώσεων του θεάτρου και για τα έξοδα που θα καταβληθούν γι' αυτό.

Προτείνει την αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού κ.α.

(ε) Τεχνικό Τμήμα

Το τμήμα αυτό διακρίνεται σε δύο επιμέρους τμήματα:

- Ηλεκτρολογικό – Ηχητικό και
- Τμήμα Σκηνικών.

Τα διάφορα τμήματα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Υπηρεσιών (άρθρο 8) είναι μεταξύ τους ισότιμα και το καθένα με ιδιαίτερο αντικείμενο. Ο συντονισμός τους γίνεται από τον καλλιτεχνικό Διευθυντή, που είναι και ο άμεσος προϊστάμενος όλων των τμημάτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

2.1.9. Δραστηριότητες ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Σύμφωνα με την Προγραμματική Σύμβαση (άρθρο 9) το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. καλύπτει θεατρικά εκτός από την πόλη της Καλαμάτας και την ευρύτερη περιοχή. Η διάρκεια λειτουργίας του θεάτρου είναι συνεχής και ετήσια. Η θεατρική περίοδος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει στις 31 Αυγούστους. Στη διάρκεια της θεατρικής περιόδου κατά την σύμβαση, θα ανεβάζονται το λιγότερο τρία έργα εκ των οποίων, δύο τουλάχιστον κατά τη χειμερινή περίοδο. Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ είναι υποχρεωμένο να δίνει τουλάχιστον 80 παραστάσεις σε ετήσια βάση, εκ των οποίων ικανός αριθμός θα πραγματοποιείται εκτός έδρας, στην ευρύτερη περιφέρεια.

Η θεατρική παραγωγή του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. υπήρξε σημαντική σε ποσότητα αλλά και σε ποιότητα. Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από το μεγάλο αριθμό των έργων που έχουν παρουσιαστεί, αλλά και από τις θετικές κριτικές που ακολούθησαν (βλ. Πίνακα 3 και 5).

Μέχρι και το 1997 το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. έχει ανεβάσει 76 συνολικά παραστάσεις. Μέχρι και το τέλος του 1996 ανεβασε 62 θεατρικά έργα εκ των οποίων τα τέσσερα είναι εργαστηριακά, και δώδεκα παιδικά έργα (βλ. Πίνακα 5). Οι παραστάσεις που δόθηκαν είναι συνολικά 1.865 και τις παρακολούθησαν 472.089 θεατές (βλ. Πίνακα 4).

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. εκτός του κυρίως θεατρικού έργου, οργανώνει κατά καιρούς μόνο του ή με άλλους τοπικούς φορείς διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Έτσι, έχει οργανώσει ποιητικές βραδιές και διαλέξεις, εκθέσεις και προβολές.

Το Μάιο του 1991, για παράδειγμα, οργανωσε μουσική εκδήλωση με τίτλο «Μουσικό Τετράδιο». Ήταν μια παράσταση με μελοποιημένη ποίηση, αφιερωμένη στη μνήμη της Καλαματιανής ποιητριάς Μ. Πολυδούρη για τα 61 χρόνια από το θάνατο της.

Από το 1996, επίσης, στα πλαίσια των παράλληλων εκδηλώσεων του, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. συμμετέχει μαζί με άλλα ερασιτεχνικά σχήματα της πόλης

στον εορτασμό της «Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου» κάθε χρόνο στις 27 Μαρτίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΕΙ ΑΠΟ ΤΟ
ΔΗ.Π.Ε.Θ.Ε.Κ.

Περίοδοι	Έργο	Σκηνοθεσία
1982	«Πλούτος», Αριστοφάνη	Κ. Μπάκα
1983	«Αλλάξαμε τον Πλάτανο τον κάναμε ιτιά», Λ. Λαζόπουλου – Γ. Ξανθούλη	Π. Κοντογιαννίδη
1984	«Φονιάς», Μ. Ευθυμιάδη	Κ. Τσώνου
	«Άτταλος ο Τρίτος», Κ. Βάρναλη	Ν. Χαραλάμπους
	«Ο γάμος της Αντιγόνης», Κων/νας Βέργου	Ν. Ταλιώνη
1984-85	«Ο μπαμπάς ο πόλεμος», Ι. Καμπανέλλη	Ν. Χαραλάμπους
	«Η μαύρη κωμωδία», Π. Σάφερ	Δ. Εξαρχου
	«Η άνοδος του Αρτούρο Ούι», Μπέρτολτ Μπρεχτ	Ούβε Χάους
	«Άμλετ», Ο. Σαίξπηρ	Ν. Χαραλάμπους
	«Το δυτλανό κρεβάτι», Μ. Κορρέ	Α. Κατσαρή
	«Λυσιστρατή», Αριστοφάνη	Ν. Χαραλάμπους
1985-86	«Ο θεός Βάνιας», Α. Τσέχοφ	Ν. Χαραλάμπους
	«Φον Δημητράκης», Δ. Ψαθά	Κ. Μπάκα
	«Ο Φιάκας», Δ. Μισιτζή	Ν. Αρμάου
1986-87	«Ο πειρασμός», Γρ. Ξενοπούλου	Ν. Χαραλάμπους
1987-88	«Ο Γενικός Γραμματεύς», Η. Καπετανακή	Ν. Αρμάου
	«Το φινόρο του Λεβάντε», Γρ. Ξενοπούλου	Κ. Νταλιάνη
	«Τα καπέλα», (Θεατρικό Εργαστήρι)	Φ. Μπουντούρογλου, Κ. Παπαλέξης
	«Γυμνές μάσκες», Λ. Πιραντελο	Ε. Βασιλικιώτη
	«Υπηρέτης δύο αφεντάδων», Κ. Γκολντόνι	Ν. Αρμάου
	«Δον Ζουάν», Μολιέρου	Α. Βουτσινά
1988-89	«Η βέρα», «Το τάβλι», Δ. Κεχαϊδή	Γ. Κακλέα

	«Πρόβα», Στριμπεργκ	Ζ. Ψάλτη
	«Καρακόρουμ», (Θεατρικό Εργαστηρι), Α. Στάικου	Α. Στάικου
	«Καρέκλες», (Θεατρικό Εργαστήρι), Ε. Ιονέσκου	Κ. Παπαλέξη
	«Κατζούρμπος», Γ. Χορτάτζη	Ν. Αρμάου
1989-90	«Όνειρο θερινής νύχτας», Ο. Σαίξπηρ	Γ. Μαργαρίτη
	«Δάφνες – Πικροδάφνες», Χαβιαρά	Δ. Εξαρχου
	«Φαύστα», Μποστ	Θ. Εσπίριτου
	«Βάτραχου», Αριστοφάνη	Γ. Κακλέα
1990-91	«Μεγάλη μαγεία», Εντουάρντο Ντε Φίλιππο	Γ. Κακλέα
	«Η αγριόπαπια», Ε. Ίβεν	Π. Σεβαστικογλου
	«Τρωίλος και Χρυσήδα», Ο. Σαίξπηρ	Γ. Κακλέα
	«Η σπασμένη στάμνα», Ε. Φον Κλάιστ	Γ. Κακλέα
1991-92	«Ο ήχος του όπλου», Α. Αναγνωστακη	Β. Θεοδωρόπουλου
	«Ορνίθες», Αριστοφάνη	Γ. Κακλέα
	«Μάνα, μητέρα, μαμά», Γ. Διαλεγμένου	Κ. Μπάκα
1993-94	«Ειρηνή», Αριστοφάνη	Κ. Μπάκα
	«Οι μικρομεσαίοι», Μ. Γκόρκι	Κ. Μπάκα
	«Οι ευτυχισμένες μέρες», (Θεατρικό Εργαστηρι) Σ. Μπεκετ	Κ. Μπάκα
1994-95	«Ο Μίδας έχει αυτιά γαϊδαρού», Μ. Κορρέ	Π. Παπαϊωάννου
	«Αντιγόνη», Σοφοκλή	Κ. Μπάκα
	«Ματωμένος γάμος», Γκ. Λόρκα	Κ. Μπάκα
	«Η μικρή μας πόλη», Θ. Ουάιλντερ	Τ. Διαμαντοπούλου
	«Τρωάδες», Ευριπίδη	Κ. Μπάκα
1995-96	«Εγκλήματα καρδιάς», Μπεθ Χένλυ	Ν. Αρμάου
	«Ο επαγγελματίας», Ντούσαν Κοβάσεβιτς	Στ. Κοτσίκου
	«Δαιδαλος», Α. Σταϊκου	Στ. Τσακίρη
	«Επιτρέποντες», Μενάνδρου	Γ. Γαβριηλίδη
1996-97	«Δωδέκατη νύχτα», Ο. Σαίξπηρ	Ν. Χαραλάμπους
	«Οι κατεργαριές του Σκαπίνου», Μολιέρου	Ν. Χαρίτογλου
	«Η πολυγαμία», Γρ. Ξενοπούλου	Στ. Χονδρογιαννη

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

α/α	ΕΡΓΟ – Θεατρική περίοδος	Παραστάσεις στην Καλιφόρνια	Θεατές	Παραστάσεις εκτός Καλιφόρνιας	Θεατές	Σύνολο παραστάσεων	Σύνολο θεατών	Μ.Ο. θεατών ανά παράσταση
1	Πλούτος (1982)					55	20.000	364
2	Αλλάξαμε τον πλάτανο τον κάναμε για (1983)					50	18.000	360
3	Φονιάς (1984)	14	1.413	4	700	18	2.113	117
4	Ο γάμος της Αντιγονής (1984)	6	491	1	128	7	619	88
5	Ο μπαμπάς ο πόλεμος (1984)	12	2.228	9	4.350	21	6.578	313
6	Ο Αττάλος ο Τρίτος (1984)	20	3.581	17	9.200	37	12.781	345
7	Η μαυρή κωμωδία (1984)	28	2.000	7	1.050	35	3.050	87
8	Το όπλινο κρεβάτι (1984)	26	1.717	17	2.473	43	4.190	97
9	Η άνοδος του Αρτουρο Ούι (1984)	21	1.379	2	2.450	23	3.829	166
10	Αμίετ (1984)	12	1.105	1	700	13	1.805	139
11	Οι Μολοβένιοι (Παιδικό) (1984-85)	10	866			10	866	87
12	Λυσιστρατή (Ν.Π.Ι.Δ.) (1985)	11	2.550	25	16.364	36	18.914	525
13	Οδυσσεύβιχ (Παιδικό) (1985-86)	48	8.540			48	8.540	178
14	Ο θεός Βάνιας (1985-86)	16	1.920	4	800	20	2.720	136
15	Φον Δημητράκης (1985-86)	31	4.650	34	16.500	65	21.150	325
16	Ο Φιάκας (1985-86)	20	1.600	2	350	22	1.950	89
17	Ο πειρασμός (1986-87)	26	5.575	19	5.330	45	10.905	242
18	Ο Γενικός Γραμματέας (1987-88)	4	1.150	27	9.020	31	10.170	328
19	Το φλόρο του Ιεβάντε (1987-88)	27	2.941	2	900	29	2.961	102
20	Τα καπέλα (Θεατρικό εργαστήριο) (1987-88)	9	901	10	3.150	19	4.051	213
21	Σχολείο για κλόουν (Παιδικό) (1987-88)	25	5.631	17	5.160	42	10.791	257
22	Γυμνες Μάσκες (1987-88)	15	1.912			15	1.912	127
23	Υπηρετής δύο αφεντάδων (1987-88)	14	2.416	12	9.380	26	11.796	454
24	Δον Ζουαν (1987-88)	4	1.174	12	9.520	16	10.694	668
25	Η βέρα – Το τάβλι (1988-89)	30		26		56	12.566	224
26	Η χαμένη κουκλιά (Παιδικό) (1988-89)	27	8.500	15		42	13.270	316
27	Πρόβα (1988-89)	6				6	700	117
28	Καρακορονι (Θεατρικό Εργαστήριο) (1988-89)	2				2	350	175
29	Καρεκλίες (Θεατρικό Εργαστήριο) (1988-89)	3				3	500	167
30	Κατζούριμπος (1988-89)	5	1.850	20	8.800	25	10.650	426
31	Όνειρο θερινής νύχτας (1989-90)	22	3.346			22	3.346	152
32	Η χρήση ρούα (Παιδικό) (1989-90)	28	4.960	8	2.450	36	7.410	206
33	Δάμνες – Πικροδάμνες (1989-90)	24	3.645	6	3.480	30	7.125	238
34	Φαντα (1989-90)	12	1.500			12	1.500	125
35	Βάτραχοι (1989-90)					30	18.000	600
36	Μεγάλη παύση (1990-91)	28	1.386			28	1.386	50
37	Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι (Παιδικό) (1990-91)	50				50	1.500	30
38	Αγριοπατία (1990-91)	20				20	2.400	120
39	Τριώλιος και Χρυσήδα (1990-91)	5	1.001	30	1.721	35	18.211	520
40	Η σπασμένη στάμνα (1991-92)	26	4.000			26	4.000	154
41	Ο Μορμούλης (Παιδικό) (1991-92)					68	17.000	250
42	Ο ήχος του όπλου (1991-92)	22	3.600			22	3.600	164
43	Ορνίθες (1991-92)	7	3.000	20	14.000	27	17.000	630

44.	Μάνα, μητέρα, μαμά (1991-92)	33	2.490			33	2.490	75
45.	Το αυγό της κοτας (Παιδικό) (1992-93)					44	6.550	149
46.	Ειρήνη (1993-94)	8	2.400	24	9.600	32	12.000	375
47.	Φρουτοπία (Παιδικό) (1993-94)	42	6.510	38	8.490	80	1.500	19
48.	Εντυχισμένες μέρες (Θεατρικό Εργαστήρι) (1993-94)	7	600			7	600	86
49.	Μικροαστοί (1993-94)	23	2.350	2	2.000	23	4.350	174
50.	Ο Μίδας έχει αυτιά γαϊδάρου (1994-95)	19	2.700			19	2.700	142
51.	Αντιγονη (1994-95)	6	4.400	27	18.000	33	22.400	679
52.	Ματωμένος γάμος (1994-95)	22	2.500			22	25.000	1.136
53.	Ο μαγος του Οζ (Παιδικό) (1994-95)	55	8.200	10	3.000	65	11.200	172
54.	Η μικρή μας πόλη (1994-95)	21	2.000			21	2.000	95
55.	Τρωάδες (1994-95)	8	2.000	25	10.500	33	12.500	379
56.	Εγκλήματα καρδιάς (1995-96)	19	1.500			19	1.500	79
57.	Οι περιπέτειες του βαρώνου Μονχαούζεν (Παιδικό) (1995-96)	31	7.200	14	5.500	45	12.700	282
58.	Ο επαγγελματίας (1995-96)	23	2.200	7	1.800	30	4.000	133
59.	Ο Δαιμόλιος (1995-96)	8	600			8	600	75
60.	Οι επιτρεπόντες (1995-96)	6	1.300	20	9.750	26	11.050	425
61.	Δεκάτη νύχτα (1996-97)	23	2.000	3	1.200	26	3.200	123
62.	Ο Τέλης και ο Μπέλης (Παιδικό) (1996-97)	30	4.750	1	100	31	4.850	156
63.	Οι κατεργαρίες του Σκαπίνου (1997)							
64.	Η πολυγλωσσία							
	ΣΥΝΟΛΟ					1.365	472.089	15.225
	<i>Μ.Ο. (ανά έργο)</i>					30	7.614	246

Πηγή στοιχείων: Λογιστήριο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. προκειμένου να συμβάλλει στην ανάπτυξη της θεατρικής παιδείας οργάνωσε και σχετικά σεμινάρια. Έτσι, το 1991, επιχορηγούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κατά 65%, οργάνωσε σεμινάριο για 25 άτομα, στα πλαίσια προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης, με τίτλο «Θεατρική Κατάρτιση».

Επίσης, τον Απρίλιο του 1997, οργάνωσε 3ήμερο σεμινάριο για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων που επιθυμούσαν να ενημερωθούν και να βοηθηθούν σε θέματα «Θεατρικής Πρακτικής», προκειμένου να ανεβάσουν με τους μαθητές τους, θεατρικές παραστάσεις στα σχολεία τους.

2.1.9.1. Παιδική Σκηνή

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του, διαθέτει και παιδική σκηνή. Το όφελος της παιδικής σκηνής είναι πολύ σημαντικό για τα παιδιά, γιατί διασώζει και διαιώνίζει το μύθο και φυλάσσει τις πανανθρώπινες αξίες, τα θαύματα της ζωής και της φύσης.

Κεντρικό πλεονεκτήμα της παιδικής σκηνής, για το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., εκτός του σημαντικού οικονομικού οφέλους, είναι η επαφή του με την εκπαιδευτική κοινότητα (νηπιαγωγούς, δασκάλους, καθηγητές). Έτσι έχει συνεργασία με τα δημοτικά σχολεία, τα γυμνάσια και τα λύκεια της περιοχής, για την παρακολούθηση των παραστάσεων που ανεβάζει κάθε χρόνο, παράλληλα με τις άλλες παραγωγές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Περίοδοι	ΕΡΓΟ	Σκηνοθεσία
1984-85	«Οι Μολυβένιοι», Σ. Φίλντιση	Ν. Χαραλάμπους
1985-86	«Οδυσσεβάχ», Ξ. Καλογεροπούλου	Στ. Τσακίρης
1987-88	«Σχολείο για κλόουν», Φρ. Βέχτερ	Φ. Μποντούρογλου
1988-89	«Η χαμένη κούκλα», Α. Σάστρε (όπερα για παιδιά)	Θ. Εσπίριτου
1989-90	«Η χρυσή ροδιά», Ε. Μάρα	Σ. Χατζάκη
1990-91	«Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι», Ε. Τριβιζά	Θ. Μοσχόπουλου
1991-92	«Ο Μορμόλης», Ρ. Χάφφελντ	Χρ. Αποσπότη
1992-93	«Το αυγό της κότας», Γ. Ιωάννου	Σ. Χατζάκη
1993-94	«Φρουτοπία», Ευγ. Τριβιζά	Νανάς Νικολάου
1994-95	«Ο μάγος του Οζ», Φ. Μπάουμ	Νανάς Νικολάου
1995-96	«Οι περιπέτειες του βαρόνου Μινχάουζεν», Ν. Νικολάου	Νανάς Νικολάου
1996-97	«Ο Τέλης και ο Μπέλης», Φ. Χατζηγάνα	Ν. Χαραλάμπους

2.1.9.2. Θεατροπαιχνίδια

Τα θεατροπαιχνίδια αφορούν τη σχέση του παιδιού με το κείμενο, τη θεατρική πράξη, το τραγούδι, τη ζωγραφική κ.λ.π. Αποτελούν μια ουσιαστική δραστηριότητα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. από τον Ιανουάριο του 1990 μέχρι και σήμερα.

Κάθε χρόνο, από το Νοέμβριο έως και τον Απρίλιο, παιδιά ηλικίας από 5 έως 12 ετών παίρνουν μέρος σε ομάδες θεατρικών παιχνιδιών υπό την καθοδήγηση ηθοποιών του δημοτικού θεάτρου.

Με τα θεατροπαιχνίδια δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να γνωρίσουν το θέατρο μέσα από τα θεατρικά κείμενα, τους αυτοσχεδιασμούς, την παντομίμα και την κατασκευή σκηνικών και κουστουμιών, συμμετέχοντας έτσι σ' ένα ταξίδι γνώσεων και έκφρασης, παίζοντας και διασκεδάζοντας.

Η συμμετοχή των παιδιών στα θεατροπαιχνίδια ήταν αρχικά δωρεάν. Από το Νοέμβριο όμως του 1996 το Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. αποφάσισε, λόγω οικονομικών δυσκολιών και προκειμένου να καλυφθούν τα λειτουργικά έξοδα της δραστηριότητας αυτής, να καταβληθεί από τα παιδιά ένα συμβολικό μηνιαίο ποσό. Έτσι, την περίοδο 1996-97 τα παιδιά που έλαβαν μέρος στα θεατροπαιχνίδια επιβαρύνθηκαν καταβάλλοντας 1.000 δρχ. μηνιαίως, το καθένα.

2.1.9.3. Ετήσιο Μαθητικό Φεστιβάλ

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., με κύριο σκοπό τη στενή επαφή του με το χώρο της εκπαίδευσης, πέτυχε την οργάνωση μιας συνεργασίας μεταξύ θεάτρου και εκπαιδευτικών που θα οδηγούσε στο σωστό προσανατολισμό του μαθητικού δυναμικού, με στόχο τη δημιουργία θεατρικών πυρήνων.

Αποτέλεσμα της θεατρικής δραστηριοποίησης των μαθητών στα σχολεία, ήταν η οργάνωση κάθε χρόνο από το 1990, μαθητικού Φεστιβάλ. Σ' αυτό συμμετέχουν με θεατρικές παραστάσεις σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, από όλο το Ν. Μεσσηνίας.

Από το 1990 επίσης, οργανώθηκε και ετήσιος διαγωνισμός. Στο διαγωνισμό αυτό συμμετέχουν σχολεία από όλη την Πελοπόννησο, στην πόλη της Καλαμάτας και στην κεντρική σκηνή του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., και στη συνέχεια διαγωνίζονται πανελλαδικά στην Αθήνα.

Έτσι, τα παιδιά ανεβάζοντας δικές τους παραστάσεις εκπαιδεύονται στη γλώσσα και στις τεχνικές του θεάτρου, με αποτέλεσμα να ελευθερώνεται η δημιουργικότητα, η φαντασία και η εκφραστικότητά τους.

2.1.10. Οικονομικά στοιχεία

2.1.10.1. Πόροι - χρηματοδότηση

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. προκειμένου να ανταποκριθεί σε όλες τις οικονομικές απαιτήσεις, διαθέτει και κάποιους θεσμοθετημένους πόρους, παράλληλα με τα τακτικά και έκτακτα έσοδά του.

Έτσι, σύμφωνα με τις προγραμματικές συμβάσεις, οι πόροι για τη λειτουργία του θα προέρχονται κυρίως:

- (α) από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- (β) από τον τακτικό προϋπολογισμό του Δήμου Καλαμάτας.
- (γ) από τα έσοδα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. (παραστάσεις, εισιτήρια κ.λ.π.).
- (δ) από τυχόν άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, όπως το πρόγραμμα των δημοσίων επενδύσεων και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, από χορηγίες ή από διεθνείς οργανισμούς κ.α.

Σύμφωνα με την πρώτη προγραμματική σύμβαση του 1985 (άρθρο 5), το ΥΠ.ΠΟ. και ο Δήμος Καλαμάτας δεσμεύτηκαν για την ουσιαστική χρηματοδότηση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Έτσι για τα οικονομικά έτη 1985 – 86 προβλεπόταν να επιχορηγηθεί από το ΥΠ.ΠΟ., με το ποσό των είκοσι (20) εκατ. δρχ. τουλάχιστον, για κάθε χρόνο, όπως και έγινε. Επίσης, για τα ίδια

οικονομικά έτη θα επιχορηγούσε και ο Δήμος με το ποσό των δέκα (10) εκατ. τουλάχιστον, για κάθε χρόνο.

Με ειδικές συμφωνίες των συμβαλλομένων φορέων, θα μπορούσε να επαναπροσδιορίζεται το ύψος της χρηματοδότησης για την εκτέλεση της προγραμματικής σύμβασης κατά τα επόμενα χρόνια της ισχύος της, με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος και τις διαμορφούμενες κάθε φορά οικονομικές συνθήκες.

Με τη νέα προγραμματική σύμβαση, η οικονομική ενίσχυση με τη μορφή της ετήσιας επιχορήγησης στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. αυξήθηκε. Από το ΥΠ.ΠΟ. καθορίστηκε στο ύψος των 70 εκ. δρχ., εφ' όσον και από την πλευρά του Δήμου Καλαμάτας επιχορηγηθεί αποδεδειγμένα, τουλάχιστον με ίσο ποσό για την εξυπηρέτηση των ίδιων σκοπών, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους. Σε διαφορετική περίπτωση, η επιχορήγηση του ΥΠ.ΠΟ. θα ανέλθει σε ποσό ίσο προς την επιχορήγηση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. από το Δήμο (άρθρο 4).

Το ποσό της επιχορήγησης του Υπουργείου θα καταβάλλεται σε δύο δόσεις ανάλογα με την πορεία εκτέλεσης του προγραμματισμού δραστηριοτήτων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και του προϋπολογισμού του. Η πρώτη δόση καταβάλλεται το αργότερο τον Οκτώβρη και η τελευταία μέχρι τον Ιούνιο (άρθρο 5).

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι τακτικές επιχορηγήσεις του ΥΠ.ΠΟ. και του Δήμου Καλαμάτας, καθώς και οι χορηγίες άλλων φορέων προς το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. από το 1985 μέχρι και το τέλος του 1995.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	ΣΥΝΟΛΟ	%
													ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ
ΥΠ.ΠΟ.	20	19	25.7	25.3	27	29	46	5	15	45	17	310	37.515
									26 ¹	10 ²			
Γ.Ν.Γ.				2.48	1.2	1.2	1.8					6.68	0.80839
Υπ. Εσωτερικών ¹				25.75								25.75	3.11618
Υπ. Παιδείας										0.573		0.573	0.069343
Δήμος	23,2	27	14	15	40	41	35	35	50	53	50	383,2	46.3737
Νομαρχιακό Ταμείο Μεσσηνίας			10	18			5					33	3.994
Υ. Ηλείας			0,2									0,2	0,0242
Ε.Ο.Κ. (για σεμινάρια)								8,8	3,63	0,574		13,004	1,573704
Χορηγίες - Δωρεές ³			10	10.174	10	10		1		12,75		53,924	6,525714
ΣΥΝΟΛΟ	43,2	46	59,9	96,704	78,2	81,2	87,8	49,8	94,63	121,897	67	826,331	100

Πηγή: Λογιστήριο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Τα ποσά είναι σε εκατ. δρχ.

¹ Το Υπουργείο Εσωτερικών το 1988 έδωσε στο Δήμο Καλαματας 25.750.000 δρχ. για το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

² Το 1993 και 1994, ο Ο.Π.Α.Π. επιχορήγησε το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. με 26 εκατ. και 10 εκ. αντίστοιχα

³ Η Αγροτική Τραπέζα έδωσε υπό μορφή χορηγίας στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. για τα έτη 1987 έως και 1990 από 10 εκατ. κάθε χρόνο.

Πέρα της βασικής επιχορήγησης το ΥΠ.ΠΟ. μετά από αξιολόγηση της αρμόδιας επιτροπής, μπορεί να επιχορηγήσει τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. με επιπλέον ποσά, ως ειδική επιχορήγηση για τις εξής περιπτώσεις:

- (α) Ανάθεση συγγραφής ελληνικού θεάτρου.
- (β) Ανταλλαγή θεατρικών παραγωγών με εγκυρα θεατρικά σχήματα του εξωτερικού.
- (γ) Ανάθεση μετάφρασης αρχαίου δράματος ή ξένου έργου.
- (δ) την επιδειχθείσα δραστηριότητα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. επί τη βάση ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών.

2.1.10.2 Η Οικονομική Κατάσταση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Από το συγκεντρωτικό Πίνακα 7, των Εσόδων – Εξόδων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., φαίνεται καθαρά η άσχημη οικονομική κατάσταση του από 1985, έτος ίδρυσης του, μέχρι και το 1995. Παρατηρούμε γενικότερα, ότι τα έξοδα της επιχείρησης του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. είναι πολύ δυσανάλογα των εσόδων του. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το οικονομικό έτος 1987, όπου παρατηρείται ένα μικρό ποσό κέρδους (3.651.524 δρχ.).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ – ΖΗΜΙΩΝ – ΚΕΡΔΩΝ
ΤΟΥ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Έτη	Σύνολο εσόδων	Σύνολο εξόδων	Ζημιά χρήσεως	Κέρδη χρήσεως
1985	54.764.797	65.375.198	10.610.401	
1986	51.316.992	59.531.442	8.214.450	
1987	70.577.651	66.926.127		3.651.524
1988	117.196.593	122.664.166	5.467.573	
1989	87.183.723	92.754.892	5.571.169	
1990	99.220.158	111.315.577	12.095.419	
1991	115.715.544	142.063.574	26.348.030	
1992	73.923.967	136.183.897	62.259.930	
1993	121.330.734	181.417.830	60.087.096	
1994	146.663.860	195.699.908	49.036.048	
1995	111.625.670	158.070.175	46.444.505	

Πηγή: Ισολογισμοί ετών 1985 – 95

Στον Πίνακα 10 φαίνεται ότι οι εισπραξίες από παραστάσεις, προγράμματα και διαφημίσεις στις διάφορες θεατρικές παραγωγές, δεν ήταν σημαντικές σε σχέση με τα έξοδα (Πίνακας 8 και 11), με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλύψουν παρά ένα ελάχιστο μέρος των συνολικών δαπανών.

Έτσι το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. αναγκάστηκε να αναζητήσει και άλλους πόρους, πέρα από τις θεσμοθετημένες επιχορηγήσεις της προγραμματικής σύμβασης όπως επιχορηγήσεις από τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, το Νομαρχιακό Ταμείο, την Αγροτική και Εμπορική Τράπεζα και άλλους ιδιώτες χορηγούς (Πίνακας 6 και 9).

Όμως και οι νέες αυτές χρηματοδοτήσεις, που ήταν ευκαιριακές και σποραδικές, δεν μπορούσαν να καλύψουν τα έξοδα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Άλλωστε οι τακτικές επιχορηγήσεις έμειναν σταθερές και χωρίς καμία αναπροσαρμογή λόγω πληθωρισμού. Το ΥΠ.ΠΟ. επίσης, έστειλε τις «τακτικές» επιχορηγήσεις του, όχι σε τακτά χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. να πέφτει έξω στον οικονομικό προγραμματισμό του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Έτη	Γενικά έξοδα	Αμοιβές τρίτων	Δαπάνες προσωπικού	Χρηματο- οικονομικές Δαπάνες	Δαπάνες αποσβέσεων	Σύνολο εξόδων
1985	11.980.737	4.936.582	44.817.679	1.042.058	2.597.602	64.333.700
1986	9.481.955	7.435.561	37.834.140	1.150.209	3.629.577	59.531.442
1987	12.082.745	6.504.062	43.500.981	1.037.944	3.800.935	66.926.667
1988	48.616.471	10.349.405	58.537.622	1.674.737	3.485.931	122.664.166
1989	17.432.890	8.128.831	61.487.042	1.852.037	3.854.099	92.754.899
1990	19.145.490	11.753.402	75.305.956	1.842.412	3.268.312	111.315.572
1991	27.617.719	16.154.934	92.967.936	2.945.212	2.377.773	142.063.574
1992	22.626.478	12.062.059	96.911.581	2.670.940	1.912.839	136.183.897
1993	25.955.720	23.140.705	113.191.119	17.431.288	1.698.998	181.417.830
1994	22.159.633	22.205.005	128.885.327	9.828.649	1.621.294	184.699.908
1995	19.010.769	14.814.999	115.324.878	7.050.856	1.868.673	158.070.175

Πηγή: Ισολογισμοί ετών 1985 - 95

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
ΕΣΟΔΑ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Έτη	Έσοδα Παραστάσεων	Επιχορηγήσεις	Τόκοι Καταθέσεων	Διάφορα έσοδα	Χορηγίες	Σύνολο εσόδων
1985	11.564.797	43.200.000	-	-	-	54.764.797
1986	4.697.496	46.000.000	252.684	366.812	-	51.316.992
1987	10.183.335	59.900.000	494.316	-	-	70.577.651
1988	19.032.607	96.703.800	1.460.186	-	-	117.196.593
1989	8.442.044	78.200.000	491.294	50.385	-	87.183.723
1990	17.253.119	81.209.200	750.339	7.500	-	99.220.158
1991	27.547.908	87.800.000	364.836	2.800	-	115.715.544
1992	23.647.405	40.000.000	208.606	9.067.956	1.000.000	73.923.967
1993	25.512.790	91.000.000	107.919	4.710.031	-	121.330.734
1994	36.889.310	108.573.600	93.450	1.107.500	-	146.663.860
1995	31.663.122	67.000.000	208.348	4.200	12.750.000	111.625.670

Πηγή: Ισολογισμοί ετών 1985 – 95

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Έτη	Έσοδα Εισιτηρίων	Έσοδα Παραστάσεων	Έσοδα Προγραμμάτων	Έσοδα Διαφημίσεων	Σύνολο
1985	1.366.157	10.147.950	50.720	-	11.564.827
1986	1.530.246	3.101.350	65.900	-	4.697.496
1987	2.842.856	7.349.508	90.971	-	10.283.335
1988	1.727.283	16.968.148	337.176	-	19.032.607
1989	1.413.690	6.003.691	118.059	906.604	8.442.044
1990	1.956.990	13.787.745	312.088	1.196.296	17.253.119
1991	5.007.211	21.544.158	776.539	220.000	27.547.908
1992	5.521.444	17.644.230	231.731	250.000	23.647.405
1993	8.438.750	16.503.846	570.194	-	25.512.790
1994	14.622.020	21.241.328	1.025.962	-	36.889.310
1995	7.396.922	23.243.504	895.577	127.119	31.663.122

Πηγή: Λογιστήριο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Ήδη από το 1985, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., κατέφυγε σε δανεισμό 10 εκατ. περίπου από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες ανάγκες του.

Στον Πίνακα 11, φαίνεται καθαρά ότι κατά την πρώτη δεκαετία λειτουργίας του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., το μεγαλύτερο ποσοστό των εξόδων του αφορά τις αμοιβές προσωπικού, που αποτελούν κατά μέσο όρο το 64,84% των συνολικών εξόδων της επιχείρησης.

Επίσης, το 9,26% των εξόδων αφορά τις αμοιβές τρίτων, όπως σκηνοθετών, σκηνογράφων, μουσικών κ.λ.π. και το 18,76% τα γενικά έξοδα που αφορούν τα χρησιμοποιούμενα υλικά και τα λειτουργικά έξοδα για το ανέβασμα των έργων.

Οι εισφορές του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. στο Ι.Κ.Α. για τους εργαζόμενους, αποτελούν ένα άλλο μεγάλο οικονομικό πρόβλημα. Πολλές φορές έγιναν καθυστερήσεις στην πληρωμή τους, με αποτέλεσμα να προσαυξηθούν λόγω προστίμων. Έτσι, το 1995 οι οφειλές στο Ι.Κ.Α. έφταναν τα 120 εκ. δρχ.

Το χρέος αυτό του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. προς το Ι.Κ.Α. απαγόρευε την έλευση χρημάτων στα ταμεία του, αφού τόσο το κράτος, όσο και οι Δήμοι για να πληρώσουν τις τακτικές τους επιχορηγήσεις χρειάζονταν ασφαλιστική βεβαίωση από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Για παράδειγμα, επί 3 μήνες, παρέμεναν στο Δημόσιο Ταμείο Καλαμάτας 5 εκατ. δρχ., χωρίς να μπορούν να εκταμιευθούν, ενώ άλλα 20 εκατ. περίπου από παραστάσεις διάφορους δήμους της χώρας από το 1994, παρέμειναν μπλοκαρισμένα.

Την ίδια εποχή επίσης, υπήρχε και το χρέος των 160 εκατ. δρχ. του θεατρού προς το Δήμο Καλαμάτας, που τελικά ρυθμίστηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο μετατρέπόμενο σε άτοκο δάνειο.

Σήμερα, μετά τη ρύθμιση που έγινε με την υπ' αριθμό 673/96 απόφαση του Δ.Σ. στις 27-11-96, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. έχει εξασφαλίσει την ασφαλιστική βεβαίωση για τις συναλλαγές του. Τη λύση έδωσε ο Δήμος Καλαμάτας καταβάλλοντας 22 εκατ. περίπου ως προκαταβολή στο Ι.Κ.Α., για την οφειλή των 158 εκατ. από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Από τότε το ποσό θα εξοφληθεί σε τρία

χρόνια με μηνιαίες δόσεις 4 περίπου εκατ., τις οποίες ξεπληρώνει κατά 80% ο Δήμος και 20% το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Βλέπουμε λοιπόν, ότι ο Δήμος όχι μόνο στήριζε το θεσμό αυτό καλύπτοντας τις υποχρεώσεις του απέναντι στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., αλλά το ενίσχυσε οικονομικά και με το παραπάνω, προκειμένου να συνεχίσει το έργο του.

Αντίθετα, το ΥΠ.ΠΟ. δεν κάλυπτε τις υποχρεώσεις του, αφού τα προηγούμενα κονδύλια δόθηκαν με περικοπές και αργούσαν να καταβληθούν έγκαιρα. Πρέπει όμως να το τονίσουμε ότι και το ΥΠ.ΠΟ. δυστυχώς, δεν έχει μεγάλο ποσοστό από τον κρατικό προϋπολογισμό, ώστε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που έχει δημιουργήσει απέναντι στους πολιτιστικούς θεσμούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
ΕΞΟΔΑ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Έτη	Σύνολο Δαπανών	Δαπάνες Προσωπικού	% Δαπανών προσωπικού επί των συνολικών εξόδων	Αμοιβές τρίτων	% Αμοιβές τρίτων επί των συνολικών εξόδων	Γενικά έξοδα	% Γενικά έξοδα επί των συνολικών εξόδων
1985	65.375.198	44.817.679	68,55	4.936.582	7,55	111.980.737	18,33
1986	59.531.442	37.834.140	63,55	7.435.561	12,49	9.481.955	15,93
1987	70.577.651	43.500.981	61,64	6.504.062	9,22	12.082.745	17,12
1988	122.664.166	58.537.622	47,72	10.349.405	8,44	48.616.471	39,63
1989	92.754.892	61.487.042	66,29	8.128.831	8,76	17.432.890	18,79
1990	111.315.577	75.305.956	67,65	11.753.402	10,56	19.145.490	17,2
1991	142.063.574	92.967.936	65,44	16.154.934	11,37	27.617.719	19,44
1992	136.147.897	96.911.581	71,18	1.206.259	0,01	22.626.478	16,62
1993	181.417.830	113.191.119	62,39	23.140.705	12,76	25.955.720	14,31
1994	195.699.908	128.885.327	65,86	22.205.005	11,35	33.159.633	16,94
1995	158.070.175	115.324.878	72,96	14.814.999	9,37	19.010.769	12,03
<i>Μ.Ο.</i>	<i>121.419.846</i>	<i>78.978.569</i>	<i>64,84</i>	<i>11.409.237</i>	<i>9,26</i>	<i>22.464.601</i>	<i>18,76</i>

Πηγή: Λογιστήριο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Αν αθροίσουμε τα ποσά επιχορήγησης του ΥΠ.ΠΟ. και του Δήμου Καλαμάτας από το 1985 και το 1995, θα παρατηρήσουμε ότι το ΥΠ.ΠΟ. υπολείπεται κατά πολύ του Δήμου ως προς το συνολικό ποσό των επιχορηγήσεων. Βλέπουμε λοιπόν, πως το μεγαλύτερο οικονομικό βάρος των υποχρεώσεων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. το επωμίστηκε ο Δήμος (βλ. Πίνακα 6).

Είναι φανερό λοιπόν, ότι οι επιχορηγήσεις και οι χορηγίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Αυτές αποτελούν κατά μέσο όρο το 76,326% του συνόλου των εσόδων, ενώ τα έσοδα από τις παραστάσεις καλύπτουν μόνο το 20,55% κατά μέσο όρο (βλ. Πίνακα 12).

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να επιστημόνουμε ότι η Τ.Α. μπορεί και πρέπει να αποτελέσει την εγγύηση προϋποθέσεων περιφερειακής ανάπτυξης. Για να μπορέσει όμως να ανταποκριθεί στο ρόλο που καλείται να παίξει, να μπορέσει δηλαδή να αξιοποιήσει ουσιαστικά όλες τις αρμοδιότητές της και τον αναπτυξιακό προγραμματισμό της, χρειάζεται επιπλέον θεσμοθετημένους πόρους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Έτη	Σύνολο Εσόδων	Έσοδα Παραστάσεων	% Έσοδα Παραστάσεων	Επιχορηγήσεις	% Έσοδα Επιχορηγήσεων
1985	54.764.796	11.564.797	21,12	43.200.000	78,88
1986	51.316.992	4.697.496	9,15	46.000.000	89,64
1987	70.577.651	10.183.335	14,43	59.900.000	84,87
1988	117.196.593	19.032.607	16,24	96.703.800	82,51
1989	87.183.723	8.442.044	9,68	78.200.000	89,70
1990	99.220.158	17.253.119	17,39	81.209.200	81,85
1991	115.715.544	27.547.908	23,81	87.800.000	75,88
1992	72.923.967	22.647.405	31,06	40.000.000	54,85
1993	121.330.734	25.512.790	21,03	91.000.000	75,00
1994	146.663.860	36.889.310	25,15	108.573.600	74,03
1995	111.625.670	31.663.122	28,37	67.000.000	60,02
Μ.Ο.	95.319.972	19.584.903	20,55	72.689.691	76,26

Πηγή: Λογιστήριο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

2.1.11. ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ και ερασιτεχνικά θεατρικά σχήματα

Ο ερασιτεχνικός τομέας σημειώνει στην Καλαμάτα μια ιδιαίτερη ζωτικότητα τα τελευταία χρόνια. Υπάρχουν πολλοί τοπικοί παράγοντες που ενδιαφέρονται για τη θεατρική εμπειρία και έκφραση, χωρίς όμως να μπορούν να αφοσιωθούν ολοκληρωτικά στο θέατρο, λόγω επαγγελματικών ή άλλων υποχρεώσεων.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. πρέπει να στηρίζει τεχνικά, ηθικά και με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο τα ερασιτεχνικά σχήματα, προκειμένου αυτά να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους και να βελτιώσουν το θεατρικό τους περιβάλλον. Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. βέβαια, δεν πρέπει να παρεμβαίνει στη δουλειά τους, αλλά ο ρόλος του να είναι συμβουλευτικός και ενισχυτικός.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. δεν έχει πραγματοποιήσει κοινές θεατρικές παραστάσεις με τα τοπικά ερασιτεχνικά σχήματα. Έχει όμως συνεργαστεί μ' αυτά, για τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων της πόλης, όπως στις εθνικές γιορτές, στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Θεάτρου κ.α.

Στα πλαίσια της συνεργασίας του, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. δανείζει μετά από αίτηση, στα ερασιτεχνικά θεατρικά σχήματα διάφορα αντικείμενα, κοστούμια και άλλα αξεσουάρ για τις ανάγκες των παραστάσεών τους.

Η ανάγκη του πολίτη για κατάρτιση, επιμόρφωση, ψυχαγωγία, έκφραση και δημιουργία, αποτελεί σημαντικό δεδομένο που σίγουρα περικλείει τη δυναμική μιας ενεργού συμμετοχής και καθορίζει τον εθελοντικό, ερασιτεχνικό τομέα ως ψυχή της πολιτιστικής διαδικασίας. Γι' αυτό λοιπόν, ο ερασιτεχνικός τομέας πρέπει να καταστεί συνεργός και συμμετοχος στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της τοπικής κοινωνίας και να αποτελέσει βασική παραγωγική συνιστώσα.⁴⁹

Πρέπει, λοιπόν, οι ερασιτεχνικές πρωτοβουλίες να ενισχυθούν και να στηριχθούν από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., ώστε να γίνουν εστίες πραγματικής καλλιτεχνικής δημιουργίας.

⁴⁹ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Γ., *Τοπική Αυτοδιοίκηση και Καλλιτέχνες*, Ε.Ε.Τ.Α., Αθήνα 1994, σελ. 41

2.1.12. Συμπεράσματα

Ο θεσμός των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. υπηρξε ο πρώτος πανελληνίως οργανωμένος πολιτιστικός θεσμός. Πρόκειται για ένα πρωτοποριακό θεσμό για τα θεατρικά προγράμματα της χώρας μας και την πολιτιστική αποκέντρωση. Η συμμετοχή του στο θεατρικό γίνεσθαι, με μια παρουσία δυναμική και αυτόνομη ταυτόχρονα, πρόσφερε αρκετά στο ελληνικό θέατρο και στη θεατρική αποκέντρωση.

Για να μπορέσει ο θεσμός να αντεπεξέλθει στις δυσκολίες, να προσαρμοστεί στη σημερινή πραγματικότητα, να γίνει ανταγωνιστικός και να επιβιώσει, είναι αναγκαία μια ριζική μεταβολή στον οργανωτικό, καλλιτεχνικό και οικονομικό τομέα, καθώς και στη σχέση των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. με το ΥΠ.ΠΟ. και τους ίδιους τους Δήμους.

Όπως είδαμε τα έξοδα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. είναι πολλά (παραγωγή έργων, περιοδείες, μόνιμο διοικητικό, τεχνικό, καλλιτεχνικό προσωπικό κ.α.) και οι εισπράξεις από τις παραστάσεις δεν μπορούν να τα καλύψουν. Γι' αυτό είναι σημαντικός ο ρόλος που διαδραματίζουν το ΥΠ.ΠΟ. και ο Δήμος. Γιατί μόνο με την οικονομική και ηθική ενίσχυση τους θα μπορέσει να επιβιώσει.

Χρειάζεται όμως και μια καλύτερη οργάνωση από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., μακροπρόθεσμος προγραμματισμός και πιο προσεκτική διαχείριση των οικονομικών. Παράλληλα, αναγκαία είναι η συνεχής και αναπροσαρμοζόμενη επιχορήγηση από το ΥΠ.ΠΟ. και το Δήμο Καλαμάτας, καθώς και η προσπάθεια εξεύρεσης άλλων πηγών χρηματοδότησης όπως, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, η Γ.Ε.Δ.Κ., το Περιφερειακό Ταμείο και η ιδιωτική πρωτοβουλία.

Επίσης, απαραίτητη είναι η επιμόρφωση των εργαζομένων, η συνεχής ενημέρωση και κατάρτιση τους, τόσο στο αντικείμενο εργασίας τους, τόσο στα πολιτιστικά όσο και στα θεατρικά δρώμενα. Έτσι, η εργασία τους θα γίνει πιο παραγωγική και πιο αποτελεσματική. Στο σκοπό αυτό θα βοηθήσει και ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., τόσο από διοικητική άποψη, όσο και από την εφαρμογή της νέας τεχνολογίας.

Τελειώνοντας, θέλουμε να τονίσουμε ότι, τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. δεν είναι εμπορικές επιχειρήσεις με σκοπό το οικονομικό κέρδος. Είναι πολιτιστικοί οργανισμοί με σκοπό το πολιτιστικό κέρδος και το κοινωνικό όφελος. Το αποτέλεσμα του έργου τους μπορεί να μη φαίνεται άμεσα, αλλά υπάρχει. Πρόκειται για μια σοβαρή επένδυση, που μακροπρόθεσμα θα φέρει και οικονομικά οφέλη.

Όπως είπε και η κ. Μελίνα Μερκούρη: *«Η κουλτούρα δεν έχει γίνει ακόμη συνείδηση στη χώρα μας. Αυτό όμως είναι αναγκαίο, γιατί η μόνη βαριά βιομηχανία που διαθέτει η Ελλάδα είναι ο πολιτισμός της»*.⁵⁰

⁵⁰ Εφημερίδα «ΜΑΧΗ». Καλαμάτα 24-3-97

2.2. Δομή – οργάνωση – λειτουργία δημοτικής επιχείρησης πολιτιστικής ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)

2.2.1. Θεσμικό πλαίσιο

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. ιδρύθηκε στις 17 Απριλίου 1985, σύμφωνα με το φύλλο της Κυβέρνησης Ν° 204. Είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 205-225 του Ν 1065/80 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 28, 35-39, 42 και 46 του Ν 1416/84.

Συστάθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Καλαμάτας και απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών.

Σκοπός της επιχείρησης είναι:

- Η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής, με ειδικότερους στόχους τη δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής, τη διάδοση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας, τη στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και την εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στο Χορό, τη Μουσική και στις Εικαστικές Τέχνες.
- Η προβολή, ανάπτυξη και διάδοση των τεχνών αυτών και η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και το ερασιτεχνικό συγκρότημα της πόλης για την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και τη διεύρυνση των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων τους.
- Η κατασκευή και διαχείριση χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών, καθώς και η πραγματοποίηση επενδύσεων για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής.

Στις 11 Μαΐου του 1985 υπεγράφη Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ Υπουργείου Πολιτισμού, Γενικής Γραμματείας Ν. Γενιάς και Δήμου Καλαμάτας με διάρκεια ζωής 10 ετών.

Με την προγραμματική Σύμβαση καθορίζεται ένα μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών και προσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης αυτής της συμφωνίας, για την ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Με τους πολιτιστικούς θεσμούς που συγκροτήθηκαν με τη σύμβαση αυτή αναπτύχθηκαν δραστηριότητες σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- α) στον τομέα της εκπαίδευσης
- β) στον τομέα της επιμόρφωσης και
- γ) στον τομέα της ψυχαγωγίας.

Ο σκοπός της σύμβασης αυτής επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό. Αναπτύχθηκαν και οι τρεις παραπάνω δραστηριότητες, και κυρίως καλλιεργήθηκε σε βάθος η καλλιτεχνική ευαισθησία και η αγάπη για τις τέχνες ιδιαίτερα στους νεους.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της προσπάθειας και της ολοκληρωμένης πολιτιστικής παρέμβασης ήταν η πόλη της Καλαμάτας να ενταχθεί στο Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (Ε.Π.Δ.Π.), δημιουργώντας το Διεθνές Κέντρο Χορού.

Με τη νέα προγραμματική Σύμβαση που υπογράφηκε στις 6 Δεκεμβρίου του 1995 καθορίζεται ένα νέο μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας και επαναπροσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης αυτής της συμφωνίας, η οποία έχει ως σκοπό, με τη σημαντική πείρα των 10 ετών, την συνέχιση της 10ετούς προσπάθειας, μέσω της ενεργητικής και συντονισμένης παρέμβασης των συμβαλλόμενων μερών, για την εδραίωση του Πολιτισμού στην Καλαμάτα και την ευρύτερη περιοχή.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες (επαγγελματικά, ερασιτεχνικά και ελεύθερα τμήματα των Σχολών) συνδυάζονται με ένα σύνολο επιμορφωτικών

πρωτοβουλιών (σεμινάρια, εργαστήρια, εκδόσεις κ.α.) και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων (παραστάσεις, προβολές, εκθέσεις, φεστιβάλ κ.α.).

Βασικές επιδιώξεις αυτού του προγράμματος είναι η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών, σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής και η ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου.

Οι ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι:

1. Η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής.
2. Η διάδοση και η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς της μουσικής, του χορού, του κινηματογράφου και των εικαστικών τεχνών.
3. Η στήριξη και η διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και την ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στους αντιστοιχούς τομείς.
4. Η προβολή, η ανάπτυξη και η διάδοση αυτών των τεχνών με τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και άλλων επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.
5. Η ενίσχυση της τοπικής πνευματικής ζωής, του διαλόγου και της κριτικής σκευής. Η προσπάθεια αποκατάστασης του λόγου στην εποχή της «εικονολατρίας».
6. Η δημιουργία νέας αναγκαίας υποδομής και η περαιτέρω ανάπτυξη της ήδη υπάρχουσας για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων της Καλαμάτας και ιδιαίτερα των νέων.
7. Η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και τα ερασιτεχνικά συγκροτήματα της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής και η παροχή με κάθε δυνατό τρόπο ηθικής και υλικής βοήθειας και τεχνικής υποστήριξης προς τους πολιτιστικούς φορείς της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής με στόχο την ενίσχυση

της ερασιτεχνικής δημιουργίας και τη διεύρυνση του πεδίου των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων τους.

Στην Δ.Ε.Π.Α.Κ. σήμερα λειτουργούν οι ακόλουθοι τομείς:

- α) Τομέας Χορού
- β) Τομέας Μουσικής
- γ) Τομέας Εικαστικών Τεχνών
- δ) Τομέας Λόγου
- ε) Τομέας Ελεύθερου Χρόνου, ενώ προβλέπεται να λειτουργήσουν άλλοι δύο τομείς:
- στ) Τομέας Κινηματογράφου και άλλων Οπτικοακουστικών Μέσων
- ζ) Τομέας Θεάτρου Σκιών

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. λοιπόν, προέκυψε σαν ανάγκη ολοκληρωμένης πολιτιστικής παρέμβασης. Μιας παρέμβασης που είχε τη φιλοδοξία, να απευθυνθεί σε όλους τους κατοίκους και ακόμα να περάσει τις συμπληγάδες του ελιτισμού και του λαϊκισμού, που είναι και το μεγαλύτερο πρόβλημα. Πως δηλαδή να δημιουργηθεί κάτι, που να είναι ταυτόχρονα και ποιοτικό και μαζικό και να μην κατρακυλήσει είτε στη μία πλευρά, είτε στην άλλη;

Φιλοδοξία επίσης της Δ.Ε.Π.Α.Κ., ήταν να μετατρέψει σιγά-σιγά τους πολίτες σε παραγωγούς πολιτισμού και όχι μονάχα σε χρήστες και σε αποδέκτες. Γιατι είναι πολύ εύκολο να διοργανώσει κανείς ένα φεστιβάλ, ή οτιδήποτε, και να φέρνει κάποιες εκδηλώσεις από έξω. Το θέμα είναι πως δίνεις τη δυνατότητα στους ίδιους τους κατοίκους να γίνουν οι ίδιοι παραγωγοί πολιτισμού.³¹

Το θεσμικό πλαίσιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. συνίσταται από ένα Διοικητικό Συμβούλιο, στο οποίο η πολιτική εξουσία της πόλης είναι η μειοψηφία (3 μέλη από το Δ.Σ.) και η μεγάλη πλειοψηφία ανήκει στους πολιτιστικούς φορείς. Οι πολιτιστικοί αυτοί φορείς είναι ότι υπήρχε και ό,τι δημιουργήθηκε στην πόλη. Υπήρχαν πολιτιστικοί φορείς που είχαν σχέση με τη μουσική, με τον κινηματογράφο, κ.α.. Όλες αυτές οι πολιτιστικές δυνάμεις μπήκαν στη διοίκηση αυτού του οργανισμού μαζί με τη Δημοτική Αρχή. Μια ζωντανή

παρουσία των δυναμικών της πόλης μέσα στο Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ., αλλά ταυτόχρονα και μια συμπλευση της προσπάθειας του Δήμου με το ερασιτεχνικό κίνημα της πόλης, η οποία δυστυχώς έχει μείνει σήμερα στα χαρτιά μόνο, τουλάχιστον στο επίπεδο λήψης αποφάσεων και χάραξης στρατηγικού σχεδιασμού.

2.2.2. Κανονισμοί λειτουργίας της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Για την σωστότερη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. κρίθηκε αναγκαίο να ψηφισθούν οι παρακάτω κανονισμοί:

1. Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών

Με τον κανονισμό αυτό καθορίζονται η οργάνωση, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης και το ανώτατο όριο του προσωπικού της. Ο κανονισμός αυτός αποτελεί τον πιο αποφασιστικό παράγοντα στη συγκρότηση της βάσης για την υλοποίηση των στόχων της. Είναι ο πρώτος κανονισμός που συντάχθηκε και ψηφίστηκε από το διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίθηκε από το Δημοτικό, σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος.

2. Κανονισμός Διαχείρισης

Ο κανονισμός αυτός προσδιορίζει τον τρόπο διαχείρισης των οικονομικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Αναφέρεται δηλαδή, στις διαδικασίες εισπράξεων, πληρωμών, σύνταξης προϋπολογισμού, ισολογισμού και τον τρόπο εκτέλεσης έργων και προμηθειών. Συντάχθηκε και ψηφίστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίθηκε από το Δημοτικό.

¹ ΣΤ. ΜΠΕΝΟΣ. *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, εκδόσεις Ε.Ε.Τ.Α., 1994, σελ. 55

3. Κανονισμός Προσωπικού

Σκοπός του κανονισμού αυτού είναι η ρύθμιση των εργασιακών σχέσεων των απασχολουμένων στην Δ.Ε.Π.Α.Κ. και οι σχέσεις της με τους συνεργάτες της, οι οποίες βασίζονται στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, της καλής πίστης και της ειλικρινούς συνεργασίας. Οι διατάξεις του κανονισμού στηρίζονται στις βασικές αρχές των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, με συμβάσεις ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

2.2.3. Όργανα Διοίκησης

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, που τα μέλη του ορίζονται μαζί με αναπληρωτές από το Δημοτικό Συμβούλιο. Τα μέλη του είναι:

- α) Τρεις (3) αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου
- β) Ένας (1) εκπρόσωπος των εργαζομένων
- γ) Πέντε (5) εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων (Μορφωτικός, ΦΟΚ, Ορφέας, Λύκειο Ελληνίδων, Κινηματογραφική Λέσχη) και
- δ) Δύο (2) μέλη δημότες Καλαμάτας, οι οποίοι έχουν πείρα και γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης.

2.2.4. Διευθυντές Τομέων

(α) Προσόντα

Οι Διευθυντές των τομέων Χορού και Μουσικής της Δ.Ε.Π.Α.Κ. πρέπει να έχουν τα προσόντα που ορίζουν οι αντίστοιχες διατάξεις για τους διευθυντές Σχολών Χορού και Ωδίων, και να είναι προσωπικότητες με

εξαιρετη προσφορα στο χωρο της μουσικης η του χορου και με αξιολογη εμπειρια σε αντικειμενα συναφη με τις δραστηριότητες των τομεων μουσικης και χορου.

Ο Διευθυντης του Τομεα Εικαστικων Τεχνων πρεπει να εχει τα ακολουθα προσοντα:

- Πτυχιο Ανωτατης Σχολης Καλων Τεχνων η ισοτιμου Ανωτατου Εκπαιδευτικου Ιδρυματος της αλλοδαπης και
- Ειδικευση η εμπειρια αποδεικνυομενη απο αξιολογη επιστημονικη η επαγγελματικη απασχοληση σε αντικειμενα συναφη με τις δραστηριότητες του τομεα.

Ο Διευθυντης του Τομεα Λογου και του Τομεα Ελευθερου Χρονου πρεπει να εχει τα εξης προσοντα:

- Ειδικευση η εμπειρια, απο αξιολογη επαγγελματικη απασχοληση σε αντικειμενα συναφη με τις δραστηριότητες του τομεα και
- Κατα προτιμηση πτυχιο Ανωτατων Σπουδων.

(β) Αρμοδιότητες

Οι διευθυντες των Τομεων, που οριζονται απο το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ., εχουν την ευθυνη για τη συνταξη του προγραμματος, το περιεχομενο των εκδηλωσεων, την μετακληση των καλλιτεχνικων σχηματων, την επιβολη των ειδικων συνεργατων και του διδακτικου προσωπικου και γενικότερα για τον ολο σχεδιασμο του Τομεα τους και την υλοποιηση του.

Η θητεια των Διευθυντων των Τομεων ειναι τριετης.

Ο Δ/ντης καθε τομεα υποχρεουται να υποβαλλει τις γενικες κατευθυνσεις του προγραμματισμου και του προϋπολογισμου ολων των δραστηριοτητων καθε ετος, καθως και τις αναγκες του σε προσωπικο και την τεχνικη υποστηριξη, τον μηνα Οκτωβριο στο Δ.Σ. προς εγκριση. Μεσα στο πλαισιο των εγκεκριμενων γενικων κατευθυνσεων του προγραμματισμου και του προϋπολογισμου εχει την ευθυνη της συγκεκριμενοποιησης των

εκδηλώσεων και της επιλογής των συνεργατών, με την υποχρέωση ενημέρωσης του Δ.Σ.

Για κάθε έτος πρέπει να υποβάλλει οικονομικό απολογισμό και απολογισμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων του τομέα του με όλα τα αναγκαία στοιχεία.

Διακοπή της σύμβασης του Διευθυντή πριν τη λήξη της θητείας του μπορεί να γίνει μετά από αιτιολογημένη απόρριψη του απολογισμού του με πλειοψηφία $\frac{3}{4}$ του συνόλου των μελών του Δ.Σ.

2.2.5. Κτιριακή υποδομή – εξοπλισμός της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Βασική προϋπόθεση για την καλή λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι η ύπαρξη κατάλληλων χώρων. Απαιτούνται δηλαδή χώροι με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό, που θα αποτελέσουν οι ίδιοι αισθητικά πρότυπα.

Ο δήμος Καλαμάτας από την ίδρυση της Δ.Ε.Π.Α.Κ. αξιοποίησε υπάρχοντες χώρους για τον σκοπό αυτό. Συγκεκριμένα στην προγραμματική Σύμβαση (άρθρο 45) προβλέπεται η απαραίτητη κτιριακή υποδομή και ο εξοπλισμός που πρέπει να έχει η Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Για την εκτέλεση λοιπόν, του προγράμματος είναι απαραίτητη η εξασφάλιση και η συντήρηση της αναγκαίας υποδομής, σε κτιριακό, τεχνικό και λοιπό εξοπλισμό και συγκεκριμένα: Η συντήρηση του κτιρίου «ΖΟΥΜΠΟΥΛΕΙΟ», στο οποίο στεγάζεται η Σχολή Χορού, η συντήρηση του κτιρίου του παλαιού Α. Γυμνασίου Αρρένων, όπου στεγάζεται το Δημοτικό Ωδείο, η συντήρηση του Δημοτικού Πάρκου Σιδηροδρόμων Καλαμάτας, με όλες τις εγκαταστάσεις του (αναψυκτήρια, βαγόνια, γήπεδα, αμφιθέατρο, πρασινο κ.λ.π.) και η συντήρηση του Αναψυκτηριού που βρίσκεται στην πλατεία Δημαρχείου.

Τα παραπάνω ακίνητα έχουν παραχωρηθεί για χρήση, αφού επισκευάστηκαν και προσαρμοσθηκαν κατάλληλα, ανάλογα με τις ανάγκες, από το Δήμο στην Δ.Ε.Π.Α.Κ. για 99 χρόνια.

Η συντήρηση ακόμα του μισθωμένου από τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. κτιρίου Κοτταρόπουλου, όπου στεγάζονται οι λειτουργίες του Τομέα Εικαστικών, που ενοικιάσθηκε και αναπαλαιώθηκε από το Δήμο Καλαμάτας γι' αυτό το σκοπό.

Η χρησιμοποίηση του Δημοτικού Πνευματικού Κέντρου «*ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΕΙΟΣ ΛΑΪΚΗ ΣΧΟΛΗ*» για εκδηλώσεις και άλλες ανάγκες της Δ.Ε.Π.Α.Κ., η χρησιμοποίηση της Κεντρικής Σκηνής του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. για τις ανάγκες της Δ.Ε.Π.Α.Κ., μετά από σχετική απόφαση του Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και η αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού για τη λειτουργία όλων των Τομέων. Ο Δήμος Καλαμάτας έχει παραχωρήσει επίσης για τις ανάγκες της Δ.Ε.Π.Α.Κ. την χρήση των ακινήτων «*Γυμνάσιο Παραλίας*» και «*Αναγνωστοπούλου*».

Βλεπουμε λοιπον, ότι στην ΔΕΠΑΚ υπάρχει υλικοτεχνική υποδομή σε ικανοποιητικό επίπεδο, ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες της.

2.2.6. Δραστηριότητες

Απο το έτος ίδρυσης της μεχρι και σημερα η Δ.Ε.Π.Α.Κ. έχει αναπτύξει ποικίλες δραστηριότητες. Πολλές από αυτές συνεχίζονται ακομα και σήμερα, άλλες έχουν διακοπει. Συνοπτικά αναφερομε τις δραστηριότητες που ειχε και έχει αναπτύξει η Δ.Ε.Π.Α.Κ.

1. Τομέας Μουσικής

Ο Τομέας της Μουσικής έχει σαν κεντρικό πυρήνα το Δημοτικό Ωδείο, στεγασμένο σε ένα παραδοσιακό κτίριο του 19^{ου} αιώνα, ειδικά διαμορφωμένο και πλήρως εξοπλισμένο για τις ανάγκες ενός σύγχρονου ωδείου. Συγκεντρώνει σήμερα περίπου 750 μαθητές και 40 καθηγητές που καλύπτουν το σύνολο σχεδόν των κλασσικών μαθημάτων και οργάνων.

Νέες μέθοδοι διδασκαλίας, απαλλαγμένες απο το γνωστό ακαδημαϊκισμό και σχολαστικισμό, προπαρασκευαστικά τμήματα βασισμένα

στις ενεργητικές μεθόδους, έμφαση στην Ελληνική μουσική, παραδοσιακή και Βυζαντινή συγκρότηση φωνητικών και οργανικών ομάδων, συχνές μαθητικές επιδείξεις, προσδίδουν στο Ωδείο ένα εύφορο και δημιουργικό κλίμα. Από το Ωδείο ξεκινά ένας μεγάλος αριθμός επιμορφωτικών δραστηριοτήτων (σεμινάρια, διαλέξεις κ.λ.π.) που απευθύνονται τόσο στα παιδιά όσο και στο κοινό. Για το πλατύ όμως κοινό της Καλαμάτας οργανώνεται κάθε χρόνο σειρά εκδηλώσεων, που περιλαμβάνει όλα τα είδη της μουσικής.

Μετά από 12 περίπου χρόνια το Ωδείο έχει φτάσει σχεδόν στην πλήρη ανάπτυξη του. Έχει δημιουργήσει Συμφωνική Ορχήστρα από μαθητές του ωδείου, έχουν δημιουργηθεί όλες οι τάξεις μουσικών οργάνων και τα πτυχία του έχουν μεγάλο κύρος στην καλλιτεχνική αγορά. Έχει δώσει 9 πτυχία με άριστα. Ένας μαθητής του Ωδείου έχει συγκεντρώσει τέτοιο αριθμό μορίων που αναμένεται να εισαχθεί μέσα στους 5 πρώτους στο τμήμα Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Επίσης και άλλοι σπουδαστές έχουν σημαντικές προσωπικές επιτυχίες. Δυο μαθητές Ανωτέρας στην Τρομπέτα επιλέχθηκαν μεταξύ 18 μαθητών παγκοσμίως για να παρακολουθήσουν σεμινάριο στη Νίκαια της Γαλλίας.

Ακόμα η νέα τάξη της σύνθεσης έχει αποδώσει πολύ σημαντικούς καρπούς. Δυο μαθητές έχουν σημαντική δραστηριότητα με συνθέσεις σε θεατρικές παραστάσεις. Το έργο δε ενός επιλεγεί να παρουσιαστεί στις συναυλίες της Ένωσης Μουσουργών.

Ενδεικτικά σας αναφέρουμε τις μουσικές εκδηλώσεις που έχει προγραμματίσει η ΔΕΠΑΚ και το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας για το έτος 1997-1998:

- *Κυριακή 9 Νοεμβρίου 1997*

Συναυλία Μουσικής Δωματίου με το συγκρότημα B.G.S.-CLASSIC.

- *Δευτέρα 24 Νοεμβρίου 1997*

«Δάφνις και Χλόη» Συμφωνική Ορχήστρα Καλαμάτας.

- *Κυριακή 21 Δεκεμβρίου 1997*

Χριστουγεννιάτικη Πανηγυρική Συναυλία.

Έργα: BACH - VIVALDI – Χριστουγεννιάτικα με τη Συμφωνική Ορχήστρα Καλαμάτας και τη Χορωδία του Δήμου Πειραιά.

- Δευτέρα 12 Ιανουαρίου 1998

Βραδιά με έργα Μάνου Χατζιδάκη – Γιώργου Κουρουπού.

- Δευτέρα 26 Ιανουαρίου 1998

Συναυλία Βυζαντινής Μουσικής.

- Δευτέρα 16 Φεβρουαρίου 1998

Συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας σε έργα Beethoven.

- Δευτέρα 9 Μαρτίου 1998

Μουσικά Σύνολα με τους καθηγητές του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.

- Δευτέρα 30 Μαρτίου 1998

Έργα: Δημήτρη Παπαδημητρίου «Σουίτα», «Στο όνομα της Ελένης».

- Μ. Δευτέρα 13 Απριλίου 1998

Συναυλία με έργα θρησκευτικής Μουσικής.

- Δευτέρα 11 Μαΐου 1998

Συναυλία των Βραβευμένων Σπουδαστών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.

2. Τομέας Χορού

Ο Τομέας Χορού στηρίζει επίσης τη λειτουργία του στη Σχολή Χορού , στην οποία μπορεί να φοιτήσει κάθε παιδί και κάθε ενήλικας που επιθυμεί να έχει μια καλύτερη επαφή με την τέχνη αυτή.

Για τα παιδιά που δείχνουν ιδιαίτερα προσόντα και που μελλοντικά θα μπορούσαν να ασχοληθούν επαγγελματικά με το χορό, λειτουργεί από την ηλικία των 9 ετών ειδικό προεπαγγελματικό τμήμα το «φυτώριο». Έτσι η ερασιτεχνική και η επαγγελματική ενασχόληση συνυπάρχουν και συνδυάζονται αρμονικά.

Η Σχολή Χορού δεν έχει μονομερή προσανατολισμό. Τα μαθηματα κλασσικού μπαλέτου, βάσει της χορευτικής τέχνης συμπληρώνονται με μαθήματα συγχρονου χορού, ρυθμικής κ.λ.π. Μεγάλη σημασία δίνεται επίσης στις διαλέξεις, στα σεμινάρια, στα εργαστήρια, που εκτός από τους μαθητές ενδιαφέρουν και ειδικές κατηγορίες εργαζομένων όπως νηπιαγωγών και δασκάλων. Μια άλλη σημαντική πρωτοβουλία της σχολής είναι η συσταση ερευνητικών ομάδων για την εκπόνηση πρότυπων διδακτικών προγραμμάτων και μεθόδων.

Αν σε αυτά προσθέσουμε και τις παραστάσεις χορού που προσφέρονται σε τακτικά διαστήματα, χειμώνα και καλοκαίρι στους κατοίκους της πόλης έχουμε την πλήρη εικόνα των δραστηριοτήτων του τομέα χορού.

Μέχρι σήμερα η πορεία της Σχολής είναι ανοδική. Ο σταθερός αριθμός των σπουδαστών, ένα μέρος αυτών φοιτούν για αρκετά χρόνια στη σχολή, είναι κάτι που σημαίνει ενδιαφέρον των παιδιών για τη σχολή. Αξιόλογο είναι και το υψηλό ποσοστό επιτυχίας στις εξετάσεις της Βασιλικής Ακαδημίας Χορού του Λονδίνου. Η σχολή επίσης έχει σπουδαία αποτελέσματα στο μάθημα της Μουσικοκινητικής Αγωγής, μάθημα ιδιαίτερα σημαντικό, που καλλιεργεί τις πιο δημιουργικές και διανοητικές πλευρές ενός παιδιού.

Αρχίζει να διαφαινεται ότι γρηγορα η σχολη θα ετοιμασει ένα ντοπιο διδακτικό δυναμικό, που θα σημαίνει βέβαια την πλήρη επιτυχία της σχολης. Ολη αυτη η πρόοδος στον τομέα χορού οδήγησαν τον τέως Υπουργο Πολιτισμου Θάνο Μικρουτσικο να επιλέξει την Καλαματα σαν Διεθνές Κέντρο Χορού. Το καλοκαίρι από τις 21/7/95 έως 3/8/95 παρουσιάστηκε το Α΄ Φεστιβάλ Καλαμάτας στον Τομέα του Χορού. Οι προοπτικές του Κέντρου Χορού δεν σταματούν στον Ελλαδικό χώρο αλλά σε Διεθνές επίπεδο.

3. Τομέας Εικαστικών

Ο Τομέας Εικαστικών προσφερει στους ενδιαφερομενους διάφορα εργαστήρια μικτών υλών, κεραμικής, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.λ.π., που

λειτουργούν σε ένα παραδοσιακό κτίριο με 11 έμπειρους δασκάλους. Συγκεντρώνει γύρω στους 300 μαθητές μικρούς και μεγάλους και δίνει σε όλους την ευκαιρία, ταλαντούχους και μη, να εκφραστούν και να αναπτύξουν την ευαισθησία τους και τις δημιουργικές τους δυνατότητες. Μαθήματα γενικότερου ενδιαφέροντος όπως Ιστορία της Τέχνης οργανώνονται για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση ενός πλατύτερου κοινού, ενώ

παράλληλα δεν λείπουν τα ειδικά σεμινάρια με στόχο την επιμόρφωση των παιδαγωγών και δασκάλων.

Κάθε χρόνο γίνεται μια σειρά εκθέσεων και είναι χαρακτηριστικός ο αριθμός των μαθητών των σχολείων που ξεναγούνται στις εκθέσεις. Τα τελευταία χρόνια έχει εισαχθεί και το μάθημα του γραμμικού σχεδιασμού. Αυτή η εξέλιξη έδωσε τη δυνατότητα στον Εικαστικό Τομέα να διακριθεί και στον Πανελλήνιο διαγωνισμό του Μουσείου Μηλέων.

Οι εικαστικές εκδηλώσεις της Δ.Ε.Π.Α.Κ. αποσκοπούν στο να προσφέρουν στο κοινό την εκπαίδευση γύρω από τις εικαστικές τέχνες. Έτσι τα ετήσια προγράμματα έχουν μεταξύ τους εξελικτική συλλογιστική και αποτελούν ενότητες. Οι εκδηλώσεις, εκθέσεις ή διαλέξεις, αποτελούν το μέσο δια του οποίου συντελείται η δημιουργία ενημερωμένου δέκτη (κοινό) – τοποθετώντας την προετοιμασία του πιθανού μελλοντικού πομπού (καλλιτέχνη) στα εργαστήρια.

4. Τομέας Λόγου

Στόχος του Τομέα Λόγου είναι να προσφέρει την υποδομή και την οργάνωση που θα βοηθήσει το λόγο με την ευρύτερή του έννοια (στοχασμός, κίνηση ιδεών, διάλογος, ερευνητικό και κριτικό πνεύμα) να καταλάβει κεντρική θέση στην πολιτιστική ανάπτυξη της Καλαμάτας.

Οι προτεραιότητες του Τομέα Λόγου είναι οι εξής:

- (α) Η προβολή και η διάδοση του βιβλίου, το οποίο αποτελεί πρωταρχική πολιτιστική αξία. Ο στόχος αυτός εξυπηρετείται με την ίδρυση βιβλιοθηκών, τη διοργάνωση γενικών ή θεματικών εκθέσεων, βιβλιοπαρουσιάσεων, λογοτεχνικών βραδιών κ.α.
- (β) Η παρουσίαση του έργου σημαντικών Μεσσήνιων, Ελλήνων και ξένων διανοητών, δημιουργών και επιστημόνων.
- (γ) Η οργάνωση διαλέξεων, συμποσίων, σεμιναρίων επιστημονικού και επιμορφωτικού χαρακτήρα με ένα ευρύτατο φάσμα θεματολογίας (γράμματα, επιστήμες, κίνηση ιδεών και ανατυπώσεις της εποχής μας, θέματα επικαιρότητας κ.α.).
- (δ) Η προστασία και καλλιέργεια της γλώσσας μας. Η ανάδειξη του πλούτου της, η διάδοση της αρχαίας ελληνικής σκεψης, η διδασκαλία της Ελληνικής Γραμματολογίας και γλώσσας με σεμινάρια, διαλέξεις κ.λ.π.
- (ε) Η πολύπλευρη ενίσχυση του επίσημου εκπαιδευτικού έργου στην πόλη της Καλαμάτας (με σεμινάρια, διαλέξεις, επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους).
- (στ) Η εκδοτική δραστηριότητα με την έκδοση βιβλίων, περιοδικών κ.α.
- (ζ) Η δημιουργία μουσείων και πινακοθήκης με έργα Ελλήνων και ξένων δημιουργών.
- (η) Η ίδρυση σχολείου πολιτισμού σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Πολιτισμού.

Ο Τομέας Λόγου σχεδιάζει, οργανώνει και παρουσιάζει συμπόσια, συνέδρια, εκθέσεις, σεμινάρια εκπαιδευτικού χαρακτήρα και εκδόσεις με

στόχο την προώθηση και προβολή της Καλαμάτας και της ευρύτερης Μεσσηνίας ως περιφερειακού κέντρου διανοήσης, όπου, ιδέες και γνώση ανταλλάσσονται σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Πολλές από τις δραστηριότητες του Τομέα Λόγου, απαιτούν τη διεξαγωγή ερευνών. Με επιτόπια έρευνα χαρτογραφείται η περιοχή και οι ιδιαιτερότητές της και συλλέγονται αντικείμενα μνήμης και νέο αρχαικό υλικό, που μένουν μόνιμα ή προσωρινά στην κατοχή του τομέα.

Λειτουργεί ως σύμβουλος σε φορείς, συλλόγους και εκπαιδευτικά ιδρύματα, εντός και εκτός Ελλάδας, σε θέματα πολιτισμικής διερεύνησης και ανάπτυξης σε επίπεδο κοινότητας, δήμου και νομού. Αναβαθμίζει και προβάλλει την τοπική παραγωγή πολιτιστικού προϊόντος στη Μεσσηνία, όπως ντόπιους φωτογράφους, καλλιτέχνες, συλλέκτες, δημοσιογράφους και το έργο τους.

Παράγει ταυτόχρονα επιστημονικές εκδόσεις, πρακτικά συνεδρίων και φωτογραφικά λευκώματα από το αρχείο του Multimedia: ντοκιμαντέρ, CD – ROM, βίντεο και παραγωγές για ηλεκτρονικούς σταθμούς αλληλεπιδρόντων μέσων. Ενημερωτικό δελτίο με τις σημαντικότερες δραστηριότητες στο χώρο της διανοήσης και παιδείας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ο Τομέας Λόγου παιδαγωγεί με εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αφορούν επισκέψεις σχολείων στις εκδηλώσεις του τομέα και περιλαμβάνουν ξεναγήσεις, προβολές ταινιών και ανοιχτά εργαστήρια, όπου τα παιδιά συμμετέχουν με ζωγραφική, λόγο και ύλη. Με σεμινάρια επίσης μεθοδολογίας, για τη διερεύνηση του πολιτισμού. Τα σεμινάρια αυτά, με έμφαση στην εθνογραφική ή επιτόπια έρευνα, εξειδικεύουν φοιτητές και εκπαιδευτικούς αλλά και ενδιαφερομένους φορείς, συλλόγους και πολίτες με στόχο να καταρτιστεί νέο ανθρώπινο δυναμικό, που να πλαισιώνει τόσο το έργο του Τομέα Λόγου, όσο και άλλων αντιστοιχών φορέων. Παιδαγωγεί ακόμα με διάφορες ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.

Ο Τομέας συγκροτεί βιβλιοθήκη, που διαθέτει σήμερα 2.500 βιβλία και αρχείο με φωτοθήκη, βιντεοθήκη και ηχοθήκη.

Το πρόγραμμα εκδηλώσεων του Τομέα Λόγου για τα έτη 1996 – 1998 έχει θέμα: *«Ανασκάπτοντας το Χρόνο»*. Τα επιμέρους θέματα των εκδηλώσεων αυτών είναι:

- ***Η Πόλη θυμάται. Καλαμάτα. 10 χρόνια μετά: Οι σεισμοί του '86***

Μια συνολική αναπαράσταση του σεισμού ως φυσικού – πολιτισμικού – κοινωνικού – επιστημονικού και πολιτικού γεγονότος. Μια αναπαράσταση που γεφυρώνει τη δημόσια με την ιδιωτική εμπειρία της φυσικής καταστροφής.

- ***Το Παρελθόν στο Παρόν (Μέρος I και II)***

Διμερής εκδήλωση που διερευνά την αρχαιολογική γνώση από τη σκοπιά της τοπικής ιστορίας και του πολιτισμού.

- ***Μέρος I: Ιστορία και Υλικός Πολιτισμός στη Μεσσηνία***

Πολλαπλών επικοινωνιακών μέσων εκδήλωση, για τις αρχαιολογικές ανασκαφές και τα ευρήματα στη Μεσσηνία, τη δράση των φυσικών ανθρωπολόγων, το έργο των Εφοριών Αρχαιοτήτων, σπηλαιολογίας, εναλίων και τη συνεισφορά της σύγχρονης κεραμικής και υφαντουργικής στην περιοχή.

- ***Μέρος II: Φιλοσοφικά Ποιητικά ταξίδια στο Χρόνο και το Χώρο***

Με λόγο και εικόνα, η εκδήλωση αυτή μας μεταφέρει από την Ιθάκη του Καβάφη στην ανασκαφική εμπειρία του αρχαιολογού, την καταγραφή του λαογράφου και του λογοτέχνη, ως την οπτική αναζήτηση του φωτογράφου και του κινηματογραφιστή.

- ***Έρως και Θάνατος***

Δύο αλληλένδετες έννοιες και θέματα στην ελληνική σκέψη και ζωή, που διαπερνούν τα διάφορα φιλοσοφικά, ποιητικά και λογοτεχνικά ρεύματα.

- ***Η Ελληνική Συνεισφορά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι: Πολιτισμός και Δημοκρατία***

Συμπόσιο για την τοπική και εθνική επέτειο της 23^{ης} – 25^{ης} Μαρτίου.

- ***Ελιά: Μια Ιστορική και Πολιτισμική Σοδειά***

Το ελαιόδεντρο και τα προϊόντα του: λόγος, φαντασία και εικόνα από τις σκοπιές της αρχαιολογίας, της κοινωνικής ιστορίας, της λογοτεχνίας, της ανθρωπολογίας, της λαογραφίας, της οικολογίας, της τεχνολογίας στην Ελλάδα και στη Μεσόγειο.

- **Η εκδοτική ιστορία της Καλαμάτας: Από το πρώτο τυπογραφείο ως σήμερα**

Εκδήλωση πολλαπλών επικοινωνιακών μέσων που περιλαμβάνει έκθεση αντικειμένων μνήμης.

Ειδικές εκδηλώσεις:

- **Βιβλιο – αφιερώματα.** Σε συνεργασία με γνωστούς εκδοτικούς οίκους οργανώνονται βραδιές γνωριμίας με σημαντικά βιβλία, τα οποία παρουσιάζουν οι συγγραφείς τους και σχολιαστές.
- **Πελοποννησιακά Πορτραίτα.** Εορταστική παρουσίαση επιλεγμένων σημαντικών προσώπων και σχολιασμός της ζωής και του έργου τους.

5. Τομέας Ψυχαγωγίας και Ελεύθερου Χρόνου

Ο τομέας αυτός έχει δύο σκελη:

- Της ψυχαγωγίας και
- Του ελεύθερου χρόνου.

Το σκελος της ψυχαγωγίας περιλαμβάνει τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, οι οποίες καλύπτουν τις δραστηριότητες εκείνες που δεν συνδέονται άμεσα με την καλλιτεχνική έκφραση και που ωστόσο βοηθούν στη βελτίωση των όρων ζωής, ιδιαίτερα των νέων. Από την άποψη αυτή οι προβλεπόμενοι χώροι και οι δραστηριοτητές τους λειτουργούν σαν προθάλαμος για την πολιτιστική ανάπτυξη.

Απαραίτητο είναι η συνεργασία του τομέα αυτού, με τον τομέα Μουσικής, Χορού, Εικαστικών, ώστε οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις της

Δ.Ε.Π.Α.Κ. να είναι ποικιλόμορφες. Σπουδαίες επιτεύξεις του τομέα αυτού, σε συνεργασία και με τους άλλους τομείς, είναι η παραγωγή αυθεντικών μουσικών γεγονότων οργανωμένων ειδικά για την Καλαμάτα. Πολλές δε από αυτές έχουν αγορασθεί από την Ε.Τ. και έχουν προβληθεί. Η Καλαμάτα είναι μια από τις ελάχιστες πόλεις της Ελλάδας που έχει τακτικές εβδομαδιαίες συναυλίες στη διάρκεια του χειμώνα. Οι εκδηλώσεις αυτές, άλλοτε εντάσσονται σε ένα φεστιβάλ θεματικού χαρακτήρα, άλλοτε πάλι παίρνουν τη μορφή ενός μεγάλου σύνθετου θεάματος και βασίζονται στη συνεργασία επαγγελματιών καλλιτεχνών με τις ντόπιες δυνάμεις. Δεν παραμελείται ωστόσο και η ψυχαγωγία του πλατύτερου κοινού με εκδηλώσεις συμβατικότερου χαρακτήρα.

Το άλλο σκέλος του τομέα, ο Ελεύθερος Χρόνος, κεντρικό του πυρήνα έχει το Δημοτικό Πάρκο Σιδηροδρόμων και τον αθλητικό χώρο της Τέντας.

Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. διασφαλίζουν τη λειτουργία του Δημοτικού Πάρκου Σιδηροδρόμων ως χώρου αναψυχής και δημιουργικής απασχόλησης για τους κατοίκους της Καλαμάτας και ιδιαίτερα για τα παιδιά και τους νέους.

Το Πάρκο περιλαμβάνει ένα Μουσείο των Ελληνικών Σιδηροδρόμων, που συγκεντρώνει μια επιλογή από παλαιές ατμομηχανές και βαγόνια κατάλληλα διαμορφωμένα, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να συμπεριλάβουν διάφορες δραστηριότητες, όπως Παιδική Βιβλιοθήκη, Παιδικό Σταθμό, Αναψυκτήρια, Αίθουσα Σκάκι κ.α. Πέρα από τα βαγόνια ο ελεύθερος χώρος του Πάρκου προσφέρει ακόμα διάφορα γήπεδα για αθλοπαιδιές, παιδική χαρά, υπαίθριο αμφιθέατρο και χώρο πατινάζ. Τους καλοκαιρινούς μήνες στο Πάρκο γίνονται πολλές εκδηλώσεις, όπως υπαίθριες εκθέσεις, κουκλοθέατρο, караγκιόζης, μουσικές και χορευτικές εκδηλώσεις, κυρίως από τοπικούς Συλλόγους.

Σκοπός και επιδίωξη της λειτουργίας του Πάρκου είναι να προσφέρει στο σύνολο των κατοίκων εναλλακτικές δυνατότητες για τον ελεύθερο χρόνο τους και να συνδυάζει την αναψυχή με τη δημιουργική απασχόληση και την ενεργητική συμμετοχή στις πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. εκτός από την παρέμβασή της στον πολιτισμό, επιχείρησε ένα άλλο βήμα στον Τομέα του Αθλητισμού με την κατασκευή μιας μεγάλης Τέντας στο Ανατολικό Κέντρο της πόλης. Η Τέντα είναι ένα πρότυπο κλειστό γυμναστήριο με υψηλές προδιαγραφές, που εξασφαλίζει μια νέα προοπτική στο μαζικό, αλλά και στον αγωνιστικό αθλητισμό. Έχει χωρητικότητα 1.600 θέσεων, με τρία προπονητικά γήπεδα, τα οποία μπορούν να λειτουργούν ενιαία και χωριστά. Στον εξωτερικό της χώρο υπάρχουν 3 γήπεδα μπάσκετ, 3 βόλει και 3 τένις. Στην Τέντα έχουν διεξαχθεί Βαλκανικά και Παγκόσμια πρωταθλήματα μπάσκετ και ρυθμικής γυμναστικής.

Υπήρχαν άλλες δύο δραστηριότητες στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. που σήμερα δεν υπάρχουν. Ήταν η εκμετάλλευση δύο Αναψυκτηρίων, που σήμερα έχουν ενοικιασθεί και το Παιδικό Κέντρο στο χώρο των βαγονιών, που φιλοδοξούσε με τη δημιουργική απασχόληση των παιδιών τις πρωινές και απογευματινές ώρες να δώσει τη δυνατότητα στις μητέρες να αξιοποιήσουν το χρόνο για τον εαυτό τους.

2.2.7. Οικονομικά στοιχεία

2.2.7.1. Πόροι – Χρηματοδότηση

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ., προκειμένου να ανταποκριθεί σε όλες τις οικονομικές απαιτήσεις διαθέτει κάποιους θεσμοθετημένους πόρους, παράλληλα με τα έσοδά της. Τόσο η παλιά, όσο και η νέα Προγραμματική Σύμβαση αναφέρεται στους πόρους της Δ.Ε.Π.Α.Κ. (άρθρο 44), και αφορά τις ετήσιες τακτικές επιχορηγήσεις των αντισυμβαλλομένων μερών. Σύμφωνα με τις προγραμματικές συμβάσεις, οι πόροι για τη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. προέρχονται κυρίως:

- (α) από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- (β) από τον τακτικό προϋπολογισμό του Δήμου Καλαμάτας.

(γ) από τα έσοδα της επιχείρησης.

(δ) από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι επίσης δυνατή η χρηματοδότηση από άλλους φορείς του δημοσίου τομέα, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, διεθνείς οργανισμούς και άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα (χορηγίες κ.α.), καθώς και από τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με άλλους φορείς.

Από το οικονομικό έτος 1996 έως και τη λήξη της Προγραμματικής Σύμβασης το ΥΠ.ΠΟ. επιχορηγεί τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. με το ποσό των 150 εκατομμυρίων δραχμών τουλάχιστον, για κάθε χρόνο. Από το ίδιο οικονομικό έτος και για το ίδιο χρονικό διάστημα, ο Δήμος Καλαμάτας επιχορηγεί τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. με το ίδιο ποσό, δηλαδή 150 εκατομμύρια δρχ. τουλάχιστον, για κάθε χρόνο.

Με ειδικές ανά διετία συμφωνίες των συμβαλλομένων μερών θα προσδιορίζεται το επιπλέον ύψος της χρηματοδότησης για την εκτέλεση της Προγραμματικής Συμφωνίας κατά τα επόμενα χρόνια της ισχύος της, με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος, τους ρυθμούς υλοποίησης των προβλεπόμενων νέων δραστηριοτήτων και τις διαμορφούμενες κάθε φορά οικονομικές συνθήκες.

Διαφορετικά, το ύψος της χρηματοδότησης θα προσδιορίζεται αυτόματα σύμφωνα με το τελευταίο επιχορηγούμενο ποσό προσαυξημένο με το 75% του συνολικού πληθωρισμού της παρελθούσας διετίας.

Σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομή και άλλων φορέων του δημόσιου τομέα για την υλοποίηση της Προγραμματικής Σύμβασης, το ΥΠ.ΠΟ. αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποβοηθήσει, παρεμβαίνοντας με ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς (άρθρο 4).

2.2.8. Η οικονομική κατάσταση της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Τα περιουσιακά στοιχεία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. τα διέθεσε ο Δήμος κατά χρήση. Αυτά είναι:

- (α) το Α Γυμνάσιο Καλαμάτας που στεγάζεται το Ωδείο.
- (β) Το κτίριο Ζουμπούλειο που στεγάζεται η Σχολή Χορού.
- (γ) Το Δημοτικό Αναψυκτήριο.
- (δ) Το Δημοτικό Πάρκο Σιδηροδρόμων.

Όλα αυτά αποτιμήθηκαν και αποτέλεσαν το κεφάλαιο της Επιχείρησης συνολικής αξίας 170.000.000 δρχ. Επίσης, σαν κεφάλαιο ο Δήμος διέθεσε χρηματικό ποσό 12.000.000 δρχ. Οι πόροι της επιχείρησης είναι τα έσοδα από δικαιώματα εγγραφών και διδάκτρων στις σχολές, εισπράξεις από τα αναψυκτήρια (σήμερα έχουν ενοικιαστεί σε ιδιώτες), εισπράξεις από τα εισιτήρια των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και από διάφορες χορηγίες.

Από το συγκεντρωτικό πίνακα 1, των Εσόδων – Εξόδων, Ζημιών – Κερδών, της Δ.Ε.Π.Α.Κ. φαίνεται καθαρά η άσχημη οικονομική κατάστασή της. Παρατηρούμε γενικότερα, ότι τα έξοδα της επιχείρησης είναι πολύ δυσανάλογα των εσόδων της. Ένα ποσό κέρδους παρατηρείται μόνο για τα οικονομικά έτη 1988 και 1989 (πλεόνασμα 9.771.435 δρχ. και 86.224.613 δρχ. αντίστοιχα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ – ΖΗΜΙΩΝ – ΚΕΡΔΩΝ
ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Έτη	Σύνολο εσόδων	Σύνολο εξόδων	Ζημιά χρήσεως	Κέρδη χρήσεως
1988	194.788.755	185.017.320		9.771.435
1989	330.824.784	224.600.171		86.224.613
1990	263.484.977	303.393.418	39.908.441	
1991	253.938.893	325.307.958	71.369.065	
1992	277.708.643	357.141.070	79.265.226	
1993	287.078.157	413.715.500	126.637.347	
1994	284.973.087	422.481.623	137.508.536	

Πηγή: Οικονομική Υπηρεσία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Στον επόμενο πίνακα βλέπουμε αναλυτικά τα έξοδα και τα έσοδα των διαφόρων τμημάτων της Δ.Ε.Π.Α.Κ. για τα έτη 1992 – 1993. Παρατηρούμε

συγκριτικά ότι τα έξοδα για τη λειτουργία των τμημάτων είναι πολλά και τα ανάλογα έσοδα δεν φτάνουν για να τα καλύψουν.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΤΩΝ 1992 - 93

ΤΜΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1/1/92 - 31/12/92			
	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ	ΜΙΣΘ/ΣΙΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	78.137.825	277.778	77.860.074	67.252.110
ΜΟΥΣΙΚΗ	108.580.993	34.588.250	73.992.743	81.890.242
ΧΟΡΟΣ	41.544.278	15.137.400	26.406.878	30.248.300
ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	29.490.324	7.738.750	21.751.574	21.349.853
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔ.	45.924.154	15.808.600	30.115.554	-
ΤΕΝΤΑ	10.813.160	1.079.750	9.733.410	7.892.943
ΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	487.024	1.910.000	-1.422.976	-
ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ	293.820	12.648.000	-12.354.180	-
ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	5.884.905	6.928.814	-1.043.909	5.884.905
ΣΥΝΟΛΑ	321.156.510	96.117.342	225.039.168	214.518.353
ΤΜΗΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1/1/93 - 31/12/93			
	ΕΞΟΔΑ	ΕΣΟΔΑ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ	ΜΙΣΘ/ΣΙΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	90.661.844	-	90.661.844	80.533.061
ΜΟΥΣΙΚΗ	135.893.079	40.415.375	95.467.704	103.329.251
ΧΟΡΟΣ	49.997.689	18.666.250	31.331.437	37.130.263
ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	31.576.286	10.365.250	21.211.036	22.070.578
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔ.	32.242.369	19.657.676	12.584.693	-
ΤΕΝΤΑ	11.215.741	835.375	10.380.368	8.781.991
ΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	258.897	2.637.750	-2.378.853	-
ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ	65.300	7.024.000	-6.958.700	-
ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	6.100.334	19.910.172	-13.809.838	3.577.444
ΣΥΝΟΛΑ	358.001.537	119.511.846	238.489.691	255.422.588

Πηγή: Οικονομική Υπηρεσία Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. λοιπόν, δεν είναι οικονομικά αποδοτική. Ο κοινωνικός της χαρακτήρας είναι ίσως αυτός που δεν επιτρέπει την αποκόμιση κερδών. Στόχος της είναι η υλοποίηση σκοπών που εξυπηρετούν κοινωνικές ανάγκες με αποτέλεσμα τα έσοδα να μην υπερκαλύπτουν τα έξοδα.

Τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. την απασχολεί περισσότερο η σκοπιμότητα από καλλιτεχνικής και εκπαιδευτικής άποψης παρά από ανταποδοτικής οικονομικής πλευράς. Η επιχείρηση προχώρησε το έργο της κατά πολύ από τον αρχικό της στόχο, αλλά από οικονομικής πλευράς η κεντρική εξουσία δεν την υποστήριξε με τον τρόπο που της έπρεπε. Μοναδικό της στήριγμα ήταν και είναι ο Δήμος Καλαμάτας. Αυτό έφερε σαν αποτέλεσμα την επιβολή πολιτιστικού τέλους στους λογαριασμούς του νερού (1.000 δρχ. / τρίμηνο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΕΣΟΔΑ Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Έτη	Τακτικά	Έκτακτα	Επιχορηγήσεις	Πιστωτικοί τόκοι	Διάφορα έσοδα
1988	50.491.247	-	144.297.508	-	-
1989	75.524.784	-	255.300.000	-	-
1990	78.754.994	-	177.138.216	7.591.767	-
1991	76.686.644	589.416	174.773.096	1.889.737	-
1992	65.416.850	216.299	190.708.643	1.533.560	20.000.492
1993	81.838.198	120.000	176.364.780	1.474.007	27.281.172
1994	89.825.248	267.977	190.417.475	374.889	4.087.498

Πηγή: Οικονομική Υπηρεσία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΕΞΟΔΑ Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Έτη	Τακτικά	Έκτακτα	Αποσβέσεις	Επιχορηγήσεις σε φορείς	Χρεωστικοί τόκοι	Σύνολο Εξόδων
1988	175.444.436	-	9.572.884	-	-	185.017.320
1989	240.271.226	-	4.328.845	-	-	244.600.171
1990	285.107.007	-	5.357.957	6.371.835	6.556.601	303.393.418
1991	290.346.628	7.017.818	7.465.595	9.630.412	10.847.505	325.307.958
1992	318.119.868	7.067.814	16.017.463	7.955.958	7.979.967	357.141.070
1993	359.154.500	17.090.960	25.127.630	5.685.000	6.657.310	413.715.500
1994	399.444.906	2.780.866	7.152.234	6.629.372	6.474.245	422.481.623

Πηγή: Οικονομική Υπηρεσία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

2.2.9. Δ.Ε.Π.Α.Κ. και ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς

Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι υποχρεωμένοι, βάσει της προγραμματικής σύμβασης (άρθρο 41), να συνεργάζονται με τους πολιτιστικούς φορείς και με αντιστοίχους εκπαιδευτικούς φορείς της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ., σαν ο ισχυρότερος πολιτιστικός φορέας της πόλης, πρέπει να ενισχύει με όλους τους δυνατούς τρόπους τις πρωτοβουλίες των ερασιτεχνικών πολιτιστικών συλλόγων και να μεριμνεί για την εξασφάλιση όλων των πρόσφορων μέσων, που θα τους επιτρέψουν να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους, σεβόμενη ωστόσο την αυτονομία του κάθε φορέα.

Οι ερασιτεχνικοί φορείς πρέπει να στηρίζονται τεχνικά και ηθικά από την Δ.Ε.Π.Α.Κ., πράγμα που το κάνει η Δ.Ε.Π.Α.Κ., φροντίζοντας να έχει ταυτόχρονα και καλές σχέσεις με τους φορείς. Βέβαια δεν παρεμβαίνει στη δουλειά τους, παρά μόνο συμβουλευτικά και εφόσον ζητηθεί.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. επιχορηγεί κάθε χρόνο τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς της Καλαμάτας, αναγνωρίζοντας την μέχρι τώρα πλούσια

πολιτιστική προσφορά τους, με βάση το ετήσιο πρόγραμμα πολιτιστικών εκδηλώσεων τους και τη διατήρηση από την πλευρά τους ενός υψηλού επιπέδου πολιτιστικής παρουσίας στην πόλη. Τα ποσά της επιχορήγησης καθορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και καταβάλλονται σταδιακά σύμφωνα με τους ρυθμούς υλοποίησης του προγράμματος του αντίστοιχου φορέα.

Επίσης η Δ.Ε.Π.Α.Κ. συνεργάζεται με τους πολιτιστικούς φορείς για την πραγματοποίηση κοινών εκδηλώσεων και τη διοργάνωση άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων της πόλης, όπως αντιπροσώπευσης της πόλης σε διεθνείς εκδηλώσεις αδελφοποιήσεων κ.λ.π.

2.2.10. Διεθνές Κέντρο Χορού

Στις 23 Φεβρουαρίου 1995 το ΥΠ.Π.Ο., ο Δήμος Καλαμάτας και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. σύναψαν προγραμματική σύμβαση, 10ετούς διάρκειας, η οποία έχει ως σκοπό την ανάπτυξη στην Καλαμάτα του θεσμού «Διεθνές Κέντρο Χορού» στα πλαίσια του προγράμματος «Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων» και τη δραστηριοποίησή του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Σκοπός της προγραμματικής σύμβασης είναι:

- (α) Η δημιουργία θεσμού χορού, που θα καταστήσει την Καλαμάτα κέντρο στον τομέα αυτό σε πανελλαδικό ή διεθνές επίπεδο και
- (β) Η δημιουργία της απαραίτητης κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής, με την ανέγερση του Μεγάρου Χορού και τη δημιουργία τριών αιθουσών χορού διεθνών προδιαγραφών.

2.2.10.1. Κτιριακή Υποδομή – Εξοπλισμός

Για την εκτέλεση του προγράμματος είναι απαραίτητη η εξασφάλιση της αναγκαίας υποδομής σε κτιριακό, μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό και

συγκεκριμένα η κατασκευή του μεγάλου χορού και των τριών αιθουσών χορού.

Οι επιλογές των χώρων, οι μελέτες, το κτιριολογικό τους πρόγραμμα και η κατασκευή τους θα πραγματοποιηθούν σε οικόπεδα που έχει παραχωρήσει ο Δήμος. Για την κατασκευή το ΥΠ.ΠΟ. χρηματοδότησε τον Δήμο Καλαμάτας για τη χρονική περίοδο 1995 – 1997 με το ποσό του ενός δισεκατομμυρίου δραχμών.

2.2.10.2. Όργανα Διοίκησης

1. Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Μετά από τροποποίηση της συστατικής πράξης της Δ.Ε.Π.Α.Κ., η διοίκησή της θα ασκείται από 7μελές Δ.Σ. στο οποίο θα μετέχουν:

- Δύο (2) Δημοτικοί Σύμβουλοι
- Ένας (1) εκπρόσωπος του ΥΠ.ΠΟ.
- Δύο (2) Δημότες με πείρα και γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχ/σης
- Ένας (1) εκπρόσωπος των εργαζομένων
- Ένας (1) εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής

Τα αναπληρωματικά μέλη ορίζονται από τα όργανα που διορίζουν και τα τακτικά μέλη.

2. Καλλιτεχνικός Διευθυντής

Την ευθύνη για τη συνταξή του προγράμματος, το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, την μετάκληση των καλλιτεχνών, την επιλογή των ειδικών συνεργατών για την υποστήριξη του θεσμού και γενικότερα για τον όλο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έχει ο Καλλιτεχνικός Δ/ντής, ο οποίος

ορίζεται από το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ., με την σύμφωνη γνώμη του ΥΠ.ΠΟ. (άρθρο 10).

Ο Καλλιτεχνικός Δ/ντης του Διεθνούς Κέντρου Χορού, πρέπει να προέρχεται από το χώρο του χορού και να έχει αναγνωρισμένη παρουσία και έργο στο χώρο. Παράλληλα πρέπει να έχει εμπειρία στη διοργάνωση μεγάλων πολιτιστικών εκδηλώσεων στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η θητεία του είναι τριετής.

Ο Καλλιτεχνικός Δ/ντης υποχρεούται να υποβάλλει τις γενικές κατευθύνσεις του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού των εκδηλώσεων και των άλλων δραστηριοτήτων κάθε έτος, καθώς και τις ανάγκες του σε προσωπικό και τεχνική υποστήριξη, τον μήνα Οκτώβριο στο Δ.Σ. προς έγκριση. Για κάθε έτος έχει την υποχρέωση να υποβάλλει οικονομικό απολογισμό και απολογισμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων με όλα τα αναγκαία στοιχεία.

3. Κοινή Επιτροπή

Σκοπός της Κοινής Επιτροπής είναι η παρακολούθηση της τήρησης των ορίων της προγραμματικής σύμβασης. Η επιτροπή εισηγείται στα συμβαλλόμενα μέρη κάθε τι που κρίνει σκοπιμο για την καλύτερη εκτέλεση του προγράμματος και των εκδηλώσεων και γενικότερα για την ορθή εφαρμογή της σύμβασης. Όταν καλείται να επιλύσει διαφωνίες, έχει αποφασιστική αρμοδιότητα και οι αποφάσεις της είναι τελεσίδικες και δεσμευτικές.

Η Κοινή Επιτροπή αποτελείται από:

- Έναν (1) εκπρόσωπο του Δήμου Καλαμάτας ως Πρόεδρο
- Έναν (1) εκπρόσωπο του ΥΠ.ΠΟ.
- Τον πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Κ.
- Χρέη Γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Δήμου Καλαμάτας

2.2.10.3. Δραστηριότητες

Το Διεθνές Κέντρο Χορού αναλαμβάνει τη διοργάνωση πολλαπλών εκδηλώσεων και τη δημιουργία θεσμών χορού. Οι δραστηριότητες του αναπτύσσονται και καλύπτουν τρία επίπεδα:

- (α) Το ερευνητικό
- (β) Το εκπαιδευτικό και
- (γ) Το ψυχαγωγικό

Με κύριο άξονα το χορό, οι δραστηριότητες του περιλαμβάνουν εκδηλώσεις σε τομείς συγγενικούς με το χορό, όπως μουσική, θέατρο, εικαστικά και καθώς και την παραγωγή πολυθεαμάτων. Οι δραστηριότητες τους επίσης επεκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα ρευμάτων του χορού.

Οι στόχοι του Διεθνούς Κέντρου χορού είναι:

- Να προάγει το διάλογο και την ανταλλαγή εμπειριών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής και διεθνούς καλλιτεχνικής δημιουργίας.
- Να διερευνήσει τη δυνατότητα πραγματοποίησης αντιστοιχών παραγωγών σε εθνικό επίπεδο.
- Να συμμετέχει σε εθνικά και ευρωπαϊκά πολιτιστικά δίκτυα και να συνεργάζεται με άλλες πόλεις του Ε.Π.Δ.Π., καθώς και με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις.
- Να αξιοποιήσει τις πολιτιστικές και καλλιτεχνικές δυνάμεις της περιοχής.
- Να προάγει και να προβάλλει διεθνώς την ελληνική τέχνη και τους Έλληνες καλλιτέχνες.
- Να προάγει την ανάπτυξη μιας άλλης ποιότητας τουρισμού του «πολιτιστικού τουρισμού», γεγονός που θα συμβάλλει και στην βιωσιμότητα του θεσμού.

- Να επιδιώξει τη σύνδεση του θεσμού με όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης για τη δημιουργία μελλοντικού δυναμικού που θα στηρίζει και θα αναπτύξει το θεσμό και ταυτόχρονα θα βελτιώσει την πολιτιστική –καλλιτεχνική παιδεία των κατοίκων της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.
- Να αξιοποιήσει τα προγράμματα της Ε.Ε. που αφορούν σε συναφείς πολιτιστικές δραστηριότητες.

Η συγκεκριμενοποίηση και υλοποίηση των στόχων αυτών, επιδιώκεται με τις παρακάτω δραστηριότητες και διεθνείς διοργανώσεις:

- Φεστιβάλ πολλαπλών εκδηλώσεων με κύριο άξονα το χορό.
- Πανελλήνιους διαγωνισμούς χορού.
- Ελληνικά και διεθνή σεμινάρια χορού.
- Εκδηλώσεις σε όλη τη διάρκεια του έτους.
- Μουσείο Χορού-Κέντρο έρευνας, τεκμηρίωσης και πληροφόρησης – Βιβλιοθήκη Χορού.
- Εργαστήρια, στρογγυλά τραπέζια, εκδόσεις, εκθέσεις κ.α.

Μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί δύο διεθνή Φεστιβάλ Χορού, τα οποία αν και υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών, δεν έτυχαν της ανταπόκρισης του κοινού (σύμφωνα με τα εισιτήρια, αλλά και δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο).

2.2.10.4. Πόροι-Χρηματοδότηση

Οι πόροι για τη λειτουργία του Διεθνούς Κέντρου Χορού, προέρχονται κυρίως:

- (α) Από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- (β) Από το Δήμο Καλαμάτας.
- (γ) Από τα έσοδά του.
- (δ) Από χορηγίες και άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Από το οικονομικό έτος 1995 και έως τη λήξη της προγραμματικής σύμβασης το ΥΠ.ΠΟ. θα επιχορηγεί το Διεθνές Κέντρο Χορού με το ποσό των 100 εκατ. δρχ. τουλάχιστον για κάθε χρόνο. Από το ίδιο οικονομικό έτος και για το ίδιο χρονικό διάστημα και ο Δήμος Καλαμάτας υποχρεούται να το επιχορηγεί με το ίδιο ποσό.

Με ειδικές ανά διετία συμφωνίες των συμβαλλομένων φορέων θα προσδιορίζεται το επιπλέον ύψος της χρηματοδότησης για τα επόμενα χρόνια, με βασικό κριτήριο την εξέλιξη του προγράμματος και τις διαμορφούμενες οικονομικές συνθήκες.

2.2.11. Συμπεράσματα

Γενικά η Δ.Ε.Π.Α.Κ. έχει μεγάλη ανάπτυξη στη περιοχή και έχει πετύχει σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της. Αποτέλεσε τομή στην πόλη της Καλαμάτας, που είχε αποτέλεσμα την δημιουργία πολλών ιδιωτικών Ωδείων, τη δημιουργία του Μουσικού Γυμνασίου, ιδιωτικών Σχολών Χορού και την ανάπτυξη πολλών πολιτιστικών συλλόγων. Το 1985 υπήρχαν 6 περίπου πολιτιστικοί σύλλογοι, ενώ σήμερα ξεπερνούν τους 15.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. εφάρμοσε την αποκέντρωση εντός και εκτός Καλαμάτας. Δημιούργησε στην περιοχή της Αγίας Τριάδας παράρτημα Μουσικής και Εικαστικών. Εκτός Καλαμάτας έχει συμβάλει σε πολλές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις της περιφέρειας, κυρίως της Αρχαίας Ιθώμης, στέλνοντας εκδηλώσεις, παραστάσεις, παραγκιόζη κ.α.

Η ανταπόκριση του κόσμου κατά τη δεκαετία του '80, είτε με τη μορφή συμμετοχής στις εκδηλώσεις, είτε με τη μορφή των σεμιναρίων και πιο πολύ με τη συμμετοχή τους στα εργαστήρια της Δ.Ε.Π.Α.Κ. ήταν εντυπωσιακή. Αυτή τη στιγμή στα εργαστήριά της, δηλαδή στο ωδείο, στο χορό, στα εικαστικά, συμμετέχει περίπου το 20% του μαθητικού ποσοστού της πόλης.

Δυστυχώς όμως, δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο και για την οικονομική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Όπως είδαμε και προηγουμένως, τα

έξοδα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι πολλά και οι εισπράξεις από τις διάφορες παραστάσεις και τα δίδακτρα, είναι ποσά πολύ μικρά σε σχέση με τα έξοδά του. Βέβαια, συμπαραστάτες στο έργο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. από την αρχή της λειτουργίας της, βρέθηκαν, το ΥΠ.ΠΟ. και ο Δήμος Καλαμάτας, που την ενίσχυσε ηθικά και οικονομικά.

Με μια καλύτερη οργάνωση και προγραμματισμό και με μια πιο προσεκτική διαχείριση των οικονομικών, θα μπορούσαν ίσως να λυθούν σχετικά προβλήματα. Είναι αναγκαία όμως και η συνεχής, μέσα στις προθεσμίες, και αναπροσαρμοσμένη επιχορήγηση του ΥΠ.ΠΟ. και του Δήμου, καθώς και η εξεύρεση άλλων πηγών χρηματοδότησης όπως η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και η ιδιωτική πρωτοβουλία με τις χορηγίες.

Από τις δραστηριότητες της Δ.Ε.Π.Α.Κ., παρατηρούμε την παντελή απουσία του λαϊκού πολιτισμού. Δεν λειτουργεί τμήμα παραδοσιακού χορού ή μουσικής, ή οτιδήποτε που να έχει σχέση με κάποιον από τους τομείς του λαϊκού πολιτισμού. Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι ένας πολύ ισχυρός πολιτιστικός φορέας στην Καλαμάτα και μπορεί και πρέπει να δραστηριοποιηθεί με τα ποικίλα θέματα του λαϊκού πολιτισμού. Γιατί δεν νοείται πολιτιστική ανάπτυξη ενός τόπου, η οποία δεν θα στηρίζεται στο ενδογενές δυναμικό της.

Γενικά, θα θέλαμε να πούμε ότι παρ' όλα τα προβλήματα, πρέπει και μπορούν να δημιουργηθούν δημοτικές επιχειρήσεις εκεί που ο ιδιώτης δεν μπορεί να παρέμβει, όπως στον τομέα του πολιτισμού. Βασική προϋπόθεση όμως του σκοπού αυτού είναι η γενναία κρατική επιχορήγηση, γιατί δεν μπορούμε να φανταστούμε ανταποδοτικό πολιτισμό. Ο πολιτισμός ίσως δίνει την εντύπωση πολυτέλειας, αλλά είναι ανάγκη επιβίωσής μας ως λαός, αλλά και απαιτούμενη προϋπόθεση για οποιουδήποτε είδους ανάπτυξη.

2.2.12. Λαϊκή Βιβλιοθήκη

Η Λαϊκή Βιβλιοθήκη Καλαμάτας ιδρύθηκε στις 12 Μαρτίου 1933 από 40 Καλαματιανούς.

Το άρθρο 2 του Καταστατικού αναφέρει ότι αποκλειστικός σκοπός του Συλλόγου είναι η ίδρυση και η διατήρηση στην πόλη Βιβλιοθήκης που θα περιλαμβάνει βιβλία, παντός είδους έντυπα, χειρόγραφα κ.λ.π., χρήσιμα για τη διανοητική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των λαϊκών τάξεων.

Τα επίσημα εγκαίνια της Βιβλιοθήκης έγιναν στις 12 Μαΐου 1935. Από την ίδρυση μέχρι την επίσημη λειτουργία της Βιβλιοθήκης, το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο αγωνίστηκε για να υλοποιήσει τους στόχους της Ιδρυτικής Πράξης και του Καταστατικού.

Από την δεύτερη δεκαετία αναγνωρίστηκε πανελληνίως το έργο της Λαϊκής Βιβλιοθήκης. Έτυχε πολλές τιμητικές διακρίσεις, μεταξύ των οποίων και το βραβείο που της απένειμε η Ακαδημία Αθηνών.

Παράλληλα με τον κύριο σκοπό της, η Λαϊκή Βιβλιοθήκη προέκτεινε τη δράση της, οργανώνοντας ποικίλες πνευματικές εκδηλώσεις (διαλέξεις, θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις, εκδόσεις κ.λ.π.).

Στην ανάπτυξη της Βιβλιοθήκης συνέβαλλαν αποφασιστικά η αγάπη του κοινού και η συμπαράσταση της Εκκλησίας, του Κράτους και του Δήμου Καλαμάτας.

Σ' αυτό το σημείο, πρέπει να επισημάνουμε ότι το 1973 είχαν καταγραφεί 51.000 τίτλοι βιβλίων, 2.300 τόμοι περιοδικών και 40.000 τεύχη.

Επίσης, φυλάσσονται γύρω στα 150 περίπου ιδιωτικά και δημοσια χειρόγραφα των ετών 1731 – 1850.

Τέλος, πρέπει να τονίσουμε ότι με τους Νόμους 372/968 και 838/1968 προβλεφθήκα η στεγαση της Βιβλιοθηκης και της Πινακοθηκης (την οποια να αναλυσουμε παρακάτω) στο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο, (Πανταζοπούλειος Λαϊκή Σχολή).

2.2.13. Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης

Η Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 1962 με πρωτοβουλία της Λαϊκής Βιβλιοθήκης Καλαμάτας και του ζωγράφου Κώστα Γιαννακόπουλου.

Τα περισσότερα έργα της Πινακοθήκης προέρχονται από προσφορά των ιδίων των καλλιτεχνών και από δωρεές. Τα τελευταία χρόνια το Διοικητικό Συμβούλιο της Βιβλιοθήκης προέβη στην αγορά έργων σύγχρονων Ελλήνων Ζωγράφων και παλαιότερων. Πρόκειται να αντιπροσωπεύονται όλες οι τάσεις της Σύγχρονης Ελληνικής Ζωγραφικής.

Το σύνολο των έργων της συλλογής της Βιβλιοθήκης ανέρχονται σε 321.

Σ' αυτό το σημείο, πρέπει να τονίσουμε ότι η Λαϊκή Βιβλιοθήκη και η Πινακοθήκη αποτελούν το Σύλλογο προς τη Διάδοση των Γραμμάτων. Υπάρχει ένα 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Η επιλογή και η ανάρτηση των έργων έγινε από το Διευθυντή της Πινακοθήκης κ. Γιαννακό ύστερα από πολλές προσπάθειες και χωρίς κρατική ή άλλη βοήθεια.

2.3. Τοπική Δημοσιότητα

Ανάμεσα στα διάφορα προς μελέτη αντικείμενα, θεωρήσαμε σκόπιμο να λάβουμε υπόψη μας κι αυτό της Τοπικής Δημοσιότητας.

Η Τοπική Δημοσιότητα δεν συγκροτεί ένα αυτόνομο πεδίο αναφοράς, αλλά ένα σύνθετο επίπεδο στο οποίο συναντώνται όλες οι αναπτυξιακές πρωτοβουλίες του Δήμου. Μ' αυτή την έννοια, εδώ θα περιοριστούμε σε ορισμένες σκέψεις μόνο, που σκοπό έχουν να αναδείξουν αυτή τη διάσταση, η οποία πρέπει να είναι παρούσα σ' όλους τους τομείς δραστηριοποίησης του Δήμου.

Ως Τοπική Δημοσιότητα εννοούμε το δημόσιο τοπικό επίπεδο πληροφόρησης κι επικοινωνίας ανάμεσα στο Δήμο (ως οργανωμένη δομή), τους φορείς της πόλης και τους δημότες.

Αυτό το επίπεδο περιλαμβάνει όλα τα υπάρχοντα δίκτυα πληροφόρησης κι επικοινωνίας, από το πλέον απλό έγγραφο του Δήμου προς τους δημότες (κι αντιστρόφως), ως τα διάφορα θεσμοθετημένα (ή μη) σημεία συνάντησης του Δήμου με τους οργανωμένους φορείς και τους πολίτες (από την απλή σύσκεψη, την ώρα του πολίτη, ως τη Λαϊκή Συνέλευση).

Επομένως, η Τοπική Δημοσιότητα δεν ταυτίζεται με αυτό ή εκείνο το μέσο πληροφόρησης (π.χ. τις τοπικές εφημερίδες ή τα φυλλάδια που κατά καιρούς εκδίδει ο Δήμος), αλλά με το σύνολο των σημείων και των τρόπων που εκδηλώνεται η δημόσια ζωή στην Καλαμάτα.

Σήμερα οι διάυλοι επικοινωνίας του Δήμου με τους δημότες και τους οργανωμένους φορείς της πόλης περιορίζονται στη «*συνήθη διαδικασία*»:

- Σύνταξη της ανακοίνωσης.
- Τοιχοκόλλησή της στο Δημαρχείο.
- Κοινοποίηση στους γνωστούς φορείς της πόλης.
- Κοινοποίηση στον τοπικό ή Αθηναϊκό Τύπο και άλλα μέσα μαζικής πληροφόρησης.

Όμως σε τι ποσοστό των δημοτών κατορθώνει να φτάσει η πληροφορία;

Επίσης, ποιους διαύλους πληροφόρησης κι επικοινωνίας διαθέτει μια ορισμένη επιτροπή του Δήμου (π.χ. Κινηματογραφική Λέσχη), ώστε να κάνει γνωστό στους δημότες το νέο πρόγραμμα προβολών;

Και σ' αυτή την περίπτωση η διαδικασία είναι πάγια, με την προσθήκη ίσως του μέσου της αφίσας ή του ενημερωτικού φυλλαδίου.

Τέλος, το ίδιο πρόβλημα θα συναντήσει κι οποιαδήποτε εθελοντική ομάδα πολιτών επιθυμεί να κοινοποιήσει κάποια πρωτοβουλία της, να ασκήσει κριτική, να προβάλλει κάποιο ζήτημα ή να προτείνει κάποια λύση.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως οι δημοτικοί – δημόσιοι διάυλοι επικοινωνίας, είναι αρκετά περιορισμένοι.

Οι δυσκολίες αυτές οδηγούν το Δήμο στη χρησιμοποίηση εναλλακτικών οδών. Συχνά χρησιμοποιείται το σχολείο και οι μαθητές / τριες ως «αγωγοί πληροφόρησης» των δημοτών, ακριβώς λόγω έλλειψης άλλων μέσων.

Το σχολείο αποτελεί όντως προνομιακό κανάλι, αλλά – κατά τη γνώμη μας – πρέπει να χρησιμοποιείται με φειδώ, να μη «φορτώνεται» υπερβολικά με πληροφορίες που δεν το αφορούν άμεσα, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος της ακύρωσής του ως προνομιακού ιμάντα προς την τοπική κοινωνία, της άρνησής του δηλαδή να λειτουργεί ως μεταφορέας πληροφοριών.

Επομένως, πρόδηλη είναι η ανάγκη δημιουργίας, διάνοιξης πολλαπλών διαύλων πληροφόρησης και επικοινωνίας με αμφίδρομη ροή από το Δήμο προς τους δημότες και τους φορείς κι αντιστρόφως, ώστε να πληροφορούνται αφενός οι δημότες για τις πρωτοβουλίες, τη δράση του Δήμου, αλλά κι αντιστρόφως να λαμβάνει ο Δήμος ανεμπόδιστα τα αιτήματα και τις προτάσεις των δημοτών.

Αποτελεί ίσως παράδοξο των ημερών μας, αλλά στην εποχή του θριάμβου και της κυριαρχίας των πληροφοριών, ο τοπικός δημόσιος αστικός χώρος επικοινωνίας να συρρικνώνεται συνεχώς.

Πράγματι, σήμερα η γιγάντωση των Μ.Μ.Ε. σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, έχει ακριβώς ως αποτέλεσμα την αποψίλωση – απονέκρωση της τοπικής διάστασης της επικοινωνίας.

Πλέον οι κάτοικοι μιας αστικής περιοχής, οι δημότες «επικοινωνούν» κυρίως (ή μόνο) μέσω των κεντρικών καναλιών. Αναγνωρίζονται μεταξύ τους, όχι μέσω της βιωματικής τους σχέσης σε τοπικό επίπεδο, αλλά μέσω της κεντρικής σκηνής.

Γνωρίζουν (όπως γνωρίζουν) το γενικό, αλλά ελάχιστα (ή καθόλου) το επιμέρους, το τοπικό. Λαμβάνουν ειδήσεις για τη μακρινή Ρουάντα, αλλά καμία είδηση για τη γειτονική Σπάρτη ή την Τρίπολη.

Όμως, η αναζωογόνηση της τοπικής διάστασης της επικοινωνίας είναι στρατηγικής σημασίας, τόσο για την ποιότητα ζωής των δημοτών, όσο και για την έκβαση οποιασδήποτε τοπικής συλλογικής προσπάθειας βελτίωσης των συνθηκών ζωής.

Αν ο Δήμος δυσκολεύεται να πληροφορήσει τους δημότες για τα σημεία π.χ. συλλογής του χαρτιού προς ανακύκλωση ή κάποια επιτροπή πολιτισμού για μια σημαντική εκδήλωση, τότε η ίδια η τοπική ζωή συρρικνώνεται.

Η λύση στο πρόβλημα της διεύρυνσης του επιπέδου της τοπικής δημοσιότητας, δεν μπορεί να είναι μονοδιάστατη. Π.χ. έκδοση μιας τοπικής εφημερίδας από το Δήμο ή ίδρυση κάποιου τοπικού σταθμού.

Αντίθετα, αφορά το σύνολο του πλέγματος συνάντησης Δήμου – δημοτών. Η πιθανή έκδοση μιας δημοτικής εφημερίδας είναι ένα μόνο μέσο, που δεν λύνει συνολικά το πρόβλημα.

Αντίθετα, στόχος πρέπει να είναι, όπως είπαμε, ένα διαρθρωμένο δίκτυο αμφίδρομης ροής πληροφοριών προς και από το δημότη. Αυτό το δίκτυο δεν αφορά μόνο κάποια σημεία, αλλά και πρωτοβουλίες επικοινωνίας (από τη Συνοικιακή Συνέλευση ως τη Γενική Λαϊκή Συνέλευση).

Ο στόχος ασφαλώς, δεν είναι απλώς η γνωστοποίηση αποφάσεων, αλλά και η ανίχνευση των δημοτικών αναγκών, η δημιουργία βημάτων έκφρασης, βημάτων διεκδίκησης για τους δημότες, η υπέρβαση της σημερινής παθητικότητας και ιδιώτευσης.

Σ' αυτή την κατεύθυνση μπορούν να εφαρμοστούν πλήθος πρωτοβουλιών, όπως:

- Δημιουργία σταθερών σημείων πληροφόρησης του δημότη σε δρόμους και πολυσύχναστα καταστήματα της πόλης, όπου σε καλαισθητή μορφή (και φυσικά όχι υπό τη μορφή του εγγράφου) θα αναρτώνται σημαντικές πληροφορίες που ο Δήμος κοινοποιεί στους δημότες. Τέτοια σημεία μπορεί να είναι όλα τα σχολεία του Δήμου, τα Κ.Α.Π.Η., τα υπόλοιπα δημοτικά κτίρια, οι κεντρικοί δρόμοι. Επίσης, η περιοδική χρήση των διαφημιστικών stands της πόλης.
- Αντιστρόφως, ανάρτηση «κουτιών» για τις προτάσεις – αιτήσεις των πολιτών σε επλεγμένα καταστήματα. Δημιουργία γραφείου η τηλεφωνικής γραμμής για την κατάθεση διαμαρτυριών, παρατηρήσεων, προτάσεων.

- Περιοδικές εκδόσεις του Δήμου με κάθε χρήσιμη πληροφορία για τις υπάρχουσες υπηρεσίες του (τηλέφωνα, διευθύνσεις, τρόπο λειτουργίας, κ.λ.π.).
- Σύνταξη ετήσιων καταλόγων ελεύθερων επαγγελματιών της πόλης με τηλέφωνα και διευθύνσεις.
- Διαφοροποιημένες κατά ηλικία δημοτών εκδόσεις με τις υπάρχουσες δημοτικές δομές που τους εξυπηρετούν.
- Διοργάνωση περιφερειακών, συνοικιακών συναντήσεων Δήμου – κατοίκων.
- Συνεργασία με τις υπάρχουσες τοπικές εφημερίδες, διερεύνηση της δυνατότητας συνεργασίας – ενοποίησης τους. Επιμόρφωση τοπικών στελεχών στον τομέα των εκδόσεων – Τύπου.

Τις περισσότερες φορές η μαζική απεύθυνση στους δημότες είναι ανέφικτη, εφόσον ο Δήμος δεν διαθέτει μέσα τέτοιας εμβέλειας.

Προτιμότερη λοιπόν είναι η διαφοροποιημένη κατά ηλικία ή θεματική ενότητα πληροφόρηση. Η ταξινόμηση των θεμάτων κατά ηλικία και η εύρεση των κατάλληλων σημείων συνάντησης με τους δημότες.

Επίσης ο θεματικός διαχωρισμός των θεμάτων (π.χ. προγράμματα – πληροφορίες για την υγεία, τον αθλητισμό, κ.λ.π.) και η εύρεση του καταλληλότερου κάθε φορά μέσου.

Για το σκοπό αυτό, η δημιουργία ενός Γραφείου Τύπου ή Επικοινωνίας με τους δημότες, η επιμόρφωση των στελεχών του για τη μεθοδολογία και τους στόχους του, είναι – νομίζουμε – σημαντικό βήμα.

Την ίδια φροντίδα χρειάζεται και η αντίστροφη (και δυσκολότερη) ροή πληροφοριών, αιτημάτων από τους δημότες προς το Δήμο.

Ο κατάλογος ιδεών και προτάσεων σ' αυτό τον τομέα, πρέπει να μείνει ανοιχτός και ν' αποτελεσει αντικείμενο προβληματισμού όλων των πολιτικών και διοικητικών στελεχών του Δήμου.

2.4. Συνέντευξη με το Δήμαρχο

Για την καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη εικόνα της εργασίας μας και για να καλύψουμε πλήρως τον τρόπο παρέμβασης του Δήμου στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης, σας παραθέτουμε την συνέντευξη που μας παραχώρησε ο Δήμαρχος Καλαμάτας κ. Χ. Μαλαπάνης.

1. Υπάρχουν υπηρεσίες στο Δήμο με ειδίκευση σε θέματα πολιτισμού;

Απ. Υπάρχουν τρεις Δημοτικές Επιχειρήσεις, οι οποίες ασχολούνται με τα θέματα του πολιτισμού. Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. που φέρει και τον κύριο όγκο στα θέματα πολιτισμού, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. που ασχολείται με το θέατρο και η Φιλαρμονική που παραδοσιακά εξασφαλίζει τη λειτουργία της μπάντας και την εκπαίδευση των νέων παιδιών στα όργανα της Φιλαρμονικής. Επιμένω ιδιαίτερα στο θέμα της Φιλαρμονικής, που είναι μια παραδοσιακή λειτουργία, καθώς τα τελευταία τουλάχιστον 3 χρόνια οκτώ παιδιά εκπαιδευμένα από τη Φιλαρμονική έχουν αποκατασταθεί επαγγελματικά στις μπάντες των ενόπλων δυνάμεων, μέσα από εξετάσεις, σαν απόδειξη, αν θέλετε, της καλής λειτουργίας στο συγκεκριμένο τομέα του Δήμου.

2. Ποιοι είναι οι κύριοι φορείς πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης; Ποιες είναι οι κύριες πολιτιστικές τους δραστηριότητες;

Απ. Οι φορείς είναι οι ίδιοι που σας είπα και προηγουμένως. Ξεκινάμε με τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. Πρώτη κύρια πολιτιστική δραστηριότητα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι η πολιτιστική παιδεία. Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. λειτουργεί τρία σχολεία, με την κανονική έννοια του όρου σχολείο. Το ωδείο, τη σχολή χορού και τη σχολή εικαστικών. Στο **Ωδείο** είναι ξεκάθαρο ότι διδάσκονται όλα τα μουσικά όργανα και ιδιαίτερα μετά από την τελευταία επέκταση του ωδείου και στα σύγχρονα όργανα, όπως το αρμόνιο, αλλά και στα λαϊκά όργανα που διδάσκονται τόσο σε θεωρητικό όσο και σε επίπεδο εκπαίδευσης. Βεβαίως, είναι ένα ζωντανό ωδείο που πληροί τις

προϋποθέσεις αυτή τη στιγμή, για να γίνει μια ανώτερη σχολή, με βάση το νέο νόμο που έχει συσταθεί. Έχει δηλαδή το Διευθυντή του, τα αντίστοιχα τμήματα, τους αντίστοιχους εκπαιδευτικούς, έχει τα πάντα. Και παρουσιάζει μια πληθώρα δραστηριοτήτων, τουλάχιστον 10 εκδηλώσεις κάθε σχολική χρονιά, οι οποίες έχουν και ψυχαγωγικό αλλά και εκπαιδευτικό χαρακτήρα για τους μαθητές του. Είναι εκδηλώσεις που γίνονται κατά τακτά χρονικά διαστήματα στο Πνευματικό Κέντρο και στην αίθουσα εκδηλώσεων του ωδείου. Από πέρσι επίσης, έχει δημιουργήσει και μια μικρή συμφωνική ορχήστρα, η οποία δίνει δύο με τρεις τουλάχιστον παραστάσεις κάθε χρόνο, στο κοινό της πόλης, με ιδιαίτερη επιτυχία. Η **σχολή χορού** έχει μια τεράστια άνθιση, λόγω ακριβώς και της ένταξης της πόλης στο Ε.Π.Δ.Π., με ειδίκευση στον τομέα του χορού, με μεγάλο αριθμό μαθητών, με πάρα πολλές εκδηλώσεις και πάρα πολλές συμπαραγωγές. Όσον αφορά τον εικαστικό τομέα, διδάσκεται κεραμική, γλυπτική, ζωγραφική, ακόμα και ελεύθερο και γραμμικό σχέδιο για τους υποψήφιους της αρχιτεκτονικής. Το **ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.** έχει μια πλούσια γκάμα εκδηλώσεων, οι οποίες είναι από τέσσερα έως πέντε θεατρικά έργα το χρόνο, με υποχρεωτική την παραγωγή ενός παιδικού έργου, του οποίου φέτος η επιτυχία ήταν τόση, που είναι κλεισμένες όλες οι παραστάσεις μέχρι την Κυριακή του Λαζάρου και εκτιμάται ότι θα το παρακολουθήσουν, με βάση τα εισιτήρια και τις πληρωμένες παραστάσεις, 10.000 παιδιά. Το έργο που παίζεται είναι «*Η Πεντάμορφη και το Γέρας*», που βγάζει φέτος ένα σημαντικό μέρος των εσόδων του. Παράλληλα, το θέατρο έχει και τα θεατρικά παιχνίδια, τα οποία γίνονται σε κύκλους, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών και μούν σταδιακά το παιδί στη θεατρική τέχνη, στο μακιγιάζ, στην κατασκευή μάσκας κ.λ.π. Όσον αφορά τη **Φιλαρμονική**, έχει δημιουργηθεί εκτός από την κανονική και η μπάντα με τους νέους της Φιλαρμονικής, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν δωρεάν τα μαθήματα της Δ.Ε.Π.Α.Κ., στο όργανο που επιλέγουν, εφόσον δείχνουν ανάλογη επίδοση. Κύρια πολιτιστική

δραστηριότητα είναι το **Διεθνές Φεστιβάλ Χορού**, ένας θεσμός που θα γίνει φέτος 4^η φορά με επιτυχία και που έχει ήδη σηματοδοτήσει την πόλη ως πόλη χορού σε εθνικό τουλάχιστον επίπεδο.

3. Πως εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων: Από πού προέρχονται τα χρήματα και πως διανέμονται; (τι διαδικασίες;)

Απ. Ο Δήμος, για τη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. έχει υπογράψει προγραμματική σύμβαση με το ΥΠ.ΠΟ. και κάθε χρόνο υποχρεούται το ΥΠ.ΠΟ. και ο Δήμος να καταβάλλουν το ίδιο ποσό χρημάτων. Έτσι λοιπόν, κάθε χρόνο η Δ.Ε.Π.Α.Κ. παίρνει 150 εκ. από το ΥΠ.ΠΟ. και 150 εκ. από το Δήμο για να καλύψει τη λειτουργία των σχολών της και των εκδηλώσεών της. Για τη λειτουργία του Διεθνούς Κέντρου Χορού, που γίνεται και αυτό στα πλαίσια της Δ.Ε.Π.Α.Κ., καταβάλλονται συμπληρωματικά ακόμη 100 εκ. από το ΥΠ.ΠΟ. και 100 εκ. από το Δήμο. Για το θέατρο, με βάση την προγραμματική σύμβαση που έχει υπογραφεί με το ΥΠ.ΠΟ., πρέπει να καταβάλλονται ετησίως από το ΥΠ.ΠΟ. 70 εκ. και από το Δήμο άλλα 70 εκ. Ουσιαστικά, καταβάλλονται 70 εκ. από το ΥΠ.ΠΟ. και κάτι λίγο περισσότερο από 100 από το Δήμο. Τέλος, η Φιλαρμονική καλύπτεται εξολοκλήρου από πόρους του Δήμου, σε ένα ποσό που κυμαίνεται από 40 έως 50 εκ. Δηλαδή, συνολικά τα πολιτιστικά νομικά πρόσωπα παίρνουν 320 εκ. από το ΥΠ.ΠΟ. και από το Δήμο επενδύονται στον πολιτισμό 720 εκ. ετησίως. Δεν νομίζω ότι υπάρχει άλλος Δήμος στην Ελλάδα που να καταβάλλει τέτοια ποσά. Και βέβαια εύλογα υπάρχει το παράπονο, αν υπάρχει αντιστοιχία, μεταξύ του παραγόμενου αποτελέσματος και του καταβαλλόμενου ποσού. Επάνω σ' αυτό, μπορεί πολιτικά να το προσεγγίσει κανείς, με όποιον τρόπο νομίζει. Βέβαια η Δ.Ε.Π.Α.Κ., έχει και τα έσοδά της, από τα δίδακτρα. αλλά όπως γνωρίζετε πολύ καλά, τα δίδακτρα που παίρνει η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και αυτά που εισπράττει το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., από την παροχή θεατρικής παιδείας κ.λ.π., είναι ασήμαντα σε σχέση με αυτά τα οποία καταβάλλονται από άλλα ωδεία.

Ουσιαστικά δηλαδή, τα χρήματα αυτά που καταβάλλουμε, τα καταβάλλουμε σαν επιδότηση της εκπαίδευσης των παιδιών.

4. Αξιολογήστε το μέγεθος, τη σημασία και την ποιότητα των δραστηριοτήτων της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.

Απ. Νομίζω ότι και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. έχουν κάνει καθοριστική παρέμβαση μέσα στην πόλη. Πριν τη δημιουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ., η οποιαδήποτε καλλιτεχνική παιδεία ήταν άγνωστη. Με τη λειτουργία της η Δ.Ε.Π.Α.Κ. γέννησε, τη λειτουργία του μουσικού σχολείου, το οποίο είναι ένα ιδιαίτερο Γυμνάσιο – Λύκειο, με απόλυτα σταθερή εξειδίκευση, τη λειτουργία ιδιωτικών ωδείων, τη λειτουργία της σχολής χορού. Δηλαδή δημιουργήθηκε μια άνθιση, από τη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. μέσα στην πόλη, όλου του κεφαλαίου που λέγεται πολιτισμός. Και βέβαια αυτό το πράγμα δεν μπορούμε να το αξιολογήσουμε οικονομικά, αξιολογείται μόνο ποιοτικά. Οσο μπορούμε, λοιπόν, να καταβάλλουμε αυτά τα χρήματα, για να σταθεροποιήσουμε και να αναπτύξουμε αυτό το μοντέλο πολιτιστικής παρέμβασης μέσα στην πόλη, υποχρεούμεθα να τα καταβάλλουμε και να τα αξιοποιήσουμε στο έπακρον.

5. Υπάρχει κτιριακή υποδομή για την οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων:

Απ. Βεβαίως υπάρχει. Υπάρχει καταρχήν το κτίριο του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., που χρησιμοποιεί αποκλειστικά το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Υπάρχει το κτίριο του Δημοτικού Πνευματικού Κέντρου, το οποίο το χρησιμοποιούν όλοι οι σύλλογοι και όλοι οι φορείς, σε ένα ρυθμό ο οποίος πλέον έχει αρχίσει να το φθειρεί. Υπάρχει η αίθουσα, το μικρό θέατρο, της Φιλαρμονικής και υπάρχει και το υπό κατασκευή Μέγαρο Χορού. Μια υπερσύγχρονη αίθουσα, με ειδικές σκηνικές απαιτήσεις, η οποία βρίσκεται στην τελική φάση της μελέτης και θα δημοπρατηθεί και το συνολικό κόστος κατασκευής του θα ξεπεράσει τα 4 δις δρχ. Κατά συνέπεια υπάρχει κτιριακή υποδομή για την οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, η οποία με την άνθιση που αποκτούν αυτά τα πράγματα, είναι σαφέστατο ότι δεν φτάνει. Και βέβαια αυτό είναι κάτι που μας χαροποιεί, γι' αυτό έχουμε

αγοράσει και τον κινηματογράφο Ηλέκτρα, στον οποίο ειχαμε στεγάσει την έκθεση Αιγαίου και τώρα το δίνουμε σε κάποιον ερασιτεχνικό σύλλογο για να παίζει. Στους σκοπούς μας είναι να αξιοποιήσουμε αυτό το κτίριο σε μια κατεύθυνση μιας μεγάλης κεντρικής θεατρικής σκηνής, μιας μικρής και ενός μεγάλου φουαγιέ, που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν χώρος εκθέσεων. Επειδή ήταν ένα σινεμά χωρητικότητας 1.000 ατόμων και επειδή δεν χρειάζονται πια τόσοι χώροι, η σκέψη μας είναι να κάνουμε ένα μικρότερο θεατρικό χώρο, που να χωράει 150 άτομα και ένα φουαγιέ μεγάλο, που να μπορεί να πάρει εύκολα εκθέσεις. Δηλαδή να μπορείς να δίνεις μια πρεμιέρα στο μεγάλο θεατρικό χώρο, και να παίζει ένα ερασιτεχνικό σχήμα 5 – 10 μέρες το έργο του, να αποσύρεται μετά και να πηγαίνει στη μικρή αίθουσα, να παίζει άλλες 10 μέρες για τους καθυστερημένους ή για αυτούς που θέλουν να το ξαναδούν και ένα καινούργιο θεατρικό σχήμα να μπαίνει στη μεγάλη αίθουσα να κάνει πρεμιέρα και να υπάρχει έτσι ένας αέναος κύκλος, στον οποίο θα μπορούν να μπαίνουν όλοι και να συμμετέχουν.

6. *Υπάρχει συνεργασία του Δήμου με τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς; Αν ναι με ποιους; Τους ενισχύει οικονομικά ο Δήμος ή με άλλα μέσα (π.χ. ηθική στήριξη κ.τ.λ.);*

Απ. Υπάρχει με όλους τους φορείς συνεργασία. Για παράδειγμα, όλοι οι ερασιτεχνικοί θεατρικοί φορείς ή περίπου όλοι συμμετέχουν με εκπρόσωπο στο Δ.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. Οι δε λοιποί που ασχολούνται με το χορό ή το τραγούδι μαζεύονται όλοι μαζί και βγάζουν έναν εκπρόσωπο, ο οποίος μετέχει στο Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ., ούτως ώστε να υπάρχει η επικοινωνία και η ζεύξη ανάμεσα στα επαγγελματικά και στα ερασιτεχνικά σχήματα και να αλληλοβοηθούνται. Αλληλοβοηθούνται βασικά, όχι χρηματικά, αλλά ένα θεατρικό σχήμα μπορεί να πάρει μερικά κουστούμια ή έπιπλα από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ., ώστε να έχει μειωμένο το κόστος παραγωγής του έργου. Ένα χορευτικό σχήμα μπορεί να δανειστεί αντίστοιχες στολές ή, με κάποια παραγωγή που κάνουμε

φέτος, πληρώνουμε ένα ερασιτεχνικό σχήμα για να ανεβάσει μια παραγωγή ενταγμένη στο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού. Περισσότερο δηλαδή είναι ηθική η στήριξη και η παροχή υποδομής, παρά η καταβολή χρημάτων, πράγμα που θέλουμε να αποφύγουμε και να το κάνουμε μόνο σε περιπτώσεις που κάποιος συγκεκριμένος πολιτιστικός σύλλογος έχει υποβάλλει κάποιο πρόγραμμα δράσης που το συνδέουμε άμεσα με την προβολή της πόλης για να συμμετάσχει σε κάποιο φεστιβάλ ή σε κάτι άλλο, όπου μπορούμε να το βοηθήσουμε είτε μεταφέροντας σκηινικά, είτε δίνοντάς του μερικά χρήματα κ.λ.π.

7. Πιστεύετε ότι είναι σημαντικός ο ρόλος των ερασιτεχνικών πολιτιστικών συλλόγων στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης;

Απ. Όλη η πολιτιστική δραστηριότητα στην πόλη αναπτύσσεται με ένα και μόνο στόχο· το να κάνει όλους τους δημότες ερασιτέχνες σε κάποιο είδος μουσικής, σε κάποιο είδος τέχνης, είτε αυτό είναι η μουσική, είτε ο χορός, το βιβλίο, η ζωγραφική κ.τ.λ. Κατά συνέπεια, ο ερασιτεχνισμός είναι η κατάληξη του επαγγελματισμού. Όταν θα φτάσουμε στο σημείο, όλους τους Καλαματιανούς, να τους έχουμε κάνει ερασιτέχνες σε κάποιο είδος τέχνης, τότε έχει τελειώσει και ο ρόλος μας. Κατά συνέπεια, σας απαντώ ότι αυτός είναι ο σκοπός της όλης πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης. Η υποβοήθηση του ερασιτεχνικού κινήματος. Και αυτό νομίζω ότι έχει επιτευχθεί με τον καλύτερο τρόπο. Κάποτε η Καλαμάτα είχε ένα ερασιτεχνικό πολιτιστικό σχήμα, το Μ.Ε.Θ., πέρασαν τα χρόνια, δημιουργήθηκε το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και σήμερα έχει επτά, τα οποία ίσως και ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Κάποτε είχε μια καταπληκτική χορωδία, η οποία έχει σβήσει, τον Ορφέα. Παρενέβη ο Δήμος με τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. και με τη μουσική παιδεία που παρέδωσε έχει σήμερα τρεις ζωντανές χορωδίες και μία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. τέσσερις. Πιστεύω λοιπόν, ότι είμαστε σε πολύ σωστή πορεία.

8. Ποια η σχέση του Δήμου Καλαμάτας με τη Δ.Ε.Π.Α.Κ.;

Απ. Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι Ν.Π.Ι.Δ. ελεγχόμενο απολύτως από το Δήμο. Το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ., όπως και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και της Φιλαρμονικής,

ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο με καθορισμένη αναλογία συμμετοχής, π.χ. στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. συμμετάσχουν δύο Δημοτικοί Σύμβουλοι, ένας εκπρόσωπος των ερασιτεχνικών σχημάτων, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων, ένας εκπρόσωπος του ΥΠ.ΠΟ. και δύο δημότες, που αποδεδειγμένα ασχολούνται με την πολιτιστική παιδεία. Όλα αυτά είναι γραμμένα στην προγραμματική σύμβαση και είναι αποφάσεις Δημοτικού Συμβουλίου. Ο Δήμος Καλαμάτας λοιπόν, ελέγχει πλήρως. Βέβαια, ελέγχει πλήρως όσον αφορά τη συγκρότηση του Δ.Σ. Μόλις συγκροτηθεί το Δ.Σ. αφήνεται ελεύθερο, μέσα στις γενικές κατευθύνσεις που έχουν χαραχτεί, να αναπτύξει τη δράση του.

9. Ποια η σχέση του Δήμου Καλαμάτας με το Πνευματικό Κέντρο;

Απ. Ο Δήμαρχος Καλαμάτας είναι αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Πνευματικού Κέντρου και ένας δημοτικός σύμβουλος είναι μέλος στο 7μελές Δ.Σ. Ο Δήμος Καλαμάτας επίσης καλύπτει όλα τα έξοδα λειτουργίας του Πνευματικού Κέντρου.

10. Ποιο νομικό καθεστώς διέπει το Πνευματικό Κέντρο;

Απ. Είναι ένα ιδιόρρυθμο νομικό καθεστώς. Είναι ένα κληροδότημα στο οποίο παρενέβη ο Δήμος σε κάποια φάση, αγοράζοντας και το δίπλα οικοπέδο. Έτσι, δημιουργήθηκε με ενέργειες του Δήμου όλο αυτό που λέγεται Πνευματικό Κέντρο. Διοικείται από το Δ.Σ., στο οποίο Πρόεδρος είναι ο Μητροπολίτης Μεσσηνίας, Αντιπρόεδρος ο Δήμαρχος και μετέχουν ο Σύλλογος προς Διάδοση των Γραμμάτων, ο Πρόεδρος της λαϊκής Βιβλιοθήκης, της Πινακοθήκης Καλαμάτας, ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου, του Ιατρικού Συλλόγου κ.λ.π. Είναι Ν.Π.Δ.Δ. χωρίς όμως αυτό να έχει πάρει Φ.Ε.Κ. ακόμη. Έτσι, έχει μερικά προβλήματα στη λειτουργία του, που ελπίζουμε σύντομα να λυθούν. Στο Πνευματικό Κέντρο στεγάζεται και η Βιβλιοθήκη και η Πινακοθήκη.

11. Πως βλέπετε τη μελλοντική πορεία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.; Πως αξιολογείτε το Διεθνές Κέντρο Χορού, ως φορέα πολιτιστικής ανάπτυξης;

Απ. Η στροφή γενικότερα που παρατηρείται, μιας και η κοινωνία μας ίσως έχει καλύψει τις βιοτικές της ανάγκες, είναι σαφέστατα προς την τέχνη.

Ο πολιτισμός είναι διαχρονικός. Από τις παλιές εποχές εκείνα που έχουν μείνει, δεν είναι οι δρόμοι ή τα υδραγωγεία, έχουν μείνει και έχουν αξία, περιλαμβάνει κτίρια και έργα τέχνης. Κατά συνέπεια, η ενασχόληση με τον πολιτισμό και η πολιτιστική παιδεία που προσφέρει η Δ.Ε.Π.Α.Κ., είναι νομίζω σήμερα, ανάγκη πρώτης σημασίας. Και η πορεία της δεν μπορεί παρά να είναι συνέχεια αυξητική. Και θα γίνει αυξητική όσο περισσότερο εξασφαλίζει νέους πόρους, όσο περισσότερο δίνει και προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης και όσο περισσότερο προβάλλει την πόλη με αυτή την πολιτιστική δράση και βοηθάει ταυτόχρονα την πόλη στη διαφήμισή της και στην προσέλκυση επισκεπτών. Είναι ένας κύκλος στον οποίο επενδύεις στον πολιτισμό για να τα εισπράξεις από τον τουρισμό και να σου μείνει καθαρό κέρδος η πολιτιστική παιδεία των δημοτών. Πώς πηγαίνουμε σ' αυτόν τον τομέα; Δεν θα έλεγα ότι πηγαίνουμε άσχημα. Συνεχίζουμε σωστά τις επενδύσεις, δημιουργούμε πολιτιστικές δομές, όπως το Φεστιβάλ Χορού, γινόμαστε γνωστοί και προβαλλόμαστε, και αυτό το πράγμα φαίνεται και στην αύξηση των πολιτών που έχουμε το καλοκαίρι και βέβαια, στη διαγραφή δυνατοτήτων παραπέρα αύξησης αυτού του πράγματος. Δεν είναι βέβαια μόνο αυτό, αλλά δεν μπορείς να περάσεις σαν μια πόλη που προσφέρει υπηρεσίες ποιότητας σε επισκέπτες, αν αυτές δεν στηρίζονται σε βασικούς πολιτιστικούς θεσμούς. Δεν μπορείς να επιβιώσεις σήμερα πλέον με τον παραδοσιακό χορό και το παραδοσιακό τοπικό χρώμα, χρειάζεται και αυτό, είναι σε ανάπτυξη στην πόλη μας, χρειάζεται όμως και εκδηλώσεις κορυφής για να μπορέσουν να σε κάνουν γνωστό και να αποτελέσουν μαγνήτη. Έτσι αξιολογώ το Δ.Κ.Χ. ως φορές πολιτιστικής ανάπτυξης. Δεν είναι εκείνο το πράγμα το οποίο θα πάρει το καλαματιανό παιδί και θα το κάνει αστερί του χορού. Αν έχει τη δυνατότητα θα βρει το δρόμο του πιο εύκολα, αλλά είναι σίγουρο ότι το Δ.Κ.Χ. θα φέρει τέτοιου επιπέδου εκδηλώσεις στην πόλη και τόση σημαντική προβολή θα δώσει στην πόλη, που θα τη βοηθήσει να αναπτυχθεί σαν ένα στοιχείο προσέλκυσης

του κόσμου και όχι σαν ένα στοιχείο παροχής συγκεκριμένης παιδείας όσον αφορά την τέχνη του χορού.

12. Πιστεύετε ότι το Διεθνές Κέντρο Χορού αποτελεί «απειλή» για τη Δ.Ε.Π.Α.Κ.;

Απ. Θα έλεγα ότι είναι το αναγκαίο συμπλήρωμα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. Δηλαδή όταν δημιουργήσεις μια υποδομή, χρειάζεσαι και ένα σκαλοπάτι παραπάνω. Μπορείς να δείχνεις στα παιδιά πως θα πρέπει να μάθουν την τέχνη, να χορεύουνε, αλλά θα πρέπει να δεις πως μερικοί γίνονται φίρμες, αξιοποιώντας τα σωματικά τους προσόντα και πως αυτό το πράγμα του αρέσει και το παρακολουθεί ξέχωρα από τη γενική βελτίωση της παιδείας της καλλιτεχνικής που παίρνει μέσα από εκεί που μαθαίνει να βαδίζει, να στέκεται όρθιο κ.τ.λ. μπορεί να δει πως αυτό το πράγμα που διδάσκεται να το κάνει τέχνη, να το παρουσιάσει, να ενθουσιάσει, να προβληθεί και γιατί όχι, να το έχει ως επάγγελμα. Έτσι λοιπόν νομίζω ότι το Δ.Κ.Χ. αποτελεί το αναγκαίο συμπλήρωμα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και μόλις υλοποιηθεί και η κατασκευή του θα υπάρξει ένας δεύτερο αναγεννητικός κύκλος μέσα στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. ακόμα μεγαλύτερης έντασης που θα φέρει ακόμα περισσότερα παιδιά σε όλες τις τεχνες, διότι θα έχουν δει και τις διεξόδους που δίνει η τέχνη, όσον αφορά ακόμη και την επαγγελματική αποκατάσταση. Κατά συνέπεια, μόνο απειλή δεν το θεωρώ. εξάλλου αν το θεωρούσα απειλή θα ειχα φτιάξει άλλο οργανισμό, δεν θα το εντάσσαμε στη Δ.Ε.Π.Α.Κ.

13. Πιστεύετε ότι έχει επιτευχθεί: α) Η συμμετοχή των κατοίκων στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης; β) Η ανύψωση του πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων;

Απ. α. Κοιτάζτε, εγώ δεν είμαι από τους μίζερους ανθρώπους, όταν το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. κάνει στο παιδικό 10.000 εισιτήρια και οτιδήποτε έργο ανεβάζει τουλάχιστον 2.000 εισιτήρια, σε μια πόλη 50.000 κατοίκων δεν είναι μικρό πράγμα και εξάλλου εμείς δεν ανεβάζουμε έργα, δεν κάνουμε παραστάσεις λαϊκές για να οικονομήσουμε. Εμείς ανεβάζουμε έργα και κάνουμε παραστάσεις επιπέδου για να προβληματίσουμε. Αναγκαστικά λοιπόν εκ των πραγμάτων, δεν μπορεί το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. το

δικό μας να συγκριθεί με ένα επαγγελματικό θίασο της Αθήνας, ο οποίος ανεβάζει μια κωμωδία ή επιθεώρηση. Όχι πως εμείς δεν έχουμε ανεβάσει κωμωδίες, άλλη η ποιότητα των δικών μας κωμωδιών, άλλη η ποιότητα ενός θεατρικού σχήματος, το οποίο βγαίνει να οικονομήσει. Εμείς λοιπόν δεν πάμε να εισπράξουμε χρήματα από αυτή τη δράση, πάμε να δώσουμε προβληματισμό και καλλιτεχνική παιδεία. Αυτό το πράγμα ξέρουμε εκ των πραγμάτων δεν είναι λαϊκό, ξέρουμε, προσπαθούμε όμως να αποφύγουμε να το κάνουμε ελιτίστικο. Στην τέχνη η μάχη ανάμεσα στο λαϊκό και στο ελιτίστικο είναι συνεχής γιατί ούτε το λαϊκό χρειαζόμαστε, που ουσιαστικά πισωγυρίζει, ούτε το ελιτίστικο χρειαζόμαστε, που βασικά κάνει την τέχνη προνόμιο των ολίγων. Εμείς θέλουμε με σοβαρές και σωστές παραστάσεις και εκδηλώσεις να διευρύνουμε συνέχεια τη μάζα των ανθρώπων, οι οποίοι βλέπουν παραστάσεις, θέλγονται από αυτές, προβληματίζονται από αυτές. Αυτό το σκοπό νομίζω ότι τον έχουμε πετύχει και νομίζω ότι συνεχώς θα κατακτούμε όλο και περισσότερο κοινό. Κατά συνέπεια νομίζω ότι και η συμμετοχή των κατοίκων στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης είναι πάρα πολύ ευρεία. Δεν είναι μόνο οι παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. είναι και όλα τα ερασιτεχνικά σχήματα που μαζεύουν κόσμο αλλά και πιστεύω ότι το κοινό συνεχεί διευρύνεται δουλεύοντας αυτό το σκληρό αγώνα ανάμεσα στον ελιτισμό και το λαϊκισμό. **β** Δεν θεωρώ ότι γινόμαστε ντίβες, αλλά το γεγονός ότι ανεβάζουμε παραστάσεις χορού το καλοκαίρι, εξαιρετικά δύσκολες και γεμίζει το Κάστρο ή ανεβάζουμε άλλου είδους εκδηλώσεις από ξένα σχήματα μη διαφημισμένα και το Κάστρο είναι γεμάτο, και δεν είναι γεμάτο κύρια από ηλικιωμένους, αλλά και από νέους, οι οποίοι έχουν διδαχθεί από τις σχολές της Δ.Ε.Π.Α.Κ., στη συντριπτική τους πλειοψηφία αντιλαμβάνεστε ότι μακροχρόνια ήδη έχουμε επιτύχει ένα ανέβασμα (του επιπέδου). Μια παράσταση μοντέρνου χορού του Μανταγούνη που είχε γίνει το 1988 στο Κάστρο την παρακολούθησαν 40 άτομα και τη φετινή ήταν φισκα και είχε 500 άτομα απέξω περιμένανε. Δεν ξέρω.

μπορεί να είναι μόδα, μπορεί να μην είναι τόσο. Άρα ότι γίνεται κάποια δουλειά, αυτό δεν μπορεί κανείς να το αμφισβητήσει.

14. *Θεωρείτε ότι ο πολιτισμός είναι κοινωνικό αγαθό και κατά συνέπεια πρέπει να προσφέρεται δωρεάν ή οι χρήστες των πολιτιστικών αγαθών πρέπει να συμμετέχουν στο κόστος;*

Απ. Κοιτάζετε, τα πάντα είναι κοινωνικά αγαθά, αλλά δεν μπορούν να προσφέρονται όλα δωρεάν. Θα ήταν καλό να μπορεί να προφερόταν π.χ. το Τ.Ε.Ι. έχει μια δωρεάν παιδεία ή τέλος πάντων το Γυμνάσιο αν θέλετε έχει μια δωρεάν παιδεία. Εγώ δεν έχω δει πιο ακριβή παιδεία, από αυτή που παρέχει το Γυμνάσιο και το Λύκειο. Μετρήστε τις ώρες φροντιστηρίων, που πλήρωσαν οι γονείς σας, για να καταλάβετε εάν παρέχεται τίποτα δωρεάν. Ο Δήμος δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει το μοντέλο που ήδη ακολουθεί, δηλαδή να χρηματοδοτεί αυτές τις πολιτιστικές εκδηλώσεις μέσα στις δυνάμεις του και οι πολιτιστικές αυτές εκδηλώσεις να εισπράττουν από τους δημότες μας, με πολύ μειωμένες τιμές, την προσφορά αυτού του κοινωνικού αγαθού, που λέγεται πολιτισμός και με μικρή επιβάρυνσή τους να γίνονται κοινωνικοί όλων των ρευμάτων και όλων των τάσεων. Μια παράσταση της Buans στο Ηρώδειο θα κοστολογείται μια διακεκριμένη θέση από 8 έως 10.000 δρχ. στο Κάστρο της Καλαμάτας πληρώθηκε 2.000 δρχ. Είναι μεγάλη κοινωνική προσφορά αυτό το πράγμα.

15. *Ποια η γνώμη σας για τα οικονομικά της Δ.Ε.Π.Α.Κ.:*

Απ. Το 1995 η Δ.Ε.Π.Α.Κ. ήταν υπό διάλυση. Μετά από ενέργειες του Δήμου, η Δ.Ε.Π.Α.Κ. από το 1996 και έπειτα καλύψε τα ελλείμματά της και φέτος θα παρουσιάσει και πλεόνασμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ - ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

3.1. Τα διατηρητέα κτίρια, στοιχεία πολιτιστικής ανάπτυξης

Η πολιτιστική και αρχιτεκτονική κληρονομιά είναι αναπόσπαστο στοιχείο της κοινωνικής ζωής ενός τόπου. Οι παραγωγικές και κοινωνικές δομές εξελίσσονται, δεν βρίσκονται όμως κατ' ανάγκη σε αντιπαράθεση με την προσαρμογή στην παράδοση. Αντίθετα η βίαιη ρήξη με το παρελθόν ισοπεδώνει αντικειμενικά προσδιορισμένες αξίες, πρέπει να στηριζόμαστε στο παρελθόν. Αποτελεί βάθρο πάνω στο οποίο θα χτίσουμε το σύγχρονο, και το μέλλον μας.

Εδώ θα πρέπει να γίνει ο διαχωρισμός μεταξύ μνημείου και παραδοσιακού κτίσματος. Τα μνημεία δεν καλύπτουν καμία χρήση ή καλύπτουν κάποια περιορισμένη χρήση, αναλογη με την αρχική που δεν αποδέχεται εύκολα προσαρμογή στις αλλαγές του τρόπου ζωής. Τα παραδοσιακά κτίσματα διατηρούν την ταυτότητα ενός ρυθμού ή μιας αισθητικής έκφρασης, αλλά μπορούν να υποστούν αλλαγές ώστε να εξελιχθούν λειτουργικά με το χρόνο.

Η Ελληνική παράδοση υπέστη πλήγματα από πολέμους, φυσικές καταστροφές αλλά και την ταχύρυθμη αύξηση του βιοτικού επιπέδου με την αστικοποίηση και τον τουρισμό στην Ελλάδα. Έτσι στο όνομα της «ανάπτυξης» και του οικονομικότερου αποτελέσματος, παραδοσιακά σύνολα γκρεμίστηκαν και ξανακτίστηκαν αντί να συντηρηθούν.

3.2. Πρόγραμμα ECOS OUVERTURE

Το Πρόγραμμα ECOS OUVERTURE συντάχθηκε στο πλαίσιο του MEDI – VAL (Mediterranean Network for the Valorisation of Urban Heritage Centres), που χρηματοδοτείται από το ECOS OUVERTURE, Med Program. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τρεις Ελληνικοί δήμοι: Καλαμάτα, Κοζάνη, Λιβαδειά, Clare County Council από την Ιρλανδία και ο δήμος της Foca (αρχαία Φώκαια) από την Τουρκία.

Η προσέγγιση στρατηγικής για την αναζωογόνηση των ιστορικών κέντρων πόλεων, μπορεί να έχει πολλαπλή χρησιμότητα, με δεδομένο ότι:

Από το δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, χρηματοδοτούνται δεκάδες προγράμματα αναπλάσεων ιστορικών κέντρων και περιοχών.

Στην Ελλάδα ψηφίστηκε πρόσφατα ο νέος νόμος για *«Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας»*, που προβλέπει *«ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης για το σύνολο των κατευθύνσεων, μέτρων, παρεμβάσεων και διαδικασιών, πολεοδομικού, κοινωνικού, οικονομικού, οικιστικού και ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα»*.

Η διεθνοποίηση της οικονομίας και η ενοποίηση της Ευρώπης έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα για τις περιφερειακές οικονομίες και τις πόλεις. Η σταδιακή εξάλειψη των εμποδίων πρόσβασης στις αγορές κεφαλαίου προϊόντων και εργατικού δυναμικού έχουν διαμορφώσει ένα νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Οι περιφέρειες και κατ' επέκταση οι πόλεις ανταγωνίζονται στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο για την προσέλκυση κεφαλαίων και την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Το νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον που επικράτησε τη δεκαετία του '80 δημιούργησε αντικειμενικά αυξημένες απαιτήσεις στρατηγικού σχεδιασμού. Οι αναπλάσεις και γενικότερα η αστική ανάπτυξη ξεπέρασαν τη λογική του φυσικού σχεδιασμού και εντάχθηκαν μέσα σε συνολικότερα αναπτυξιακά προγράμματα.

Η συνολικότερη αυτή προσέγγιση προϋπόθετε τη συνδυασμένη εφαρμογή μέτρων:

- Πολεοδομικού χαρακτήρα (σχεδιαστικά – λειτουργικά)
- Οργανωτικού χαρακτήρα (νέες υπηρεσίες, συνεργασία ιδιωτικού / δημόσιου).
- Χρηματοδοτικού χαρακτήρα (επιδοτήσεις, κίνητρα σε ιδιώτες).
- Προβολή (εικόνα, ιδέα, μέσα προβολής).

Βασικό στοιχείο για τη δόμηση της νέας προσέγγισης είναι ο προσδιορισμός της εικόνας της πόλης. Η εικόνα της πόλης δομείται στη βάση απτών / ορατών χαρακτηριστικών, λειτουργιών και ιστορικών γεγονότων και ενισχύεται με ενέργειες υποστήριξης.

Η εμπειρία των βιομηχανικών πόλεων της Βρετανίας, που τη δεκαετία του '70 έχασαν μεγάλο τμήμα της βιομηχανικής τους βάσης, είναι αποκαλυπτική. Η σε μεγάλο βαθμό κοινή αντιμετώπιση της κρίσης, στηρίχθηκε στην αναδόμηση της εικόνας τους με την ανάδειξη πολιτιστικών στοιχείων και παραδόσεων με στόχο τη διαφοροποίηση μέσα από την ανάπτυξη του τουρισμού.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το Σέφηλντ, το Λίβερπουλ και η Γλασκώβη. Πόλεις με σοβαρά οικονομικά προβλήματα λόγω της ύφεσης των παραδοσιακών βιομηχανικών δραστηριοτήτων (χαλυβουργία, ναυπηγεία, άνθρακας) υιοθέτησαν μια στρατηγική αστικής ανάπτυξης με πολλαπλούς στόχους. Η αναβάθμιση της εικόνας για την προσέλκυση τουρισμού στηρίχθηκε:

- Στην αποκατάσταση / ανάδειξη κτιρίων αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος.
- Στη μετατροπή βιομηχανικών κτιρίων σε πολιτιστικά κέντρα διεθνούς επιπέδου ή σε εμπορικά κέντρα.
- Στην αναδιοργάνωση και μετατροπή καναλιών και αποβάθρων από εμπορικές χρήσεις σε αναψυχή.
- Στην ίδρυση νέων μουσείων, πινακοθηκών και αιθουσών μουσικής.
- Στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων σε ετήσια βάση.
- Στην αναβάθμιση των υποδομών.

Παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις και εξειδικεύσεις, η αναδόμηση της εικόνας των πόλεων στηρίχθηκε στην ανάδειξη του ιδιαίτερου ρόλου του πολιτισμού.

Τα αποτελέσματα ήταν ιδιαίτερα θετικά. Για παράδειγμα στη Γλασκώβη μετά το Garden Festival του 1988 και την Πολιτιστική Πρωτεύουσα του 1990, ο τουρισμός παρουσιάζει θεαματική άνοδο με 1,3 εκατομμύρια τουρίστες σε ετήσια βάση και 20.000 νέες θέσεις εργασίας. Η σύνδεση του τουρισμού με τον Πολιτισμό έφερε μια συνολικότερη ανάκαμψη των υπηρεσιών με τη δημιουργία άλλων 10.000 θέσεων εργασίας. Το ίδιο περίπου συνέβη και με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις.

Γενικότερα, η βελτίωση της εικόνας για την προσέκλυση τουρισμού που στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στον πολιτισμό, σταδιακά οδήγησε σε καθολική αναβάθμιση με την προσέλκυση επενδυτών σε νέους δυναμικούς τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Βασικός παράγοντας επιτυχίας των προγραμμάτων ανάπλασης / αναζωογόνησης ήταν η συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, με αποτέλεσμα η βελτίωση των χαρακτηριστικών του δομημένου περιβάλλοντος να συνοδεύεται και από επιχειρηματική αναζωογόνηση.

Μέσα από αυτό το πρόγραμμα θα γίνει κατανοητό ότι η όλη διαμόρφωση αφορά «το Μάρκετινγκ μιας πόλης». Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι διαδικασίες προώθησης και προβολής. Η διαμόρφωση της «εικόνας της πόλης» ως «ειδικού προϊόντος», που πρέπει να αναπτυχθεί μέσα στα πλαίσια του αστικού πολιτιστικού τουρισμού και να προωθηθεί «σε πολλαπλές αγορές» εντός και εκτός των ορίων της, να αποτελεί ιδιαίτερο αντικείμενο, μέσα στη διαδικασία της ανάπλασης – αναζωογόνησης.

Οπότε συμπεραίνουμε ότι οι αναπλάσεις αποσκοπούν στην ανάπτυξη του αστικού πολιτιστικού τουρισμού.

3.3. Παράδειγμα: Αναπλάσεις διατηρητέων κτιρίων από το Δήμο Καλαμάτας

Τα κτίσματα τα οποία έχουν κριθεί διατηρητέα στην πόλη της Καλαμάτας και την όλη υπόθεση της ανάπλασής τους έχει αναλάβει ο δήμος της πόλης είναι ονομαστικά τα εξής:

1. Δημαρχείο Καλαμάτας
2. Ζουμπούλειο Μέγαρο / Σχολή Χορού
3. Δημοτικό Ωδείο
4. Κτίριο Κυβέλου
5. Κτίριο Κοτταροπούλου
6. Κτίριο Τερζάκη
7. Κτίριο Τσίγκου / Τεχνική Υπηρεσία
8. Κτίριο Χανδρινού – Δασκαρόλη / Πολεοδομία
9. Κτίριο Αναγνωστόπουλου / Δ.Ε.Π.Α.Κ.
10. Κτίριο Κρασακόπουλου / Δ.Η.Π.Ε.Θ.Κ.
11. Κτίριο «Λόχου» Παλιού Στρατοπέδου 9^{ου} Συντάγματος
12. Κτίριο «Διοικητηρίου» Παλιού Στρατοπέδου 9^{ου} Συντάγματος
13. Κτίριο ιδιοκτησίας Λαλέα
14. Ξενοδοχείο «Αχιλλειον»
15. Ξενοδοχείο «Βασιλικόν»
16. Κτίριο Βογοπούλου – Πλεματιά
17. Γυμνάσιο Παραλίας
18. Κτίριο Κατσουλέα
19. Κτίριο Φιτσάλου – Κλειδωνα
20. Κτίριο Αρναούτογλου – Κορφιοτάκειο

Από τα παραπάνω κτίσματα, ορισμένα έχουν αγοραστεί από τους ιδιώτες τους πριν τους σεισμούς του 1986, όπως το Δημαρχείο, το Ζουμπούλειο Μέγαρο, το Δημοτικό Ωδείο, το κτίριο Κυβέλου, το κτίριο Κοτταροπούλου, ενώ όλα τα υπόλοιπα κρίθηκαν διατηρητέα και περιήλθαν στην ιδιοκτησία του δήμου μετά τους σεισμούς.

Προτού παραχωρηθεί το αναλυτικό κόστος επισκευής και συντήρησης του κάθε κτιρίου, πρέπει να επισημάνουμε τα διατηρητέα που επισκευάζονται και αυτά που δεν έχει αρχίσει η επισκευή τους.

Αυτή την περίοδο επισκευάζονται, με τη βοήθεια χρηματοδοτήσεων από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθώς και το ΕΑΠΤΑ II τα εξής διατηρητέα:

- Παλαιό Γυμνάσιο Παραλίας κυρίως με την ενίσχυση της όψεώς του.
- Κτίριο Κλείδωνα – Φιτσάλου.
- Ξενοδοχείο «Βασιλικόν».

Στο μέλλον προβλέπεται να αρχίσει η επισκευή:

- Κτίριο «Βογοπούλου – Πλεματιά».
- Κτίριο Κατσουλέα – Οικονομικό Γυμνάσιο.
- Ξενοδοχείο «Αχιλλειον».
- Μέγαρο Χορού Καλαμάτας.

Η χρηματοδότηση των ήδη ολοκληρωμένων διατηρητέων έχει γίνει από σεισμοδάνεια από το Τ.Α.Σ., ειδικές χρηματοδοτήσεις από το ΥΠ.ΠΟ., το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., την Ε.Τ.Ε., καθώς και από προγράμματα της Ε.Ε. όπως το Π.Ε.Π.Ι και το ΕΑΠΤΑ II.

3.4. Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα όσα προηγήθηκαν πρέπει να τονιστεί ότι η προσπάθεια από το Δήμο της Καλαμάτας για διάσωση και αναπλάση των διατηρητέων και ιστορικών συνόλων της, είναι απ' τις πιο αξιόλογες και ισάξια άλλων παρόμοιων προσπαθειών που έχουν γίνει στον Ελλαδικό χώρο.

Δαπανώνται ετησίως αρκετά υψηλά χρηματικά ποσά από το Δήμο με τη βοήθεια βεβαίως του κράτους με σεισμοδάνεια, χορηγήσεις από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ΥΠ.ΠΟ. καθώς και από κοινοτικά προγράμματα. Το μόνο που υπολείπεται είναι μια ομαλή συνεργασία ιδιωτικής πρωτοβουλίας και Τοπικής Αυτοδιοίκησης έτσι ώστε οι αναπλάσεις αυτές να βρουν τους σκοπούς για τους οποίους γίνονται:

- Διατήρηση της οικιστικής ομορφιάς και καλαισθησίας.
- Σεβασμός στην παράδοση και σ' αυτά που κληρονομήσαμε.
- Οι αναπλάσεις των διατηρητέων στοχεύουν με τη σειρά τους στη δημιουργία, μέσα στους χώρους τους, κέντρων απασχόλησης, δραστηριότητας, αλλά και ψυχαγωγίας προς τους πολίτες.
- Αναβάθμιση της πόλης, καθώς τα διατηρητέα δεν θα είναι στέκια ναρκομανών και κοιτίδες ρύπανσης, αλλά στέκια νεολαίας, ξενώνες, κέντρα ψυχικής υγείας και κοιτίδες πολιτιστικής δραστηριότητας.
- Μείωση της υστεροφημίας της πόλης και αναβάθμιση του γοήτρου της, καθώς θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε τις δημοτικές πρωτοβουλίες αυτές, σαν τις σημαντικότερες πανελλαδικά.
- Προώθηση του «*μάρκετινγκ της πόλης*» και του αστικού πολιτιστικού τουρισμού.

Ανάδειξη της παράδοσης = αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας της πόλης τόσο στον οικονομικό τομέα όσο και στον κοινωνικό, κατά τέτοιο τρόπο που να οδηγείται στην αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής. Η αναδόμηση της εικόνας της πόλης, σε κάθε περίπτωση οφείλει να στηριχθεί στην ανάδειξη του ιδιαίτερου ρόλου του πολιτισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

4.1. Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη έρευνα είχε στόχο να μελετήσει τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς της Καλαμάτας, να εξετάσει το βαθμό της πολιτιστικής τους δραστηριοποίησης και την συνεισφορά τους στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγιο και το δείγμα αυτής ήταν 13 ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί σύλλογοι της πόλης, σε σύνολο 17 συλλόγων. Οι υπόλοιποι 4 ήταν αρνητικοί απέναντι μας.

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας είναι ιδιαίτερα χρήσιμα διότι παρουσιάζουν:

- Την οργανωτική δομή των πολιτιστικών φορέων.
- Την υλικοτεχνική υποδομή.
- Το στελεχιακό δυναμικό.
- Τους στόχους κάθε φορέα.
- Τις δραστηριότητές του.
- Τις συνεργασίες και
- Την οικονομική κατάστασή τους.

Στοιχεία απαραίτητα για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων και αξιολόγηση, όσον αφορά την παραγωγή πολιτισμού και την θετική ή μη εμπλοκή τους στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

Τα παραπάνω καθιστούν την έρευνα ιδιαίτερα σημαντική, γιατί θα οδηγήσουν στο τελικό συμπέρασμα, εάν δηλαδή οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί σύλλογοι είναι ικανοί φορείς πολιτιστικής δημιουργίας και ανάπτυξης.

4.2. Αποτελέσματα έρευνας

4.2.1. Γενικά στοιχεία

Ξεκινώντας την επεξεργασία των ερωτηματολογίων, κρίνουμε σκόπιμο να αναφέρουμε τους ερασιτεχνικούς πολιτιστικούς φορείς, στους οποίους απευθυνθήκαμε, για τη συμπλήρωση αυτών, και μας δέχθηκαν, καθώς και μερικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον κάθε φορέα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Γενικά στοιχεία πολιτιστικών φορέων

α/α	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ Δ.Σ.
1.	Ε.Θ.Ε.Κ.	1989	12	9
2.	ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ	1994	50	5
3.	Μ.Ε.Θ.	1977	300	9
4.	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ	1991	151	7
5.	ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ «ΑΡΜΟΝΙΑ»	1992	120	7
6.	ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ	1994	530	5
7.	ΛΥΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ	1967	290	15
8.	ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1976	800	7
9.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»	1993	55	7
10.	ΧΟΡΩΔΙΑ «Ο ΑΚΡΙΤΑΣ»	1975	160	7
11.	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	1988	200	5
12.	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ	1979	240	7
13.	ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	1960	360	11

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

4.2.2. Οργανωτική Δομή

Το επίσημο νομικό καθεστώς των 13 ερασιτεχνικών πολιτιστικών φορέων που μελετάμε, απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

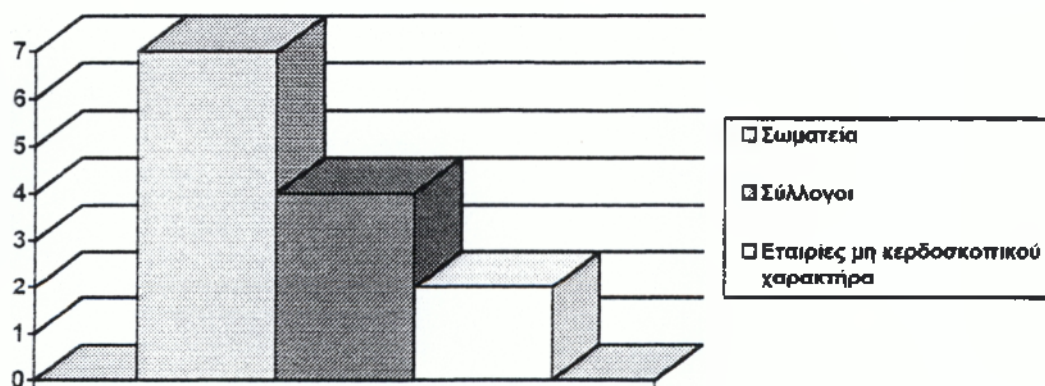
Νομικό καθεστώς φορέων

ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ %
Σωματείο	7	54%
Ίδρυμα	0	0%
Σύλλογος	4	31%
Εταιρία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	2	15%
ΣΥΝΟΛΟ	13	100%

ΠΗΓΗ: *Ίδια έρευνα*

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Νομικό καθεστώς φορέων

ΠΗΓΗ: *Ίδια έρευνα*

Παρατηρούμε ότι, από το σύνολο των ερωτηθέντων, το 54% είναι σωματεία, το 31% σύλλογοι, το 15% εταιρίες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ενώ δεν υπάρχει νομικό καθεστώς που να χαρακτηρίζει το φορέα ως ίδρυμα.

Όσον αφορά τις θέσεις που υπάρχουν στους συγκεκριμένους ερασιτεχνικούς φορείς, όπως αυτές απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα, παρατηρούμε ότι το 23% των φορέων έχει υπεύθυνους τμημάτων και το 16% έχουν Υπεύθυνο Οικονομικών και επίσης 16% των φορέων έχουν υπεύθυνους συντήρησης εξοπλισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Υπεύθυνες θέσεις φορέων

ΘΕΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ %
Γενικός Διευθυντής	1	2%
Υπεύθυνος Οικονομικών	7	16%
Υπεύθυνος Συντήρησης Εξοπλισμού	7	16%
Υπεύθυνοι τμημάτων	10	23%
Υπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων	6	14%
Υπεύθυνος Εκπαίδευσης (π.χ. μαέστρος, χοροδιδάσκαλος)	5	12%
Υπεύθυνος Θεατρικής Ομάδας	1	2%
Υπεύθυνος Έκδοσης Περιοδικού	1	2%
Υπεύθυνος Συντήρησης Ιματιοθήκης	1	2%
Επιτροπή Ρεπερτορίου	1	2%
Επιτροπή Προγραμματισμού	1	2%
Επιτροπή Παράλληλων Εκδηλώσεων	1	2%
Σκηνοθέτης - Μουσικός	2	5%
ΣΥΝΟΛΟ	44	100%

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

4.2.3. Υλικοτεχνική Υποδομή

Στη συνέχεια κάνουμε μια προσπάθεια καταγραφής της υλικοτεχνικής υποδομής των πολιτιστικών συλλόγων και σας την παραθέτουμε στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Υλικοτεχνική υποδομή φορέων

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ
<i>Αίθουσα Διδασκαλίας</i>	1
<i>Οπτικοακουστικά Μέσα</i>	7
<i>Φορεσιές Κουστούμια</i>	7
<i>Χώρος Παραστάσεων</i>	10
<i>Χώρος Στέγασης Γραφείων</i>	6
<i>Βιβλιοθήκη</i>	5
<i>Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός</i>	1
<i>Μουσικά όργανα</i>	1
<i>Έπιπλα – Σκεύη – Εργαλεία</i>	1
<i>Σκοτεινός θάλαμος</i>	1
<i>Αποθήκη Σκηνικών</i>	1
<i>Φροντιστήριο Θεάτρου</i>	1
<i>Ηχητικές και Φωτιστικές εγκαταστάσεις</i>	2

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

4.2.4. Στελεχιακό Δυναμικό

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε το στελεχιακό δυναμικό των ερασιτεχνικών πολιτιστικών φορέων που έχουμε απευθυνθεί. Με τον όρο στελεχιακό δυναμικό εννοείται όλο το έμμισθο και άμισθο προσωπικό του φορέα, το οποίο προσφέρει τις υπηρεσίες του για την υλοποίηση των στόχων του, εκτός των μελών του και αφορά τους επιστημονικούς συνεργάτες, χοροδιδασκάλους, φροντιστές, γραμματείας κ.λ.π.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Στελεχιακό δυναμικό φορέων

ΕΙΔΟΣ ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΣ ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ			
	<i>Άμισθο</i>	<i>Ποσοστό %</i>	<i>Έμμισθο</i>	<i>Ποσοστό %</i>
<i>Επιστημονικό</i>	18	34%	11	58%
<i>Τεχνικό</i>	23	43%	5	26%
<i>Διοικητικό</i>	12	23%	3	16%
ΣΥΝΟΛΟ	53	100%	19	100%

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

4.2.5. Στόχοι Φορέων

Από την έρευνα επίσης προέκυψαν και οι σημαντικότεροι στόχοι των φορέων, καθώς και η αξιολόγηση τους. Αναλυτικότερα τους βλέπουμε στον Πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Στόχοι φορέων

ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ					ΣΥΝΟΛΟ
	ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ	ΜΕΤΡΙΩΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ	ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ	ΚΑΘΟΛΟΥ	
Διασωση πολιτιστικής κληρονομιάς	7	3	0	0	3	13
Διάδοση πολιτιστικής κληρονομιάς	8	1	0	0	4	13
Προβολή πολιτιστικής κληρονομιάς	8	1	0	0	4	13
Ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων	6	4	1	0	2	13
Ψυχαγωγία	7	5	0	0	2	13
Αναπτυξη - Διατήρηση φυσικών κανοτήτων	4	3	2	0	4	13
Ένταξη με άλλους πολιτισμούς - απαδόσεις	9	2	0	1	1	13
Προβολή της φωτογραφικής τέχνης	1					13
Καλλιέργεια της θεατρικής παιδείας στους νέους	1					13

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

4.2.6. Δραστηριότητα

- Από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων προέκυψε ότι δύο ερασιτεχνικοί φορείς έχουν προχωρήσει στην υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων (Λύκειο Ελληνίδων και Μορφωτικός Σύλλογος). Το αποτέλεσμα των ερευνητικών προγραμμάτων ήταν πολύ καλό.
- Τέσσερις από τους δεκατρείς ερασιτεχνικούς φορείς έχουν κάνει καταγραφή Λαϊκών Δρώμενων. Τα αποτελέσματα από τις καταγραφές των Δρώμενων αξιολογήθηκαν πολύ καλά. Συνολικά, τις δεκαετίες '80 και '90, έχουν πραγματοποιηθεί 24 καταγραφές Λαϊκών Δρώμενων.

- Έξι από τους δεκατρείς ερασιτεχνικούς φορείς έχουν προχωρήσει σε εκδοτικές δραστηριότητες (όπως βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, κασέτες Video κ.τ.λ.). Μάλιστα μετά το 1992 ο σύλλογος «Αρμονία» άρχισε να εκδίδει τριμηνιαίο πολιτιστικό περιοδικό την «Έκφραση». Ιδιαίτερα

- σημαντική ήταν η εκδοτική δραστηριότητα, προς τα τέλη της δεκαετίας του '80, του συλλόγου ο «Ακρίτας» με το τριμηνιαίο πολιτιστικό περιοδικό των Μεσσηνίων.
- Επτά από τους δεκατρείς φορείς έχουν οργανώσει συμπόσια, συνέδρια, σεμινάρια και ημερίδες. Τη δεκαετία του '80 οργανώθηκαν 5 συνέδρια – ημερίδες – σεμινάρια και τη δεκαετία του '90 31.

- Τη δεκαετία του '80 δύο ερασιτεχνικοί φορείς πραγματοποίησαν 11 εμφανίσεις στο εξωτερικό (Λύκειο Ελληνίδων, Μορφωτικός Σύλλογος). Τη δεκαετία του '90 έξι πολιτιστικοί φορείς πραγματοποίησαν 18 εμφανίσεις στο εξωτερικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Εμφανίσεις στο εξωτερικό των φορέων

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ
<i>Δεκαετία '80</i>	2	11
<i>Δεκαετία '90</i>	6	18

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Επίσης πρέπει να τονίσουμε ότι το Λύκειο Ελληνίδων συμβουλευτήκε δύο φορές επαγγελματίες managers για τη συμμετοχή του σε εμφανίσεις στο εξωτερικό (δεκαετία '90).

- Πρέπει να επισημάνουμε ότι οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς της πόλης, πέρα από τις γνωστές δραστηριότητες που αναπτύσσουν (όπως π.χ. θεατρικές, χορευτικές εμφανίσεις, εκθέσεις φωτογραφίας κ.τ.λ.), έχουν να επιδείξουν και άλλες δραστηριότητες όπως:
 - ✓ Δραστηριότητα στον κοινωνικό τομέα της πόλης.
 - (α) Ευαισθητοποίηση αρμοδίων φορέων και πολιτών, συγκέντρωση χρημάτων, συντονισμός ενεργειών με φορείς ομογενών Αμερικής - Καναδά, για να εισαχθεί 17χρονο κορίτσι από την Καλαμάτα σε ειδικό Νοσοκομείο του Τέξας για σειρά χειρουργικών επεμβάσεων.
 - (β) Ευαισθητοποίηση πολιτών - συγκέντρωση χρημάτων και αποστολή βοήθειας στα παιδιά της Βοσνίας.
 - (γ) Συγκέντρωση χρημάτων για κατασκευή υδραγωγείου σε ελληνικό χωριό της Βορείου Ηπείρου.

- ✓ Βοήθεια σε άλλους πολιτιστικούς φορείς σε δραστηριότητες φωτογραφικού περιεχομένου.
- ✓ Οργάνωση ατομικών εκθέσεων φωτογραφίας – οργάνωση σεμιναρίων καλλιτεχνικής φωτογραφίας.
- ✓ Τιμητικές, ανά έτος, για την παγκόσμια ημέρα θεάτρου.
- ✓ Εκδηλώσεις τιμητικές για πνευματικούς ανθρώπους.
- ✓ Έκδοση λευκώματος με ελληνικές φορεσιές.
- ✓ Έκδοση λευκώματος με παραδοσιακά κοσμήματα.
- ✓ Ψυχαγωγικές εκδηλώσεις.
- ✓ Εκπαιδευτικές εκδρομές.
- Εννιά από τους δεκατρείς φορείς έχουν προγραμματίσει τις δραστηριότητες για την επόμενη διετία: Οι καινούργιες και μη δραστηριότητες που θα πραγματοποιήσουν οι φορείς στο μέλλον είναι σε γενικές γραμμές οι εξής:
 - ✓ Εκπαιδευτικά προγράμματα και σεμινάρια.
 - ✓ Δημιουργία καινούργιων τμημάτων (εκμάθησης εγχόρδων οργάνων όπως μπουζούκι, κιθάρα κ.τ.λ.).
 - ✓ Θεατρικές παραστάσεις στην πόλη της Καλαμάτας, σε άλλες πόλεις και στο εξωτερικό.
 - ✓ Συνέχιση έκδοσης περιοδικού «*Εκφραση*» και αποστολή αυτού σε συνδρομητές σε όλο τον κόσμο.
 - ✓ Φωτογραφικά τριήμερα (το μήνα Μάιο), ομαδική έκθεση των μελών της Φωτογραφικής Λέσχης (το μήνα Οκτώβριο), σεμινάρια φωτογραφίας (όλο το χειμώνα).
 - ✓ Οργάνωση συνεδρίων και λαογραφικών ερευνών.
- Οι εκδηλώσεις και οι παραστάσεις των ερασιτεχνικών πολιτιστικών φορέων δίνονται στους παρακάτω χώρους:
 - ✓ Στο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο.
 - ✓ Στο Αμφιθέατρο του Κάστρου της Καλαμάτα.
 - ✓ Στο Πάρκο του Λιμενικού Ταμείου και του Ο.Σ.Ε.
 - ✓ Σε αίθουσες θεάτρου, του Δημοτικού Θεάτρου.

4.2.7. Συνεργασίες

- Τέσσερις πολιτιστικοί φορείς έχουν συμμετάσχει σε πολιτιστικά προγράμματα διεθνών οργανισμών. Έχουν συμμετάσχει σε φεστιβάλ εσωτερικού και εξωτερικού, στο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας, στο Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίου Δράματος στις Συρακούσες, στις γιορτές λαδιού στο Spello Ιταλίας και στο Europeade.
- Το Λύκειο Ελληνίδων έχει συμμετάσχει σε πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελληνικών χωρών).
- Επτά πολιτιστικοί φορείς έχουν συνεργασθεί με φορείς των απόδημων. Συνολικά όλοι οι φορείς έχουν συνεργασθεί 17 φορές.
- Επίσης, δύο φορείς (Λύκειο Ελληνίδων και Φίλοι της Μουσικής Καλαμάτας), έχουν συνεργαστεί με την εκκλησία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Συνεργασίες φορέων με την Τ.Α.

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙ ΜΕ ΤΗΝ Τ.Α.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙ ΜΕ ΤΗΝ Τ.Α.
Δεκαετία '80	7	1
Δεκαετία '90	12	1

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Αξιολόγηση συνεργασιών φορέων με την Τ.Α.

	Όχι	Μάλλον όχι	Έτσι και έτσι	Μάλλον ναι	Ναι	ΣΥΝΟΛΟ
Δεκαετία '80	1	-	2	-	4	7
Δεκαετία '90	1	-	2	-	9	12

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Συνεργασίες φορέων με κρατικούς φορείς

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙ ΜΕ ΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΕΙ ΜΕ ΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ
Δεκαετία '80	3	5
Δεκαετία '90	8	5

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Αξιολόγηση συνεργασιών φορέων με κρατικούς φορείς

	Όχι	Μάλλον όχι	Έτσι και έτσι	Μάλλον ναι	Ναι	ΣΥΝΟΛΟ
Δεκαετία '80	-	-	1	-	2	3
Δεκαετία '90	1	2	-	-	5	8

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

- Η Ένωση Φίλων Μουσικής Καλαμάτας «Αρμονία» είναι μέλος Δευτεροβάθμιας οργάνωσης.⁵²
- Χρηζουν αναφοράς και οι συνεργασίες που ανεπτυξε η Φωτογραφική Λέσχη:
 - ✓ Με την Ελληνική Φωτογραφική Εταιρία (Ε.Φ.Ε.).
 - ✓ Με το Φωτογραφικό Κέντρο και με άλλες φωτογραφικές ομάδες στην Ελλάδα.
 - ✓ Με τις φωτογραφικές ομάδες του Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας και Αθηνών.
- Τέλος, όσον αφορά τις συνεργασίες, πρέπει να επισημάνουμε ότι η Πειραματική Σκηνή Καλαμάτας έχει προγραμματίσει να συνεργασθει με:
 - ✓ Το Πανεπιστήμιο Παλέρμο (Τμήμα Νεοελληνικής Γλώσσας).
 - ✓ Το Δήμο Σκοπέλου.
 - ✓ Το Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίου Δράματος.

⁵² Με τον όρο δευτεροβάθμιας εννοούμε τις οργανώσεις που έχουν τους φορείς ως μέλη.

4.2.8. Οικονομικά

Υποθέτουμε ότι το συνολικό ποσό των εσόδων όλων των ερασιτεχνικών πολιτιστικών φορέων είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Καταμερισμός ποσού 100 δρχ.

	1995	1990
<i>Ίδιους πόρους *</i>	70	74
<i>Άλλες πηγές *</i>	30	26

ΠΗΓΗ: *Ίδια έρευνα*

Υποθέτουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από άλλες πηγές είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Καταμερισμός ποσού 100 δρχ.

	1995	1990
<i>Τον ιδιωτικό τομέα</i>	57	41
<i>Το δημόσιο τομέα</i>	43	59

ΠΗΓΗ: *Ίδια έρευνα*

* Ίδιοι ποροι είναι τα έσοδα που προέρχονται από το φορέα π.χ. συνδρομές μελών, εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, εκδηλώσεις κ.τ.λ. Άλλες πηγές είναι τα έσοδα που προέρχονται από τρίτες πηγές π.χ. χορηγούς, νομαρχίες κ.τ.λ.

Υποθέτουμε ότι το ποσό όλων των ερασιτεχνικών φορέων που λαμβάνεται από ίδιους πόρους είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Προέλευση εσόδων ερασιτεχνικών φορέων

	1995
<i>Εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων</i>	0
<i>Συνδρομή μελών – δίδακτρα μαθητών</i>	43
<i>Κοινωνικές δραστηριότητες (εκδηλώσεις)</i>	29
<i>Εκδοτικές δραστηριότητες (βιβλία κ.τ.λ.)</i>	4
<i>Οικονομικές ενισχύσεις</i>	24

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Υποθέτουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από το δημόσιο τομέα είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Προέλευση εσόδων ερασιτεχνικών φορέων

	1995
<i>Τοπική Αυτοδιοίκηση</i>	40
<i>Υπουργεία</i>	16
<i>Νομαρχίες</i>	15
<i>Δημόσιους οργανισμούς</i>	1
<i>ΥΠ.ΠΟ.</i>	28
<i>Ευρωπαϊκά προγράμματα</i>	-

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Δέκα ερασιτεχνικοί φορείς αξιοποιούν και έχουν αξιοποιήσει το θεσμό της χορηγίας. Για τις εκδηλώσεις που έχουν πραγματοποιήσει οι ερασιτεχνικοί φορείς έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως ερασιτέχνες και επαγγελματίες.

4.3. Θεατρικά σχήματα

Η θεατρική δημιουργία στην Καλαμάτα ξεκίνησε με τη λήξη της Δικτατορίας. Σε εκείνα τα χρόνια της πνευματικής και πολιτιστικής αναζήτησης έγινε η πρώτη απόπειρα σύστασης θεάτρου. Συγκεκριμένα, στην αίθουσα της «*Δημοκρατικής Κίνησης Νέων Καλαμάτας*», γύρω στο 1975, δόθηκε η πρώτη μεταδικτατορική παράσταση.

Δυστυχώς δεν υπήρξε αμέσως συνέχεια. Αποτέλεσε όμως, αυτή η προσπάθεια το έναυσμα και για επομενες. Έτσι δύο χρόνια αργότερα, το

1977, όπου και ιδρύθηκε το Μεσσηνιακό Ερασιτεχνικό Θέατρο (Μ.Ε.Θ.) που υπήρξε το πρώτο και επί επτά χρόνια (1977 – 1984) μοναδικό Σωματείο θεάτρου στο Μεσσηνιακό χώρο.

Από την αρχή το Μ.Ε.Θ. με το σημαντικό έργο του, καλυπτοντας θεατρικά και τα πλέον απομακρυσμένα χωριά της Μεσσηνίας, έδωσε την ευκαιρία στο πλατύ κοινό να έρθει σε επαφή με το θέατρο. Υπήρξε βασικός συντελεστής στη δημιουργία μεγάλου, αξιόλογου, ευαισθητοποιημένου και απαιτητικού θεατρικού κοινού. Έδωσε ακόμα την ευκαιρία σε πολλούς νέους να ασχοληθούν ενεργά με το θέατρο ως ερασιτέχνες ηθοποιοί, ή προσφέροντας ιδιαίτερες ικανότητες και γνώσεις στους τομείς της μουσικής, της ενδυματολογίας, των σκηνικών και της φωτογραφίας.

Η συνεχής και επιτυχημένη λειτουργία του Μ.Ε.Θ. υπήρξε η βάση στην οποία στηρίχθηκε η δημιουργία το 1982 του Δημοτικού Θεάτρου Καλαμάτας, που μετεξελίχθηκε το 1985 σε Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας. Πολλά από τα μέλη του Μ.Ε.Θ. πρωτοστάτησαν στις διαδικασίες ίδρυσης του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και στελεχώσαν το πρώτο Δ.Σ.

Η ύπαρξη του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και το ολοένα αυξανόμενο ευαισθητοποιημένο κοινό συντέλεσε παράλληλα και στη δημιουργία – εμφάνιση και άλλων ερασιτεχνικών θιάσων. Έτσι:

(α) Το 1988 ιδρύθηκε το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήρι Καλαμάτας (Ε.Θ.Ε.Κ.).

(β) Το 1991 ιδρύθηκε στην Καλαμάτα η Πειραματική Σκηνή.

(γ) Το 1995 ιδρύθηκε η «Θεατρική Διαδρομή».

(δ) Το 1995 επίσης, οι Φίλοι της Μουσικής «Αρμονία» απέκτησαν και θεατρικό τμήμα και

(ε) Το 1996 δημιουργήθηκε η θεατρική ομάδα «Σκηνή».

Πρέπει να επισημάνουμε ακόμα ότι από το 1993 έχει αναπτύξει θεατρική δραστηριότητα και το θεατρικό τμήμα του Γ.Ε.Ι. Καλαμάτας.

Από τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων των 5 ερασιτεχνικών θεατρικών σχημάτων, προκύπτουν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά τους, όπως οι γραμματικές γνώσεις των μελών των Διοικητικών τους Συμβουλίων, που απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

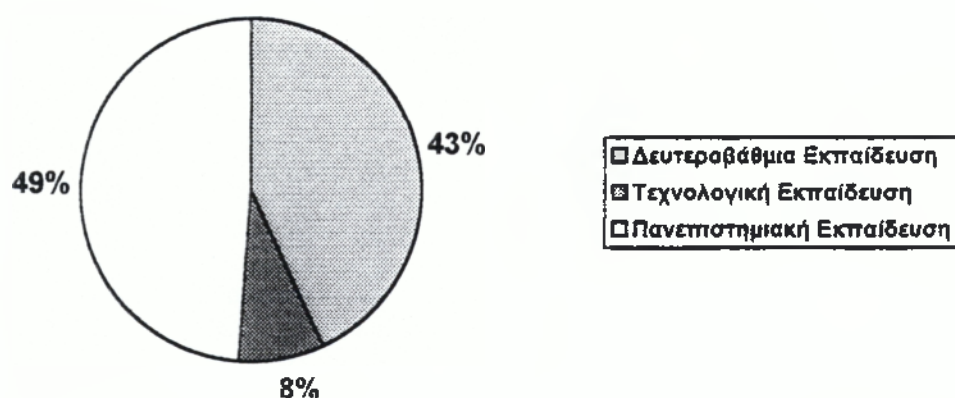
Γραμματικές γνώσεις μελών Δ.Σ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ %
<i>Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης</i>	15	43%
<i>Τεχνολογικής Εκπαίδευσης</i>	3	8%
<i>Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης</i>	17	49%
ΣΥΝΟΛΟ	35	100%

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Γραμματικές γνώσεις μελών Δ.Σ.

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό, 49%, των μελών του Δ.Σ. των θεατρικών φορέων, καλύπτουν οι απόφοιτοι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, όπως καθηγητές, οικονομολόγοι, ιατροί, δικηγόροι κ.λ.π. Ακολουθούν οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με ποσοστό 43% και τεχνολογικής εκπαίδευσης με 8%.

Τα κριτήρια επιλογής ενός θεατρικού έργου, όπως αυτά προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερασιτεχνικών θεατρικών φορέων, είναι:

- ✓ Το καλό, έξυπνο, άμεσο και δημιουργικό έργο.
- ✓ Η ποιότητα έργου του Ελληνικού ρεπερτορίου.
- ✓ Κλασικά κατά βάση θεατρικά έργα, ελληνικά και ξένα.
- ✓ Έργα που καλλιεργούν τη θεατρική παιδεία στους νέους.
- ✓ Έργα τα οποία έχουν σχέση με την κοινωνικοπολιτική και οικονομική δομή της κοινωνίας μας, με σύγχρονους προβληματισμούς, που εκτός από την προσφορά ψυχαγωγίας στο κοινό, σπέρνουν και προβληματισμούς. Οι επιλογές αυτές δεν εξαρτώνται από το είδος του έργου, εάν δηλαδή θα είναι κωμωδία, δράμα κ.λ.π.

Η θέση του ελληνικού ρεπερτορίου, των θεατρικών φορέων, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Θέση ελληνικού ρεπερτορίου

ΘΕΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ %
Υψηλή	4	80%
Μέση	0	0%
Χαμηλή	1	20%
ΣΥΝΟΛΟ	5	100%

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Βλέπουμε λοιπόν, ότι οι περισσότεροι ερασιτεχνικοί θεατρικοί φορείς, με ποσοστό 80%, έχουν σε υψηλή θέση το ελληνικό ρεπερτόριο, ενώ μόνο το 20%, που αντιστοιχεί σε ένα θεατρικό σχήμα, το τοποθετεί σε χαμηλή θέση.

4.4. Κινηματογραφική Λέσχη Καλαμάτας

Στο σημείο αυτό, κρίνουμε σκόπιμο, να αναφερθούμε ξεχωριστά στην Κινηματογραφική Λέσχη, η οποία έχει αναπτύξει αξιόλογη δραστηριότητα στην πόλη της Καλαμάτας.

Η Κινηματογραφική Λέσχη ιδρύθηκε το 1979 και είναι μη κερδοσκοπικό σωματείο. Είναι μέλος της Ο.Κ.Λ.Ε., του STUDIO και της Διεθνούς Λέσχης. Διοικείται από 7μελές Δ.Σ. και 3μελή Εξελεγκτική Επιτροπή. Υπάρχει επίσης επιτροπή παράλληλων εκδηλώσεων, η οποία αποτελείται από 10 μέλη και 7μελής επιτροπή προγραμματισμού. Έχει 240 τακτικά και 1.130 έκτακτα μέλη.

Την τελευταία πενταετία έχει πραγματοποιήσει 550 προβολές (110 το χρόνο) με 350 έργα. Πιο συγκεκριμένα έχουν προβληθεί αφιερώματα με θέματα:

- ✓ **Ελληνικός Κινηματογράφος.** Πρόκειται για πεντε αφιερώματα στον ελληνικό κινηματογράφο και σε έλληνες σκηνοθέτες. Παραβρεθηκαν σ' αυτά 20 έλληνες σκηνοθέτες, 3 μουσικοί και 10 θεωρητικοί - κριτικοί κινηματογράφου. Τα αφιερώματα

πραγματοποιήθηκαν με τη συνεργασία του Κέντρου Ελληνικού Κινηματογράφου.

- ✓ **Νέοι Δημιουργοί.** Αφορούν προβολές έργων νέων ελλήνων σκηνοθετών. Παραβρέθηκαν σ' αυτά 15 έλληνες σκηνοθέτες, σεναριογράφοι, μουσικοί, ηθοποιοί και κριτικοί κινηματογράφου.
- ✓ **Ντοκιμαντέρ.** Προβλήθηκαν ειδικά αφιερώματα στο ντοκιμαντέρ.
- ✓ **Γαλλικός κινηματογράφος.** Προβλήθηκαν επτά αφιερώματα στο Γαλλικό κινηματογράφο, σε συνεργασία με το Γαλλικό Ινστιτούτο Καλαμάτας.
- ✓ **Ευρωπαϊκός κινηματογράφος.** Πραγματοποιήθηκαν τέσσερα αφιερώματα στον ευρωπαϊκό κινηματογράφο και σε ευρωπαίους δημιουργούς, όπου παραβρέθηκαν 4 κριτικοί κινηματογράφου.
- ✓ **Αφιέρωμα στο ρεαλισμό.** Προβλήθηκαν τέσσερα έργα και παραβρέθηκαν 3 κριτικοί του κινηματογράφου.
- ✓ **Αφιέρωμα στον εξπρεσιονισμό.** Προβλήθηκαν τέσσερα έργα, όπου παραβρέθηκαν 3 κριτικοί κινηματογράφου.
- ✓ **Βωβός κινηματογράφος.** Ειδικές προβολές στο Στέκι της Λέσχης με διαλέξεις και ομιλίες, σε συνεργασία με τους φίλους της Μουσικής.
- ✓ **Τα παιδιά και ο μαγικός κόσμος του κινηματογράφου.** Πραγματοποιήθηκαν 75 προβολές την καλοκαιρινή περίοδο.
- ✓ **Αφιέρωμα στα 100 χρόνια του κινηματογράφου.** Παραβρέθηκαν οι Αλ. Δαμιανός – Θ. Αγγελόπουλος και 3 θεωρητικοί κινηματογράφου.
- ✓ **Πανελλήνιες εκδηλώσεις.** Το 1990 πραγματοποιήθηκε η οργάνωση της 4^{ης} Πανελλαδικής Συνάντησης Κινηματογραφικών Λεσχών

στην Καλαμάτα, σε συνεργασία με την Ο.Κ.Λ.Ε. και με θέμα: «*Νέες Τεχνολογίες – Κινηματογράφος Κοινωνία*». Συμμετείχαν 10 ομιλητές, Πανεπιστημιακοί, κριτικοί κινηματογράφου και 55 κινηματογραφικές Λέσχες με 170 αντιπροσώπους. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν και εκθέσεις φωτογραφίας, αφίσας και ζωγραφικής.

- ✓ **Μουσική και Κινηματογράφος.** Συμμετείχε στην εβδομάδα που οργάνωσε η Δ.Ε.Π.Α.Κ. με θέμα: «*Η μουσική στο θέατρο και τον κινηματογράφο*».
- ✓ **Λοιπές εκδηλώσεις** με αφορμή τον κινηματογράφο. Ομιλίες, συζητήσεις με θέματα: ποιοτικός κινηματογράφος, μυθιστόρημα και κινηματογράφος, μουσική και κινηματογράφος, η Jazz στον κινηματογράφο, ιστορία και κινηματογράφος κ.τ.λ.

Οι εκδηλώσεις και οι προβολές τη χειμερινή περίοδο πραγματοποιούνται στο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο Καλαμάτας και την καλοκαιρινή περίοδο στο θερινό κινηματογράφο *Απόλλωνα*. Η συμμετοχή του κοινού στις εκδηλώσεις είναι ικανοποιητική, αφού προσέρχονται 220 θεατές κατά προβολή τη χειμερινή περίοδο και 380 θεατές κατά προβολή την καλοκαιρινή περίοδο.

Όσον αφορά τον μηχανολογικό εξοπλισμό της κινηματογραφικής Λέσχης, αυτός περιέχει 3 μηχανές προβολής και μία ηχητική μπάντα με κονσόλα, ανορθωτή, ενισχυτή και ηχεία. Επίσης, είναι μισθωμένος από το 1987 ο θερινός κινηματογράφος «*Απόλλων*», χωρητικότητας 650 θέσεων.

Η βάση των οικονομικών πόρων της Λέσχης με προϋπολογισμό 26.000.000 δρχ. περίπου το χρόνο καλύπτεται από το δικαίωμα συμμετοχής στις προβολές της και από έκτακτη οικονομική ενίσχυση των μελών και φίλων της Λέσχης. Επίσης, η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και ο Δήμος ενισχύουν τη Λέσχη με 80.000 δρχ. περίπου το χρόνο και το ΥΠ.ΠΟ. με 60.000 δρχ., κατά μέσο όρο, το χρόνο.

4.5. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας

4.5.1. Γενικά στοιχεία

Στην υλικοτεχνική υποδομή της Δ.Ε.Π.Α.Κ. ανήκει:

- Αίθουσα διδασκαλίας.
- Οπτικοακουστικά μέσα.
- Φορεσιές – κουστούμια.
- Χώρος παραστάσεων.
- Χώρος στέγασης των γραφείων.
- Βιβλιοθήκη.
- Ηλεκτρονικός εξοπλισμός γραφείου.
- Μουσικά όργανα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

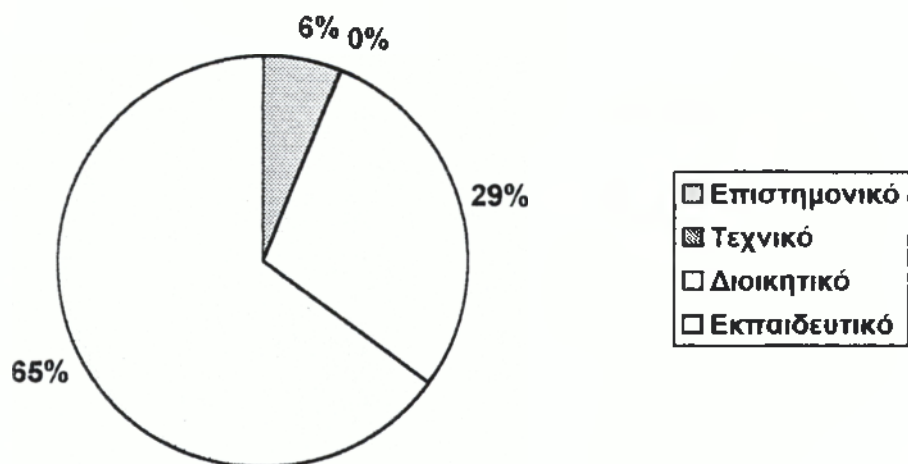
Στελεχιακό δυναμικό Δ.Ε.Π.Α.Κ.

ΕΙΔΟΣ ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΣ ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ			
	<i>Αμισθο</i>	<i>Ποσοστό %</i>	<i>Έμισθο</i>	<i>Ποσοστό %</i>
<i>Επιστημονικό</i>	-	-	6	6%
<i>Τεχνικό</i>	-	-	-	-
<i>Διοικητικό</i>	-	-	31	29%
<i>Εκπαιδευτικό</i>	-	-	70	65%
ΣΥΝΟΛΟ	-	-	107	100%

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3

Στελεχιακό δυναμικό Δ.Ε.Π.Α.Κ.

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

4.5.2. Δραστηριότητες

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. τις δεκαετίες '80 και '90 έχει υλοποιήσει 7 ερευνητικά προγράμματα.

Έχει και εκδοτικές δραστηριότητες (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες κ.τ.λ.), 8 σε αριθμό τη δεκαετία '90.

Έχει οργανώσει γύρω στα 15 συμπόσια, συνέδρια, σεμινάρια, και ημερίδες τις δεκαετίες '80 και '90.

Όπως όλοι οι ερασιτεχνικοί πολιτιστικοί φορείς, έτσι και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. δίνει παραστάσεις και εκδηλώσεις στο Πνευματικό Κέντρο Καλαμάτας και στο Αμφιθέατρο Κάστρου Καλαμάτας.

4.5.3. Συνεργασίες

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. δεν έχει συμμετάσχει σε πολιτιστικά προγράμματα διεθνών οργανισμών και σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντίθετα, έχει συνεργαστεί με την εκκλησία διοργανώνοντας συναυλίες εκκλησιαστικού χαρακτήρα (12 σε αριθμό).

Είχε μια αποδοτική ως προς τους στόχους της συνεργασία με την Τ.Α. Επίσης, έχει μια λιγότερο αποδοτική συνεργασία με κρατικούς φορείς.

4.5.4. Οικονομικά

Υποθέτουμε ότι το συνολικό ποσό των εσόδων της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι 100 δρχ., και διατίθενται κατά δραστηριότητα ως εξής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

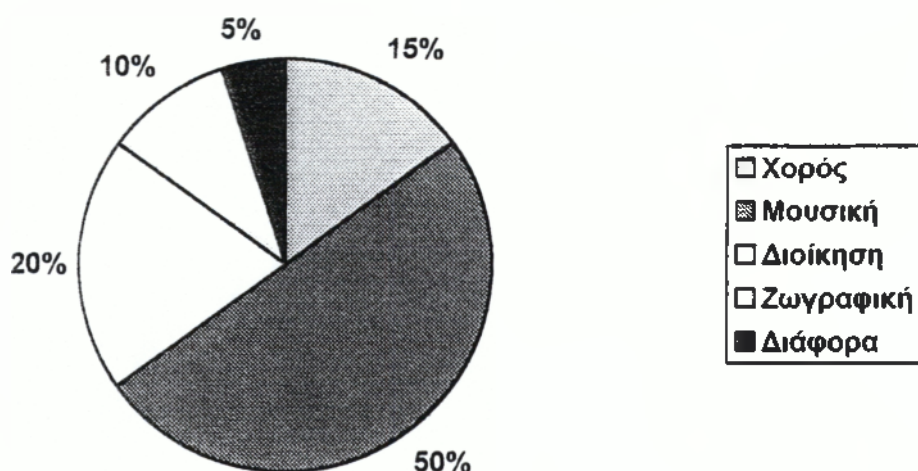
Καταμερισμός ποσού 100 δρχ. ανά δραστηριότητα

	1985	1990	1995
<i>Χορός</i>	15	15	15
<i>Μουσική</i>	50	50	50
<i>Διοίκηση</i>	20	20	20
<i>Ζωγραφική</i>	10	10	10
<i>Διάφορα</i>	5	5	5

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

Καταμερισμός ποσού 100 δρχ. ανά δραστηριότητα

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Υποθέτουμε ότι το ποσο εσόδων της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Καταμερισμός ποσού 100 δρχ.

	1985	1990	1995
Ιδιους πόρους	20	20	20
Άλλες πηγές	80	80	80

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Υποθέτουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από ίδιους πόρους είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

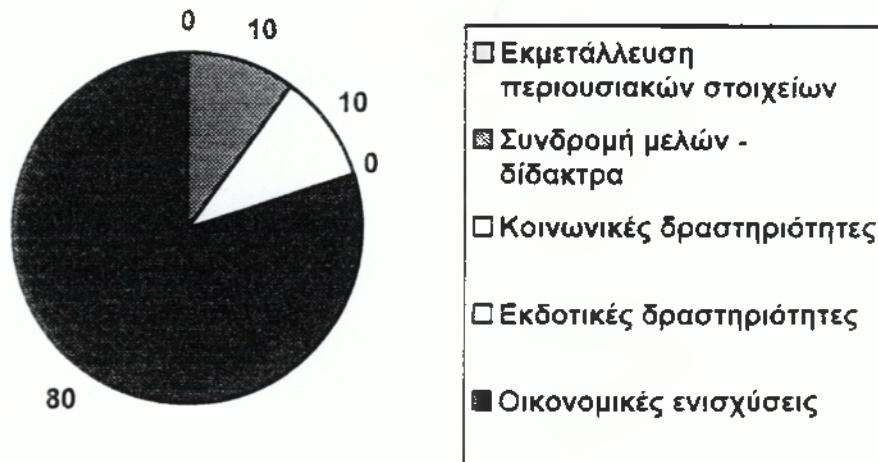
Προέλευση εσόδων Δ.Ε.Π.Α.Κ.

	1985	1990	1995
Εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων	-	-	-
Συνδρομή μελών – δίδακτρα μαθητών	10	10	10
Κοινωνικές δραστηριότητες που αποφέρουν πόρους	10	10	10
Εκδοτικές δραστηριότητες	-	-	-
Οικονομικές ενισχύσεις	80	80	80

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5

Προέλευση εσόδων Δ.Ε.Π.Α.Κ.

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

Υποθέτουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από άλλες πηγές είναι 100 δρχ., οι οποίες προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Καταμερισμός ποσού 100 δρχ.

	1985	1990	1995
Τον Ιδιωτικό τομέα	-	-	-
Το Δημόσιο τομέα	100	100	100

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

Υποθέτουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από το δημόσιο τομέα είναι 100 δραχμές και προέρχονται από:

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

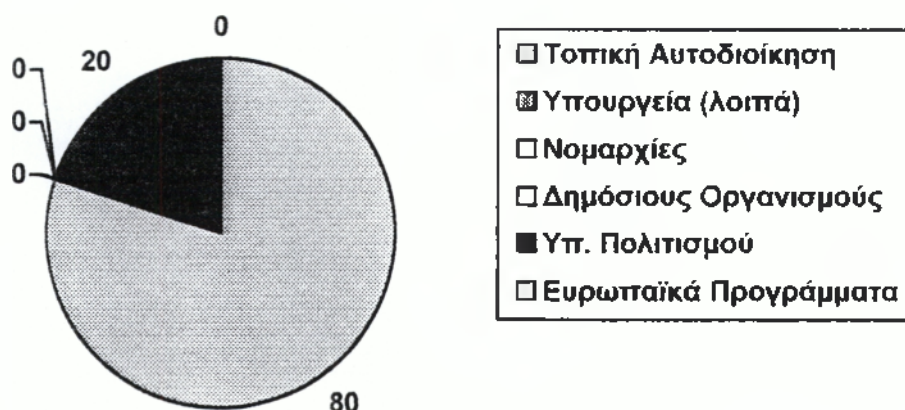
Προέλευση εσόδων Δ.Ε.Π.Α.Κ.

	1985	1990	1995
Τοπική Αυτοδιοίκηση	80	80	50
Υπουργεία (λοιπά)	-	-	-
Νομαρχίες	-	-	-
Δημόσιους Οργανισμούς	-	-	-
Υπ. Πολιτισμού	20	20	50
Ευρωπαϊκά προγράμματα	-	-	-

ΠΗΓΗ: Ιδία έρευνα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6

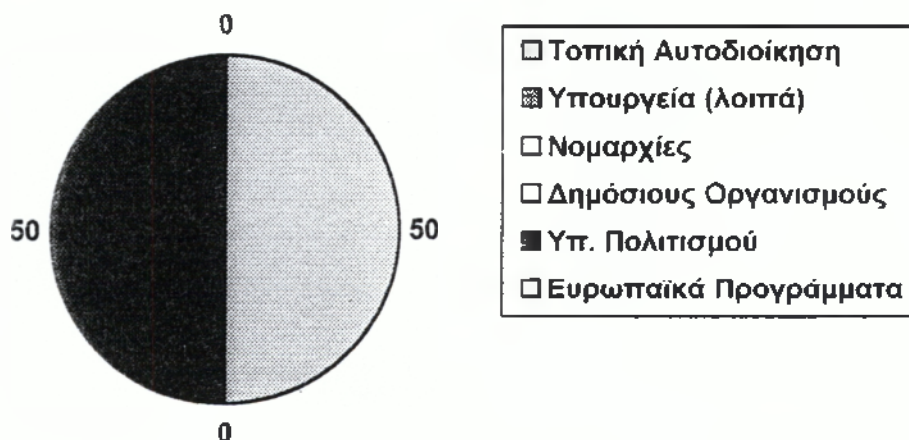
Προέλευση εσόδων Δ.Ε.Π.Α.Κ. 1990

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7

Προέλευση εσόδων Δ.Ε.Π.Α.Κ. 1995

ΠΗΓΗ: *Ιδία έρευνα*

Τελειώνοντας να αναφέρουμε ότι η Δ.Ε.Π.Α.Κ. αξιοποιεί το θεσμό της χορηγίας και για τις εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν χρησιμοποίησε επαγγελματίες (90%) και ερασιτέχνες (10%).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

5.1. Γενικά

Στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, σύμφωνα με τον Εσωτερικό Οργανισμό Οργάνωσης και Λειτουργίας της (απόφαση υπ' αριθμό 12 και άρθρο 23), λειτουργεί η Διεύθυνση Εκκλησιαστικών Θεμάτων Πολιτισμού Νεότητας και Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Αποστολή της Διεύθυνσης είναι:

- (α) Η μέριμνα για την προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς σε συνδυασμό με την ανάπτυξη πάσης φύσεως πολιτιστικών δραστηριοτήτων, με σκοπό τη βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου του λαού της Μεσσηνίας.
- (β) Η φροντίδα για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων και η μελέτη και αντιμετώπιση των κοινωνικών τους προβλημάτων.
- (γ) Η σύσφιξη και η ανάπτυξη των σχέσεων με τους αποδήμους που καταγονται από τη Μεσσηνία.

Τη Διεύθυνση συγκροτούν τα παρακάτω τμήματα και γραφεία:

1. Γραφείο Εκκλησιαστικών θεμάτων.
2. Τμήμα Πολιτιστικών θεμάτων.
3. Τμήμα Νεότητας.
4. Τμήμα Λαϊκής Επιμόρφωσης.
5. Γραφείο Αποδήμων.

Τα παραπάνω τμήματα και γραφεία λειτούργησαν, στο σύνολό τους, μόνο για τη χρονική περίοδο (30 Αυγούστου) 1995 έως (30 Αυγούστου) 1996.

με Διευθύντρια Πολιτισμού την κ. Χατζηπαναγιώτου Τούλα, όπου και πραγματοποιήθηκαν 27 συνολικά εκδηλώσεις. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα έξοδα για την πραγματοποίηση των εκδηλώσεων καλύφθηκαν αποκλειστικά και μόνο από χορηγίες.

Καθιερώθηκε επίσης, από την ίδια χρονική περίοδο, στην παγκόσμια ημέρα θεάτρου να τιμάται ένα μέλος της θεατρικής οικογένειας, που έχει προσφέρει πολλά στην υποκριτική τέχνη. Μέχρι τώρα έχουν τιμηθεί ο Λυκούργος Καλλέργης, ο Κώστας Καζάκος και ο Κώστας Μπάκας.

Το μόνο όμως τμήμα που λειτουργεί, μέχρι και σήμερα, σε μόνιμη βάση είναι αυτό της Λαϊκής Επιμόρφωσης, στο οποίο και θα αναφερθούμε αναλυτικότερα.

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

1. Οι αρμοδιότητες του κάθε οργάνου προσδιορίζονται από τους Νόμους 2218/94, 2240/95 και 2307/95.
2. Θέματα σχετικά με Υπηρεσίες προσδιορίζονται από τον Οργανισμό της Ν.Α.Μ. που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 361/4-5-95.
3. Ο ρόλος της Ο.Κ.Ε. είναι συμβουλευτικός γνωμοδοτικός. Μετέχουν εκπρόσωποι παραγωγικών τάξεων και κοινωνικών φορέων του Νομού.

5.2. Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.)

Λαϊκή Επιμόρφωση, σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού της (Φ.Ε.Κ. 794/ τ. β' /31-12-1985), είναι η κάθε μορφής οργανωμένη εκπαίδευση έξω από το σχολικό σύστημα, με σκοπό την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του καθένα, ανεξάρτητα από εκπαιδευτικό επίπεδο, ηλικία και φύλο, καθώς και την ενεργητική συμμετοχή του στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή του τόπου.

Ο θεσμός της Λαϊκής Επιμόρφωσης, ξεκίνησε ως μια μικρή υπηρεσία στο Υπουργείο Παιδείας, με τα χρόνια έγινε Διεύθυνση και τελικά Γενική Γραμματεία, πάντα στο ίδιο Υπουργείο. Από τον Ιούλιο του 1985 είναι αυτοτελής Γενική Γραμματεία, που μαζί με τις Γενικές Γραμματείες Απόδημου Ελληνισμού και Νέας Γενιάς καλύπτουν τις δραστηριότητες του Υπουργείου.

Το αρχικό περιεχόμενο του θεσμού, στα τέλη της δεκαετίας του 1940, κάλυπταν οι προσπάθειες για αλφαριθμητισμό, γι' αυτό ονομαζόταν Νομαρχιακή Επιτροπή Καταπολέμησης Αναλφαριθμητισμού (Ν.Ε.Κ.Α.). Ο στόχος αυτός εξακολουθεί να είναι και σήμερα ενεργός, αλλά όχι πρωταρχικός.

Η Ν.Ε.Κ.Α. μετονομάστηκε στην πορεία της σε Ν.Ε.Λ.Ε., αφού διευρύνθηκε περιλαμβάνοντας και άλλα προγράμματα, θέτοντας νέους στόχους και καινούργιες δραστηριότητες.

Ορισμένοι από τους βασικότερους στόχους της Ν.Ε.Λ.Ε. είναι οι εξής:

1. Η δημιουργία των προϋποθέσεων για τη λειτουργία ενός συστήματος διαρκούς εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού.
2. Η διασφάλιση της συνειδητής και αποτελεσματικής συμμετοχής του ατόμου στη ζωή του κοινωνικού συνόλου και η ανάπτυξη της ικανότητας να δημιουργεί νέα υλικά αγαθά και νέες πνευματικές αισθητικές αξίες.
3. Η συνειδητοποίηση της σημασίας του φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και η συμβολή στην προστασία και βελτίωσή τους.

4. Η πολιτιστική και κοινωνικο – οικονομική ανάπτυξη και αποκέντρωση.
5. Η συμβολή στην ικανοποίηση των επιμορφωτικών αναγκών των απόδημων Ελλήνων, στη διατήρηση της εθνικής πολιτιστικής τους ταυτότητας και στην υποβοήθηση της ομαλής επανένταξής τους στην ελληνική κοινωνία με την εκπόνηση και υλοποίηση ειδικών επιμορφωτικών προγραμμάτων.
6. Η δημιουργική χρήση του ελεύθερου χρόνου με την καλλιέργεια και αξιοποίηση των ενδιαφερόντων, των δεξιοτήτων και των κλίσεων του καθενός.
7. Η κοινωνική – επαγγελματική αποκατάσταση και η πνευματική βοήθεια σε άτομα που μειονεκτούν, για φυσικούς ή πνευματικούς λόγους.
8. Η ενημέρωση σε θέματα δομής και λειτουργίας της πολιτείας, της Δημόσιας Διοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των επιχειρήσεων και συνεταιρισμών, καθώς και η ενημέρωση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων κ.α.

5.2.1. Δομή

Η Ν.Ε.Λ.Ε. είναι αυτοτελής δημόσια υπηρεσία, υπάγεται στο Νομόρχη και εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Αποτελείται από:

- (α) Τον οικείο Νομόρχη ως Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του, που ορίζει ο ίδιος.
- (β) Τρεις εκπροσώπους της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.
- (γ) Έναν εκπρόσωπο του Εργατικού Κέντρου της έδρας της Νομαρχίας.
- (δ) Έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Αγροτικών ή Γεωργικών Συνεταιρισμών.
- (ε) Έναν εκπρόσωπο των επιμελητηρίων ή ομοσπονδιών Ε.Β.Ε.

- (στ) Έναν εκπρόσωπο της Νομαρχιακής Επιτροπής Ισότητας.
- (ζ) Έναν εκπρόσωπο της Νομαρχιακής Πολιτιστικής Επιτροπής ή, όπου εν υπάρχει, εκπρόσωπο πολιτιστικού συλλόγου, που ορίζει ο Νομάρχης.
- (η) Έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Γεωργίας.
- (θ) Έναν εκπρόσωπο του Ο.Α.Ε.Δ.
- (ι) Έναν εκπρόσωπο της Νομαρχιακής Επιτροπής Παιδείας (Ν.Ε.Π.).

Οι εκπρόσωποι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους. Η Ν.Ε.Λ.Ε. μπορεί να διευρυνθεί κατά ένα έως τρία ακόμα μέλη με εκπροσώπους άλλων φορέων (ΕΟΜΜΕΧ, Ε.Ο.Π., Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι., κ.τ.λ.), ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες και κατά την κρίση και απόφαση του Νομάρχη.

Η θητεία των μελών της Ν.Ε.Λ.Ε. είναι διετής. Συγκροτείται νόμιμα με απόφαση του Νομάρχη, από τους εκπροσώπους που ορίζονται από τους αντίστοιχους φορείς, μέσα σ' ένα μήνα από τη σχετική πρόσκληση του Νομάρχη (άρθρο 6).

5.2.2. Λειτουργία

Η Ν.Ε.Λ.Ε. συνεδριάζει ύστερα από έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου της τακτικά μία φορά το μήνα και έκτακτα όταν υπάρχει ανάγκη. Έκτακτη συνεδρίαση μπορεί να ζητηθεί και από τα μισά μέλη της Ν.Ε.Λ.Ε. (άρθρο 7).

Η έγκριση των προγραμμάτων γίνεται στις συνεδριάσεις των μηνών Μαρτίου και Σεπτεμβρίου, εκτός από τις μεμονωμένες εκδηλώσεις που μπορεί να εγκρίνονται σε κάθε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση.

Τα αναπληρωματικά μέλη αντικαθιστούν τα τακτικά που κωλύονται, απουσιάζουν ή λείπουν, μέχρι του διορισμού νέων τακτικών μελών. Εφόσον ένα μέλος απουσιάζει σε περισσότερες από τρεις συνεχείς τακτικές συνεδριάσεις εκπίπτει της θέσης του.

Απαρτία υπάρχει όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον τα μισά συν ένα μέλη, από αυτά που έχουν οριστεί. Στις συνεδριάσεις μπορούν να κληθούν

συμβουλευτικά και άλλα πρόσωπα και μπορούν πάντοτε να παρευρίσκονται χωρίς δικαίωμα ψήφου τα μέλη του Συμβουλίου Λαϊκής Επιμόρφωσης και οι υπεύθυνοι των Κέντρων Επιμόρφωσης.

Οι αποφάσεις λαμβάνονται με φανερή ψηφοφορία και με πλειοψηφία των μελών της Ν.Ε.Λ.Ε. που παρευρίσκονται. Σε περίπτωση ισοψηφίας η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται. Σε περίπτωση νέας ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του Προέδρου.

Σε κάθε συνεδρίαση τηρούνται πρακτικά, στα οποία διατυπώνονται οι απόψεις και οι αποφάσεις, που υπογράφονται από όλα τα παρόντα μέλη.

5.2.3. Αρμοδιότητες

Στις αρμοδιότητες του τμήματος Λαϊκής Επιμόρφωσης ανήκουν:

- (α) Η συγκρότηση της Ν.Ε.Λ.Ε., η διαχείριση του λογαριασμού της, που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδας και η εκπροσώπησή της ενώπιον κάθε αρχής.
- (β) Ο συντονισμός των επιμορφωτικών φορέων που συμμετέχουν στη Ν.Ε.Λ.Ε.
- (γ) Η έγκριση της ίδρυσης κέντρων επιμόρφωσης και νυχτεριών δημοτικών σχολείων από Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., η ίδρυση και διοίκηση ομοίων κέντρων και σχολείων, η έγκριση της διοργάνωσης επιμορφωτικών εκδηλώσεων και η μέριμνα εκπόνησης προγραμμάτων μεταεκπαίδευσης του προσωπικού και διοργάνωσης σεμιναρίων.
- (δ) Η χρηματοδότηση φορέων για την εκτέλεση επιμορφωτικών προγραμμάτων.

5.2.4. Δραστηριότητες Ν.Ε.Λ.Ε. Μεσσηνίας

Στο Νομό Μεσσηνίας, στα πέντε Κέντρα Λαϊκής Επιμόρφωσης, λειτουργούν:

(α) 40 τμήματα Επαγγελματικής Κατάρτισης με 1.000 επιμορφωνόμενους.

(β) 10 τμήματα Αλφαριθμητισμού, με 200 επιμορφωνόμενους και

(γ) 20 τμήματα Πολιτιστικά με 500 επιμορφωνόμενους.

Παράλληλα, πραγματοποιούνται οι 400 προγραμματισμένες ομιλίες στην Περιφέρεια, με θέματα Αγροτικά – Κτηνοτροφικά – Ιατρικά – Κοινωνικά.

Ειδικότερα στη Ν.Ε.Λ.Ε. λειτουργούν:

1. Τμήμα Πληροφορικής

Δακτυλογραφίας – Λογιστικών

Κεντήματος μηχανής – χεριού

Κοπτικής – Ραπτικής

Υφαντικής

Κεραμικής

Χαλκογραφίας

Στελεχών Επιχειρήσεων

2. Τμήμα Αλφαριθμητισμού

Ντόπιου πληθυσμού

Τσιγγάνων

Παλλινοστούντων

Επαναπατρισθέντων

3. Τμήματα Πολιτιστικά – Κοινωνικά

Φωτογραφίας

Μουσικής

Οικογενειακού Προγραμματισμού
Σχέσεων πολίτη – κράτους
Ιατρικών θεμάτων

Το Μάρτιο του 1996 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο Ραδιοφωνίας σε συνεργασία με το Πολυκλαδικό Λύκειο Καλαμάτας και στις 11 – 16 Νοεμβρίου 1997 σεμινάριο θεατρικής παιδείας.

Το Νοέμβριο επίσης του 1997 πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια επιδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.), με θέματα:

- Μηχανογραφημένη Λογιστική – Φοροτεχνικά
- Οργάνωση και Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Ορεινή Βιολογική Γεωργία.
- Συντήρηση Αρχαιοτήτων (Πύλος).

5.3. Οικονομικά στοιχεία

Η Ν.Ε.Λ.Ε. Μεσσηνίας επιχορηγήθηκε από τον ΚΑΕ 2434 του εγκεκριμένου προϋπολογισμού της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης για το οικονομικό έτος 1997 με το ποσό των 12.900.000 δρχ.

Με την παραπάνω επιχορήγηση η Ν.Ε.Λ.Ε. καλείται να καλύψει το σύνολο των δραστηριοτήτων της κατά το οικονομικό έτος 1997 (προγράμματα, εκδηλώσεις, πάγια και λειτουργικά έξοδα).

Στην επιχορήγηση συμπεριλαμβάνονται και οι δραστηριότητες της Ν.Ε.Λ.Ε. που υλοποιούνται σε συνεργασία με τη Γ.Γ.Λ.Ε.:

• Πολιτιστικά	:	2.800.000
• Περιβάλλον	:	600.000
• Ραδιοφωνία – Φωτογραφία	:	

Εκτιμάται ότι τα συνολικά έσοδα της Ν.Ε.Λ.Ε. (επιχορηγήσεις, χορηγίες κ.λ.π.) ανέρχονται περίπου σε 15.000.000 δρχ., για το έτος 1997.

5.4. Συμπεράσματα

Ο β' βαθμός Αυτοδιοίκησης, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, είναι ένας καινούργιος θεσμός, με μόλις 4 χρόνια λειτουργίας. Από τον πρώτο μόλις χρόνο λειτουργίας της, η Ν.Α. Μεσσηνίας, φιλοδοξούσε να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης. Γεγονός που φαίνεται και από τον εσωτερικό Οργανισμό της Νομαρχίας, όπου προβλέπεται η λειτουργία της Διεύθυνσης Εκκλησιαστικών θεμάτων Πολιτισμού Νεότητας και Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Οι άνθρωποι λοιπόν, της Ν.Α. Μεσσηνίας κρίνανε σκόπιμο τη λειτουργία Διεύθυνσης, η οποία θα ασχολείται αποκλειστικά με πολιτιστικά θέματα, γιατί πίστευαν ότι ο β' βαθμός Αυτοδιοίκησης δεν πρέπει να μείνει αδρανής στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης και γενικότερα του Νομού.

Δυστυχώς όμως, με τη δημιουργία της Ν.Α. το Κράτος και συγκεκριμένα το Υπουργείο Οικονομικών έκανε σαφές ότι δεν προβλέπεται οικονομική ενίσχυση, ούτε προσωπικό για απασχόληση σε τέτοια Διεύθυνση. Εύκολα λοιπόν γίνεται αντιληπτό ότι χωρίς την οικονομική ενίσχυση του Υπουργείου, δεν είναι δυνατή η λειτουργία Διεύθυνσης Πολιτισμού.

Τη χρονική περίοδο 1995 - 96, με απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Μεσσηνίας, λειτούργησε τελικά η συγκεκριμένη Διεύθυνση. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η Διευθύντρια Πολιτισμού κατέλαβε τη θέση ύστερα από αποσπασή της από το ΥΠ.Ε.Π.Θ., ενώ δεν επιτραπήκε να πραγματοποιηθούν άλλες αποσπάσεις εκπαιδευτικών ή άλλων υπαλλήλων του Δημόσιου Τομέα, για να στελεχωθεί κατάλληλα η Διεύθυνση και να λειτουργήσει σωστά. Έτσι, η Διεύθυνση Πολιτισμού λειτούργησε με μοναδικό προσωπικό ένα άτομο.

Όλες οι δαπάνες για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων εκείνης της χρονιάς (27 το σύνολο), καλύφθηκαν αποκλειστικά και μόνο από χορηγίες ιδιωτών. Η προσπάθεια όμως της Ν.Α. δεν μπόρεσε να συνεχιστεί, λόγω των περιορισμένων μέσων και πόρων.

Έτσι, το μόνο τμήμα που λειτουργεί σήμερα, είναι αυτό της Λαϊκής Επιμόρφωσης. Χρηματοδοτείται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. και από το 1994 εντάχθηκε στη Διεύθυνση Πολιτισμού της Ν.Α.

Η Ν.Ε.Α.Ε. έχει αναπτύξει αξιόλογη δράση όλα αυτά τα χρόνια και προσπαθεί να πραγματοποιήσει, μέσα από τα Κέντρα Επιμόρφωσης του Νομού, όσο το δυνατόν περισσότερα προγράμματα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η επιτυχής παρέμβαση της Τ.Α. θα πρέπει να κινηθεί κυρίως, σε δύο επίπεδα: την πολιτιστική παρέμβαση στα όρια της επικράτειάς της και τη συνεργασία με άλλους δήμους για την ενιαία έκφραση της σε όλη τη χώρα.

Οι γενικές αντιξοότητες, η κακή οικονομική κατάσταση των δήμων, η έλλειψη πολιτιστικής υποδομής και η αδηφάγος καταναλωτική κοινωνία που παραμερίζει τον πολιτισμό ή τον θεωρεί πολυτέλεια των λίγων και εκλεκτών, είναι εμπόδια στην έμπνευση και δράση.

Η διαμόρφωση πολιτιστικής πολιτικής προϋποθέτει προγραμματισμό, σαφήνεια στους στόχους, διάρκεια και συνέπεια. Χρειάζεται διαρκής προσέγγιση με τον κύριο σκοπό της Τ.Α., την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητες και τη δημιουργία. Είναι συνεπώς, απαραίτητο να είναι «ανοικτή» και να ευνοεί την έκφραση σκέψεων και προτάσεων των πολιτών, αξιοποιώντας έτσι το ανθρώπινο δυναμικό της. Κριτήριο της δεν μπορεί να είναι άλλο από την ποιότητα και επιδίωξη της η βελτίωση των όρων ζωής και λειτουργίας της τοπικής κοινωνίας.

Πολιτιστική πολιτική εννοείται, όταν παρέχεται ευρύτητα πολιτιστική παιδεία, όταν υπάρχει επαφή με το ευρύ φάσμα του πολιτισμού και όταν αυτά παρουσιάζουν ενιαίο χαρακτήρα. Αυτά πρακτικά σημαίνουν τα ακόλουθα:⁵⁵

- (α) Οι Δήμοι δίνοντας σαφή προτεραιότητα στην παιδεία, θα πρέπει σταδιακά να μετατραπούν σε καλλιτεχνικά εργαστήρια, χωρίς όμως, να παραβλέψουν την ψυχαγωγία και την επαφή με τους καλλιτέχνες και το έργο τους.
- (β) Η συνεργασία των Δήμων με τη διοργάνωση συσκέψεων, με την ανταλλαγή καλλιτεχνικών σχημάτων, με τη μεταφορά πείρας, γνώσης και πληροφοριών είναι αναγκαία, για να αντιμετωπίσουν, από κοινού, τα μεγάλα προβλήματα που αναστέλλουν την πολιτιστική δημιουργία.

⁵⁵ ΜΠΗΤΣΑΝΗ ΕΥΓΕΝΙΑ, «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Εφημερίδα «ΜΑΧΗ», Καλαμάτα 5 - 1 - 1998

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Η τοπική διάσταση, οι πρωτοβουλίες «μικρής κλίμακας» και γενικότερα τα μικρά μεγέθη της πόλης, αποτελούν σήμερα σημαντικότερα αναχώματα αντίστασης στη μαζικοποίηση, την ισοπέδωση των διαφορών και τον εκβαρβαρισμό που χαρακτηρίζουν την πλαστική εποχή μας.

Ο «πολιτισμός» με τη στενή και την πλατειά του σημασία, δεν αποτελεί λοιπόν πολυτέλεια, αλλά ζωτική ανάγκη των δημοτών.

Ο πολιτισμός περισσότερο από τομέας ξεχωριστής δραστηριότητας, είναι αντίληψη προσέγγισης σε κάθε δράση.

Ο ρόλος της Τ.Α. εδώ δεν μπορεί να είναι η μίμηση του κεντρικού κρατικού μηχανισμού, η προσφορά δηλαδή μαζικών πολιτιστικών προϊόντων, αλλά ακριβώς η ενίσχυση της τοπικής παραμέτρου, η διευκόλυνση της αντενέργειας των πολιτών.

Σήμερα στο Δήμο εμφανής είναι ο δυϊσμός και η αλληλοεπικάλυψη (τουλάχιστον στο προγραμματικό επίπεδο) των δύο κυριότερων οργάνων για την άσκηση πολιτιστικής πολιτικής της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Επομένως υπάρχει ανάγκη καταμερισμού και διακρίσης των τομέων ευθύνης.

Επίσης η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., ως δομές του Δήμου διαθέτουν τη δυνητική δυνατότητα χάραξης πολιτιστικής πολιτικής, αλλά δεν διαθέτουν – σήμερα – εσωτερική πολιτιστική ζωή.

Απουσιάζουν επομένως κι από τα δύο αυτά όργανα οι καθημερινές διαδικασίες παραγωγής πολιτιστικών αγαθών. Για τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. – ήδη αναφέραμε – πως εμφανής είναι η απουσία στελεχών και υπευθύνων για τους διάφορους τομείς του πολιτισμού, όπως άλλωστε προβλέπει η σχετική μελέτη σκοπιμότητας της επιχείρησης.

Τρίτο, απουσιάζουν τα επιμορφωτικά τμήματα, εργαστήρια, λεσχες που συνήθως παράγουν στελέχη, αλλά και πολιτιστική κίνηση.

Τέταρτον, ο συντονισμός της δράσης των διαφόρων Συλλόγων και ομάδων ειδικού ενδιαφέροντος, που δραστηριοποιούνται στο χώρο της

Καλαμάτας, με τη δράση του Δήμου, δεν εξασφαλίζεται θεσμικά, παρά μόνο με την παρουσία ενός εκλεγμένου αντιπροσώπου των πρώτων στο Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. ή του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. αντίστοιχα.

Η ύπαρξη και λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την Καλαμάτα, όχι μόνο από οικονομική σκοπιά, αλλά και γιατί ο Δήμος έχει τη δυνατότητα, μέσω της κατάλληλης χρήσης των τομέων της Δ.Ε.Π.Α.Κ., αλλά και των επιχειρήσεων που ελέγχει ο ίδιος, να προσφέρει ένα εναλλακτικό μοντέλο χρήσης του ελεύθερου χρόνου.

Για παράδειγμα, το Αναψυκτήριο θα μπορούσε, εντασσόμενο στον πολιτιστικό σχεδιασμό, να αποτελέσει ένα διαρκές πολιτιστικό κέντρο.

Τέλος, πέρα των γενικών εκδηλώσεων, αναγκαία ίσως είναι η διαμόρφωση και κατά ηλικία ή τομέα, ειδικών προγραμμάτων.

Ένα Παιδικό Θέατρο, Κουκλοθέατρο ή άλλο συναφές εγχείρημα αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα.

Επίσης, χώροι ή στέκια για τους εφήβους: σήμερα στην Καλαμάτα δεν υπάρχει κάποιος οργανωμένος και κατάλληλος χώρος για τη νεολαία.

Το ετήσιο Φεστιβάλ Χορού και οι εκδηλώσεις Τέχνης και Πολιτισμού πρέπει να παραμείνουν σημεία ορόσημα, στα οποία θα μπορούσαν να ενταχθούν πλήθος ομάδων και πρωτοβουλιών. Ιδιαίτερα το Φεστιβάλ Χορού να μην περιορίζεται σε μια ειδική κατηγορία κοινού.

Ο κατάλογος θα μπορούσε να είναι μακρύς. Το κυριότερο για το Δήμο είναι να προκαλέσει με τις κατάλληλες πρωτοβουλίες, τη συμμετοχή των ευαίσθητων δημοτών και τη δημιουργική τους φαντασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ε.Ε.Τ.Α., *Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία*. Εκδ. Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα 1994, σελ. 261
- Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, πλήρη Πρακτικά Συνεδρίου, Εκδ. Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., Αθήνα 1994, σελ. 163
- Μπιανκίни Φ., Πάρκινσον Μ., *Πολιτιστική Πολιτική και Αναζωογόνηση των πόλεων*, εκδ. Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα 1994, σελ. 206
- Κόνσολα Ντόρα, *Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική πολιτική στην Ελλάδα*. εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1990, σελ. 133
- Εγκυκλοπαίδεια «ΝΕΑ ΔΟΜΗ», εκδ. Δομή, Τόμος 28, Αθήνα 1996, σελ. 318
- Παπαγιάννης Π., *Τοπική Αυτοδιοίκηση – Αποκέντρωση*, τεύχος 4 (11) 1997, σελ. 76
- Παπαγιάννης Π., *Τοπική Αυτοδιοίκηση – Αποκέντρωση*, τευχος 2 (80) 1992, σελ. 80
- Σταματόπουλου Δημ. Δ., *Καλαμάτα (2600 π.Χ. – 1836 μ.Χ.)*, εκδ. Μέντωρ, Κατερίνη 1996, σελ. 111
- Σκιά – Πανοπούλου Χ., *Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική*. Σημειώσεις Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1996, σελ. 89
- Παπαγιάννης Π., Κατσούλης Δ., *Οι χάρτες και η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης*, εκδ. Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., 1995, σελ.
- Παπαγιάννης Π., *Τοπική Αυτοδιοίκηση – Αποκέντρωση*, τευχος 6 (95), 1995
- Παναγοπούλου Ευαγ., *Ο θεσμός των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.. η περίπτωση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Καλαμάτας*
- Εγκυκλοπαίδεια «ΝΕΑ ΔΟΜΗ», εκδ. Δομή, Τόμος 15, Αθήνα 1996, σελ. 253
- Δαράκη Πέπη, *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, εκδ. Πατάκη, Απρίλιος 1996, Αθήνα, σελ. 231

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ

1.1. Επωνυμία του πολιτιστικού φορέα:
Έτος ίδρυσης

2. Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

2.1. Το επίσημο νομικό καθεστώς χαρακτηρίζει το φορέα ως:
Σωματείο Ίδρυμα

2.2. Ο αριθμός των εγγεγραμμένων μελών του είναι

2.3. Ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι

2.4. Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) είναι:

Α/Α	Θέση στο Δ.Σ. (π.χ. Πρόεδρος, Ταμίας, Γραμματέας κ.τ.λ.)	Γραμματικές γνώσεις ¹ (Τίτλοι σπουδών)	Συμμετοχή σε Δ.Σ. ² (Αριθμητικά σε έτη)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

2.5. Το καταστατικό του φορέα προβλέπει ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου κάθε:

α) Ένα έτος Δύο έτη Τρία έτη

β) Με εκλογές ή με άλλο τρόπο

2.6. Ποιες από τις παρακάτω θέσεις υπάρχουν στο σύλλογό σας;

Γενικός διευθυντής Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων
Υπεύθυνος οικονομικών Υπεύθυνος εκπαίδευσης (χοροδιδάσκαλος)
Υπεύθυνος συντήρησης εξοπλισμού Ή άλλο
Υπεύθυνοι τμημάτων

2.6.1. Οι παραπάνω θέσεις της ερώτησης 2.6. υπάρχει και κατά τμήμα;

ΝΑΙ ΟΧΙ

1: Αναφέρατε τους τίτλους σπουδών που έχουν πραγματοποιήσει π.χ. απολυτήριο λυκείου, απολυτήριο δημοτικού, πτυχίο νομικής, πτυχίο παιδαγωγικής ακαδημίας κ.τ.λ.

2. Αναφέρατε τα έτη προϋπηρεσίας τους στη διοίκηση του φορέα σας ή αναλόγων φορέων

3.2. Διακρίνετε την υλικοτεχνική υποδομή της ερώτησης 3.1. κατά τμήμα:

ΤΜΗΜΑ

- 3.1.1. Αίθουσα διδασκαλίας
- 3.1.2. Οπτικοακουστικά μέσα (π.χ. T.V., Video, Stereo, Camera)
- 3.1.3. Φορεσιές / κοστούμια
- 3.1.4. Χώρος παραστάσεων (π.χ. αίθουσα, θέατρο)
- 3.1.5. Χώρος στέγασης των γραφείων
- 3.1.6. Βιβλιοθήκη
- 3.1.7. Ηλεκτρονικός εξοπλισμός γραφείου
- 3.1.8. Μουσικά όργανα
- 3.1.9.
- 3.1.10.

ΤΜΗΜΑ

- 3.1.1. Αίθουσα διδασκαλίας
- 3.1.2. Οπτικοακουστικά μέσα (π.χ. T.V., Video, Stereo, Camera)
- 3.1.3. Φορεσιές / κοστούμια
- 3.1.4. Χώρος παραστάσεων (π.χ. αίθουσα, θέατρο)
- 3.1.5. Χώρος στέγασης των γραφείων
- 3.1.6. Βιβλιοθήκη
- 3.1.7. Ηλεκτρονικός εξοπλισμός γραφείου
- 3.1.8. Μουσικά όργανα
- 3.1.9.
- 3.1.10.

4. ΣΤΕΛΕΧΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

4.1. Το στελεχιακό δυναμικό³ του φορέα:

(Στην 1^η στήλη αν δεν σας καλύπτει το είδος του στελεχιακού δυναμικού που υπάρχει συμπληρώστε το εσείς.

Στη 2^η στήλη συμπληρώστε τον αριθμό άμισθων ατόμων.

Στην 3^η στήλη συμπληρώστε τον αριθμό έμμισθων ατόμων.

Όπου δεν υπάρχουν άτομα βάλτε τον αριθμό 0).

Είδος στελεχιακού δυναμικού	Αριθμός ατόμων σε κάθε είδος στελεχιακού δυναμικού	
	Άμισθο	Έμισθο
Επιστημονικό ⁴
Τεχνικό ⁵
Διοικητικό ⁶
.....

3: Με τον όρο *στελεχιακό δυναμικό* εννοείται όλο το έμισθο και άμισθο προσωπικό του φορέα το οποίο προσφέρει τις υπηρεσίες του για την υλοποίηση των στόχων του, εκτός των μελών του.

4: Αφορά τους επιστημονικούς συνεργάτες, χοροδιδασκάλους, κ.τ.λ.

5: Αφορά τους φροντιστές, κ.τ.λ.

6: Αφορά τους γραμματείς, τους υπαλλήλους, κ.τ.λ. (όχι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου).

5.1.6. Ανάπτυξη - Διατήρηση των φυσικών ικανοτήτων.

Πολύ σημαντικός Σημαντικός Μετρίως σημαντικός Λιγότερο σημαντικός Καθόλου

5.1.7. Γνωριμία με άλλους πολιτισμούς - παραδόσεις.

Πολύ σημαντικός Σημαντικός Μετρίως σημαντικός Λιγότερο σημαντικός Καθόλου

5.1.8.

Πολύ σημαντικός Σημαντικός Μετρίως σημαντικός Λιγότερο σημαντικός Καθόλου

6. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσει ο φορέας σας, στο χώρο του πολιτισμού, κατά τις τελευταίες δεκαετίες περιλαμβάνουν:

6.1. Συστηματική εκμάθηση χορών (παραδοσιακών ή άλλων κρατών);

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

6.2. Συστηματική ενασχόληση με τις εικαστικές τέχνες;

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

6.3. Συστηματική ενασχόληση με τη μουσική;

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

6.4. Συστηματική διοργάνωση θεατρικών παραστάσεων;

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

6.4.1. Συστηματική διοργάνωση σεμιναρίων υποκριτικής;

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

6.4.2. Ποιο το κριτήριο επιλογής θεατρικού έργου;

.....
.....

6.4.3. Ποια η θέση του ελληνικού ρεπερτορίου;

Υψηλή Μέση Χαμηλή

6.5. Υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων που υλοποιήσατε)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

6.5.1. Αν υλοποιήσατε ερευνητικά προγράμματα, πως αξιολογείτε το αποτέλεσμα τους για τη δεκαετία;Πολύ καλό Καλό Μέτριο Κακό Πολύ κακό **6.6. Καταγραφή λαϊκών δρώμενων;**

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων που υλοποιήσατε)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

6.6.1. Αν πραγματοποιήσατε καταγραφές δρώμενων, πως αξιολογείτε το αποτέλεσμα τους;Πολύ καλό Καλό Μέτριο Κακό **6.7. Εκδοτικές δραστηριότητες (βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, κασέτες video, κ.τ.λ.);**

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων που υλοποιήσατε)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

6.7.1. Αν πραγματοποιήσατε εκδοτικές δραστηριότητες, πως αξιολογείτε το αποτέλεσμα τους για τη δεκαετία;Πολύ καλό Καλό Μέτριο Κακό **6.8. Οργάνωση συμποσίων, συνεδρίων, σεμιναρίων και ημερίδων;**

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό ερευνητικών προγραμμάτων που υλοποιήσατε)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

6.8.1. Αν πραγματοποιήσατε διοργανώσεις, πως αξιολογείτε το αποτέλεσμα τους για τη δεκαετία;Πολύ καλό Καλό Μέτριο Κακό

6.12. Έχετε προγραμματίσει τις δραστηριότητες που θα αναπτύξει ο φορέας για την επόμενη διετία;

ΝΑΙ ΟΧΙ

6.12.1. Αν έχετε προγραμματίσει, ποιες είναι οι καινούργιες δραστηριότητες που θα πραγματοποιήσει ο φορέας στο μέλλον;

.....

.....

6.13. Εάν δε διαθέτει ο φορέας σας χώρο παραστάσεων, σε ποιο χώρο δίδονται οι παραστάσεις και εκδηλώσεις;

.....

.....

7. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι συνεργασίες που αναπτύσσει ο φορέας σας, στο χώρο του πολιτισμού κατά την τελευταία δεκαπενταετία, περιλαμβάνουν:

7.1. Είχατε συμμετοχή σε πολιτιστικά προγράμματα διεθνών οργανισμών;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό συμμετοχών σε προγράμματα διεθνών οργανισμών)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

7.1.1. Αν συμμετείχατε, αναφέρατε την ονομασία τους.

.....

.....

7.1.2. Αν συμμετείχατε, πως αξιολογείτε τη συμμετοχή σας;

Πολύ καλή Καλή Έτσι κι έτσι Μέτρια Κακή

7.2. Είχατε συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό συμμετοχών σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

7.2.1. Αν συμμετείχατε, αναφέρατε την ονομασία τους.

.....

.....

7.2.2. Αν συμμετείχατε, πως αξιολογείτε τη συμμετοχή σας;

Πολύ καλή Καλή Έτσι κι έτσι Μέτρια Κακή

7.3. Είχατε συνεργασία με φορείς αποδήμων;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό συνεργασιών με φορείς αποδήμων)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

7.3.1. Αν είχατε, πιστεύετε ότι η συνεργασία σας ήταν αποδοτική ως προς το στόχο της;
ΟΧΙ Μάλλον ΟΧΙ Έτσι κι έτσι Μάλλον ΝΑΙ ΝΑΙ

7.4. Είχατε συνεργασία με την εκκλησία;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό συνεργασιών με την εκκλησία)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

7.4.1. Αν είχατε, πιστεύετε ότι η συνεργασία σας ήταν αποδοτική ως προς το στόχο της;
ΟΧΙ Μάλλον ΟΧΙ Έτσι κι έτσι Μάλλον ΝΑΙ ΝΑΙ

7.5. Είχατε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό συνεργασιών με την τοπική αυτοδιοίκηση)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

7.5.1. Αν είχατε, πιστεύετε ότι η συνεργασία σας ήταν αποδοτική ως προς το στόχο της;
ΟΧΙ Μάλλον ΟΧΙ Έτσι κι έτσι Μάλλον ΝΑΙ ΝΑΙ

7.6. Είχατε συνεργασία με κρατικούς φορείς;

(Αν ΝΑΙ, συμπληρώστε το συνολικό αριθμό συνεργασιών με κρατικούς φορείς)

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

7.6.1. Αν είχατε, πιστεύετε ότι η συνεργασία σας ήταν αποδοτική ως προς το στόχο της;
ΟΧΙ Μάλλον ΟΧΙ Έτσι κι έτσι Μάλλον ΝΑΙ ΝΑΙ

7.7. Πόσες φορές συνεργαστήκατε απευθείας με αντίστοιχους φορείς, χωρίς τη μεσολάβηση ομοσπονδιών, managers, κ.τ.λ. στο εσωτερικό και πόσες στο εξωτερικό;

(Συμπληρώστε τον αριθμό συνεργασιών. Αν δεν συνεργαστήκατε βάλτε τον αριθμό 0).

Δεκαετία '80 Εσωτερικό Εξωτερικό Δεκαετία '90 Εσωτερικό Εξωτερικό

7.8. Ο φορέας είναι μέλος:

7.8.1. Δευτεροβάθμιων οργανώσεων ⁸ (ομοσπονδία)

7.8.2. Δεν είναι μέλος αντίστοιχων οργανώσεων:

7.9. Άλλες συνεργασίες που ανάπτυξε:

.....

.....

.....

.....

.....

7.10. Έχετε προγραμματίσει τις συνεργασίες που θα αναπτύξει ο φορέας για την επόμενη διετία;

ΝΑΙ ΟΧΙ

7.10.1. Αν έχετε προγραμματίσει, ποιες είναι οι καινούργιες συνεργασίες που θα αναπτύξει ο φορέας στο μέλλον;

.....

.....

.....

8. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Σας υπενθυμίζουμε ότι η εχεμύθεια και η μυστικότητα των απαντήσεων είναι εξασφαλισμένη. Οι πληροφορίες μπορούν να προέρχονται από τον προϋπολογισμό που ανακοινώσατε στη Γενική Συνέλευση την τελευταία δεκαετία.

8.1. Αν υποθέσουμε ότι το συνολικό ποσό των εσόδων του φορέα σας είναι 100 δραχμές, τότε πόσες δραχμές από τις 100 διαθέτετε κατά δραστηριότητα;
(Συμπληρώστε το ποσό από τις 100 δραχ. για κάθε έτος)

	1980	1985	1990	1995
Χορός
Τραγούδι
Θέατρο
Ζωγραφική

8.2. Αν υποθέσουμε ότι το ποσό των εσόδων σας είναι 100 δραχμές προέρχονται από:

(Συμπληρώστε το ποσό από τις 100 δραχ. για κάθε έτος)

	1980	1985	1990	1995
8.2.1. Ίδιους πόρους ⁹
8.2.2. Άλλες πηγές ⁹

8. Με τον όρο δευτεροβάθμιες εννοούμε τις οργανώσεις (ομοσπονδίες) που έχουν τους φορείς ως μέλη.

9: Ίδιοι πόροι είναι τα έσοδα που προέρχονται από το φορέα π.χ. συνδρομές μελών, εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, εκδηλώσεις κ.τ.λ.

Άλλες πηγές είναι τα έσοδα που προέρχονται από τρίτες πηγές π.χ. χορηγούς, νομαρχίες κ.τ.λ.

8.3. Αν υποθέσουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από ίδιους πόρους είναι 100 δραχμές, τότε πόσες δραχμές από τις 100 προέρχονται από:
(Συμπληρώστε το ποσό από τις 100 δρχ. για κάθε έτος).

	1980	1985	1990	1995
8.3.1. Εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων
8.3.2. Συνδρομή μελών - διδάκτρα μαθημάτων
8.3.3. Κοινωνικές δραστηριότητες που αποφέρουν πόρους (εκδηλώσεις, κ.τ.λ.)
8.3.4. Εκδοτικές δραστηριότητες (βιβλία κ.τ.λ.)
8.3.5. Οικονομικές ενισχύσεις
8.3.6.
8.3.7.

8.4. Αν υποθέσουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από άλλες πηγές είναι 100 δραχμές, τότε πόσες δραχμές από τις 100 προέρχονται από:
(Συμπληρώστε το ποσό από τις 100 δρχ. για κάθε έτος).

	1980	1985	1990	1995
8.4.1. Τον ιδιωτικό τομέα
8.4.2. Το δημόσιο τομέα

8.5. Αν υποθέσουμε ότι το ποσό που λαμβάνεται από το δημόσιο τομέα είναι 100 δραχμές, τότε πόσες δραχμές από τις 100 προέρχονται από:
(Συμπληρώστε το ποσό από τις 100 δρχ. για κάθε έτος).

	1980	1985	1990	1995
8.5.1. Την Τοπική Αυτοδιοίκηση
8.5.2. Υπουργεία (λουτά)
8.5.3. Νομαρχίες
8.5.4. Δημόσιους οργανισμούς
8.5.5. ΥΠ.ΠΟ.
8.5.6. Ευρωπαϊκά Προγράμματα
8.5.7.

8.6. Αξιοποιείτε το θεσμό της χορηγίας:

Δεκαετία '80 ΝΑΙ ΟΧΙ

Δεκαετία '90 ΝΑΙ ΟΧΙ

(Συνολικός αριθμός)

8.7. Από τα ποσά που αναφέρονται στις ερωτήσεις 8.5. και 8.6. πόσο ποσοστό διατέθηκε για έξοδα παραστάσεων και τι ποσοστό απέμεινε ως καθαρό έσοδο του συλλόγου;

Δεκαετία '80 Διατέθηκε Απέμεινε

Δεκαετία '90 Διατέθηκε Απέμεινε

(Συνολικός αριθμός)

9. Για τις εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν ο φορέας χρησιμοποίησε:

- 9.1. αμιγώς ερασιτέχνες
9.2. επαγγελματίες
9.3. ερασιτέχνες κι επαγγελματίες

9.3.1. Αν στην προηγούμενη ερώτηση σημειώσατε την τρίτη επιλογή, 9.3., ποια είναι η αναλογία ερασιτεχνών - επαγγελματιών;

.....

.....

.....

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ -ΗΣ

Τα παρακάτω στοιχεία χρειάζονται μόνο για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας της έρευνας και σε κάθε περίπτωση θα παραμείνουν **απόρρητα**.

Όνοματεπώνυμο.....

Σχέση με το φορέα

Πρόγραμμα

"Πολιτιστικός Τουρισμός στη Μεσσηνία"

Σταύρος Μπένος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ <ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ>

Ενας πολύ σημαντικός πλουτοπαραγωγικός πόρος της Μεσσηνίας, τον οποίο δεν έχουμε ακόμη αναδείξει, δεν τον έχουμε προσέξει ούτε στοιχειωδώς, ίσως και να μην τον έχουμε ανακαλύψει είναι τα μνημεία της, είναι το ιστορικό παρελθόν της.

Στον τομέα αυτό η Μεσσηνία είναι μία από τις πιο προικισμένες, αλλά και πιο υποβαθμισμένες, λιγότερο φροντισμένες περιοχές της χώρας.

Την άνοιξη, συνοδευόμενος από τους υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου Πολιτισμού και από τους ερευνητές που έχουν αφιερώσει την ζωή τους στην αποκάλυψη των κρυμμένων θησαυρών της περιοχής μας, είχα την ευκαιρία να μυηθώ σ' αυτό τον πλούτο, να ανακαλύψω πράγματα που ούτε φανταζόμουν ότι υπάρχουν δίπλα μου. Παράλληλα; ως υπουργός Πολιτισμού είχα την τύχη να γυρίσω σχεδόν όλη την Ελλάδα, να επισκεφθώ μουσεία, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους και να συνειδητοποιήσω ότι η Μεσσηνία είναι όντως μία από τις πιο πλούσιες σε πολιτιστικά στοιχεία περιοχή και μία από τις πιο εγκαταλελειμμένες.

Και τότε συνειδητοποίησα ότι όλα αυτά τα μνημεία, οι αναξιοποίητοι αρχαιολογικοί χώροι, συνδυαζόμενοι με το σπάνιο φυσικό κάλλος της Μεσσηνίας, είναι μία τεράστια πηγή πλούτου αν την αναπτύξουμε σωστά σεβόμενοι τις ιδιαιτερότητές της, αναδεικνύοντας την ομορφιά τους. Αν εντάξουμε την Μεσσηνία στα προγράμματα πολιτιστικού τουρισμού, τα οποία αναπτύσσουμε αυτή την στιγμή ως Υπουργείο Πολιτισμού, σ' όλη την χώρα απευθυνόμενοι σε επισκέπτες υψηλού πνευματικού και βιοτικού επιπέδου. Θα μου επιτρέψετε να σας ξαναγήσω στην Μεσσηνία του αύριο, στην Μεσσηνία που ονειρεύομαι, στη Μεσσηνία του προγράμματος πολιτιστικού τουρισμού που έχουμε ήδη εκπονήσει στο Υπουργείο Πολιτισμού και έχουμε αρχίσει να εφαρμόζουμε.

Το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε με την μορφή πολιτιστικών διαδρομών που ακολουθεί ο καθένας ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του, ανάλογα με το τί εποχής ή τί είδους μνημεία θέλει να επισκεφθεί.

< Η ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ π.Χ. >

Η πρώτη πολιτιστική διαδρομή λέγεται <Η Μεσσηνία της 3ης χιλιετίας π.Χ.>. Δύο είναι τα πιο σημαντικά κέντρα εκείνης της πολύ μακρινής εποχής που υπάρχουν στην περιοχή μας, τα Ακοβίτικα, έξω από την Καλαμάτα και η Βοϊδοκοιλιά, κοντά στον Ρωμανό Πυλίας.

ΑΚΟΒΙΤΙΚΑ. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως μια πόλη της εποχής με τεράστια κτίρια που διέθεταν δεύτερο όροφο, κάτι εξαιρετικά προηγμένο για την αρχιτεκτονική της εποχής., που είναι η 3η χιλιετία π.Χ. Στα Ακοβίτικα θα διαμορφώσουμε τον αρχαιολογικό χώρο και θα τον κάνουμε επισκέψιμο: με προσβάσεις, πάρκινγκ, στέγαστρο των κτιρίων, ειδικά φυλλάδια που θα εξηγούν πώς ήταν αυτή η πόλη και πώς ζούσαν οι κάτοικοί της. Παράλληλα οι ανασκαφές θα συνεχισθούν όσο χρειασθούν για να αποκαλυφθούν τα όρια αυτής της μεγάλης πόλης που ήκμασε σε μια εποχή πολύ μακρινή.

ΒΟΪΔΟΚΟΙΛΙΑ. Στην Βοΐδοκοιλιά η έρευνα αποκάλυψε το βιοτεχνικό κέντρο μιας πόλης με το εργαστήριο αγγειοπλαστικής, τον κλίβανο που έψηναν τα κεραμεικά, τις αποθήκες λαδιού, την αποθήκη των σιτηρών.

Εδώ θα βάλουμε ένα ελαφρό στέγαστο και από κάτω θα κάνουμε ένα μικρό υπαίθριο μουσείο με αντίγραφα των εργαστηρίων και των αποθηκών όπως ακριβώς ήταν στην αρχαιότητα. Ο αρχαιολογικός χώρος δεν θα είναι ένας γρίφος που οφείλει να αποκρυπτογραφήσει όποιος τον επισκέπτεται, αλλά ένα ανοικτό βιβλίο που πρέπει να το καταλαβαίνει όποιος το βλέπει.

<Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΘΟΛΩΤΩΝ ΤΑΦΩΝ>

Η δεύτερη πολιτιστική διαδρομή έχει τίτλο <Ο δρόμος των θολωτών τάφων>. Κάτι που έμαθα από τους αρχαιολόγους και με εντυπωσίασε πολύ είναι ότι ο θολωτός τάφος, αυτό το ταφικό μνημείο της δεύτερης χιλιετίας π.Χ. που χρησιμοποιούσαν οι Μυκηναίοι πρόγονοί μας για να θάβουν τους νεκρούς τους, είναι ένα πολύπλοκο κτίσμα που γεννήθηκε εδώ στη Μεσσηνία. Ξεπήδησε μέσα από ένα προηγούμενο είδος τάφου, τους τύμβους. Από την Μεσσηνία αυτό το αρχιτεκτονικό επίτευγμα της εποχής, ο θολωτός τάφος εξαπλώθηκε σ' όλη την ηπειρωτική Ελλάδα και γνώρισε την κορύφωσή του στις Μυκήνες, με τον θησαυρό του Ατρέα.

Η Μεσσηνία είναι γεμάτη από θολωτούς τάφους: από τον Κάμπο Αβίας μέχρι το Καπλάκι Ακριτοχωρίου, από το Ανω Ψάρι μέχρι το Χαροκοπειό, από την Μάλθη μέχρι την Βοΐδοκοιλιά και την Ανθεια.

Εντάξαμε στο πρόγραμμα <Ο δρόμος των θολωτών> σε πρώτη φάση μια τουριστική διαδρομή από την Μάλθη μέχρι την Βοΐδοκοιλιά και την Ανθεια. Οποιος την κάνει, σχηματίζει μια πλήρη εικόνα για αυτά τα σημαντικά αρχιτεκτονήματα του δεύτερου μισού της δεύτερης χιλιετίας π.Χ..

ΜΑΛΘΗ. Σ' αυτή την μεγάλη ακρόπολη που άκμασε την 2η χιλιετία π.Χ. ξεκινώντας από το 2.000 π.Χ. υπάρχει ο πιο καλοδιατηρημένος θολωτός τάφος της Ελλάδας. Σώζεται όλη η ανωδομή του. Ακόμη και η πέτρα που λέγεται <κλειδί> και σφράγιζε την κορυφή της κυψελοειδούς κατασκευής του. Θα τον αναστηλώσουμε αυτό τον τάφο και θα διαμορφώσουμε τον περιβάλλοντα χώρο του ώστε να μπορεί να τον επισκεφθεί όποιος θέλει.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ. Είναι ένα υποβλητικό τοπίο πάνω από το ποτάμι, τον Κυπαρισσήεντα, κι ένας σπουδαίος αρχαιολογικός χώρος κοντά στην Κυπαρισσία, που αποκαλείται για τον πλούτο των ευρημάτων της και το μέγεθος των κτισμάτων <Μυκήνες της Δυτικής Πελοποννήσου>. Στην Περιστεριά έχουν βρεθεί μέχρι στιγμής τέσσερις θολωτοί τάφοι, η αρχή ενός ανακτόρου και πολλά σπίτια της εποχής. Ανάμεσα στους θολωτούς τάφους υπάρχει ο μεγαλύτερος της Μεσσηνίας, ένας από τους μεγαλύτερους όλης της χώρας. Οι τάφοι της Περιστεριάς έκρυβαν χρυσά κύπελλα και κοσμήματα και σπουδαία αγγεία που εκτίθενται στο Μουσείο της Χώρας Τριφυλίας. Αυτό τον τάφο θα τον αναστηλώσουμε, σύμφωνα με μελέτη που έχουμε ήδη έτοιμη, αλλά η φροντίδα μας θα είναι να λάμψει γενικότερα ο αρχαιολογικός χώρος της Περιστεριάς, που είναι μαζί με το ανάκτορο του Νέστορα στον Εγκλιανό, οι δύο σημαντικότεροι προϊστορικοί αρχαιολογικοί χώροι της Μεσσηνίας. Θα φτιάξουμε πάρκινγκ, αναψυκτήριο και πωλητήριο, αλλά το ωραιότερο είναι ένα μικρό εκπαιδευτικό μουσείο με μακέττες, φωτογραφίες, ενημερωτικό υλικό κ.τ.λ. που θα κατασκευασθεί στο διπλανό χωριό, στις Ράχες. Ο πρόεδρος της Κοινότητας και το Κοινοτικό Συμβούλιο μας έδωσαν την ιδέα. Μας παραχωρούν το παλιό δημοτικό σχολείο και εμείς το διαμορφώνουμε σε ένα

μικρό μουσείο, όπου θα μπορεί κανείς να παίρνει όλες τις πληροφορίες που θέλει για την Περιστεριά και τα μνημεία της.

Έτσι, δημιουργούμε στην βόρεια Τριφυλία μια ολοκληρωμένη αρχαιολογική ενότητα, όπου ο επισκέπτης θα σχηματίζει ολοκληρωμένη εικόνα για την Μεσσηνία των Μυκηναϊκών χρόνων για την οποία πρέπει να σας συμπληρώσω τρία στοιχεία:

1. Οι Μυκηναίοι είναι οι πρώτοι αποδεδειγμένα Έλληνες.
2. Η Μεσσηνία των μυκηναϊκών χρόνων είχε περισσότερο πληθυσμό απ'ό,τι έχει σήμερα και
3. Η Μεσσηνία της δεύτερης χιλιετίας π.Χ. ήταν ό,τι είναι σήμερα η Θεσσαλονίκη. Ήταν, δηλαδή η δεύτερη μετά από την Αργολίδα περιοχή της ηπειρωτικής Ελλάδας σε σημασία.

ΕΓΚΛΙΑΝΟΣ. Είναι οι τρεις θολωτοί τάφοι του ανακτόρου του Νέστορα στον Εγκλιανό, κοντά στην Χώρα Τριφυλίας. Κι εδώ θα καθαρισθούν, να διαμορφωθεί ο περιβάλλων χώρος, θα αναστηλωθεί ο ένας εξ αυτών και με εποπτικό υλικό θα γίνει σαφές στον επισκέπτη ότι η επίσκεψή του στο ανάκτορο του Νέστορα δεν είναι ολοκληρωμένη αν δεν δει τους τάφους όπου ήταν θαμμένοι οι άρχοντες του ανακτόρου.

Αλλά η μεγάλη επέμβαση σ'αυτή την περιοχή θα είναι η αλλαγή του στεγάστρου του ίδιου του ανακτόρου, ένα τεράστιο σε κόστος αλλά απαραίτητο έργο, ο εξοπλισμός του αρχαιολογικού χώρου με τουαλέτες και αναψυκτήριο και η μετατροπή του Μουσείου της Χώρας σε πραγματικό Μουσείο του ανακτόρου του Εγκλιανού. Ζητήσαμε ήδη από την Εφορεία Αρχαιοτήτων να μας στείλει το κτιριολογικό πρόγραμμα για την επέκταση του Μουσείου της Χώρας. Ονειρευόμαστε ένα συγκλονιστικό Μουσείο, ένα πραγματικό μουσείο του μυκηναϊκού πολιτισμού στη Δυτική Πελοπόννησο, όπου θα υπάρχουν οι περίφημες τοιχογραφίες του ανακτόρου, ολόκληρη αίθουσα για τις πινακίδες της γραμμικής γραφής β' που βρέθηκαν στον Εγκλιανό και επιβεβαίωσαν ότι η μυκηναϊκή γραφή είναι ελληνική, εκπαιδευτικά προγράμματα για την γέννηση της γραφής, ειδική αίθουσα για το ζωολογικό υλικό (έχουν βρεθεί κόκκαλα λιονταριού και σπάνιας πανίδας) κ.τ.λ.

ΟΣΜΑΝΑΓΑΣ. Σειρά έχει ο παλαιότερος θολωτός τάφος της ηπειρωτικής Ελλάδας, στον Οσμάναγα Κορυφασίου, που χρονολογείται στα τέλη του 17ου αιώνα π.Χ.. Ένα τάφο που η κατάσταση της διατήρησής του είναι αντιστρόφως ανάλογη με τη σημασία του.

Η ανάδειξή του πρέπει να ξεκινήσει σχεδόν από το μηδέν. Απαλλοτρίωση, ανασκαφή, αναστήλωση, μελέτη πρόσβασης και χώρου στάθμευσης, σηματοδότηση, γενικότερη ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου είναι οι απαραίτητες ενέργειες και ήδη έχουν δοθεί εντολές στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού να τις ξεκινήσει γιατί αυτό το μνημείο το αξίζει.

ΒΟΪΔΟΚΟΙΛΙΑ. Σ'ένα τοπίο εξαιρετικού φυσικού κάλλους, πλάι στον υδροβιότοπο του Διβαρίου Γιάλοβας, που θα φροντίσουμε να προστατευθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ, βρίσκεται η Βοΐδοκοιλιά, που προαναφέραμε στην προηγούμενη ενότητα. Μέσα σ'αυτό τον οικισμό υπάρχει ένας θολωτός τάφος, που ο Μαρινάτος, ακολουθώντας τα λεγόμενα του μεγάλου περιηγητή Πausανία, αποδίδει στον γιό του Νέστορα, τον Θρασυμήδη. Ο θολωτός αυτός τάφος ξεπηδά μέσα από ένα προγενέστερο τύμβο και αποδεικνύει γλαφυρά και εύγλωττα αυτό που υποστηρίζει ο καθηγητής κ. Κορρές, ότι ο θολωτός τάφος γεννήθηκε στην Μεσσηνία ξεπηδώντας μέσα από τους τύμβους. Ο θολωτός τάφος αυτός θα ενταχθεί μέσα στο υπαίθριο μουσείο που θα φτιάξουμε στην

Βοϊδοκοιλιά τοποθετώντας πίσω τις ταφές που βρέθηκαν μέσα σ' αυτό, αλλά βάζοντας στη θέση των ευρημάτων αντίγραφα. Έτσι, ο επισκέπτης θα μπορεί να δει πώς οι Μυκηναίοι πρόγονοί μας αποχαιρετούσαν τους αγαπημένους τους.

ΑΝΘΕΙΑ. Ο δρόμος των θολωτών τάφων, σ' αυτή την πρώτη φάση, κλείνει με τον θολωτό τάφο της Ανθειας, ένα επιβλητικό τάφο που σώζεται σε εξαιρετική κατάσταση και έδωσε εντυπωσιακά ευρήματα. Ανήκει στη μυκηναϊκή πόλη που βρισκόταν στη θέση της Θουρίας και η οποία πρέπει να είναι πολύ σημαντική όπως δείχνει η κατασκευή του τάφου αλλά και το πλήθος των θαλαμωτών τάφων που ανασκάπτονται στην περιοχή. Ο ίδιος ο τάφος χρειάζεται αναστήλωση ενώ ετοιμάζουμε τη μελέτη πρόσβασης και στάθμευσης για τους επισκέπτες.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Όπου κι αν πήγα στην Ελλάδα, περιοδεύοντας ως υπουργός, διαπίστωνα, με υπερηφάνεια, δεν σας το κρύβω, ότι έχουμε στη Μεσσηνία, ένα υπέροχο αρχαιολογικό χώρο, που δεν έχει να ζηλέψει τίποτε από τους φημισμένους όμοιούς του.

Είναι η αρχαία Μεσσήνη, μία από τις μεγαλουπόλεις της Ελλάδας στα ελληνιστικά και στα ρωμαϊκά χρόνια, η πρωτεύουσα της ελεύθερης αρχαίας Μεσσηνίας επί επτά αιώνες. Πουθενά αλλού δεν βρήκα να σώζονται τα αρχαία κτίρια σε τόσο μεγάλο ύψος και σε τόσο καλή κατάσταση. Πουθενά αλλού δεν βρήκα να σώζεται η αρχαία πόλη σε τόσο μεγάλη έκταση. Και πουθενά δεν ένοιωσα την συγκίνηση που μου υπέβαλε το ιστορικό περιβάλλον, αυτό το μετέωρο βήμα της ιστορίας που πάγωσε και αποτυπώθηκε μέσα στο χρόνο.

Όλος αυτός ο τεράστιος αρχαιολογικός χώρος με τους ναούς, τα σπίτια, τα τείχη, τα δημόσια κτίρια, είναι ένας θησαυρός που δεν έχουμε ακόμη εκτιμήσει όσο του πρέπει. Αποφάσισα ότι αξίζει στην αρχαία Μεσσήνη η καλύτερη δυνατή μεταχείριση: η διαμόρφωση του αρχαιολογικού χώρου σε αρχαιολογικό πάρκο με εκτεταμένες αναστηλώσεις και αναδείξεις των μνημείων, με καθαρισμό των αρχαίων τειχών, με πληροφοριακό υλικό, με ρυθμίσεις που θα παρασύρουν το Μαυρομμάτι και την Αρσινόη σε μία ελεγχόμενη κατακόρυφη τουριστική εξέλιξη, με ένα νέο υπερσύγχρονο μουσείο, με πωλητήρια αντιγράφων, αναψυκτήριο, και λοιπούς κοινωφελείς χώρους. Και μέ ένα ερευνητικό κέντρο, που θα φιλοξενεί τους επιστήμονες απ' όλο τον κόσμο που θέλουν να μελετήσουν την αρχαία πόλη, στο αναστηλωμένο Ανδρομονάστηρο.

ΥΠΟΒΡΥΧΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ι. ΠΥΛΟΣ. Στο Νιόκαστρο της Πύλου, που αναστηλώνεται εδώ και χρόνια, θα φιλοξενηθεί το Κέντρο Υποβρύχιας Αρχαιολογίας της χώρας μας. Είναι ένα σημαντικό έργο, αν σκεφθεί κανείς ότι είναι το μοναδικό τέτοιο κέντρο της χώρας.

Κατά την πρόσφατη αρχαιολογική περιοδεία μας επισκεφθήκαμε μερικά όμορφα βιομηχανικά κτίρια που υπάρχουν στην Γιάλοβα της Πύλου. Ένα από αυτά παρουσιάζει εξαιρετικό αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και κατά την άποψη των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού προσφέρεται για Μουσείο. Σκεφθήκαμε, λοιπόν, να το ζητήσουμε από την Τράπεζα, που είναι ο ιδιοκτήτης του, και να το μετατρέψουμε σε Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων, που παράλληλα, μαζί με το Νιόκαστρο, θα μπορεί λόγω χώρων να παίζει και

τον ρόλο ενός πολιτιστικού πνεύμονα της περιοχής, ικανού να φιλοξενήσει μία έκθεση, μία συναυλία, μία διάλεξη, ένα συνέδριο. Ήδη κινηθήκαμε σ' αυτή την κατεύθυνση και περιμένουμε την απάντηση της Τράπεζας, ενώ οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού φτιάχνουν τον φάκελλο κήρυξης των βιομηχανικών κτιρίων της Γιάλοβας σε διατηρητέα, γιατί είναι εντυπωσιακά δείγματα της βιομηχανικής αρχαιολογίας.

2. ΜΕΘΩΝΗ. Η Μεσσηνία με τις υπέροχες θάλασσες διαθέτει και υπέροχα αρχαία ναυάγια. Δύο από αυτά βρίσκονται στην Μεθώνη και είναι τα ναυάγια των κιόνων και των σαρκοφάγων, επισκέψιμα για τους απλούς δύτες με την άδεια της αρχαιολογικής υπηρεσίας. Σκεφθήκαμε ότι μπορούμε να οργανώσουμε εμείς την δυνατότητα επίσκεψής τους διαμορφώνοντας στην θαλάσσια περιοχή ένα υποβρύχιο αρχαιολογικό πάρκο με καταδυόμενους φύλακες, και με εξυπηρετήσεις που θα στεγασθούν μέσα στο Κάστρο της Μεθώνης. Πρέπει να ξέρετε ότι σ' όλη την χώρα υπάρχει μόνο ένα ακόμη αρχαιολογικό πάρκο, στην Αλόνησσο.

<BYZANTINOI ΤΡΟΠΟΙ - ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ>

Με αφορμή τη βυζαντινή μουσική δώσαμε αυτό τον τίτλο στην διαδρομή των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων της Μεσσηνίας.

BYZANTINOI ΤΡΟΠΟΙ

- 1. ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΠΟΛΙΚΝΗΣ.** Τρίκλιτος ναός, εγγεγραμμένος σταυροειδής του 10ου αιώνα με τοιχογραφίες του 18ου αιώνα. Θα εκπονηθεί μελέτη αποκατάστασης.
- 2. ΑΝΑΛΗΨΗ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ.** Είναι ένα πάρα πολύ σπουδαίο μνημείο. Οι αρχαιολόγοι λένε ότι μάλλον είναι το πρώτο σταυρεπίστεγο μνημείο του ελλαδικού χώρου. Σώζονται επάλληλα στρώματα βυζαντινών τοιχογραφιών που χρονολογούνται από τον 13ο μέχρι τον 15ο αιώνα. Αυτή την στιγμή εκπονείται μελέτη αποκατάστασής του.
- 3. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΣΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ.** <Αγιά Σωτήρα στον Μοριά και Αγιά Σοφιά στην Πόλη> έλεγαν οι παλιοί για να δείξουν πόσο σημαντικός και πόσο όμορφος είναι αυτός ο ναός του 11ου ή του 12ου αιώνα. Είναι ένα από τα ελάχιστα κτίσματα οκταγωνικού τύπου του ελλαδικού χώρου, έδρα μιας από τις σημαντικότερες μητροπόλεις της βυζαντινής Πελοποννήσου. Ήδη έχει προγραμματισθεί από την Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού η δημοπράτηση της στερέωσης του κωδωνοστασίου και της διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου, ενώ η ίδια Διεύθυνση κάνει τη μελέτη του καθολικού και του επισκοπείου.
- 4. ΑΓΙΟΣ ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ.** Τους λένε οι κατακόμβες του Αγίου Ονουφρίου. Είναι ένα λαξευτό παλαιοχριστιανικό κοιμητήριο με έξι θαλάμους, 28 τάφους και 134 αρκοσόλια. Μνημείο παράλληλο και με μνήμες από τις παλαιοχριστιανικές κατακόμβες της Σικελίας. Είναι ένα από τα ελάχιστα παλαιοχριστιανικά μνημεία της Μεσσηνίας. Θα γίνει μελέτη της πρόσβασης στον αρχαιολογικό χώρο.
- 5. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ.** Είναι από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της δυτικής ακτής της Πελοποννήσου. Τρίκλιτος σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλλο που χρονολογείται στον 10-11ο αιώνα. Θα εκπονηθεί μελέτη αποκατάστασης.
- 6. ΣΑΜΑΡΙΝΑ.** Ένα εξαιρετο μνημείο βυζαντινής αρχιτεκτονικής, το μόνο μεσσηνιακό μνημείο με τοιχογραφίες που αποδίδονται σε

Κωνσταντινουπολίτικο εργαστήρι. Εξαιρετικό δείγμα της κλασικής μνημειακής ζωγραφικής του 12ου αιώνα που προαναγγέλει τις εξελίξεις του 13ου αιώνα και τις τάσεις που θα επικρατήσουν. Χρειάζεται ένας μικρός καθαρισμός και μικρή φροντίδα για την συντήρηση των τοιχογραφιών και είναι ένα διαμάντι ανάμεσα στα βυζαντινά μνημεία της Μεσσηνίας.

7. **ΑΝΔΡΟΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟ**. Το οχυρό μοναστήρι που η παράδοση θέλει να το ιδρύει ο Ανδρόνικος Παλαιολόγος. Σε κανένα άλλο μοναστηριακό συγκρότημα της Μεσσηνίας δεν είναι τόσο έντονα αποτυπωμένη η εσωστρέφεια που χαρακτηρίζει τη μοναστική ζωή. Υπάρχουν σπαράγματα τοιχογραφιών στο καθολικό, που δίνουν μια ιδέα από την λαμπρότητα που είχε ο αρχικός του ζωγραφικός διάκοσμος. Έχει γίνει μια προμελέτη και τώρα η ομάδα του καθηγητή κ. Πέτρου Θέμελη θα κάνει τη μελέτη αποκατάστασης και μετά από συμφωνία με την Μητρόπολη της Ιεράς Μητρόπολης Μεσσηνίας θα του ξαναδώσουμε ζωή με την δημιουργία ενός πολυπολιτισμικού Οργανισμού, που αναφέρεται λεπτομερώς πιο κάτω.
8. **ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ ΙΘΩΜΗΣ**. Είναι ένας χαρακτηριστικός βυζαντινός ναός (11ος αιώνας) με αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη σε δεύτερη χρήση. Γίνεται η μελέτη αποκατάστασής του.
9. **ΑΓΙΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**. Το μνημείο αυτό είναι ήδη επισκευασμένο από το ΥΠΠΟ. Αλλά επειδή είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα βυζαντινού ναού σε σχήμα ελεύθερου σταυρού και επειδή είναι ένα μνημείο σύμβολο της Ελληνικής Επανάστασης είναι από τα πρώτα που εντάσσονται σε μία πολιτιστική διαδρομή για την βυζαντινή Μεσσηνία.
10. **ΑΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**. Διόροφος ναός με εξαιρετικής τέχνης κεραμικές πλάκες εντοιχισμένες στις όψεις του, του οποίου η πρώτη φάση χρονολογείται από τον 10ο μέχρι τον 15ο αιώνα. Το μνημείο έχει επισκευασθεί από το ΥΠΠΟ.
11. **ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤΑ ΣΩΤΗΡΙΑΝΙΚΑ**. Μικρό μονόχωρο κτίσμα με εξαιρετικής ποιότητας τοιχογραφίες του 13ου αιώνα. Διασώζει μία σειρά από τα καλύτερα πορτραίτα στρατιωτικών αγίων από την περιοχή της Μάνης.
12. **ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΑ ΚΑΛΛΙΑΝΕΪΚΑ**. Μικροσκοπικός σταυρεπίστεγος ναός φτιαγμένος από ταπεινά υλικά, αλλά με υψηλά πρότυπα του 13ου αιώνα. Έχει επισκευασθεί.
13. **ΑΪ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΑΝΙΑ**. Είναι ένα μικρό σταυρεπίστεγο εκκλησάκι του 13ου αιώνα με λαμπρές τοιχογραφίες. Το μνημείο επισκευάσθηκε από το ΥΠΠΟ.
14. **ΑΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ**. Μοναδικό σύνολο που διασώζει όλο τον αρχικό του γλυπτό, ζωγραφικό διάκοσμο, το αρχικό δάπεδο κ.τ.λ. Η πρώτη του φάση χρονολογείται στον 13ο αιώνα και η δεύτερη στον 18ο αιώνα. Εκπονείται η ιδιαίτερα απαιτητική μελέτη αποκατάστασης του μνημείου.
15. **ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ ΠΡΟΑΣΤΙΟΥ**. Είναι ένας μικρός ιδιότυπος ναός του 13ου αιώνα, με κατάκοσμες όψεις, όπου έχει χρησιμοποιηθεί με αφθονία και επιδεξιότητα το ντόπιο οικοδομικό υλικό. Εκπονείται μελέτη άμεσης επέμβασης.
16. **ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΑ ΣΤΗ ΜΗΛΙΑ**. Ένα ιδιότυπο σύνολο με βυζαντινές όψεις, μεταβυζαντινές επεμβάσεις και νεοκλασικές προσθήκες για το οποίο εκπονείται τώρα μελέτη αποκατάστασης όψεων.
17. **ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΙΤΣΙ**. Από τους κομψότερους βυζαντινούς ναούς της Πελοποννήσου. Έχει ιδανικές αναλογίες. Μοναδικά γλυπτά επιθήματα με σκηνές από το ζωικό βασίλειο. Έχει το πρώτο τέμπλο με

πεταλόμορφο τόξο στην περιοχή της Μάνης. Χρονολογείται στον 11ο αιώνα και οι τοιχογραφίες στον 15ο αιώνα. Εκπονείται μελέτη αποκατάστασής του.

ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΤΑΣΕΙΣ

1. **ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΜΕΛΙΓΑΛΑ**. Πρόκειται για μεγάλης κλίμακας οικοδόμημα του πρώιμου 19ου αιώνα, ενδεικτικό της ευμάρειας της περιοχής, για το οποίο εκπονείται μελέτη αποκατάστασης.
2. **ΜΟΝΗ ΒΟΥΛΚΑΝΟΥ**. Σημαντικό μοναστηριακό συγκρότημα με λαμπρές μεταβυζαντινές τοιχογραφίες των Μόσχων του τέλους του 16ου, αρχών του 17ου αιώνα. Γίνεται η επισκευή της στέγης του καθολικού και του φωτανάματος, ενώ δόθηκαν οδηγίες στις Εφορείες να επιτρέψουν την διάνοιξη του δρόμου μέχρι το μοναστήρι χωρίς την χρήση μηχανικών μέσων.
3. **ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΑΣΠΡΟΧΩΜΑΤΟΣ**. Είναι ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα νεοκλασικίζουσας εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα. Η Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠΠΟ δημοπρατεί την εγκεκριμένη μελέτη του.
4. **ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΣΤΟ ΣΑΝΑΤΟΡΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**. Είναι το καθολικό μιας διαλυμένης μονής, που αποτέλεσε άλλοτε σημαντικό μοναστηριακό κέντρο, το οποίο ανέδειξε ισχυρές προσωπικότητες. Είναι κατάγραφο με αξιόλογες μεταβυζαντινές τοιχογραφίες του 18ου αιώνα. Εκπονείται μελέτη αποκατάστασης από το ΥΠΠΟ.
5. **ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**. Είναι η πρώτη μητρόπολη της Καλαμάτας με έντονες μνημειακές της δεύτερης ενετοκρατίας. Του 17ου αιώνα. Είναι υπό περάτωση εργασίες αποκατάστασης.
6. **ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠΗΛΑΙΣΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**. Ασκητήριο των μεταβυζαντινών χρόνων, μοναδικό στην πόλη της Καλαμάτας, του 17ου αιώνα. Είναι υπό έγκριση μελέτη αποκατάστασης.
7. **ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ ΛΑΔΑ**. Ο ναός των αρχών του 17ου αιώνα έχει αποτυπωμένη πάνω του την ακμή των ύστερων μεταβυζαντινών χρόνων της περιοχής της Αλαγωνίας. Έχει εκπονηθεί μελέτη αποκατάστασης της στέγης και είναι υπό έγκριση.
8. **ΜΟΝΗ ΜΕΛΕ**. Καθολικό μονής του 17ου αιώνα με αξιόλογες τοιχογραφίες, όπου ανιχνεύονται οι απαρχές της ελληνικής λαϊκής ζωγραφικής. Εναρξη μελέτης αποκατάστασης.
9. **ΤΕΙΧΟΣ ΒΕΡΓΑΣ**. Μνημείο σύμβολο των αγώνων κατά των Τούρκων. το τείχος της Βέργας είναι ένα χαμηλό οχυρό τείχος που οριοθετεί την περιοχή της Μάνης του 18ου αιώνα. Αυτή την στιγμή εκπονείται μελέτη αποκατάστασης από το ΥΠΠΟ.
10. **ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕΓΑΛΗΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ**. Είναι μία αλειτούργητη εκκλησία του τέλους του 17ου αιώνα που χρησιμοποιήθηκε ως κρυφό σχολειό στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Εκπονείται μελέτη αποκατάστασης.
11. **ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΜΟΥΡΤΖΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ**. Χρονολογείται στον 18ο αιώνα, έχει ενταχθεί στα ΠΕΠ ΕΤΠΑ, στο υποπρόγραμμα Αγροτουρισμός και η πρώτη φάση ανάδειξής του προβλέπει καθαρισμούς, σωστικές εργασίες και στερεώσεις.
12. **ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΠΡΟΑΣΤΙΟΥ**. Ένα από τα τυπικά μεταβυζαντινά εκκλησιάκια του 18ου αιώνα μέσα στο πλήθος των μνημείων του χωριού.

Έχει εκπονηθεί και έχει εγκριθεί η μελέτη αποκατάστασης, αρχίζουν οι εργασίες.

13. **ΠΑΤΡΙΣΣΑ ΠΛΑΤΣΑΣ.** Μονόχωρος καμαροσκέπαστος ναός του 18ου αιώνα με λαϊκές μεταβυζαντινές τοιχογραφίες μέσα στον υποβλητικό χώρο ενός λατομείου. Έχει εκπονηθεί και εγκριθεί μελέτη αποκατάστασης, αρχίζουν οι εργασίες.
14. **ΚΟΙΜΗΣΗ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΜΗΛΕΑΣ.** Μονόχωρος ναός του 18ου αιώνα που αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα του αρχιτεκτονικού ρυθμού που επικρατούσε στη μεσσηνιακή Μάνη. Έχει εκπονηθεί και έχει εγκριθεί μελέτη αποκατάστασης. Αρχίζουν οι εργασίες.

ΣΤΑ ΚΑΣΤΡΑ ΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ ΑΚΡΟΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΦΩΝ

Η φιλοσοφία μας για την πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου στηρίζεται στην πολιτιστική αποκέντρωση. Αυτή την φιλοσοφία την ντύσαμε νομοθετικά και την εφαρμόσαμε στην πράξη βάζοντας στο παιχνίδι του Πολιτισμού κατ' αρχήν τις ντόπιες κοινωνίες και τις αρχές τους. Τα Κάστρα ήταν ένα από τα πρώτα πεδία ανάπτυξης αυτής της σχέσης. Ο σύγχρονος πολιτισμός ήταν το δεύτερο. Αλλά ας μιλήσουμε για τα κάστρα.

Η Μεσσηνία διαθέτει μερικά από τα ωραιότερα και πιο καλοδιατηρημένα κάστρα του Μωριά, που μιλούν για ένα όχι και τόσο γνωστό κομμάτι της ιστορίας μας.

1. ΚΟΡΩΝΗ. Το Κάστρο της Κορώνης δεν είναι απλώς από τα πιο υποβλητικά, από τα πιο επιβλητικά και από τα πιο καλοκατασκευασμένα. Είναι το κομψότερο δείγμα βενετσιάνικης φρουριακής αρχιτεκτονικής στον ελλαδικό χώρο. Έχει και μια ιδιαιτερότητα. Είναι από τα ελάχιστα κάστρα που σώζουν το εσωτερικό τους οικίες, οι οποίες κατοικούνται ακόμη και τώρα. Έχει ζωή αυτό το Κάστρο και φαίνεται.

Υπογράψαμε προγραμματική σύμβαση με την κοινότητα Κορώνης και αρχίζει μελέτη στερέωσης και μελέτη ανάδειξης από τις υπηρεσίες του Υπουργείου. Πρέπει εδώ να σημειώσω ότι με την δυναμική που αποκτά η Τοπική Αυτοδιοίκηση από τις νομοθετικές ρυθμίσεις που πήρε το Υπουργείο μας, τα χρήματα αυτά θα εξασφαλισθούν εύκολα από επενδυτικούς πόρους του ίδιου του Κράτους, και απο χορηγίες. Ο πρώτος χορηγός του Κάστρου της Κορώνης είναι ο πρώην υπουργός κ. Δημήτρης Κουλουριάνος. Και εύχομαι να βρει μιμητές...

2. ΜΕΘΩΝΗ. Η Μεθώνη ήταν στα μεσαιωνικά χρόνια ένα απ' τα σημαντικότερα εμπορικά και ναυτικά κέντρα της μεσογείου. Και το Κάστρο της, ένα από τα ωραιότερα και πιο καλοφτιαγμένα της Ελλάδας, αυτή την δύναμη και τον πλούτο απηχεί. Λόγω της σημασίας του έχουν αρχίσει μελέτες και εργασίες από τη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠΠΟ, το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και την Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Το Κάστρο της Μεθώνης είναι ένας από τους σταθμούς του προγράμματος <Αιγαίου Περίπλους> που έχει ξεκινήσει το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων. Αναστηλώνοντας, αναδεικνύοντας και επαναχρησιμοποιώντας για πολιτιστικούς σκοπούς τα σημαντικά κάστρα της Ελλάδας αγκαλιάζουμε με ένα τόξο όλο το Αιγαίο και όλο το Ιόνιο ξεκινώντας από την Σαμοθράκη και φθάνοντας μέχρι την Κέρκυρα και θωρακίζουμε πολιτιστικά την χώρα μας.

3. ΚΑΛΑΜΑΤΑ. Το Κάστρο της Καλαμάτας, το Κάστρο της πριγκίπισσας Ιζαμπώς, κέντρο και σημείο εκκίνησης των Βιλαρδουίνων, έχει στα τείχη του αποτυπωμένη όλη την ιστορία της πόλης και των κατακτητών της. Δεν είναι

πια απλά και μόνο ένα μνημείο αλλά και ένας αρχαιολογικός χώρος ενταγμένος στην ζωή των Καλαματιανών. Ωστόσο, χρειάζεται γερές επεμβάσεις, ανασκαφικές για να γνωρίσουμε ακριβώς την ιστορία του και αναστηλωτικές για να σώσουμε τα τείχη του που κινδυνεύουν. Το κλιμάκιο της Καλαμάτας έχει ξεκινήσει ήδη ανασκαφές στον χώρο και μελέτη αναστήλωσης ορισμένων ευαίσθητων σημείων αλλά μελέτες γενικότερης αποκατάστασής του.

4. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ. Με προγραμματική σύμβαση μεταξύ Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων του ΥΠΠΟ και Αυτοδιοίκησης που θα υπογραφεί αμέσως μετά από τις εκλογές θα γίνει η ανάδειξη του Κάστρου της Κυπαρισσίας, που βρίσκεται στην καρδιά της διατηρητέας άνω πόλης της.

5. ΑΝΔΡΟΥΣΑ. Στο Κάστρο αυτό λένε πως το έχτισε ο Γουλιέλμος Βιλλαρδουίνος ο Καλαμάτας και ήταν ένα από τα σημαντικότερα της Πελοποννήσου κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους. Στον 14ο και 15ο αιώνα ήταν το πραγματικό κέντρο του πριγκιπάτου. Η παρέμβαση του ΥΠΠΟ ξεκινάει από το μηδέν: από τις απαλλοτριώσεις. Γιατί αυτό το σημαντικό μνημείο δεν ανήκει ακόμη εξ ολοκλήρου στο Κράτος. Εν τω μεταξύ έχει συσταθεί μία επιτροπή και με βάση τις εισηγήσεις της θα προγραμματισθούν οι επόμενες ενέργειες.

<ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ>

Μια ολόκληρη περιουσία μας είναι η ιστορική και λαϊκή μας παράδοση και κληρονομιά, που πρέπει να το παραδεχθούμε, δεν την έχουμε φροντίσει όσο της αξίζει. Την έχουμε αφήσει στον πατριωτισμό ορισμένων ατόμων που συλλέγουν αντικείμενα, στοιχεία και πληροφορίες.

Σε συνεργασία με την Νομαρχία Μεσσηνίας έχουμε ετοιμάσει μια προγραμματική σύμβαση ΥΠΠΟ και Νομαρχίας δεκαετούς διάρκειας, που στοχεύει στην προστασία και προβολή της ιστορικής και λαογραφικής κληρονομιάς του νομού. Δημιουργούμε ένα Γραφείο Ιστορικής και Λαογραφικής Κληρονομιάς στην Νομαρχία, που θα καταγράψει όλους τους φορείς τους δραστηριοποιημένους σ' αυτό τον τομέα σ' ολόκληρο τον νομό, θα καταγράψει τα παραδοσιακά επαγγέλματα, τα ήθη και τα έθιμα, τα λαϊκά δρώμενα και τις λαογραφικές εκδηλώσεις σε συνεργασία με την Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού του ΥΠΠΟ, θα εντοπίσει τις υπάρχουσες λαογραφικές συλλογές, τα ιστορικά ή φωτογραφικά αρχεία, και θα συντονίσει όλη την δράση πάνω σ' αυτό τον τομέα. Παράλληλα, θα καταγράψει όλα τα νεώτερα μνημεία του νομού και σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟ θα προτείνει νέες χρήσεις. Τέλος, θα κάνει εκαιδευτικά προγράμματα γιατί αυτο τον πλούτο, αυτή την κληρονομιά πρέπει να την μάθουν οι νεώτεροι, πρέπει να την περάσουμε στις επόμενες γενιές.

<Η ΜΕΣΣΗΝΙΑ ΤΟΥ ΧΘΕΣ>

Η Μεσσηνία γέννησε σπουδαίους ανθρώπους, προσωπικότητες που σημάδεψαν την νεώτερη ελληνική ιστορία και την σύγχρονη. Με μία πρώτη κίνηση το Υπουργείο Πολιτισμού επιλέγει τέσσερις από αυτούς, κηρύσσει τα σπίτια τους, τα αναστηλώνει και στεγάζει σ' αυτά μικρές συλλογές που θυμίζουν το πέρασμά τους από αυτή την γή. Τα κτίρια αυτά είναι:

1. Η οικία Κουμουندούρου ή Πύργος της Γαρμπελιάς στον Κάμπο Αβίας. Σ' αυτόν γεννήθηκε ο αείμνηστος Αλέξανδρος Κουμουندούρος, πρωθυπουργός της Ελλάδας.

2. Το πατρικό της Κάλλας στην Κοινότητα Νεοχωρίου Ιθώμης. Η μεγαλύτερη λυρική τραγουδίστρια του αιώνα μας, μία από τους κορυφαίους Έλληνες, που δόξασαν την Ελλάδα σ'όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου, δεν έζησε σ' αυτό το σπίτι. Αλλά έζησαν εκεί οι γονείς της. Και εμείς σφείλουμε να αναδείξουμε τις ρίζες της.
3. Η οικία Τσικλητήρα στην Πύλο. Είναι ένα υπέροχο νεοκλασικό στο λιμάνι της Πύλου που ανήκε στον μεγάλο Μεσσήνιο αθλητή. Σήμερα ερειπώνεται. Ήδη μίλησα με τον διοικητή της Εθνικής Τράπεζας, στην οποία ανήκει το κτίριο και μείναμε στο να κάνουμε μία κοινή παρέμβαση σ' αυτό για να το σώσουμε από την καταστροφή και να αναδείξουμε την μνήμη του Ολυμπιονίκη μας. Και έχει παρουσιασθεί και ο πρώτος χορηγός γιά την ανακαίνιση, ανάδειξη και επανάχρησή του.
4. Το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας στην Κυπαρισσία. Είναι ένα από τα ωραιότερα νεοκλασικά κτίρια της Τριφυλίας. Βρισκόμαστε σε συνεννόηση με την διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας για μια κοινή παρέμβαση σ' αυτό το κτίριο που πρέπει να γίνει Πολιτιστικό Κέντρο της Τριφυλίας και Κέντρο Διαχρονικού Πολιτισμού για την Τριφυλία.
5. Οικία Παπαφλέσσα. Ζήτησα από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού να διερευνήσουν το θέμα της κήρυξης του κτιρίου, που φέρεται ως οικία Παπαφλέσσα στην Πολιανή.
6. Το πατρικό του Γεννηματά. Εχω ζητήσει να κηρυχθεί το πατρικό ενός από τους μεγαλύτερους πολιτικούς της σύγχρονης Ελλάδας, του Γιώργου Γεννηματά.
7. Το κτίριο Κορφιωτάκη (Αρναούτογλου) στην Καλαμάτα. Είναι το μοναδικό επώνυμο κτίριο των χρόνων της Τουρκοκρατίας στην Καλαμάτα και είναι συνδεδεμένο με ιστορικές στιγμές της πόλης, αφού εκεί έγινε η παράδοσή της από τους Τούρκους στους Έλληνες. Το ΥΠΠΟ χρηματοδοτεί τον Δήμο Καλαμάτας για την μελέτη και την αποκατάσταση του κτίσματος.

<ΤΑ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΣ>

Αυτό είναι τα μουσεία μας. Θησαυροφυλάκια μνήμης, θησαυροφυλάκια αντικειμένων που έρχονται από το παρελθόν, που τα έφτιαξαν και τα άγγιξαν οι πρόγονοί μας. Το δίκτυο των Μουσείων του νομού μας χρειάζεται καλύτερη οργάνωση, απαιτεί διορθωτικές κινήσεις.

1. ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ. Εγκαινιάσαμε περίσυ το ισόγειο του Μουσείου που έμενε κλειστό από τους σεισμούς. Ολοκληρώνεται η επανέκθεση του πρώτου και του δεύτερου ορόφου του Μουσείου της Καλαμάτας κυρίως με προϊστορικό υλικό. Αλλά εκείνο που του δίνει άλλες διαστάσεις, που κάνει το μουσείο της Καλαμάτας ένα πραγματικά διαχρονικό Μουσείο της Μεσσηνίας, είναι η επέκτασή του στην Δημοτική Αγορά της πόλης, στο υπέροχο νεοκλασικό οικοδόμημα. Με την διαρρύθμιση και τους χώρους που αποκτά το Μουσείο της Καλαμάτας ανταποκρίνεται όχι μόνο στις επιστημονικές απαιτήσεις ενός ολοκληρωμένου Μουσείου (εργαστήρια, αποθήκες) αλλά και στον κοινωνικό ρόλο που πρέπει να παίξει μέσα στην πόλη καθώς μία αίθουσά του διαμορφώνεται σε χώρο πολλαπλών πολιτιστικών εκδηλώσεων.

2. ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΩΡΑΣ. Το Μουσείο αυτό φιλοξενεί μία από τις σπουδαιότερες μυκηναϊκές συλλογές της Ελλάδας. Με βασικό προσανατολισμό το ανάκτορο του Εγκλιανού, το Μουσείο αυτό θα επεκταθεί όσο χρειασθεί για να φιλοξενήσει τις περίφημες τοιχογραφίες του ανακτόρου του Νέστορα, τις πινακίδες της γραμμικής γραφής β', της πρώτης ελληνικής γραφής, τις πλούσιες συλλογές των αγγείων του ανακτόρου, εκπαιδευτικά προγράμματα

που θα αποτυπώνουν τη ζωή ενός μυκηναϊκού ανακτόρου, την οργάνωση του βασιλείου του Νέστορα, την οικονομική, κοινωνική και θρησκευτική ζωή στα μυκηναϊκά χρόνια κ.τ.λ.

Εχουμε ήδη ζητήσει από την Εφορεία Ολυμπίας να μας πεί τί χώρους χρειάζεται για να γίνει η μελέτη από την Διεύθυνση Μελετών Μουσείων του ΥΠΠΟ.

3. ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΥΛΟΥ. Είναι έτοιμη η προμελέτη για μικρή επέκτασή του και τον εξοπλισμό του με τους απαραίτητους για τη λειτουργία του χώρους. Το Μουσείο της Πύλου είναι το μοναδικό Μουσείο της επαρχίας Πυλίας, μιας περιοχής με έντονη και πλούσια ζωή και κατά την τρίτη χιλιετία π.Χ. και κατά τους μυκηναϊκούς χρόνους. Εχουμε ζητήσει να γίνει επανέκθεσή του, να βγούνε από τις αποθήκες του οι θησαυροί που μιλούν για το ιστορικό παρελθόν της περιοχής.

4. ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ. Το υπάρχον Μουσείο στο Μαυρομάτι θα ανοίξει για το κοινό την ερχόμενη άνοιξη, μόλις ο καθηγητής κ. Θέμελης ολοκληρώσει την επανέκθεση των ευρημάτων της ανασκαφής της αρχαίας Μεσσήνης που θα είναι συμπληρωμένη ακόμη και με τα δύο πανέμορφα αγάλματα που βρήκε φέτος. Αλλά η αρχαία Μεσσήνη δικαιούται ένα Μουσείο λαμπρό. Γι' αυτό μέσα στο πλαίσιο της μελέτης που κάνει το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων για το αρχαιολογικό πάρκο της Μεσσήνης προβλέπεται ένα νέο Μουσείο, μεγάλο, υπερσύγχρονο, με εκπαιδευτικό προσανατολισμό, που όποιος το επισκέπτεται θα σχηματίζει μια πλήρη εικόνα για το τί ήταν η αρχαία Μεσσήνη. Το υπάρχον Μουσείο θα λειτουργήσει τότε ως μικρό μουσείο της ανασκαφής και επιστημονικών συλλογών.

5. ΜΙΚΡΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΡΑΧΩΝ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ. Το παλιό σχολείο στις Ράχες, δίπλα στην Περιστεριά, θα μετατραπεί σε ένα μικρο μουσείο της ανασκαφής του σπουδαίου αυτού μυκηναϊκού κέντρου, με μακέττες, αναπαραστάσεις, στραματογραφικές συλλογές, με εντελώς εκλαϊκευτικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

6. ΠΥΡΓΟΣ ΝΤΟΥΡΑΚΗ. Στην Καστάνια της Μάνης υπάρχει ο ιστορικός πύργος Ντουράκη που έχει συνδεθεί με τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη. Είναι πολυόροφος, έχει την τυπική διάταξη των πύργων της Μάνης με πολεμότροπες και καταχύστρες και η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων έχει προγραμματίσει να στεγάσει σ' αυτόν ένα μικρό μουσείο με πληροφοριακό υλικό για το πλήθος των αξιόλογων βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων της Καστάνιας και γλυπτά βυζαντινών χρόνων που βρίσκονται σήμερα αποθηκευμένα στον Άγιο Προκόπιο. Το έργο έχει ενταχθεί στα ΠΕΠ - ΕΤΠΑ.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Το παρελθόν, το παρόν, η παράδοση και ο πολιτισμός της Μεσσηνίας είναι τα αντικείμενα των δύο ερευνητικών οργανισμών που δημιουργούνται στην Μεσσηνία με τις ενέργειες των δύο καθηγητών Αρχαιολογίας που δουλεύουν εδώ και χρόνια στην περιοχή μας.

1. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ. Ο καθηγητής κ. Γιώργος Κορρές έχει αποσπάσει όλες τις εγκρίσεις για την ίδρυση ενός ερευνητικού παραρτήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Μεσσηνία. Είναι το πρώτο της χώρας, στο οποίο συνεργάζονται διαφορετικών κατευθύνσεων επιστήμονες για το ίδιο θέμα καθώς μετέχουν σ' αυτό το Ιστορικό, το Αρχαιολογικό και το Φιλολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών, το Γεωλογικό Τμήμα της Σχολής Θετικών Επιστημών Αθηνών, το Μετσόβιο Πολυτεχνείο της Αθήνας κ.τ.λ. Θα έχει

έδρα του την Χώρα Τριφυλίας (ο Δήμος παρεχώρησε για τις ανάγκες λειτουργίας του τον δημοτικό ξενώνα) και την Καλαμάτα. Θα εκπαιδεύει φοιτητές και μεταπτυχιακούς φοιτητές, θα κάνει έρευνες και μελέτες πάνω σε θέματα που αφορούν τη Μεσσηνία. Για παράδειγμα μία από τις πρώτες μελέτες που ετοιμάζουν είναι μία στατιστική των σεισμών της Μεσσηνίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, που θα βοηθήσει ιδιαίτερα στην μελέτη για την συχνότητα των σεισμών στην περιοχή και το μέγεθός τους. Μια δεύτερη μελέτη που έχουν υποσχεθεί ότι θα κάνουν είναι να ερευνήσουν τους υδάτινους πόρους της Μεσσηνίας και τις αλλαγές που έχουν επέλθει στα τελευταία 5.000 χρόνια. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να ανακαλύψουν υδροφόρους ορίζοντες που έχουν μετακινηθεί και που μπορεί να εκμεταλλευθεί τώρα η αγροτική καλλιέργεια.

2. **ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ-ΣΤΕΡΕΩΣΗΣ-ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ /ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ/ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ.** Ο καθηγητής κ. Πέτρος Θέμελης ετοιμάζει ένα Ινστιτούτο με τριπλή χρήση που θα λειτουργήσει στο Ανδρομονάστηρο Πετραλώνων πλάι στο αρχαιολογικό πάρκο της Μεσσηνίας. Το Ανδρομονάστηρο, σημαντικό δείγμα μοναστηριακής φρουριακής αρχιτεκτονικής του 17ου αιώνα θα ανακαινισθεί για να μπορέσει να φιλοξενήσει τις χρήσεις του Ινστιτούτου. Έτσι, σε ένα αρχαιολογικό χώρο θα λειτουργήσει ένας πολυοργανισμός μάθησης, έμπνευσης, επιμόρφωσης νέων επιστημόνων και μαστόρων, ένας πολιτιστικός πνεύμονας συγκέντρωσης καλλιτεχνών και επιστημόνων, εξοπλισμένος με βιβλιοθήκη, αίθουσες διδασκαλίας, ξενώνες, εκθεσιακούς χώρους παραδοσιακών εργαλείων και τεχνικών, αίθουσες καλλιτεχνικών συναντήσεων κ.τ.λ. Αν δούμε τη λειτουργία του Ινστιτούτου στο Ανδρομονάστηρο σε συνδυασμό με την λειτουργία του αρχαιολογικού πάρκου της αρχαίας μεσσηνίας μπορούμε να καταλάβουμε την ανάπτυξη που παίρνει η περιοχή αποκλειστικά και μόνο από την αξιοποίηση των πολιτιστικών της στοιχείων.

ΣΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Μεσσηνία δεν σημαίνει μόνο παρελθόν. Υπάρχει παρόν, υπάρχουν άνθρωποι που ζούνε στο σήμερα, που ποθούν να γνωρίσουν την καλλιτεχνική δημιουργία των ημερών μας, να γευθούν τα σύγχρονα ρεύματα της τέχνης και του καλλιτεχνικού προβληματισμού. Η φιλοσοφία μου στο Υπουργείο Πολιτισμού είναι η πλήρης αποκέντρωση και του σύγχρονου πολιτισμού, η συνεργασία του Υπουργείου με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η δημιουργία κινήτρων γι' αυτή την συνεργασία και την τοπική ανάπτυξη του πολιτισμού. η ένταξη της πολιτιστικής δράσης μέσα στην καθημερινή ζωή, η δημιουργία του πολίτη συμπαραγωγού και συμμετοχού στην πολιτιστική δημιουργία. Μέσα σ' αυτή την φιλοσοφία δημιουργήσαμε το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων που φτιάχνει θεσμούς διεθνούς εμβέλειας στη χώρα και τα Δίκτυα Τεχνών.

1. **ΕΘΝΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕΩΝ.** Η Καλαμάτα, πόλη - πιλότος στα πολιτιστικά δρώμενα της χώρας, δικαιωματικά κέρδισε από το Υπουργείο Πολιτισμού το Διεθνές Κέντρο Χορού. Μπαίνοντας δυναμικά στα πράγματα ο νέος θεσμός κατόρθωσε σε χρόνο - ρεκόρ να παρουσιάσει δύο διεθνή φεστιβάλ Χορού πέρις και φέτος που αποτέλεσαν γεγονότα με διεθνή εμβέλεια και ακτινοβολία και επαινέθηκαν από όλο τον ελληνικό τύπο και τους ανθρώπους του χώρου. Εξ αιτίας του η πόλη κέρδισε και το Μέγαρο

Χορού προϋπολογισμού 1,6 δισ. δρχ. που θα αρχίσει να κατασκευάζεται στην πόλη.

2. ΔΙΚΤΥΑ ΤΕΧΝΩΝ. Με προγραμματικές συμβάσεις, δεκαετούς διάρκειας που υπέγραψα ως υπουργός Πολιτισμού με την Τοπική Αυτοδιοίκηση εντάσσονται στα δίκτυα τεχνών

- Τα Φιλιατρά στο δίκτυο δημοτικών Κινηματογράφων
- Κυπαρισσία στο δίκτυο Εικαστικών τεχνών
- Η Χώρα στο Δίκτυο χειμερινών δημοτικών κινηματογράφων
- Οι Γαργαλιάνοι στο δίκτυο χειμερινών δημοτικών κινηματογράφων

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ. Με προγραμματικές συμβάσεις με την τοπική αυτοδιοίκηση το Υπουργείο Πολιτισμού ενισχύει

- Τους Γαργαλιάνους να αποκτήσουν σχολές Κλασικού Χορού
- Τη Χώρα να αναπτύξει και να αναδείξει το Φεστιβάλ της, τα Νεστόρεια, που από φέτος απέκτησαν ήδη διαφορετική μορφή.
- Τον Μελιγαλά να αποκτήσει πολιτιστικό καφενείο.
- Αυτή την στιγμή διερευνάται η ένταξη της Μεσσηνίας στα προγράμματα του Βιβλίου.
- Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας, που θεωρείται απ' τα πιο επιτυχημένα αυτού του θεσμού
- Την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΙΝΑ

Το τελευταίο πρόγραμμα που έφερε η Μελίνα Μερκούρη στο σύντομο τελευταίο της πρόγραμμα στο ΥΠΠΟ λεγόταν η Τέχνη στην Εκπαίδευση. Με ζωντανό τρόπο η διδασκαλία της τέχνης περνάει στα σχολεία και η καλλιτεχνική έκφραση γίνεται μέθοδος έκφρασης των παιδιών από την τρυφερή τους ηλικία ακόμη. Μετά από τον θάνατο της Μελίνας ονομάσαμε αυτό το πρόγραμμα <ΜΕΛΙΝΑ> στη μνήμη της. Συνεργαζόμαστε σ' αυτό με το Υπουργείο Παιδείας και έχουμε ήδη εντάξει σ' αυτό ένα σχολείο από κάθε νομό. Η αρχή γίνεται από την Καλαμάτα. Με δική μου παρέμβαση στους υπεύθυνους του προγράμματος <ΜΕΛΙΝΑ> ζήτησα να ενταχθεί και άλλη μία περιοχή της Μεσσηνίας στο πρόγραμμα <ΜΕΛΙΝΑ>. Ζήτησα να ενταχθεί το Κοπανάκι και το Δώριο. Από κοινού. Είναι μια συμβολική κίνηση που ενώνει τα δύο χωριά, μια ευκαιρία να ξεπεράσουν στο επίπεδο της παιδικής ηλικίας τα προβλήματα που τους χωρίζουν και τους κάνουν να χάνουν τις ευκαιρίες της ανάπτυξης.

Υπάρχουν δύο περιοχές της Μεσσηνίας που τις εντάσσουμε ξεχωριστά σ' αυτό το πρόγραμμα πολιτιστικής ανάδειξης της Μεσσηνίας και πολιτιστικού τουρισμού. Είναι η ορεινή Τριφυλία και η μεσηνιακή Μάνη.

ΟΡΕΙΝΗ ΤΡΙΦΥΛΙΑ

Η περιοχή αυτή συνδυάζει πολλούς και σπουδαιούς αρχαιολογικούς χώρους με κορυφαίο τον ναό του Επικουρείου Απόλλωνα στις Βάσσεις της Φιγαλείας, το έντονο παραδοσιακό χρώμα των χωριών, το παρθένο φυσικό περιβάλλον με κορυφαίο σημείο την διαδρομή του ποταμού Νέδα με το φαράγγι του, μήκους 6,5 χιλιομέτρων, που συγκρίνεται σε ομορφιά με τον Βίκο και την Σαμαριά, τους καταρράκτες, τους θρύλους του.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει τα χωριά Σκληρού, Αγίου Σώστης,

Αμπελιώνα, Νέδα, Πέτρα, Κακαλέτρι, Μαρίνα, Στάσιμο, Σύρριζο και Διμάνδρα.

Για την ανάπτυξη της περιοχής τρέχουν τα εξής προγράμματα

1. Ολοκληρώνεται η κατασκευή της 7ης επαρχιακής οδού που συνδέει τον Επικούρειο με την Μεσσηνία, στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ (360 εκατ. δρχ.).
2. Μέσα στο 1996 ολοκληρώνεται ο δρόμος που συνδέει την περιοχή με την Μεγαλόπολη (60 εκατ. δρχ.) στο πλαίσιο του ΕΑΠΤΑ II.
3. Συντάσσεται μελέτη από την ΑΝΕΔΥΜ ΑΕ για την τουριστική αξιοποίηση του Νέδα στο πλαίσιο του περιπατητικού τουρισμού.

Για να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα και να υπάρξει μια πλήρης ανάδειξη της περιοχής χρειάζεται παρέμβαση του Υπουργείου Πολιτισμού στα σπουδαία μνημεία της περιοχής, που είναι

1. Ο αρχαιολογικός χώρος της Λυκόσουρας, όπου το Ιερό της Δέσποινας και το Μουσείο.
2. Ο αρχαιολογικός χώρος Λυκαίου, που ήταν ο ιερός χώρος των Αρκάδων.
3. Ο ναός του Πανός, κοντά στο χωριό Νέδα, ο μοναδικός ναός του Πανός που υπάρχει.
4. Τα δύο φρούρια της Είρας, όπου στην διάρκεια του Β' μεσσηνιακού πολέμου, ο Αριστομένης αντιστάθηκε στους Σπαρτιάτες επί ένδεκα χρόνια. Το ένα χρονολογείται στον 7ο αιώνα π.Χ. και το άλλο στον 4ο αιώνα π.Χ.
5. Ο αρχαιολογικός χώρος της Φιγάλειας, όπου γίνονται αυτή την στιγμή ανασκαφές από την κ. Αραπογιάννη.
6. Ναός Επικούρειου Απόλλωνα που βρίσκεται μέσα στα διοικητικά όρια της κοινότητας Σκληρού. Είναι ο σημαντικότερος αρχαίος ναός της Πελοποννήσου, έργο του Ικτίνου, του αρχιτέκτονα του Παρθενώνα. Εκεί υπάρχει σε εξέλιξη πολύ μεγάλο πρόγραμμα στερέωσης και ανάδειξής του του Υπουργείου Πολιτισμού.
7. Οι ναοί της Αρτέμιδας και της Αφροδίτης, κοντά τον Επικούρειο.
8. Το παραδοσιακό χωριό στο Ανω Ψάρι, που μπορεί να ανακαινισθεί και να λειτουργήσει σε ένα πρόγραμμα αναβίωσης της παραδοσιακής ζωής και οικονομίας.
9. Οι δύο θολωτοί τάφοι στο Μετσίκι κοντά στο Ψάρι.

ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΜΑΝΗ

Πέτρα και ως, ένα εξαιρετικής ομορφιάς τοπίο, βυζαντινά και μεταβυζαντινά εκκλησάκια, η Μάνη αποτελεί ένα ξεχωριστό σύνολο στο πρόγραμμα πολιτιστικού τουρισμού που προτείνουμε, ίσως το ωραιότερο κομμάτι των πολιτιστικών διαδρομών της Μεσσηνίας.

Στην πολιτιστική διαδρομή που προτείνουμε περιλαμβάνονται το τείχος της Βέργας, το Κρυφό Σχολειό της Μεγάλης Μαντινείας, η Αγία Κυριακή στα Σωτηριάνικα, η οικία Κουμουνδούρου, ο Άγιος Νικόλαος στα Καλλιανέικα, το συγκρότημα Μούρτζινου στην παλιά Καρδαμύλη, οι Άγιοι Θεόδωροι Προαστίου, οι Τρεις Ιεράρχες Προαστίου, ο Αι Γιαννάκης στην Καστάνια, ο Άγιος Πέτρος Καστάνιας, ο Πύργος Ντουράκη, η Μεταμόρφωση του Σωτήρα στη Μηλιά, η Κοίμηση Θεοτόκου Μηλέας, η Γιάτρισσα Πλάτσας και η Μεταμόρφωση στο Νομίτσι.

ΕΦΟΡΕΙΕΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Στην τελευταία συνέντευξη τύπου που έδωσα στο Υπουργείο Πολιτισμού, πριν από τρεις εβδομάδες εξήγησα την νέα, αποκεντρωμένη δομή του Υπουργείου Πολιτισμού. Ανακοίνωσα, λοιπόν, ότι η Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού αποκτά με τον νέο Οργανισμό αποκεντρωμένες υπηρεσίες πολιτιστικής κληρονομιάς σε κάθε νομό της χώρας. Έτσι, η Καλαμάτα αποκτά μία Υπηρεσία Πολιτιστικής Κληρονομιάς, υπαγόμενη απευθείας στο ΥΠΠΟ, που θα περιλαμβάνει και την Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και την Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και την Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων με τη μορφή Τμημάτων, αλλά και νέα Τμήματα Αναστήλωσης, Συντήρησης κ.τ.λ. Η Υπηρεσία αυτή θα στεγάζεται σε ένα κτίριο εδώ στην Καλαμάτα, θα έχει κοινή διοικητική και οικονομική υπηρεσία. Νομίζω ότι ικανοποιείται έτσι ένα αίτημα του νομού Μεσσηνίας εδώ και χρόνια, όπως λύνονται και τα προβλήματά σας καθώς δεν θα χρειάζεται να τρέχετε στην Ολυμπία, την Σπάρτη ή την Πάτρα για τα θέματά σας που συνδέονται με το Υπουργείο Πολιτισμού.

ΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Θα είδατε ότι σας παρουσιάσαμε τα μνημεία της Μεσσηνίας κατά ενότητες. Δεν ήταν τυχαίο. Δεν ήταν σχήμα λόγου. Δεν ήταν καν για να ωραιοποιήσουμε το έργο που κάναμε, κάνουμε ή θα κάνουμε στα μνημεία της Μεσσηνίας. Ήταν πολιτιστικές διαδρομές, πολιτιστικά ταξίδια στον Πολιτισμό της Μεσσηνίας. Και με αυτό τον τρόπο θα τα οργανώσουμε σε φυλλάδια, ταξιδιωτικούς οδηγούς, ενημερωτικό υλικό, που θα φροντίσουμε να φτάσει σε όλα τα ταξιδιωτικά γραφεία της χώρας, να περάσει μέσω του ηλεκτρονικού δικτύου Ιντερνετ στα ταξιδιωτικά γραφεία του εξωτερικού, να φτάσει σ' όλο τον κόσμο. Γιατί, είπαμε, ο στόχος μας είναι ο υψηλός επίπεδου πολιτιστικός τουρισμός, αυτός που ξέρει να εκτιμά την ομορφιά της φύσης, την ομορφιά του πνεύματος. Σκεφτήκαμε και σε συνεργασία με την Νομαρχία θα προχωρήσουμε και σε ένα ακόμη μέτρο. Στις οδικές εισόδους του νομού, που είναι πέντε, στα λιμάνια και στο αεροδρόμιο θα κατασκευάσουμε καλόγουστα περίπτερα, όπου θα μπορούν οι επισκέπτες του νομού μας να βρουν ό,τι πληροφορία θέλουν για τα μνημεία του νομού, να βρουν χάρτες με τις πολιτιστικές διαδρομές, έντυπο υλικό, φωτογραφίες, διαφάνειες, καλαίσθητες κάρτες, και όλα τα χαρακτηριστικά προϊόντα μας από αντίγραφα μεσσηνιακών αρχαιοτήτων μέχρι μεταξωτά μαντίλια και ελιές και παστέλλια.

Το πρόγραμμα που σας παρουσίασα είναι μόνο η αρχή της ανάδειξης του πολιτισμού της Μεσσηνίας. Είναι μόνο η αρχή. Υπάρχουν δεκάδες ακόμη μνημεία, εκατοντάδες ακόμη πολιτιστικές πρωτοβουλίες που πρέπει να γνωρίσουν το αγκάλιασμα του Κράτους, και στη Μεσσηνία και στους άλλους νομούς της χώρας.

Ας θεωρήσετε, λοιπόν, ότι αυτή είναι η αρχή μιας άλλης αντίληψης των πραγμάτων. Μιας άλλης πολιτικής φιλοσοφίας. Που την έχουμε εμείς. Γιατί εμείς <Κάναμε τον πολιτισμό πολιτική μας>.